

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ

‘ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾತ್ರಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ |

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತುತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ: ’ ||

ಸಂಪುಟ - ೧೧

ಸಂಪುಟ		೧೯೬೦— ನವೆಂಬರ್		ಪಂಚಿಕೆ
೧೧				೧

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ಕಾಂಚೋದಿ ರುಂಪತಾಳ

ಜಯಭೇರಿ ಪೊಯಿಸುವೆನು ಜಯಶೀಲವಿ-

ಜಯರಾಯರ ಪಾದವನೇ ನೆನೆದು ಗಯಸೇತುಮಧ್ಯದಲಿ ||೧||

ನಯನನಯ ಸಂಸತ್ತು ನಮ್ರ ಭಾವದಿ ವಿಸ್ತ

ಆರ್ಯ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಜಿಸುತ್ತ

ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರ ಜೋಡಿಸಿದುರಲಿ ನಂದು

ಭಯನಿವಾರಣಹರಿಯು ಭಕ್ತಿ ನವವಿಧದಲ್ಲೆ ||೨||

ಕುಜನವನಕುಹಾರ ಸುಜನರಿಗೆ ಸುರತರುವು

ಅಜನಕುಲವೆಂಬಬ್ಬಿ ಸೋಮನೆನಿಸ

ನಿಜಗುರುವೆ ನಿಮ್ಮ ದ್ವಯ ಅಜುಜಪಾದವ ನೆನೆದು

ಗಜರಾಜವರದನ್ನ ಪುರವ ಸೂರಿಗೊಂದು ||೩||

(ಮುಂದಿನ ಮುದ್ರೆ ಮುಂದುವರೆಯುವುದು)

‘ಶ್ರೀಪತಿಮನದೊ ನಃ’

ಸಂವಾದಕೀಯ

ಇದು ಶ್ರೀಮದ್ವಿಜಯದಾಸವರೇಣ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದ ಉಜ್ಜೀವಿತವಾದ, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಷದ ಪ್ರಥಮಸಂಚಿಕೆ. ಅನೇಕ ಸಜ್ಜನರ ಅದರ ಕೊಳ್ಳಗಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀಯ ಅಯುರ್ವೈದ್ಯಿಯೂ ಶ್ರೀ ದಾಸಾರ್ಯರ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀಶನ ಹೃದಯವನಜವಿಹಾರಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವರದನ ದಯೆಯಿಂದಾಯ್ತೆನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸುಜನರ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಚಿರಾಯುವಾಗಿ ಬಾಳುವಂತೆ ಅವನ ಅಡಿದಾನರಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ.

ನಮ್ಮ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಕಥೆಗಳಿಂದ ಬಂದಹಣ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಮಹಾಪೋಷಕರಾಗಿ, ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನೀಡಿದಹಣ ಇವುಗಳ ಬಲದಿಂದ ೧೦ನೆಯ ವರ್ಷವನ್ನು ದಾಟಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಡೆದ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀಯ ಮುಂದೆಮುಂದೆ ಸಾತ್ವಿಕಜನರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ವಿರೇಷವಾಗಿ ಪಡೆದು, ಎಡವದೆ ನಡೆಯುವುದೆಂಬ ಭರವಸೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಇಂದಿನ ಧೈರ್ಯ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಲಿ.

ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿ, ಅಪೂರ್ವವಿಷಯಗಳನ್ನು ಲೋಗರಿಗೆ ಬೀರಿಸಿದ ಮಹಾಪುಣ್ಯ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕಮಹಾಶಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತಮ

ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಬೀರಿ ಸುಜನೋಪಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಮಂಗಳ
ಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರು ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳಲೆಂದು ಶ್ರೀಹರಿ
ವಾಯುಗಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇವೆ.

ಅಭಿಮಾನಿವರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಮಹಾ ಪೋಷಕವರ್ಗದ
ವರೆಗೆ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ಚಿರಋಣಿ.
ಸಜ್ಜನರು ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯಿಂದ ದುಷ್ಟನ ರೀತಿಯಿಂದ ಇನ್ನೂ
ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಗಳ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಲೆಂದು
ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯಜನಾದಾರನೇರಕರು ಸುತ್ತಿಕೆಯ ಮುಗ್ಧೆಗಳ ಕಾಲವಲ್ಲೂ
ಬೇಸರಪಡದೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ಅನೇಕ ದನ್ಯವಾದಗಳು.

(ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ)

ಭೂಸುರರ ಸಂಪ್ರೀತಿ ಸಕಲದಳ ಸಿದ್ಧಿಸಿ
ಭೂಸುರಸದ್ಗುರುಕರುಣ ಶ್ವೇತಭತ್ರ
ಇವಾಸಿಪಂಥನ ಬಿಟ್ಟು ವರದಗುರುಮುದ್ದಾ ಕೃಷ್ಣನ
ಶಾಶ್ವತದ ಕೀರ್ತಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಜಯಜಯನೆಂದು

* ದಳ-ಸೈನ್ಯ ಕಾಮಾದಿ ಇವು ಸೈರಿಗಳನ್ನು ಬೈಸಲು, ಭೂಪಾಲವರ್ಗದ
ಅಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದು ಸೈನ್ಯವಾಯಿತೆ.

† ಸಾಮಾನ್ಯ-ಭೂಸುರರ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸವಾಚ್ಛಯ

ಲೇಖಾಂಕ ೧

ಲೇಖಕರು : ಶ್ರೀ ಸೇತೂರಾನ್ ಕರೂರ್, ಎಂ.ಎ.ಯಲ್.ಟಿ.,
ಲೆಕ್ಚರರ್, ನ್ಯೂ ಸೈನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜ್, ಹೈದರಾಬಾದ್, (ಎ.ಪಿ.)

ರಾಗ—ಖರಹರಪ್ರಿಯ ಆದಿತಾಳ

ಏನು ಸುಖವೋ ಇನ್ನೆಂಥಾ ಸುಖವೋ ! ಹರಿಯ
ಧ್ಯಾನಮಾಡುವರ ಸಂಗ ಏನು ಸುಖವೋ || ಪ ||

ತಂಬೂರಿ ಮಿಟುತ ದ್ವಯ
ಅಂಬಕದಿ ಬಾಷ್ಪಬಿಂದು
ತುಂಬಿ ಆನಂದದಿಂದ
ಸಂಭ್ರಮನಾಗಿಹರ ಸಂಗ || ೧ ||

ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ
ಲಜ್ಜೆ ಬಿಟ್ಟು ಹರಿಯ ನಾಮ
ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಳ
ವರ್ಷತರಾಗಿವರ ಸಂಗ || ೨ ||

ಪುಷ್ಪದಿ ಸುಗಂಧ ಹ್ಯಾಂಗೆ
ಇಪ್ಪುದೊ ತದ್ವತು ಜಗ-
ದಪ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೊಳೆ-
ಗಿಪ್ಪನು ಎನ್ನುವರ ಸಂಗ || ೩ ||

ತುಚ್ಛವಿಷಯವ ತೊರೆದು
ನಿಶ್ಚಲಭಕುತಿಯಿಂದ

ಅಚ್ಚುತಾನಂತನ ಪಾದ
ಮೆಚ್ಚಿಸಿದವರ ಸಂಗ

|| ೪ ||

ದರ್ನಿಯಂತೆ ಜೀವವನ್ನು
ಸರ್ವತ್ರ ತಿಳಿದು ಶೇಷ-
ಸರ್ವತವಾಸನ ಕಂಡು
ಉರ್ವಿಯೊಳಹರ ಸಂಗ

|| ೫ ||

ನಡೆವುದು, ನುಡಿಯುವುದು
ಕೊಡುವುದು, ಕೊಂಬುವುದು
ಒಡೆಯನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ
ನುಡಿದು ಹಿಗ್ಗುವರ ಸಂಗ

|| ೬ ||

ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡೆಯನ ಮನ-
ವಿಟ್ಟು ಭಜಿಸುವ ಜ್ಞಾನ-
ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ-
ಗಿಷ್ಯರಾಗಿಪ್ಪರ ಸಂಗ

|| ೭ ||

—ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಖಿಲಾಂಡಕೋಟಿ ಸಾಯಕನೂ,
ಅದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತನೂ, ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಅದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಿವ್ಯ
ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೂ, ಪರಮ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥಗಳೆಂದು ಹೇಳುವ ಕೊಂಡಿದ
ಭಾರತ, ಭಾಗವತ ಹರಿವಂಶನೇ ನೊಡಲಾತ ಸ್ವರಾಜ್ಯಗಳೂ.
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥವಾಚನಿಕ
ಸಲನೆ ಕರ್ಮಬದ್ಧರಾದ ಮಾನವರನ್ನು ಸಂಸಾರವಾಸದಿಂದ ಅನಾರ್ಥಕ
ವಾಗಿ ದಾಟಿಸಿ, ಶ್ರೀಶನ ಪಾಠಾಂಬುಧವನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಅಂಗವಾಗಲಿ,
ಇವು ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತವಾದ ಕಾರಣ
ದಿಂದಲೂ, ಲೌಕಿಕವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರಿಗೆ ಶ್ರೀಶನ ಅನುಪಮ
ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ವಾರ್ತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಸ್ವಾಮ್ಯ

ರಾಯರು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಭಾಗವತಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ರಾಗ, ತಾಳಸಮಸ್ತಿತಚಿಕ್ಕಪದಗಳ ಮೂಲಕ, ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ—ಸಿರಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೀರಬೇಕೆಂಬುದೇ—ಬೋಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಸೆ. ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುವುದೇ ಭಾಗವತಧರ್ಮ. ಅದುವೇ ಹರಿದಾಸರ ಮತ. ಅದುವೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ದಿವ್ಯಸಂಜೀವನ ಔಷಧ.

ಇಂತಹ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ದಾಸವಾಜ್ಞೆಯಾದ ಉದಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವರಾರು ? ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಲು, ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯಸಂಘವು, ಶ್ರೀನರಹರಿತೀರ್ಥರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ದಾಸಕೂಟದ ಮತ್ತು ವಾಜ್ಞೆಯದ ಮೂಲ ಪುರುಷರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ, ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಖಂಡಪರಂಪರೆಯ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರ ತರುವಾಯ ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರವರಿಗೆ ಕೀರ್ತನ ಕಾರರು ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ದಾಸಕೂಟಪರಂಪರೆಯ ವಿಸ್ಮಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ—

“ನಮಃ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜಾಯ ನಮಸ್ತೇ ವ್ಯಾಸಯೋಗಿನೇ !

ನಮಃ ಪುರಂದರಾರ್ಯಾಯ ವಿಜಯಾರ್ಯಾಯ ತೇ ನಮಃ :”

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲು ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ ಸ್ಥಾನ ಹಿರಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕು. ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದವರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಜ್ಞೆಯವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಚಾಂಚಲ್ಯವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿಗಳ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಜ್ಞೆಯದ ರಚನೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವೆಂದು ವಿಜಯನಗರಾಧೀಶರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಧೃಢವಾಯಿತು. ‘ಮೂರು ಧಾರುರ ಗಂಡ’, ‘ಕನ್ನಡರಾಜ್ಯರನ್ನಾರವಾಣ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ

ಪ್ರಸಿದ್ಧತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲಕ್ಕೆ (1509-1529). ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದ ಈ ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳು ಅಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ರಾಜರ ಆಶ್ರಯವೂ ದೊರೆಯಿತು. ದಾಸ ವಾಙ್ಮಯವೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಕ್ತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಪರಿಪಕ್ವವಾಯಿತೆನಲು ಎಳ್ಳನಿತಾದರೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಪದ್ಮಪುರಾಣವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಕನ್ನಡನಾಡು ಭಕ್ತಿಯ ಬೀಡು; ಭಕ್ತಾ ಗ್ರೀಸರ ಶ್ರೀ ಹನುಮನುದಯಿಸಿದ ನಾಡು. ವಾಯುದೇವರ ಅವತಾರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಷಾರ್ಯರು ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಸರಣಿಯುಕ್ತ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯಸಾಧನೆಯೆಂದೂ ಸಾರಿದರು. ಭಾಗವತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಮುನಿಗಳಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಅಂಕುರ ವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ನರಹರಿತೀರ್ಥರು ೧೫ನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು ೧೬ನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ತಕ್ಕ ಪೋಷಣೆಯನ್ನಿತ್ತರು.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಷಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮುಳುಬುಗಿಲಮಠಕ್ಕೆ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನವು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮುನಿಗಳು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು). ಇವರು ಪಂಡಿತಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಶ್ರೀಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿತು. ತಮ್ಮ ಮನೋಭೀಷ್ಟವು ನೆರವೇರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಾಗವತರ ತಂಡವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದು ಸಹಜವಲ್ಲವೆ? ಇದರಂತೆ ಭಾಗವತರ ಮುಖದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ ವಿರಚಿತ ಭ್ರಮರಗೀತೆ, ವೇಣುಗೀತೆ, ಗೋಪೀಗೀತೆಗಳು ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಗೀತೆಯೆಂಬುದಲ್ಲ. ಪ್ರಾಸದ ಸೊಗಸಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಈ ಪದಗಳಿಗೆ 'ರಂಗವಿಠಲ' ಎಂಬ ಮುದ್ರಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪದಶಾಲೆತ್ಯ, ಅಲಂಕಾರಪ್ರಯೋಗ, ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ, ಪಾಂತಿ, ಭಕ್ತಿರಸ, ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ. ಶ್ರೀ ಭಾಗವತದ ಕೃಷ್ಣಕಥೆಯನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ, ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರವಣ ಮನಕಾನಾದ ಸನ್ನಿಹಿತ ಭವಜನಿತದಾಖಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವವು ಈ ಪದಗಳೆಲ್ಲವೆ?

ಶ್ರೀಮಧ್ವರಾಯರಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಅಂಕುರವಾಗಿ ನಂತರ, ಫಲಪ್ರಸ್ಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು. ಅದೇ ದಾಸಕೂಟವು. ಯುಗಯುಗಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ದಾಸಕೂಟದ ಮೂಲಬೇರುಗಳಿವೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ನರಹರಿತೀರ್ಥರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಭಕ್ತಿಪಂಥವು ಚಿಗುರೊಡೆಯಿತು. ದಾಸಕೂಟದ ಪಿತಾಮಹರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರನ್ನು ಮರೆಯಲಾದೀತೆ? ಕುಂದಲಿರುವ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಸಿನಾಡಿ, ನೀರೆರೆದ, ಬೆಳೆಯಿಸಿದವರೆಂದರೆ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರಲ್ಲವೆ ?

ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠತರಗತಿಯ ಪಂಡಿತರೂ, ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀನೃಪರಾಯರನ್ನು ಮರೆಯುವುದೆಂತು! ದಾಸವಾಙ್ಮಯಕ್ಕೆ ಇವರ ಸೇವೆಯು ಅಪಾರವಾದುದು. ಇವರು ಬರೆದ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭಕ್ತಿನಿರ್ಭರತೆ, ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನ, ಜನತಾದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೂರಿತು ನಿಚ್ಚಾರಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಇವರ ಕಾಣಿಕೆ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ 'ವೃತ್ತನಾಮ' ರೂಢಿಗೆ ಬಂತು. ಇವರ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ಸರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಒಂದು ಪದದ ಪಲ್ಲವಿ, ಒಂದು ವೃತ್ತ, ಒಂದು ನುಡಿ ಹೀಗೆ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವರ ದೇವರನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಪಮೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕನಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ದೇಹವೇ ಮಂದಿರ, ಹೃದಯವೇ ಮಂಟಪ, ನೇತ್ರವೇ ದೀಪವೆಂಬ ನುಡಿಯು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಸುಂದರತರವಾಗಿದೆ !

ಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧವಿರುವಂತೆ, ಜಗದ್ಗುಣಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೊಳಗಿರುವನು. ಮಾನವನು ಶುಚಿ ನಿಷಯವನ್ನು ತೊರೆದು, ನಿಶ್ಚಲಭಕುತಿಯಿಂದ ಅಚ್ಯುತಾನಂತನ ಪಾದಪದ್ಮವನ್ನು ಬಯಸಬೇಕು. ದರ್ವಿಯಂತೆ ಜೀವ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿ ಶೇಷಗಿರಿವಾಸನನ್ನು ಭಜಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಲ್ಲವೆ ? ನಡೆವುದು, ನುಡಿವುದು, ಕೊಡುವುದು, ಕೊಂಬುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಶನ ಪ್ರೇರಣೆಯೆಂದು ನುಡಿದು ಹಿಗ್ಗಬೇಕಂತೆ! ಸುಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದತ್ಯಗತ್ಯವಂತೆ! ಇಂತಹ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ನಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು, ತಂಬೂರಿನಿಾಟುತ, ಧ್ಯಯ-

ಅಂಬಕದಿ ಭಾಷ್ಯ ಬಿಂದು ತುಂಬಿ ಆನಂದದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿ ಹರಿಸಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುವ ಕುತೂಹಲವು ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿತು. ದಾಸಕೂಟವು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ವಿಜಯನಗರಾಧೀಶ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯಿತು. “ಮೂರುರಾಯರ ಗಂಡ”ನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನನ್ನು ಕುತೂಹೋಗದಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿ ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಕಾಲ ವಿಜಯನಗರಾಧೀಶರಾಗಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ತೇಜಸ್ಸಿನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡಿ, ರಾಜ್ಯದ ಸೈಭವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕರಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದರು ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ ಪುರಂದರಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ! ಆದುದರಿಂದ ದಾಸ ಕೂಟದ ಬೆಳಕು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಹೀಗೆ ಬೆಳಗಿದ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮೋಪದೇಶದ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಫಲ ಬಿಡಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು. ಹೀಗೆ ಹೊರಟ ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ, ಸರಸ್ವತಿಗಳ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಜಗವನ್ನೇ ವಾವನನಾಡಿತು. ಇದು ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪಾಮರರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಹುದಾದ ಲಲಿತಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂದಿನ ಜನಸದಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆ ಬತ್ತ ಕುಟ್ಟಿನ, ಹಿಟ್ಟು ಬೀಸುವ, ಜೋಗುಳ ಹಾಡುವ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಐಹಿಕ ವ್ಯವಹಾರದೊಡನೆ, ಪಾರಲೌಕಿಕ ಫಲವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಪರಮ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ದಾಸರ ಕೂಟದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಾನುರಾಗವು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂತು. ಭಕ್ತಿಪಂಥದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಜಾತಿಮತಗಳ ಮೋಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಈ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಬಾಯಿಸಾತ

ರಾಗ—ಕಾಂಜೋದಿ ರುಂಪಿತಾಳ

ಮರೆಯದಲೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಸಿರಿವರನ ಚರಣವನು
ಸ್ತುತಿಸುವಂಥವರನ್ನು ನೆರರೆನ್ನಬಹುದೆ ?

|| ಪ ||

ಮುರಹರಗೆ ಎರಗುವ ತಿರ ದ್ವಾರಕಾಪುರವು
ಹರಿಕಥೆಯ ಕೇಳುವ ಕರ್ಣ ಗೋಕರ್ಣ
ಬಿರುದು ಪೊಗಳುವ ಜಿಹ್ವೆ ಸುರರ ಸ್ವೀರಾರ್ಣವವು
ಸಿರಿವರನ ಪ್ರಾಪಿಸ ಕರವು ರಾಮೇಶ್ವರವು

|| ೧ ||

ಸೃಷ್ಟೀತನಿರ್ನಾಲ್ಕು ಘ್ರಾಣಿಸ ನಾಶಿಕ ಕಾಶಿ
ವಿಷ್ಣುವನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ತ್ರೀಮುಖ
ಅನ್ಯಮದ ಜರಿದ ತನು ಅಯೋಧ್ಯೆ ಮಧುರೆಯು
ಕೃಷ್ಣನ ಪಾಡುವ ಕಂಠ ತ್ರೀನೈಕುಂಠ

|| ೨ ||

ಧರೆಯೊಳಗೆ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರವಿಠಲರಾಯನ
ಪರಮಭಕ್ತರು ಉದರ ಬದರಿಕ್ಷೇತ್ರ
ಪರಕೆ ನಡಸುವಸಂಗ ಹರಿವ ಗಂಗೋತ್ಪಂಗ
ಪರಿಯಲೊಪ್ಪುವ ಅಂಗ ಮೇಲು ಶ್ರೀರಂಗ

|| ೩ ||

ರಾಗ—ಮುಖಾರಿ ತ್ರಿಪುಟಿತಾಳ

ಕಂಡೆ ಕಂಡೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ

|| ಪ ||

ಕಂಡೆ ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟೇಶನ ! ಕಾರಣಾತ್ಮಕಸಾರ್ವಭೌಮನ
ಕಾಮಿತಾರ್ಥಗಳೀನ ದೇವನ ! ಕರುಣನಿಧಿ ಎಂದೆನಿಸಿ ಮೆರೆವನ ||ಅ||

ಕೋಟಿಪೂರ್ವಪ್ರಕಾಶವೆನಿಸ ಕಿ- ರೀಟಿವನು ಮಸ್ತಕದಿ ಕಂಡೆನು
ನೋಟಿಕಾಶ್ವರ್ಯದ ನಗೆಮುಖ | ನೊಸಲಿನಲಿ ತಿರುಮಣಿಯ ಕಂಡೆನು ||
ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದೆ ಚತುರ ಹಸ್ತದಿ | ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಬ್ಬ ಕಂಡೆನು
ಬೂಟಕ ಮಾತಲ್ಲ ಕಾಣೆರೊ ಭೂರಿ- | ದೈವರ-ಗಂಡನಂಘ್ರಿಯ || ೧ ||

ತಪ್ಪುಗಾಣಿಕೆ ಕಪ್ಪಗಳನು | ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಿಂದ ತರಿಸುವ
ಉಪ್ಪು ಓಗರಗಳನೆ ಮಾರಿಸಿ | ಉಚಿತದಿಂದಲಿ ಹಣವ ಗಳಿಸುವ ||
ಇಪ್ಪತ್ತುದುಡ್ಡಿಗೆ ಸೇರು ತೀರ್ಥವ | ಒಪ್ಪದಲಿ ಕ್ರಯಮಾಡಿಕೊಡಿಸುವ
ಸರ್ಪಶಯನನ ಸಾರ್ವಭೌಮನ | ಅಪ್ಪವೆಂಕಟರಮಣನಂಘ್ರಿಯ || ೨ ||

ಉರದಿ ಸಿರಿವೇವಿಯನು ಕಂಡೆನು ಉ- | ನ್ನತದಿ ಕೌಸ್ತುಭವ ಕಂಡೆನು
ಗರುಡರ ಕಿನ್ನರ ನಾರದಾದಿ ಗಂ- | ಧರ್ವರನೆ ಎಡಬಲದಿ ಕಂಡೆನು
ತೀರತರದಿ ಭಕುತರಿಗೆ ವರಗಳ ಕರೆದು ಕೊಡುವುದ ಭರದಿ ಕಂಡೆನು
ಶರಧಿಶಯನನ ಸಾರ್ವಭೌಮನ | ವರದಪುರಂದರವಿಠಲನಂಘ್ರಿಯ || ೩ ||

ರಾಗ ಕಾಪಿ (ಸುಖಮಿಟ್ಟು) ಏಕತಾಳ

ಮಲವ ತೊಳೆಯಬಲ್ಲರಲ್ಲದೆ | ಮನವ ತೊಳೆಯಬಲ್ಲರೆ || ಸ ||

ಹಲವುತೀರ್ಥಗಳಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹಲುವಿದರೆ ಫಲವೇನು || ಅ ಸ ||

ಭೋಗವಿಷಯ ಫಲವನುಂಡು ರಾಗ ಲೋಭದಿಂದ ಮತ್ತ-
ನಾಗಿ ಮುರಿಯುತ್ತಿರೆ ಅವನ ಭಾಗ್ಯವಂತನೆಂಬರೆ
ಯೋಗಿಯಂತೆ ಜನರು ಮೆಚ್ಚೋಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಕಾಗೆಯಂತೆ ಮುಳುಗಿ ಮಾಘಸನ್ನಾಹಫಲವು ಬಾಹೋದೇ || ೧ ||

ಸರರ ಕೇಡ ಬಯಸಿ ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತ
ಪರಮಸೌಖ್ಯವೆಂದು ಸರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಬಯಸುತ್ತ
ಪರಮನಿಷ್ಠನೊನಿಯಂತೆ ಧರೆಯ ಮೇಲೆ ಡಂಭ ತೋರಿ
ಹರಿವ ನೀರತೀರ ಕುಳಿತರೇನು ಬಕಧ್ಯಾನದಿ || ೨ ||

ಏನು ಓದಲೇನು ಫಲ ಏನು ಕೇಳಲೇನು ಫಲ
 ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಚ್ಯುತನ ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ
 ವಸಾನ ನೇಮನಿಷ್ಠೆಯಾಕೆ ಹೀನಚಿತ್ತನಾದಮೇಲೆ
 ಶ್ರೀನಿವಾಸಪುರಂದರನಿತ್ಯಲ ಮೆಚ್ಚುವನೆ ಮರುಳೆ || ೩ ||

ರಾಗ—ಪಂತುವರಾಳ ರೂಪಕತಾಳ

ಚಿಂತೆ ಯಾತಕೋ ಮನುಜ ಭ್ರಾಂತಿ ಯಾತಕೋ || ಪ ||

ಕಂತುಸಿತನ ದಿವ್ಯನಾನು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವನಿಗೆ || ಅ ಪ ||

ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇ ವೇಳೆಯುರಿತು ಕೂಗುವಂಥ
 ಕೋಳಿ ತನ್ನ ಮರಿಗೆ ಮೊಲೆಯ ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹಿತೆ || ೧ ||

ಸಡಗರದಿ ನಾರಿಜನರು ಹಡೆಯುವಾಗ ಸೂಲಗಿತ್ತಿ |
 ಅಡವಿಯೊಳಗೆ ಹೆರುವ ಮೃಗವ ಹಿಡಿದು ರಕ್ಷಿಸುವರಾರು || ೨ ||

ಘಟ್ಟಮಣ್ಣಲಿ ತಿರುವ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಇರಿಸಲಿಲ್ಲ |
 ಕೊಟ್ಟದೇವ ಕೊಂಡುವೋಗೆ ಕುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಳುವುದೇಕೊ || ೩ ||

ಹೆತ್ತತಾಯಿ ಸತ್ತುವೋಗೆ ಕೆಟ್ಟನೆಂಬರು ಲೋಕಜನರು
 ಮತ್ತೆ ಗುಂಗುರಿಗೆ ತಾಯಿ ಹತ್ತಿರಿದ್ದು ಸಲಹಿತೆ || ೪ ||

ಪರದಲ್ಲಿ ಪದವಿಯುಂಟು ಇಹದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವುಂಟು
 ಗುರುಪುರಂದರನಿತ್ಯಲನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವಗೆ || ೫ ||

ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರವರು

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರು ಕರ್ಜಿಗಿ ಶ್ರೀ ದಾಸಪ್ಪನವರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳಿ ಶ್ರೀದವಿಠಲ ಎಂಬಂಕಿತವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಹೊನ್ನಾಳಿ ಭೀಮದಾಸರು. ಅವರ ಅಂಕಿತ ಭೀಮೇಶವಿಠಲ. ಅವರ ಪರಂಪರೆ ನಮ್ಮ ಈ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರದು. ಇವರ ಅಂಕಿತ ಜಯವಿಠಲ. ಇವರು ದೊಡ್ಡವರು. ಮೈಸೂರು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲ ಇವರದು. ಈ ಮಹಾರಾಜರು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ತರಂತೆ. ಅಂತಹವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹವರಿಗಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು!

ಶ್ರೀ ದಾಸರವರ ದಾಸತ್ವದೀಕ್ಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಡಿಕೊಟ್ಟನಂತರ ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರನ್ನು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಂದು ಹೇಳುವುದುಚಿತವೆಂದು, ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರು ದೊಡ್ಡ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕಪಂಡಿತರ ವಾದಗಳು ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿವೆ. ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಮಹಾರಾಜರು ವಿದ್ವತ್ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ನಿತರಣಮಾಡಲುದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮುಘೈ ಕವಿಗಳು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರ ಆರಮನೆಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಓದಲು ರಾಜರಲ್ಲಿ ಆಪ್ತಣೆ ಬೀಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಆಗಲಿ' ಎಂದು ರಾಜರು ಕೇಳಿ 'ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಸಾರಳ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹರಿದಾಸರಂತೆ ಸರಳಶೈಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ....' ಎಂದರು. ಕವಿಗಳಿಗೆ ರೇಗಿತು. "ನಮ್ಮಂತ ಹವರೆದುರಿಗೆ ದಾಸರಂತೆ!" ಎಂದು ಗೊಣಗುಟ್ಟಿದ್ದು ರಾಜರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯ್ತು. ತಾವೂ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ 'ದಾಸರಾರಾದರೂ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಯೇ?' ಎಂದರು.

"ದಾಸರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ" ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತು.

‘ಹಾಗಾದರೆ ಕರೆತನ್ನಿ’ ಎಂದರು ಮಹಾರಾಜರು.

ದೊಡ್ಡವರಾದ ಅಡಂಬರವಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರು ಮಹಾರಾಜರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಭೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು.

ರಾಜರು:—ಪಂಡಿತರಾದ ಕವಿಗಳ ಕವಿತೆಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಾಗಮೃತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆನಿಸಿತು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಬರಮಾಡಿದವು.

ದಾಸರು:—ಏನದು ಕವಿತೆ? ವಿಷಯವಾವುದೋ?

ಕವಿಗಳು:—ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರ ಅರಮನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದೆವು. ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು.

ದಾಸರು:—(ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ನೋಡಿ) ಪ್ರಭೋ! ಶಾಶ್ವತಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಧನನ ಅರಮನೆಯ ವರ್ಣನೆಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ; ಈ ಅರಮನೆಯ ವರ್ಣನೆ ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ. ಇದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ; ಇದು ಹರಿಯ ದಾಸರ ಧರ್ಮವೂ ಅಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ದ್ವಾರಕಾಧೀಶನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಈ ಮಂದಬುದ್ಧಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ತಮಗೆ ಸಂತೋಷವಾದರೆ ನನಗೂ ಹಿತ. ಆಗಬಹುದೇ?

ರಾಜರು:—ನಮಗೂ ಸಂತೋಷ. ಅದೇ ಸರಿ.

ದಾಸರು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದರು ನಿಂತಲ್ಲಿಂದಲೇ.

ಮಹಾರಾಜ ಯದುಕುಲಧಾಮ
ಸುರರಾಜ ಸುಂದರಶ್ಯಾಮ
ದ್ವಿಜರಾಜವಂಶಲಲಾಮ
ದನುಜಾಂತಕವರ ನಿಸ್ಸೀಮ
ಮಹಾರಾಜ! ಮಹಾರಾಜ! ||ಪ||
ಸುಂದರತರದ್ವಾರಾವತಿನಗರ
ಸುತ್ತಯೋಜನ ದ್ವಾದಶ ವಿಸ್ತಾರ

....

.... ಇತ್ಯಾದಿ.

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅರಮನೆಯ, ಒಡ್ಡೊಲಗದ
ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಅನಂದಬಾಪ್ಪದೊಡನೆ ಹಾಡಿ, ಕೊನೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ-

ಪುಣ್ಯ ಶ್ಲೋಕರಿಗಿದು ಸುಸ್ತಾದ

ಮಹಿಮೆ ಅಗಾಧ

ಮನಕತಿಮೋದ

ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾ,

ತುಳುಕುತದೆ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿ ನಗರ

ತುದಿಮೊದಲಾವನು ಬಲ್ಲನು ಚದುರ

ಜಲಜಭವಾಂಡದೊಳಾರಿಸಿ ನೋಡಾ

ಜೋಡುಂಟೀ ನಮ್ಮೊರೆಗೆಲೊ ಮೂಢಾ

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮುಂದೆ-

ಖಳಕುಲ ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನಕಾರ

ಕುಜನಕುತಾರಿ

ಕೌಸ್ತುಭಧಾರಿ

ಫಲುಗುಣಸಖ ಜಯವಿಠಲ

ಎಂದೊಗಲುತಿರೆ ಬಂದಿಗಳು

ಮಂಜುಳ ದಿವ್ಯತರನಾದಗಳು

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲುತೋರ್ಪ ವಿನೋದಗಳು

ಭೂವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜಸಭಾ

ಪೋಷಿಸುವುದು ಶತಸೂರ್ಯಸಭಾ

ಪ್ರಭಿತುಂಬಿ ಚುಂಬಿಸುತಿದೆ ನೋಡು ನಭಾ

ಭೂವಲಯಕೆ ಇದು ವೈಕುಂಠಸಭಾ

ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಮೈಮರೆತರು ದಾಸರು.

ಕವಿಗಳಿಗೆ ತಲೆದೂಗದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ, ಇಂಥ ಹರಿದಾಸರನ್ನು—ದೀಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಪಟ್ಟಣ
ದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ನಾನು ಧನ್ಯ ಎನಿಸಿತು. ತಡೆಯದೆ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದರು.

ಹರಿದಾಸರಾದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಭವನಾಶಿ (ಕೊಟ್ಟವರು ರಾಜರಾದ್ದರಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಯದಂತೆ!) ಕವಿವರೈನಿಸಿತಾದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೊಗಸಾದ ಜರಿಯ ಶಾಲು. ಇಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರು ಮಹಾರಾಜರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ.

ದಾಸರ ಕೊನೆಯ ಒಂದು ಕತೆ

ಕೊನೆಯ ಕಾಲ. ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು (ಅಪ್ಪ, ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕು ಆ ಸೇಟಿನ ಅಂಗಡಿಗೆ. ಮರೆಯಬೇಡಪ್ಪ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕೆಲದಿನದ ಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸೇರಿದರು.

ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ೧೪ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಾಗಬೇಕು ಕ್ರಿಯೆ. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಣವಿಲ್ಲ. ದಾಸರ ಮಕ್ಕಳು (ಗುರುಜಯವಿಠಲದಾಸರು) ಸೇಟಿನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದರು. ಹೊರಗೆ ಕರೆಸಿದರು ಆತನನ್ನು. "ಅಪ್ಪ ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರವರು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿದರು. ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಿದ್ಧ; ಹಣವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ನಿಮಗೆ ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು". ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಂಕೋಚದಿಂದ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತರಂತೆ.

"ಏನೀ ಅಂತಹ ದೊಡ್ಡವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಹೀಗೇಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಹಣ ತಂದು ಜೀವಿಸಬೇಕೇ ನೀವು?"

"ಏನಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ."

"ಅರ್ಥವೇನು ನೀವು ಹೇಳಿದ ದಿನವೇ ನಾನು ಶ್ರೀದಾಸರನ್ನು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದೇನೆ: "ನನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತೆಗೆದುಕೋಪ್ಪಾ, ನಾನು ಬರುವುದು ತಡವಾಗಬಹುದು" ಎಂತ ಹೇಳಿದರು ದಾಸರು." ಎಂತ ಹೇಳಿ "ಕೂಡಿ ನೋಡೋಣ ಹಣವಿದೆಯೇನೋ" ಎಂದು ದಾಸರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನಂಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಗುಮಾಸ್ತರನ್ನು ಕರೆದು "ಏನು ಗುಮಾಸ್ತರೇ! ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುತರಲು ಮಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಾನು

ನಮ್ಮ ವೈಸೂರುದಾಸರೊಡನೆ ಹತ್ತು ಸಮಿಷ ಮೂತಾದುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ?" ಎಂದರು.

“ನೀವು ಆ ಮಂಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ಹತ್ತು ಸಮಿಷವಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದು ಬಿಜೆ; ಅದರ ದಾಸರನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲವಲ್ಲ?” ಎಂದರು ಗುಮಾಸ್ತರು.

“ದಾಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಜ ತಿಳಿದು ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಿದ ಸೇಟ್‌ಜಿ.

ಕೆಲವು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಗುಮಾಸ್ತರು ಬಂದು, ದಾಸರು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ದಿನ, ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅಶ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯ್ತು ಸೇಟ್‌ಜಿಗೆ. “ಅವರಿದ್ದಾಗ ಹತ್ತು ಸಮಿಷ ಅಂಗಡಿಗೆ ಬಂದು ಕೂತರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಾಸರೊಡುವ ಒಂದೊಂದು ಮಾತು ನನಗೊಂದೊಂದು ನೈಜಗುರಮುತ್ತಿತ್ತು. ಭಗವಂತನಲ್ಲದೆ ಯಾರೂ ಜೀವರಿಗೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ನಾನು ಅವರಿದ್ದಾಗ ನಿಯಮಗಿ ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲ! ಇಲ್ಲಿ ದೇಹಬಲಿಗಿಂತಲೇ ಇಲ್ಲಿ ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟು, ಮಾತಾಡಿ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಮಾಸ್ತರಿಗೂ ದರ್ಶನ ಕೊಡುವ ಹೋರಾಲ್ಲ. ಆ ಮಹಾನುಭಾವರು! ಅಂತಹ ದೊಡ್ಡವರ ಸೇವೆ ನಾನು ಮಾಡಿ ಧನ್ಯನಾಗಬೇಕು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ.

ದಾಸರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಸವಾಮಿ! ಅವರ ಉತ್ತರಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನಿನ, ವಸ್ತ್ರಗಳ, ಹಣದ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬರೆದು ತನ್ನಿ. ತಾವು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು, ನಾನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರ ಮಗ. ಅವರ ಸೇವೆ ನಲ್ಲಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ನನಗಷ್ಟು ಕೊಡಿ. ಅವರ ಎರಡೂವರೆ ರೂಪಾಯಿಗಳೂ ಬಂತು. ಮುಂದೆ ಬರ್ಚಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಯಾವತ್ತೂಹಣ ನಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ. ಇಷ್ಟೇ ಹಕ್ಕು. ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲಿ.” ಎಂದನಂತೆ! ಅಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಮಗನು ಮಾಡಿ, ಅವರ ಅಂತಸ್ತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ ಎಂದನಂತೆ!

ತಾವಿದ್ದಾಗಲೂ “ನಾಳಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗೆಂಬ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ” ಎಂಬ ವಿಷಯ-
ರಾಯರ ಮಾತನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ದಾಸರು, ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗೆ
ಹಣ ಕೂಡಿಸುವುದೆಲ್ಲಿ? ಜವಾಬ್ದಾರಿ ದೇವರಿಗಿತ್ತು !

“ಅಶನವಸನಗಳೇವ ವಸುದೇವಸುತನಿರಲು
ಹುಸಿಯಾಗಿ ಬದುಕೋ ನರರಿಗೆ.

“ಮನವೆ ಆಲೋಚಿಸಿಕೊ ನಿನಗಿದ್ದ ಚಿಂತೆ ನ-
ಮ್ಮನಿರುದ್ಧಗಿಲ್ಲೇ ಅನುಗಾಲ”

ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಮಾತನ್ನು ಮರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮರುತ-
ಮತದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಂತಹಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರನ್ನು ನೆನೆಸಿದ ದಿನ ಸುದಿನ.

ನೆಂಟೆ ಪುರಂದರವಿಠಲ

ರಾಗ: ಕಲ್ಯಾಣಿ— ರುಂಪಿತಾಳ

ಇಂತು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಿ ಸಾರುತಿದಕೋ ||ಪ||

ಕಂತುಸಿತನಂತಗುಣನೆಂದು ತಿಳಿಯೆಂದು ||ಅ.ಪ||

ಮನವ ಸಿರಿನರಹರಿಯ ಚರಣಕರ್ಪಿಸಬೇಕು

ತನುನ ತೊಂಡರಿಗಡ್ಡೆಗಡಹಬೇಕು

ವಸಿತೆಯರ ಚಲುನಿಕೆಗೆ ಮರುಳಾಗದಿರಬೇಕು

ಘನತೆಯಲಿ ಹರಿಚರಣ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ||೧||

ಕಂದರ್ಪನಟ್ಟುಳಿಗೆ ಕಳವಳಿಸದಿರಬೇಕು

ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೆಲ್ಲ ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು

ಚಂದಲೀಲೆಗಳಿಗೆ ಮನವೊಲಿಸದಿರಬೇಕು

ಇಂದಿರೇಶನ ಪದದ ಪಥವರಿಯಬೇಕು ||೨||

ಒಂಟಿಯಲಿ ಮುನಿಗಳಾಶ್ರಮದಿ ನೆಲಿಸಲಿಬೇಕು

ಹೆಂಟೆ ಭಂಗಾರ ಸಮ ತಿಳಿಯಬೇಕು

ಕಂಟಕರ ಭಯಗಳನು ನೀಗುತ್ತಲಿರಬೇಕು

ನೆಂಟೆಪುರಂದರವಿಠಲನೊಲಿಸಬೇಕು ||೩||

ಸುಮಧ್ವನಿಜಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯ

ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವನಿಜಯವಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಪವಾಡಗಳು

ಬರೆದವರು:

ಶ್ರೀ ಕೆ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪಾಚಾರ್ಯ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.,ಬಿ.ಟಿ.,

ಶಿವನೊಗ್ಗ.

ಯಾವ ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅವರು ತೋರಿಸಿರುವುದು ಹೇಳಲಾರದ ಒಂದಾಚೆಗಳು. ಚಿತ್ರಿಸಿ ಪಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂತಹ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಒಂದುಗರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯ ಗಳಿಸಬಾರದಿರುವ ಉದಯಿಸಲೆಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಉದ್ದೇಶವಿರಬಹುದು. ಕೇವಲ ಶುಭ ಪವಾಡಗಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನು ಮಹಾತ್ಮರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಲೆಕ್ಕಿಸುವ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಪವಾಡಗಳ ಚಿತ್ರಣವು ಹೇತುವಾದಿಗಳಾದ, ವಿಜ್ಞಾನಯುಗದ ಆಧುನಿಕರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲುಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಭಾವ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಆಧುನಿಕಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನೆಸಗಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆರಲೆತ್ತಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ತಾವು ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಗಳಿಸಿದ ಯೋಗವತ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯಮಾನವರಿಗಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಸಾಧುಪಂತರು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಈ ಪವಾಡಗಳೇ ಆ ಮಹಾಪುರುಷರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಶಿಷ್ಯಸಂಪತ್ತಿಗಾಗಿ, ಜನಾಧೀನಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವನಿಜಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಪವಾಡಗಳು ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳಿಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಪವಾಡಗಳು ಆ ಪವಾಡಪುರುಷರ ಚಿತ್ತದ ಅಳತೆಗೋಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮರ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಜ್ಞಾನದ ಮಟ್ಟವನ್ನರಿತು ಆ ಬೆನ್ನೆತ್ತಕ್ಕೆರಿ ಅವರನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪುರುಷರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಲಾರರು. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀವದ್ವನಾಭ ತೀರ್ಥರು, ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ತೀರ್ಥರು, ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರು ದೊರಕುವರೇ ಹೊರತು ಇಂತಹವರು ಅನೇಕರು ದೊರಕಲಾರರು. ಆದರೆ ಆಚಾರ್ಯರ ಅವತಾರಕಾರ್ಯವಾದರೋ ಸಜ್ಜನಸಮೂಹವನ್ನೇ ಉದ್ಧರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಸದ್ವನಾಭತೀರ್ಥರಂತೆ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರಂತೆ, ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರಂತೆ ಪ್ರಖರಪಾಂಡಿತ್ಯತೀಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗದಿದ್ದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಜ್ಜನರಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನೂ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶಾಮೃತದಿಂದ ಪಾವನಗೊಳಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಅಕರ್ಷಿಸಲು, ಪ್ರಥಮಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲು ಇವರೆಸಗಿದ ಪವಾಡಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವುಕಡೆ ಖಳನಿಗ್ರಹವು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಬಹುದು. ದೇವಗಂಗೆಯ ಮಾಘಾಶ್ವೀಯನ್ನು ದೂರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದವನೊಬ್ಬನು ಆಪ್ತರಿಂದ ಕೇಳಿ ಅವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಂಗಳತರಂಗಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ ಈ ಜಾನ್ಮವಿಯ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ತಪಸ್ಸುಗೈದು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವರೆಸಗಿದ ಪವಾಡಗಳನ್ನೂ ಆಪ್ತಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಸಜ್ಜನನೊಬ್ಬನು ಆಚಾರ್ಯರ ದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಈ ಪವಾಡಪುರುಷರ ಭವ್ಯವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಅಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ಅವರ ಸೇವೆಗೈವನು. ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ ಸುತೀರ್ಥ ಸೇವೆಯಿಂದ ಪುನೀತನಾದ ಆ ಜೀವನು ಅವರ ಉಪದೇಶವಾಣಿಯ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗದ ಸೋಪಾನವನ್ನೇರುವನು. ಹೀಗೆ ಭಗವತ್ಪಾದರು ಎಸಗಿದ ಪವಾಡಗಳು ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹರೂಪವಾದವುಗಳು ಅಥವಾ ಖಲನಿಗ್ರಹರೂಪವಾದವುಗಳು. ಮಂದಸ್ಥಿತಮುಗ್ಧಸುಂದರಮುಖೇಂದುವಿನಿಂದ ಬೆಳಗಿದ ಈ ಅಮಾನವಶಿಶುವಿತ್ತ ಕೆಲವು ಹುಣಸೇಬೀಜಗಳು

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಸನಿಕ್ರಯಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರದನಾಯಕನೆಂದನು. ಇವ-
ರೆಸಗಿದ ಪದಾಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಜ್ಜನೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ
ವೇನು! ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರೆಸಗಿದ ಪದಾಡಗಳು ಅವರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇಳೆಯುವ
ಮಾನದಂಡವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಾದಿಗಳೆಂಬ
ಅವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಅವರು ತೋರಿದ ಪದಾಡಗಳು. ಸ್ವಲ್ಪಮಾ-
ಮಯೋದಧಿಯ ಒಂದು ಹಳಿ ನೀರಿನಂತೆ ಅವರ ಅಪಾರಶಕ್ತಿಯು ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬ
ವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಜ್ಜನರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಪದಾಡಲಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೋಲಿದ್ಧಾರವೆಂಬ
ದನ್ನು ಕವಿಕುಲವರೇಣ್ಯರಾದ ಪಂಜಿತಾಚಾರ್ಯರು "ಕವಿಕುಲವರು ಮೊದಲನೆಯ
ದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಧರ್ಮಭಸವೆಂದುದಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು
ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ನ್ಯಾಯದೇವರು ಕೆಲವುಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರನ್ನು
ನುಂಗಿವುದೇನಚ್ಚರಿ! ಪಾಶ್ಚೇವೀಪಕ್ಷಭರು "ಶಿವಕುಲಂ ಪನು ತಾಪ ಗತೀ
ದಿನೇ ಲಿಖಿತಮೇವ ಪುನಶ್ಚಿ ಖಿತಂ ಶುಕಃ" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ
ವಿಸ್ತರವೇನು? ಸಜ್ಜನಲೋಕಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಪದಾಪ್ಯಗಳಾಗಿ,
ಉದ್ಧಾರಕರಾಗಿರುವ ಈ ಮಹಾಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಜಗುರುಗಳಿಗೆ ಉಪ-
ನಿಷದರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಗೋವಿಂದಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವೇನು?
ಸ್ವರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಅಸಮೃದ್ಧ ಪರಿಹರಿಸುವ ಅಸಲಜೀವನು ತನ್ನ ಮಿತ್ರರ
ತಿರೋವೇದನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಡೇನಚ್ಚರಿ! ಸರ್ವವೇದವೇದಾಂತವೂ ತನ್ನ ತಿ-
ಪಾದ್ಯವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನಂತಗುಣಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲನುಬ-
ದಂತೆ ಶ್ರೀಹರನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕಾಣುವ ಈ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾಗವತ ಪೂಜನು-
ಸ್ತಂಭವ ಕೆಲವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಪ್ರಮುಖಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪ್ರದಪದವಾಗಿ ಬೇಳಿದ
ರೆಂದರೆ ಅಷ್ಟರ್ಯಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಜೀವಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಲೋಕ-
ಗಳನ್ನು ದೂರವು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಬವದಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಅಲವದ್ದು ಘಟಿಸುವ
ವೈಕೋದರರಿಗೆ ಕೆಲವು ಸವಸ್ತ್ರ ಬಾಕೀಪಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದುಕೊಂಡು
ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತುಕೊಡ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದರೆಂಬುದೂ, ಅದೇಕ ಭಕ್ತಿ ಎನ್ನುವದ್ದು
ಒಬ್ಬರೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆಂಬುದು ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಾಪಾರವೇನಲ್ಲ. ಸಕಲ ವಿಶಾಲ್ಯ
ಮಾನಿನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯಿಂದ ನೇವ್ಯವಾದ ಪವಸ್ತುವುಳ್ಳವಳು
ಈ ಮಹಾಪುರುಷರ ಗಣನಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದ ಗೋವೆಯೆಲ್ಲಿದ್ದು ಕಟ್ಟಲು ಸರವಳ

ರಾದರು. ವೃಕ್ಷಗಳು ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಪುಷ್ಟಿಸಿದವು. ಏದೇನಾಶ್ವರ್ಯ ! ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾನದೇವತೆಯನ್ನು ತುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿ ರಾಗಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಓರ್ವ ಸಂಗೀತಗಾರನೇ ಸಸಿಗಳು ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಪುಷ್ಟಿಸಿ ಫಲಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಂತೆ ! ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾದ ಇವರು ಈಶ್ವರದೇವನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜನನ್ನು ಖನನಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸಿ ವೈವರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವೇನು ? ಭಕ್ತರ ಭವಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಈ ಭುವನಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಲ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ದೋಣಿಗಳಲ್ಲದೆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ದಾಟಿಸಿದುದೇನಾಶ್ವರ್ಯ. ಸರ್ಪಮಯಿಯಾದ ಅಸುರನನ್ನು ಈ ಅಸುದೇವನು ತನ್ನ ಅಂಗುಷ್ಠದಿಂದ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು, ತುರುಷ್ಯರಾಜನೊಡನೆ ಅವನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಸಂಭಾಷಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯ ಪಡೆದುದು, ಜೋರನಿಕರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆ ಗಂಟನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಧನವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದುದು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಶೂರರಾದ ಅನೇಕಜೋರರನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನೊಬ್ಬನ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಜೋರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯವೃಂದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇವರು ಶಿಲಾರಾಶಿಯೆಂಬ ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸಿ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸಿದುದು, ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸತ್ಯತೀರ್ಥರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹುಲಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ದೈತ್ಯನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದುದು, ಬಲದೃಷ್ಟರಾದ ಹದಿನೈದಿಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಶಿಷ್ಯರು ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇವರಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಿದುದು, ತಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬರಳಿನಿಂದಲೇ ಅವರಮೇಲೆ ಮೇರುಸರ್ಪತದಷ್ಟು ಭಾರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿತರಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದುದು, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಲಿರುವಾಗ, ದೀಪವಾರಲು ತಮ್ಮ ನಖರಾಜಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದುದು, ತಮ್ಮ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣದಿಂದ ಭೀಷಣಸಮುದ್ರರಾಜನನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದುದು, ಗಂಡವಾಟ, ಪೂರ್ವವಾಟ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಸರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳು ಈ ಗುರುಗಳ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಚಕಲು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಸ್ಥಿಲಿತವೇದವಾಣಿಯು ಇವರ ಕಂಠದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಲಿದ್ದುದು, ಪ್ರತ್ಯುತ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದವರೇ ತಮ್ಮ ಕರ್ಯ

ದಲ್ಲಿ ಸಾಂಭವಹೊಂದಿದುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಸ್ವಾಸ್ವಾಸಾರಗಳು ಕಥಾನಾಯಕರಾದ ಪ್ರಭುಪ್ರಭಂಜನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕೇವಲ ಅತ್ಯಲ್ಪಾಂಶ ಮಾತ್ರ. ಇವರ ಶಕ್ತಿಯು ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶನಾದರೆ ಇವರು ತೋರಿದ ಪನಾಡಗಳು ಮಿಣುಕುಹುಳುಗಳಂತೆ. ಇವರ ಶಕ್ತಿಯು ಸ್ವಯಮುಹೋದಧಿಯ ಅವಾರ ಜಲರಾಶಿಯಾದರೆ ಇವರು ತೋರಿದುದು ಒಂದೆರಡು ಹಸಿ ನೀರಿದ್ದಂತೆ. ಅಣೆಮಾದಿ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಲೋಗಿಯೋರ್ವನು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ಬಹು ಹಗುರವಾಗಿಬಲ್ಲನು ಅಂದಮೇಲೆ ಅಣೆಮಾದಿಮಂತ್ರ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸದಾ ಸೇವ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಒಬ್ಬ ನಟುವಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನೃಸಿಂಹದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಗೈದು ದೇವಚ್ಚರಿಗೆ ಸಂಜೀವನಪರ್ವತವನ್ನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದಲೇ ಎತ್ತಿತಂದು ರಾಮಭಕ್ತರನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿ ರಣರಂಗದಿಂದಲೇ ಸರ್ವತನ್ನ ಕಲ್ಪನ ಹೊರಿಸಂತೆ ಅದರ ಮುನ್ನಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೇಸದ ನಟುವು ಒಂದು ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ತಮ್ಮ ಲೀಲಾ ಕರದಿಂದ ಲೀಲೆಯಿಂದೆತ್ತಿ ತುಂಗಾನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿಟ್ಟರೆಂದರೆ ಅಶ್ವರ್ಯವೆಂದು ನವರಾರು ! ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಲೋಗಿಯೊಬ್ಬನು ದೇವಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಸ್ವತ್ಯಕ್ಷ ತೋರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಮಂತ್ರದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವ್ಯರಾದ ಈ ಭುವನಗುರುಗಳು ದೇವ ಮಂತ್ರವನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿ ಬೀಜಗಳಿಂದ ಸುಫಲಸುವರ್ಣತತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಅದು ಖಲನಿಗ್ರಹರೂಪವಾದ ಸಜ್ಜನಾನುಗ್ರಹವೇ ಹೊರತು ಗುರುಗಳ ಶಕ್ತಿ ದ್ಯೋತಕವಲ್ಲ.

ಪಾರಂತ್ರಿಕದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಮಾಡಿ, ಸರಿದೂಗಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಷ್ಮಪೀಡಿತರಾದ ಜನರನ್ನು ಮಳೆಗರೆಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದುದನ್ನು ಕವಿಗಳು ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. —

ವೃಷ್ಟ್ಯಾದೇಃ ಸ ನಿಯಮಾನಾದಿ ಚಕ್ರೈಃ ಪಿತೃಪುತ್ರೈಃ

ಭುವನನಿಯಾಮಕೇ ಸಮೀರೇ

ಅಪ್ಯೇವಂ ಭುವನಗುರೋಃ ಕೃತಾನುವಾದಃ ಕೃತ್ಯೈಃ

ಪ್ರವರ ಇತೀಹ ಪರ್ಣಯಾಮಕಃ

ಭೂನಿಲಾಸಮಾತ್ರದಿಂದ ತ್ರಿಭವನಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಯುಗೈವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ಉಳ್ಳ ಈ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಮಳೆಗರೆಸಿದರೆಂಬುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ!
ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ನಡೆಸಿದ ಎಲ್ಲ ಪವಾಡಗಳನ್ನೂ ಕವಿಗಳು ಚಿತ್ರಿ
ಸಿದ್ದಾರೆ ಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಕವಿಪುಂಗವರೇ ಹೀಗೆ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಭುವನಾದ್ಭುತಮಧ್ವಜೇಷ್ಟಿತಂ ನ ವದೇಮಾಪಿ

ಸುರಾಯುಷಾ ವಯಂ

ಸಕಲಂ ಖಲು ಕಿಂ ತು ಕಿಂಚಿದಸ್ಯಥ ಶುಶ್ರೂಷು-

ಜನಾಯ ವರ್ಣ್ಯತೇ

(10-3)

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಅಪಾರಶಕ್ತಿಯ ಅಳತೆಗೋಲಲ್ಲವಾದರೂ ಇವರು
ತೋರಿದ ಪವಾಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭುವನಾದ್ಭುತವಾದವುಗಳೇ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ
ವರ್ಣಿಸಲು ನರರಿಗೆ ಅನುರರ ಆಯುಷ್ಯವಾದರೂ ಸಾಲದು. ಆದರೆ ಭಕ್ತರ
ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕವಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಷ್ಠಮಾಲೆಯ
ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕವಿಗಳು ಈ ಪವಾಡಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯಲು ಕಾರಣವಾದರೂ
ಏನು? ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳ ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಯಾವುದು?
ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕವಿಪುಂಗವರೇ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಗಮನಾಸನಸಂಕಥಾದಿಲೀಲಾಃ ಸ್ಮಮಾತ್ರೇಣ

ಭವಾಪವರ್ಗದಾಶ್ರೀಃ |

ಕಥಮಸ್ಯಮರಾಃ ಪ್ರಪಂಚಯೇಯುರ್ನನು

ಮಧ್ವಸ್ಯ ನ ಮಾದ್ಯಶೋಲ್ಪಚೋಧಾಃ ||

(13-42)

ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ನಡೆದರು, ಅವರು ಕುಳಿತರು, ಸಲ್ಲಾಪಗೈದರು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ
ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದುರಿತ
ಹರಗಳು. ಈ ಭವಸಾಗರದಿಂದ ದಾಟಿಮುವ ಶಕ್ತಿ ಇವಕ್ಕಿವೆ ಎಂದು ನುಡಿ
ದಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಪುಂಗವರ ಈ ಮಾತು ಸತ್ಯವಚನ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತ
ವಾದುದು. ಋಜುಪುಂಗವರಾದ ಶ್ರೀಮಧ್ವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯೂ
ಭಗವತ್ಸೂಚಾರೂಪವಾದುದು. ಇವರು ನುಡಿದುದೇ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ, ನಡೆದುದೇ

ಯಾತ್ರೆ. ಇವರೊಡನೆಲ್ಲಾ ಜೊತೆಗೂಡಿ, ಕುಳಿತರೆ ಹರಿಸ್ತಾಳೆ ಮಲಗುವರೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ತಿರುಗಿನೆ ಪ್ರವಕ್ಷಣೆ. ಅಡುಡರಿಂದಲೇ ಇವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಗೂ ಅಂತಹ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇವರ ದೇವರಪೂಜೆ ಹೇಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಗಾಗಿಯೋ, ಇವರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದೂ "ಪ್ರೀತಿಯಂತೆಂ ಶೌರಿರಥ್ಫಂ" ಎಂದು. ಇವರ ಜೀವನವೇ ಭಗವದರ್ಪಣಕ್ಕಾಗಿ ವೇದವಾದ- ಸ್ತವೀಣರಾದ ಈ ಅಜಿತಸರಮಭಕ್ತರ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನವು ಹೇಗೆ ಹರಿ ತೋಷಣವೋ, ಶಿಷ್ಯನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ನುಡಿದ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯೂ ಆ ಮುಕಂದಪ್ರಿಯವಾದುದೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪವೇ ಇಲ್ಲ ಅಂತೆಯೇ ಕನಿಪುಂಗವರು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ನಡೆಸಿದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ, ದೊಡ್ಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ತಿಭಾವಪರವಶರಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಓದುಗನು ಈ ಭಕ್ತಿಗಂಗೆಯಿಂದ ಪಾನನಗೈದಿದ್ದಾರೆ, ಪುನೀತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಮಧ್ವೇತಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಗುರುರಾಜರು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಧಾಚಾರ್ಯ, ಭದ್ರಾವತಿ.

“ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ” ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಬಹು ಪುರಾತನವಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರಗಳಿಂದಲೂ, ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತರಾದ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದಿಂದಲೂ, ತೀರ್ಥಪಾದಶ್ರೀಹರಿಚರಣಾರವಿಂದನಿಸ್ಸೃತವಾದ್ದರಿಂದಲೇ, “ವಿಷ್ಣುಪದೀ” ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗಂಗೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಧು, ಸರಸ್ವತೀ, ಯಮುನಾ, ಗೋದಾವರೀ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಕಾವೇರೀ ಮುಂತಾದ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದವಾದ ನದನದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮಾಂಧಾತಾ, ಅಂಬರೀಷ, ಸಗರ, ದಶರಥ ಮುಂತಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಪಾಲಿತವಾದ, ಭಾರತದೇಶದ, ಮಧ್ಯಪರ್ವಿಯಾದ

“ನತೋಸ್ತಿ ತುಂಗಾಂ ವಿಲಸತ್ತರಂಗಾಮೃತಾಘಾಭಂಗಾಂ

ಹರಿಪಾದಸಂಗಾಂ |

ಶ್ರೀಶೋಷಿ ಭದ್ರಾಂ ಹೃತಪಾಪನಿದ್ರಾಂ ವಿಮುಕ್ತಿಪದ್ಯಾಂ

ವಿಮಲೈಕಸಾಧ್ಯಾಂ ||”

ಎಂದು ಸ್ತುತವಾದ ಭದ್ರಾತಟನೀತಟವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಹೊಳೆ. ಹೊನ್ನೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಭೂಷಾಯಮಾಣವಾದ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳೆವರ ವೃಂದಾವನವು ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶ್ರಾವಣಕೃಷ್ಣತ್ರಯೋದಶೀ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವೋತ್ತರದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಅರಾಧನಾಮಹೋತ್ಸವವು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳಾದ ಭಕ್ತವೃಂದಕ್ಕೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದ್ಯಾಪಿ ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರ ಸೇವಾದಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ, ದೇವಾಂಶ ಸಂಭೂತರು.

“ಶ್ರೀಮದ್ಭರಣೀಸುರೋದ್ಧರಣಾಯಾನಂದೀಣಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯಧರ್ಮ-
ಶರ್ಮಣಾಂ”

“ಮತಯೋಗ್ಯಮಿತಮತಯಃ”

ಮುಂತಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂವ ಕವಿವರ್ಯರು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರ ವೃಂದಾವನದ ಶಿಲಾಮಯವಾದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಿಂದ ಶ್ರೀ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದು ದನ್ನು ದರ್ಶಿಸಿದ ವೃದ್ಧರು ಅದ್ಭುತಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ವೃಂದಾವನದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹೇಶನ ಚಿತ್ತವಾದ ಶಿಲಾಮಯವಾದ ಲಿಂಗದ್ವಯವನ್ನು ಅದ್ಭುತಿ ನೋಡಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ಸ್ತತ್ಯಕ್ಷ ಆಪ್ತವಾಕ್ಯ ಇತಿ. ಹಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತರಿನರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮನೋನಿಯಾಮಕರಾದ ಮಹಾದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವು “ಮಹೇಶಾತ್ ಚ್ಚಾನನಸ್ತುಚ್ಛೇತ್” ಎಂದಂತೆ ಜ್ಞಾನಾಸ್ತೇಕ್ಷಗಳು ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲೇಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ ಗುರ್ವನುಗ್ರಹವೂ ಶ್ರೀ ಮುಕುಂದನ ದಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ “ಮುಕುಂದಭಕ್ತ್ಯೈ ಗುರುಭಕ್ತಿಜಾಯೈ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಂಪಾದನೀಯವೇ. ಇಂತಹ ಗುರುವರ್ಯರ ಚರಿತ್ರಾನುವರ್ಣನದಿಂದ “ಮನೋವಿಶುದ್ಧೈ ಚರಿತಾನುವಾದಃ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸ್ತಂಭೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮನೋನೈರ್ಮಲ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದವೆಂದು ತಿಳಿದು ಯಥಾಮತಿ ಅನುಸರ್ಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ, ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಆಕಾರ ಮಹಿಮಾಸಂಪನ್ನರಾದ, ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು, ಸವಣೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ನೂತನವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ದಿವ್ಯ ಭವನದಲ್ಲಿ (ಮಠದಲ್ಲಿ) ಶ್ರೀಪುರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಮನೋಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತ-

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲನೆ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜಾ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ವಿದ್ಯಾ ಔದಾರ್ಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅಕೃಷ್ಯರಾದ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರು ಕಾಶೀ ರಾಮೇಶ್ವರ. ಪ್ರಯಾಗ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಮಹಾಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಮುದ್ದಲಾಚಾರ್ಯರೂ ಒಬ್ಬರು. ಇವರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿದ್ದಿತು. ಈ ನವರತ್ನಕುಲವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಕಥಾನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯಭರ್ಮಶ್ರೀಪಾಂಡಗಳವರು ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಂದನರಾಗಿ ಶುಕ್ಲಸಂವತ್ಸರದ ಪುಷ್ಯ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಿನ ಚಂದ್ರನು ಸಿಂಹರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಉತ್ತರಾನಕ್ಷತ್ರ ಪ್ರಥಮಚರಣದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಉಚಿತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೌಲೋಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಶ್ರೀಮುದ್ದಲಾಚಾರ್ಯರು ಯದೃಚ್ಛೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಿಶುವಿಗೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ನಾಮವು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿದ್ದಿತು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕವಿತಾದಿ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನರಾಗಿ, ನಂತರ ವ್ಯಾಕರಣ ತರ್ಕ ವೇದಾಂತಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತರಾದರು. ಆಗ ಶ್ರೀವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲಾನುಧುರಂಧರರಾದ, ಅಗಾಧಬೋಧರ ಕೃಪಾಪಾತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾಂಡಗಳವರಲ್ಲಿಯೇ “ಸುಧಾ ವಾ ಸಲನೀಯಾ ವಸುಧಾ ವಾ ಪಾಲನೀಯಾ” ಎನ್ನುವ ಲೋಕೋಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀಸುಧಾಗ್ರಂಥದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀನವರತ್ನದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಪಂಡಿತಮಂಡಲಿಯಿಂದ ಮಂಡಿತರಾದ್ದರಿಂದಲೇ “ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ” ನಾಮದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ, ದೇವೇಂದ್ರಾದಿಸುರೇಂದ್ರಲಾಲಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಸರ್ವಜ್ಞರಾಸ್ತ್ರರನ್ನು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಾ “ಪಾಠೋ ಹೋಮಶ್ವಾತಿಥೀನಾಂ ಸಮರ್ಯಾ ತರ್ಪಣಂ ಬಲಿಃ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಪಂಚಯಜ್ಞಪಾರಾಯಣರಾಗಿ ಅನೇಕವರ್ಷಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದರು.

ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾಂಡಗಳವರು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಇಂದಿರೇಶಮಂದಿರವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನಂತರ, ಮಹಾತ್ಮರಾದ (ಪ್ರಹ್ಲಾದಾವತಾರರೆಂದು) ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ

ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸುಮಾರು ೧೧ ವರ್ಷ ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ವೃಂದಾವನ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು. ನಂತರ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ, ಶಮದಮಾದಿ ಗುಣಸಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಧಿಷ್ಠಿತವಾದ ಶ್ರೀವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಮ್ರಾಟರಾಗಿ "ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯನೇತರ ಪೃಥಿವೀ ದರ್ಶನಯಂತೋ ಹರೇಃಪದಂ" ಎನ್ನುವಂತೆ ದೇಶಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಾಮಗೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು.

ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸಂದರ್ಶನ ಕೃಪಿ, ಉದ್ವಾಮಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಬಂದು ದಂಡಪ್ರಣಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತರು. ಆಗ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ ದೇಹಾಲಸ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲನೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜಾ ಪಾಠಪ್ರವಚನಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ದಕ್ಷರಾದ ಶಮದಮಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ತಿಷ್ಠರು ಹೇಗೆ ದೊರೆತಾರು ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಯದೃಚ್ಛಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದ (ನವರತ್ನದ ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಹೊಂದಿ) ಸಕಲಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ದಕ್ಷರಾದ, ಭವಿಷ್ಯದ್ವೈದಿಕುಕುಲಸಾರ್ವಭೌಮ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನವರತ್ನದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ "ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮೇಶವೋಯಂ ತವ ಕರಕಮಲಾರಾಧನಂ ಸೋಂಧುನೇಚ್ಛತಿ" ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರೇ ! ನಮ್ಮ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ. "ಪ್ರೀತಿರ್ಮಮ ಗರೀಯಸೀ" ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಾಸ್ವದವಾದ ಈ ಸರಮಾಹಂಸಾ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜಾ, ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲನೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನೀವು ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ನಮಗೂ ಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ" ಎನ್ನಲು, ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು "ಗುರ್ವಾದೇಶಂತ್ವಲಂಕೃತಃ"

ಸ್ವಶಿರಸಿ ತರಸಾ ಧಾರ್ಯಂ” ಎಂದು ಕವಿವರೇಣ್ಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ವರ್ಯರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪರಮಹಂಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಲನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪಿಂಗಳಸಂವತ್ಸರ ಪ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮೀ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು, ತಮ್ಮ ನೂತನಶಿಷ್ಯರಿಗೆ “ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ”ರೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ, ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಂದೇಶಿಸಿ, ದಂಡಕಮಂಡಲಿಕಾಪಾಟಾಪಸ್ತಗಳಿಂದ ಪರಿಶೋಭಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಸಂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಶಿಷ್ಯರ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಸಾದರದಿಂದ ಇಟ್ಟು ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತಸಾಮಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರ್ಮಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪರಂಧಾಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಗುರುವರ್ಯರ ಮಹಾ ಸಮಾರಾಧನೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಸಂಚಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾವನಮಾಡುತ್ತಾ, ಅಮಾನುವವಾದ ಅನೇಕ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಪಂಥರಾಪುರ, ತಿರುಪತಿ, ರಾಮೇಶ್ವರ ಉಡುಪಿ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತಪ್ಪಮುದ್ರಾಧಾರಣ, ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರವಚನ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಅಣಮಾದ್ಯಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಹಾತ್ಮರು. ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆನರಸೀಪುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಯೋದಾಗ ದೇವದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೀಗವು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕರು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಈ ಮಹಿಮೆಯು ಶ್ರೀಗಳವರ ವಂಶಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಮಹಿಮೆ ಎಂದು “ಪರಂಪರಾಗತ ಹರ್ತಿರ್ವಹಿತೋತ್ತರಿಸಿದರ್ಥಿ ತಃ” ಎಂದು ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಗಯಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ ನಡೆದ ಇದೇ ತರಹವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶೇಷದೇವರು ನಿಜರೂಪದಿಂದ

ಬಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಯವನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶಿರಃಕಂಪನಮಾಡುತ್ತಾ ಸಂತ್ಸೋಷದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಕಲಕಲಾವೈಭವವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಏಕೈಕ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷ್ಣಾತರಾದ ಪಂಡಿತರು, ಅಂದರೆ ವೇದಾಂತಿಗಳು ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರು ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರಂತೆಂದರು. ಕವಿಗಳು ಇವರ ಕವಿತಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಅದಿಕವಿಗಳಾದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳೇ ಎಂದೂ, ನೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಜೈಮಿನಿಗಳೆಂದೂ, ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರ ವ್ಯಾಕರಣಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ವೈಯ್ಯಾಕರಣರು ಇವರನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಣೇತೃಗಳಾದ ಪಾಣಿನ್ಯಾಚಾರ್ಯರೆಂದೂ, ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯಜನರು “ದಾನಾಘೋಷತತ್ತ್ವಕಾಶನುಜನುಃ” ದಾನಶೂರ ಕರ್ಣನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರ ಔದಾರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಕಲವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆವಾರ-ಪಾಂಡಿತ್ಯಸಂಪನ್ನರಾದ ಯತಿವರ್ಯರನ್ನು ನಾವು “ಗುರುವರಮನಿಶಂ ಸಾರ್ವಭೌಮಂ ಬುಧಾನಾಂ” ಪಂಡಿತರು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆಂತ ಉಲ್ಲೇಖಾಲಂಕಾರದಿಂದ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕವಿಗಳು ಶ್ರೀಗಳವರ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು “ಶ್ರೀಗುರು ಚಂದ್ರಕಳೋದಯ”ವೆನ್ನುವ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಪೂಜ್ಯರಾದ ಕವಿತಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ಕಲ್ಲಾಪುರದ ರಾಮಚಂದ್ರಚಾರ್ಯರೆನ್ನುವವರು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಮಕಾಲೀನರೇ—ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಸಂದರ್ಶನ ಸಂಭಾವಣ ವಾರಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು. ಮಹನೀಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಗ್ರಂಥಪ್ರತಿಪಾದ್ಯರಾದ (ಕಥಾನಾಯಕರೂ) ವರೂ, ಕವಿಗಳೂ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿರುವುದು ಅತಿ ವಿರಳ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ

ಹಾಗಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳವರ ಸಮಕಾಲೀನರೇ ರಚಿಸಿ, ಅವರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಿರುವುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರೀ-
ಗುರುಚಂದ್ರಕಳೋದಯವು ಪೋಡಲೋಲ್ಲಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಾ-
ವಲೋಕನದಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಿಮೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕವಿವರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ-
ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರ ನಾಗ್ನಿಲಾಸಲಾಸ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ವಾಚಕರು
ಕಾಣಬಹುದು. ಅಸದೃಶವಾದ ಕವಿತಾಮಾಧುರ್ಯ, ಪದಗಳ ಸಂಘಟನೆ,
ವರ್ಣನಾವೈಖರೀ, ವಿವಿಧವೃತ್ತಗಳ ರಚನೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ-
ದರೆ ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ಕರುಣೆಯೇ
ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು. “ಗುರುಚಂದ್ರಕಳೋದಯ”ವೆನ್ನುವ ಗ್ರಂಥನಾಮ-
ದಿಂದಲೇ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೋಡ-
ಲೋಲ್ಲಾಸಗಳು ಚಂದ್ರನ ಪೋಷಕಲೆಯಂತಿವೆ. ಶ್ರೀಗುರುಗಳೇ ಚಂದ್ರರು.
ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗವೂ ಒಂದೊಂದು ಕಲೆಯಂತೆ. ಪ್ರಥಮೋ-
ಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಹದಿನೂರನೆಯ ಉಲ್ಲಾಸದವರೆಗೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳ
ವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮವೃತ್ತಾಂತ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಅವತಾರ, ಬಾಲ್ಯವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ,
ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರ ಪಾಶಪ್ರವಚನಗಳ ವಿಚಾರ. ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಶ್ರೀಪಾದಂಗಳ
ವರಿಂದ ಆಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರ ದೇಶಸಂಚಾರ ಅನೇಕ ಮಹಿಮಾಪ್ರನಶನ ವಾದಿ-
ಜಯ, ಗ್ರಂಥರಚನೆ, ಪಂಡರಾಪುರ, ತಿರುಪತಿ, ರಾಮೇಶ್ವರ, ಉಡುಪಿ
ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳ ಸಂಚಾರವರ್ಣನೆ. ಇವೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು
ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದವುಲಕಿತಗಾತ್ರರಾಗಿ “ಪ್ರಹರ್ಷಾಯ/ಪ್ರಹ-
ರ್ಷಿಣೀ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಹರ್ಷಿಣೀ ವೃತ್ತದಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು
ಗುಣನೆಯ ಉಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತಮಹಿಮಾಸಂಪನ್ನ
ರಾದ ದೇವೈಕಸಾಧ್ಯವಾದ ವೈಭವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರನ್ನು
ನೋಡಿ “ದೇವಾ ವೈ ಯತಿಸತೀವೇಷಿಣೀ ರಘೂತ್ಥಂ ಭೂತ್ವಾ ಭುವ್ಯಮಲ-
ಧಿಯಃ ಸಮರ್ಚಯಂತಿ” ದೇವತೆಗಳೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು
ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತುತ್ತಾರೆಂತ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಪೋಷಕರು (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೧೦ ರೂ.ಗಳಂತೆ ಕೊಡತಕ್ಕವರು)

ಡಾ ಕೆ. ಎಸ್. ಗುರುರಾಜದಾಸ್, ಕಾಪೈಕುಡಿ	59-60
ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸಿ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಶೆಟ್ಟರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	..

ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂ.ಗಳಂತೆ)

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಗಂಗಾವತಿ	59-60
ಡಾ ಬಿ. ಎಂ. ಮಾಧವರಾವ್, ಬೆಂಗಳೂರು	..
ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಎ. ಪ್ರಸನ್ನಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಬಿ.ಇ., ಗೋರಕ್ ಪೂರ್	..
ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥಾಚಾರ್ಯ, ಉಡುಗಣಿ	..
ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ಮೆಳ್ಳಿಗಟ್ಟ, ಬಿ.ಎ.ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ., ಧಾರವಾಡ	..
ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಶಿರವಾರ	..
ಡಾ ಬಿ. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣರಾವ್, ಬಸನಾಪಟ್ಟ	60-61
ಶ್ರೀ ಎ. ಎಫ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿರಾವ್, ಆಲಾನ್‌ಕುಪ್ಪಂ	..
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಕಾಗಲ್‌ಕರ, ಬಿ.ಎ.ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ., ಬೆಂಗಳೂರು	..
ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರ, ತಾಡಪತ್ರಿ	..

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರಿಲ್ಲರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವು
ಅಭಿವರ್ಧಿಸಲೆಂದು ಕಾಪೈಕುಡ್ಡೀವೆ.

ಮಹಾಪ್ರೋಫೆಸರ್ (ಒಂದು ಬಾರಿ ೧೦೦ರೂ.ಗಳು)

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರದಾಸ್ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ, ಹೈದರಾಬಾದ್.

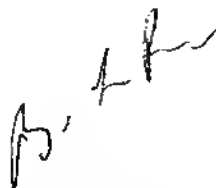
ಶ್ರೀಮತಿ ಚೌಬೀನೆ ಯಮುನಾಬಾಯಿ, ಹೈದರಾಬಾದ್.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್, ಮೆಡಿಕಲ್ ಸರ್ವಿಸ್,
ಹೈದರಾಬಾದ್.

ಮೆಸರ್ಸ್ ತಾಜಮಹಲ್ ಹೋಟೆಲ್, ಸರ್ಕೋಜಿನಿದೇವಿರೋಡು,
ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಯನ್ನು ಹಾರೈಸಿ ಮಹಾಪ್ರೋಫೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀದಾಸ
ರಾಯರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಯೆ ಹೆಚ್ಚಲಿ; ಸಾತ್ವಿಕಸಂಪತ್ತು
ಅಭಿವರ್ಧಿಸಲಿ.

—ಸಂ.

H. K. K.

‘श्रीपतिर्मानंदो नः’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತೀ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಿದಾಸಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೧೧]

೧೯೬೦—ನವೆಂಬರ್

[ಸಂಚಿಕೆ ೧

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ರಾಘವೇಂದ್ರಕಾಲೋನಿ, ಚಾಮರಾಜನೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.

ವಾರ್ಷಿಕಚಂದಾ: ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು.

— ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ —

	ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕನಾಣೀ ೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ ೨
ಹರಿದಾಸವಾಚ್ಛಯ ೪
ಬಾಯಿಪಾಠ ೧೦
ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರು ೧೩
ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯಮಹಾಕಾವ್ಯ ೧೯
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ ಗುರುರಾಜರು ೨೬
ಶ್ರೀಮದ್ವೈತರೇಯೋಪನಿಷತ್ ೪೩

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಗ್ರಂಥಗಳು (ಕನ್ನಡ)

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರು : ಬೆಲೆ 3 ರೂ. 50 ನ.ಪೈ.
ಕಳಿಸಿದರೆ ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 1 ರೂ.ಗೆ V.P. ಮಾಡಿ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಾಲ್ಕು ಗೀತೆಗಳು : (ಗೋಪೀಗೀತೆ, ವೇಣುಗೀತೆ, ಭ್ರಮರಗೀತೆ, ಸಾಂಡವಗೀತೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ, ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತ)
ಬೆಲೆ 50 ನ.ಪೈ. ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 12 ನ.ಪೈ.

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು :
ಬೆಲೆ 37 ನ.ಪೈ. ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 12 ನ.ಪೈ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿ
ಯಿಲ್ಲದೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆ 25% ಕಮಿಷನ್ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಾದ ಶರಣಗಳಿಂದ ನುಂಗಲ್ಪಡುವ ಕಾರಣ ವಿಷ್ಣುವು 'ಅರ್ಧರ್ಜ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. ಹೃದಯವ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಾರಣ 'ಪದ'ನೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟನು. 'ಪದ' ಧಾತುವಿಗೆ 'ಹೊಂದು' ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. ಈ ವಿಷ್ಣುವೇ 'ಅಕ್ಷರ'ನು. ಎಲ್ಲರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ; ಈತನಂತೆ ಅಥವಾ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕೊಡುವ ಅನ್ಯನಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅಸದೃಶಅಭೀಷ್ಟದಾತನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ 'ಅಕ್ಷರ'ನು. 'ಕ್ಷರ' ಧಾತುವಿಗೆ ವಿನಾಶ ಮತ್ತು ಸಂತತವಾಸವೆಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಕ್ಷರಣವೆಂದರೆ ಸದಾ ಕೊಡುವುದೆಂಬರ್ಥ; ಅಧಿಕಾರಿಗಿ ಕೊಡುವಾತನು 'ಅಕ್ಷರ'ನು. ಹೀಗೆ ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳೂ ಮುಖ್ಯನಾಗಿ ವಿಷ್ಣುನಾಮಗಳೇ ಆಗುವರು. ದೇವಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೇವತಾನಾಮಗಳು ಸಹ ವಿಷ್ಣುನಾಮಗಳೆಂದು ಬೇರೆ ಮೇಜೆಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ದೇವತಾನಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುವಾಚಕಗಳೆಂದು ಸಾರುವ ಕಲಿಪು ಪ್ರತಿಗಾಹಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ:—'ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ನಾಮಧಾರಕನು ತ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ. ಯೋಗ್ಯಪ್ರಶ್ನೆಗೆ—ಯೋಗ್ಯಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ—ವಿಹಿತವಾದಂತ್ಯೆ... ಸುಖಯನಾದ ಈತನನ್ನು ಸರ್ವಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಶೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.' 'ಈತನನ್ನು ಇಂದ್ರನೆಂದೂ, ಮಿತ್ರನೆಂದೂ, ವರುಣನೆಂದೂ, ಅಗ್ನಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯುವವರು. ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ತ್ರೀಹರಿಯೇ ಸುಸರ್ವನು... ಗಗನಾಚಾರ್ಯ.' 'ಈ ತ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಇಂದ್ರನೆಂದೂ, ವರುಣನೆಂದೂ, ಮಿತ್ರನೆಂದೂ ಮೇಜೆಯವರು ಸತ್ಯನೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು.' 'ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ನಾಮಗಳೂ ಯಾರನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತವೆಯೋ (ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವುದೋ) ಆತನನ್ನೇ 'ವಿಷ್ಣು'ನೆಂದು ಹೇಳುವರು.'

ಋಷ್ಯಾದಿನಾಮಗಳು ಮಾತ್ರ ವಿಷ್ಣುಪರವಲ್ಲ-ಸಕಲಸರ್ವಗಳೂ ಆತನ ನಾಮಗಳೇ. ಕೇವಲ ವೇದಗಳೇಕೆ! ಸಮುಪ್ರ, ಮೇಘ, ಪೃಥ್ವಿಪರಮ, ಭೀಮ, ತಾಡನದಿಂದ ಹೊಂಟ ಸಕಲಫಲನೃತ್ಯಾತ್ರಕಲ್ಪಗಳೂ ವಿಷ್ಣುಮಯವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಆತನ ನಾಮಗಳು. ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾರ್ಥೋಕ್ತವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಪರನಾಗಿ ಯೋಚನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ನಾಮಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಮಹೋನ್ನತವಾದುದು.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿರ್ದೋಷತ್ವ, ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾದ ವ್ಯವಹಾರವುಳ್ಳವು. ಪ್ರಾಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ನಾರಾಯಣನೇ— ಆತನಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ನಾಮಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು. ವೇದಯುಕ್ತುಗಳು ಇಂದ್ರಾದಿ ನಾಮಗಳುಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಮತಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ನಾರಾಯಣನ ವಿಷಯವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು, ಹೀಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ :— ಹುಂಕಾರವು ಪರಾಭವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರವು ತನ್ನ ಘೋಷದಿಂದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗುವ ಹುಂಕಾರದಿಂದ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಅನಂತಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮೇಘಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಾಯುವು ಸದಾ 'ಹಂ' ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತದೆ. ಹುಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಧಿಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತ್ವವೆಂಬರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮೇಘಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಲನಾಧದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ಘೋಷಿಸುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅನುದಾತ್ತರೂಪ* ಭೇರಿನಾದವು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಔದಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಸ್ವರಿತರೂಪದ ಘಂಟಾನಾದವೇ ನೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಇತರ ಸರ್ವವೂ ವಿಷ್ಣುಗಿಂತ ನೀಚವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಸ್ವರ್ಣಚಂಚು (ವಾಡ್ಯವಿಶೇಷ—ನಾಗಸ್ವರ) ನೊದಲಾದವುಗಳ ಉದಾತ್ತಸ್ವರಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿತ್ಯೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಚಯಾತ್ಮಕ ‡ ಶ್ವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗುವ ಮಂದ್ರಸ್ವರವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಚಲವಾದ ಏಕಪ್ರಕಾರಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೇ ನೊದಲಾದ ಸರ್ವಘೋಷಗಳೂ (ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದ

* ಮಂದ್ರ, ಅನುದಾತ್ತ, ಸ್ವರಿತ ಮತ್ತು ಉದಾತ್ತಗಳೆಂಬ ಸ್ವರ ವಿಶೇಷಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀಚೋಚ್ಛಸ್ಥಾಯಿಗಳು. ತಾಲುವಿನ (ನಾಲಿಗೆಯ) ಅಧಃ, ಮಾಲ, ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮೇಲಣ್ಣಗಳಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

‡ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರಸಂಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಸಮಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಮಂದ್ರಸ್ವರವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಶೇಷಗಳೂ) ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗುಣಾತಿಶಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿರಲು ಪದನಾರ್ಥಾತ್ಮಕವಾದ ವೇದಾದಿಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲಶಬ್ದಗಳೂ ಯೋಗ್ಯ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ವಿಷ್ಣುಗುಣಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆಂದು ಏನು ಹೇಳ ತಕ್ಕದ್ದು! ಸ್ವಿಮಾರ್ಜಾರ (ಬೆಕ್ಕು) ಮುಂತಾದ ನಾಮಗಳೂ ಶ್ರೀಹರಿನಾಮ ಗಳೇ! ಅವು ಆತನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಕೊಂದು, ತಿಂದು, ಆರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಮಾರ್ಜಾರನು (ಮಾರಯತಿ + ಜರಯತಿ). ಭಕ್ತರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಅಸಹಿಸುವುದರಿಂದ (ಮೋಷಣಾತ್) ವಿಷ್ಣುವು ಮೂಷಕನು (ಇಲಿಯು). ಮಳೆಗರೆಯುವುದರಿಂದ (ನರ್ಷಣಾತ್) ವೃಷನೆಂದೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ್ದರಿಂದ 'ಬಲಿ' (ಬಲ-ಸಂವರಣೇ) ಎಂದೂ, ಸಂಸಾರತಾರಕನಾದ್ದರಿಂದ (ತಾರಣಾತ್) 'ತೃಣ'ನೆಂದೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವನಾಮವುಳ್ಳವನಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಸಕಲ ಜೀವರಿಂದಲೂ, ಸಮಸ್ತ ಜಡವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ರಮಾದೇವಿಯಿಂದಲೂ ಸದಾ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನನೂ ವಿಲಕ್ಷಣನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀದೇವಿಯು ದೇಶ, ಕಾಲಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುಸಮವಾದ ಅನಂತವುಳ್ಳವಳಾದರೂ, ಗುಣಾನಂತ್ಯದಿಂದ ಸಮಳಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುವು ನಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಸಾಂಪ್ರಾಪ್ತಕೃಪ್ಯರೂಪನಾದ್ದು.

ದಧಿಮಂಥನ. ವೃಕ್ಷಸತನಾದಿ ಧ್ವಜಿಗಳು, ಅಂತರ್ನಾಡವ್ಯಂಜಕ ಗಳು, ಇವು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಭೀಷಕತ್ವಗುಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. 'ವರ್ಣ' ಗಳೇ ಗುಣನಾಚಕವಾಗಬಲ್ಲವು—ಘೋಷಗಳಲ್ಲ! ಎಂಬ ಅಂಕೆಯೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಘೋಷಗಳಿಂದ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾದ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖಾಂಶವಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಅಕಾರಾದಿ ವರ್ಣ ವ್ಯಂಜಕತ್ವವೂ ಇಲ್ಲದ ಗರ್ಗರಗೋಧಾದಿಗಳ (ಜಿಹ್ವೆ-ಹಸ್ತ ಮೊದಲಾದ ಜಂತುಗಳ) ನಾದಗಳೂ ವರ್ಣಗಳೆಂದು ಮಂತ್ರರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿದೆ.

ಸ್ವಿನೃತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮುಷ್ಠಾದಿನಾಮಗಳೇ ವಿಷ್ಣುಪರವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರಲು, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಸ್ತುಬೋಧಕವಲ್ಲದ ಸಮುದ್ರಘೋಷಾದಿಗಳು ವಿಷ್ಣುಪರವೆಂದು ಹೇಳಲೇನು! ಎಂಬ ಕೈಮುತ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲ ಜೀವರಿಂದ ಭಿನ್ನನು ; ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ್ದರಿಂದ ಜಡ ಭಿನ್ನನು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಉಪಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಶಬ್ದಗಳೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆತನ ನಾಮಗಳೇ ಆದರೂ ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಕರ್ಮನಿರ್ದೇಶ ಮುಂತಾದ ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ ನಿಷ್ಕಪಾಚಕಗಳಾದ ನಾಮಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ (ಸೆಳೆದು-ಉಪಯೋಗಿಸಿ) ಅಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ (ಉಪಚಾರದಿಂದ) ವ್ಯವಹಾರ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ನಾರಾಯಣನೇ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೂ, ಶಬ್ದಗಳ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ—ಅಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳು ಇತರತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲ್ಲ. ಹಾಗೂ, ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣವಾಚಕಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಹ, ಅವು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಂತರ, ರುದ್ರಾದಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಂದ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ; ನಾರಾಯಣನಂತೆ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆಂದಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುವೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವನಾಮನು—ಅನ್ಯರಾರೂ ಅಲ್ಲ.

‘ಪ್ರಾಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ವಿಷ್ಣುವೇ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವೊಬ್ಬನೇ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ, ರುದ್ರಾದ್ಯಪೇಕ್ಷೆಯಾ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೂ ‘ಪ್ರಾಣ’ ಶಬ್ದಮುಖ್ಯನಾಚ್ಯನೆಂದೇಕೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಿಮರ್ಶೆಯು ಅವಶ್ಯಕ. “ವಾಯುವು, ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸುಡುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಚ್ಚೆಯಿಂದಲೇ ತಪಿಸುವನು,” ಎಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣವು ಸೂರ್ಯನ ತಪನಶಕ್ತಿಯು ವಿಷ್ಣುವಧೀನವಾದ ವಾಯುಶಕ್ತಿಯೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಈ ವಿಧ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಚ್ಛಾಸಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯು ‘ಪ್ರಾಣೋ ಹೈಷ ಯ ಏಷ ತಪತಿ’. (ತಪಿಸುವ ಈತನು ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪ್ರಾಣನೇ) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಶ್ರುತಿಯು ‘ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾ ಏಷ ಉದೇತಿ ಪ್ರಾಣೇ ಅಸ್ತನೇತಿ’ (ಪ್ರಾಣನಿಂದ ಈ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುತ್ತಾನೆ ; ಪ್ರಾಣನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ‘ಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಃ’ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯು, ಪ್ರಾಣ

ಶಬ್ದವು ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳಬೃಹದ್ವಿಷಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂಬಲ್ಲಿ ನಿವರ್ತನವು. 'ಆಯಂ
ವಾ ವ ಶಿಶುಃ ಯೋಜಯಂ ಮುಷ್ಯಮಪ್ರಾಣಃ' (ಈ ಮುಷ್ಯಮಪ್ರಾಣನು
ಶಿಶುವು) ಎಂದು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯು 'ಮುಷ್ಯಮಸಂಬ ನಿಶೇಷಣದಿಂದ
ಉತ್ತಮಪ್ರಾಣನು ನಿಷ್ಕಳನೆಯ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಣ
ಶಬ್ದವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಷ್ಯನಿಶ್ಚಿತ ಪ್ರಸಾರಸೂತ್ರವಾದರೂ, ಮುಷ್ಯನಿಶ್ಚಿತ
ಸಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. 'ನೀತಿಶಿಃ ಮುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು
'ಆತ್ಮ' ಶಬ್ದವಾಚ್ಯರು. ಈ ಉಭಯರೂ 'ಪ್ರಾಣ' ಮತ್ತು 'ಜೇತನ' ಮು
ವಾಚ್ಯರು, ಇವರೇ ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಅಶ್ವಾಸ, ಸರಾಭವಗಳ
ಸ್ಪರ್ಶವಿಲ್ಲ. ಇತರರೆಲ್ಲರೂ ಅಜ್ಞಾನ, ಸರಾಭವವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಅಧಮ
ಜೇತನರು, ಅಧಮಪ್ರಾಣರು, ಅಧಮಆತ್ಮರು. ಗಾಯುಕ್ತವಿಲ್ಲದೇ ಮುಷ್ಯ
ಮನು—ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಉತ್ತಮನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತ್ರ
ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯರು—ಯಾರೊಬ್ಬ ಅನ್ಯನೂ ಅಲ್ಲ. ಇತರರು ಮಿತವಾದ
ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ-ಸರ್ವಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲ.
ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಮಾತ್ರ ಹೀಗೆಲ್ಲ-ಅಕೆಯೂ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯಳು. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣು
ವಿನಂತಿ ಪ್ರತಿಶಬ್ದದ ಅನಂತಾರ್ಥದಿಂದಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಾರಾಭವವಾಗಿ (ಅಶ್ವಾಸ
ಮಾಸಲಾದ) ಕೆಲವು ನಾನುಗಳಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ. ಶಬ್ದಪ್ರವೃತ್ತಿಗಿರುವ
ಬಾಹ್ಯಾಭಾವದಿಂದ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀ' ಮೊದಲಾದ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಅಶ್ವಾಸ, ವಿಷ್ಣು
ನಂತಿ, ಪರಮನುಖ್ಯಾರ್ಥವಾಚ್ಯಳಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಅವರಿನುಕೂಡಾ ಮುಷ್ಯ
ವುಳ್ಳವಳಾದರೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಯುಗಳು ಮಿತನಾಮವುಳ್ಳವರೆಂದು ಗ್ರಂಥಾಂತರ
ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದುಂಟು. ವಿಷ್ಣುವಾದರೂ ಅನಂತನಾಮಗಳಾಗಿ ಪರಮ,
ಪ್ರತಿನಾಮದ ಪೂರ್ಣಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಾಗ
ನಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುಗುಣಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುವುದರಿಂದ, ಅನಂತನಾಮವುಳ್ಳ
ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವತ್ರ ಅನಂತಗುಣನೆಂದೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮೊದಲಾದ
ವಿಷಯಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಖಂಡ—೩

ವಿಷ್ಣುವೇ * ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಮುಖ್ಯಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು.

ವಿಷ್ಣುವಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಾಯುವೂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು.

ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಸ್ತು ತಿಂಸು ಉಭಯರ ತುಷ್ಟಿಕರ.

ಅನ್ಯದೇವತಾವಿಷಯಗಳೆಂದು ತೋರುವ ಋಕ್ಕುಗಳು ಸಹ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಗವದ್ವಿಷಯಕಗಳೇ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಂತರ ವಾಯುವಿಷಯಕಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವೆಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾರಾಯಣಪರವಾಗಿದ್ದು ನಾರಾಯಣಿಗೆ ಅನ್ನವೆನಿಸುತ್ತದೆ—ಎಂದರೆ ತುಷ್ಟಿಕರವು. ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಗಳಾದ ಆತನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು. ನಾರಾಯಣನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅದು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಗೂ ಅನ್ನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದರೆ ವಿಷ್ಣು ವಾಯುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವರೆಂದು ಈ ಖಂಡವು ಸದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ನಂತರ ಮಾಹೇಂದ್ರಸದನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು 'ಮಹಾವ್ರತ'ವೆಂಬ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು,† ಹೋತೃವಾದನು. ಭೃಗುವು ಅಧ್ವರ್ಯುವಾದನು. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನೇ ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನಾದನು. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಉದ್ಗಾತೃವಾದನು. ಪ್ರಭುವಾದ ಸಾಕ್ಷಿ ನ್ನಾರಾಯಣನೇ 'ಸದಸ್ಯ'ನಾಗಿ ಕುಳಿತನು. ಇತರ ಋಷಿಗಳು 'ಋತ್ವಿಜ್'ಗಳಾದರು.

* ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವೆಂದರೆ ೩೬ ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಬೃಹತೀಭಂದಸ್ತಿನ ೧೦೦೦ ಋಕ್ಕುಗಳು. ಮುಂದಿನ ಖಂಡವು ಇದರ ವಿವರಣೆಗಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

† ಹೋತಾ—ಋಗ್ವೇದಾಭಿನ್ನನಾಗಿದ್ದು ಹೋಮಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತನಾದವನು. ಅಧ್ವರ್ಯು—ಯಜುರ್ವೇದವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕನಾದ ಪುರೋಹಿತ. ಬ್ರಹ್ಮ—ಮುಖ್ಯಋತ್ವಿಜ್, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೆಂಬ ವೇದಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣ—ಸೋಮಯಾಜೀ. ಉದ್ಗಾತಾ—ಸಾಮವೇದಗಾಂಧುಕ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು* ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಕೇರವನನ್ನು (ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಪ್ರೇರಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು) ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ದೇವೋತ್ತಮನು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳಿಂದ ಆ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಇಂದ್ರನು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಸನಿಹಾಸಕ್ತಿ ಬಂದು 'ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕುಳಿತನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು 'ಇದು ನಿನಗೆ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಕರವು-ಅನ್ನವು' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಯಜ್ಞಾಂಗವಾಗಿ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಠನಮಾಡಿದನು. ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳು ಪ್ರೀತರಾದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಇದರಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ (ಅವಿಷ್ಟವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳಿಗೆ) ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆಗ ಇಂದ್ರನು, 'ಹೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ! ನೀನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸುವಿ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸ್ತುತಿಸು' ಎಂದನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು 'ಇದು ನಿನಗೆ ಅನ್ನ' ಎಂದು ನುಡಿದು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಪುನಃ ಪಠಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಇಂದ್ರನ (ಅವಿಷ್ಟ ವಿಷ್ಣುವಾಯುಗಳ) ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತತ್ಪಲವಾಗಿ ಪ್ರಿಯಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಜ್ಞಾನನಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವಿಂದ ಮೂರನೇ ಅವರ್ತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರನು ಸ್ತುತಿಸನ್ನನಾಗಿ ಪ್ರಿಯಧಾಮರೂಪನು ಪನ್ನೇ ಅತಿರಯವಾಗಿ ಕೊಚ್ಚಿಸಿದನು. ಅತಿಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಟವಿಷ್ಣುವು, ಸ್ತುತಮ ಶಂಸನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಾಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ (ಸ್ವಕುಂತಲ ಮುಕ್ತ ಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ) ದ್ವಿತೀಯ ಶಂಸನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನೂ (ನಾರಾಯಣಪುರಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ) ತೃತೀಯಶಂಸನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನೂ (ಅಂತಃಪುರಪ್ರವೇಶವನ್ನೂ) ಕರುಣಿಸಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು; ಕೇಳಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಆಶ್ವಾಸನವಿತ್ತನು. ಆಗ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನಂದಾತಿಶಯವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು, 'ನಿನ್ನನ್ನೇ ಚಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷೆ

* ಮಹಾವ್ರತದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಶಂಸನವು ಅಪರಿಹಾರ್ಯವಾದುದರಿಂದ (ಅವಶ್ಯಕತೃವ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ) ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವು 'ಅಹಃ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಸುವೆನು' ಎಂದನು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವೇ ಆನಂದಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಈ ವರವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುನಾದ ವಾಯುಸಹಿತನಾದ ವಿಷ್ಣುವು, 'ಸರ್ವನಾಮವುಳ್ಳವನು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ನನ್ನ ಉತ್ತಮ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವನಾಮನೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಆತನ ಸರ್ವಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದಂತೆಯೇ! ಯಾವ ನಾಮವೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದೋಷವನ್ನು ಹೇಳಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಸರ್ವತ್ರಸ್ಥಿತವಾದ ಆತನ ಸರ್ವರೂಪಗಳೂ ನಿರ್ದುಷ್ಟಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ವಸ್ತುಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು ಸಹ, ಸದಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮಗುಣಸ್ವರೂಪನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಇತ್ತು. ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಾತಿಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಚ್ಛಿಸಿ ಆತನು ಜ್ಞಾನಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುನಾದ ಕೇಶವನು, 'ಪ್ರಾಣಾದಿ ಸರ್ವನಾಮಗಳುಳ್ಳವನು ನಾನೇ ಎಂದು ತಿಳಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಉತ್ಕೃಷ್ಟಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು 'ಪ್ರಾಣ'ನಾಮಕನು. ಆಹೇಯನಾದ್ದರಿಂದ (ಪರಿತ್ಯಾಗ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ) 'ಆಹಂ' ಎಂದೂ, (ಭಕ್ತರ ಪಾಪಗಳನ್ನು 'ಅಸನಾತ್'—ನಿರಸನಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ 'ಮಿನುತೇ'—ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ್ದರಿಂದಲೂ) 'ಅಸ್ಮಿ' ಎಂದೂ, 'ತತಃ'—ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ 'ತ್ವಂ' ಎಂದೂ, 'ವಿಷ್ಣುವೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನೇ 'ಸರ್ವ'ನು. ಆತನ ಅನಂತರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಪೂರ್ಣವಾದ್ದರಿಂದ, 'ಸರ್ವಾಣಿ' ಎಂಬ ಬಹುವಚನವೂ, ವಿಷ್ಣುಪರವಾಗಿ ಯುಕ್ತವೇ ಆಗುವುದು. ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಥಿತಿ ಯುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ ಅಥವಾ ನಿತ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು 'ಭೂತ'ನೆನಿಸುವನು. ಇಂತಹ ಬಹುರೂಪಿಯಾದ್ದರಿಂದ 'ಭೂತಾನಿ' ಎಂಬ ಬಹುವಚನವಾಚ್ಯನೂ ಆಗಿರುವನು. ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ್ದರಿಂದ, 'ಏಷಃ' ಎಂಬ ನಾಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ಲೋಕಗಳನ್ನು ದಹಿಸುವನು ಕೇಶವನೇ—ಅನ್ಯನಾರೂ ಆಲ್ಲ.

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ

‘ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಾ ಭೀಮ ಏವ ತ್ವ |

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ:’ ||

ಸಂಪುಟ

೧೧

೧೯೬೦ - ೬೧ — ಡಿಸೆಂಬರ್ - ಜನವರಿ

ಸಂಚಿಕೆ

೨-೬

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವನಗಳು

ಶ್ರೀಪತಿಶಾಳ

ಮೈಲಿಗೆಯಿಂದ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಬಾರದು

ಮಡಿವಂತನಾಗಿ ತಾ ಬಾಳಬೇಕು ||

ಭೂಲೋಕದೊಳಗಂತಿಜರನೆ ಮುಟ್ಟಬಾರದು

ದೇಹದೊಳಗೆ ಹೂಲಿ ಕೋಡದವನು ||

ವೇಳೆ ವೇಳೆಯಲಿ ಕೋಸಕ್ಕೆ ದೂರನಾಗಿ

ಬಲು ಸಂತೋಸದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು ||

ಶೀಲಾಚಾರರಿಗೆ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಸಲ್ಲದು

* ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರವುಂಟು ||

ಬಾಲತನದ ಅಂತೆ ಕಾಲ ದರಿಯಂತ

ಕಾಲರಘುಗಳೆ ಬದುಕೆ ಸಲ್ಲದವನು ||

ಗೀಲಮೇಘವ್ಯಾಸು ರಾಮಾಜೆಂಬ್ರನಿತಲಿನ್ನೆ

ಫಲಬೇಡವರೆ ನೀ ಭವಿಸಬೇಕು ||

“ಸುಜನರೆಲ್ಲ ಹರಿಪೂಜೆಯ ನಿವರ ಕೀರ್ತಿ

ಎಂಬ ಸುಳಿವಿಡಿಯಿದೆ.

* ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಣಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು.

‘ಶ್ರೀಘಟಿಮಿನಿಧಿ ನಃ’

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಶನು ನಮ್ನಾಸೆ ಪೂರೈಸಲಿ

ಶ್ರೀಶುಭಕೃತ್ ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ (ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ)ಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಸತ್ತವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ, ಅಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷಗಳು ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರಿಗೆ ಆ ಸತ್ತದ ಫಲಾರ್ಪಣೆಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ಪುಣ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಗಣಾನನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ-ನಾಯ್ತು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ. ಆ ಮಹಾತ್ಮರ “ವಿಜಯದಾಸರು” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿನ ವಿ, ವಿನುಲತೆಯನ್ನೂ, ಜ, ಜಯವನ್ನೂ, ಯ ಯಾಗ. ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆಂದು ಶ್ರೀಮೋಹನದಾಸಾರ್ಯರು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಜನರಿಗೆ — ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮಡಿಮಡಿಯಾದ ವಿಷಯ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿ, ಅಕ್ಷರದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಫಲರೂಪವಾದ ವಿನುಲತೆಯೂ, ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಬಂದ ಅಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಯಲಾರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಬದಗಿದರೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜ, ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಬಂದ ಫಲರೂಪಜಯವೂ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದಿದವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಹೇಳಿದಂತೆ- ಅನೇಕರ ಸತ್ತಗಳಂತೆ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾಗ ಅಂದರೆ ಸತ್ತಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಉಣ್ಣಿದ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ. ಎನ್ನುವುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಇವರನ್ನು ದಾಸರು ಎಂದರೆ ದೇವ ಕಾವ (ದೇವರು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವನು) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಆ ಮೋಹನದಾಸಾರ್ಯರೇ. ಇಂತಹ ಮಹಿಮೋಪೇತವಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರವರ ಹೆಸರಿನ ಬಲದಮೇಲೇ

ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸತ್ರಿಕೆಯ ಗತನೆಯ ವರ್ಷದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಉತ್ತಮ-
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಅವರೇ ಪೂರೈಸಿಕೊಡುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಉತ್+ಸವ ಎಂದರೆ ಉತ್ಸವವಾದ ಯಜ್ಞವೆಂದರ್ಥ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ನಾವು ಜ್ಞಾನಪ್ರಚಾರರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದರೇ ಸಂತೋಷ. ಜ್ಞಾನ-
ದಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತೇ-
ವೆಯೋ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವರಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನ. ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಅವರು
ಒಪ್ಪುವುದು. ಆದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಭೃಗುಮುನಿವರೇಣ್ಯರ ಅಂಶರಾದ
ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರಿಗೆ ಸತ್ತೆಯಾಗುವೆಂದರೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ. ಕೃಪಾದಿಮುನಿ-
ವರರಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ತೆಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಅವರು ಉತ್ತಮಸೇವೆ
ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀ-
ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ "ಆ ಸರಸ್ವತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನೈಸಲಾನುಡಿಗೆ...." ಎಂಬ
ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೃಗುಮುನಿಗಳು ಆ ಸತ್ತೆಯಾಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ಒಪ್ಪುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ವಿವರವಿದೆ. "ಕೇಶವನೇ
ಪರದೈವವೆಂದೇಹೇತಿಸಿದ ಭೃಗುಮುನಿಸ"ರು ಎಮಗೆ ಆವಿಳಿಸೊಬ್ಬಿಗಳನ್ನು
ಕೊಡುವರು ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ
ಮೀಡೆ ಎಲ್ಲ ಸೌತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ
ಶ್ರೀನಾರಾಯಣರ ಪರಮಸ್ತೋತ್ರ ಉತ್ಸವ(ಉತ್ಸವ)ವೆಂದಲ್ಲವೇ ?

ಇನ್ನು, ಚರಕಾಲ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ತಮ್ಮಗಳ ನಡೆವು ಹೊಂದಿ
ತಮ್ಮ ಮನವೊಪ್ಪುವ ವಿಮಲತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳ-
ಬೇಕಾದರೆ - ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾಚಾರ್ಯರ ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡ-

* ಆ ಸರಸ್ವತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿ-

ನ್ನೈಸಲಾನುಡಿಗೆ ಜಡ-

ಜಾಸನಮದೇಶಾಚ್ಯುತರ ಲೋಕಂಗಳಿಗೆ ಪೋಗಿ

ತಾ ಸಕಲಗುಣಗಳ ವಿಚಾರಿಸಿ

ಕೇಶವನೇ ಪರದೈವವೆಂದುಪ-

ದೇಹಿಸಿದ ಭೃಗುಮುನಿಸ ಕೊಡಲೆಮಗಳ ಸೌಖ್ಯಗಳ

ಬೇಕಾದರೆ- ಈ ಜ್ಞಾನಸತ್ತ್ವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಸತಃ = ಸಜ್ಜನರನ್ನು ತ್ರಾಯತೇ = (ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ) ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ (ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ) ಆದ್ದರಿಂದ “ಸತ್ತ್ವಂ” ಎಂದಿದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ, ಅವರಂತರ್ಯಾಮಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲರೂಪದಿಂದಲ್ಲದೆ ಈ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು ಕಂಚಿ, ಹಂಪೆ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಆರಾಧನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದರ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾವು ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರವರ ಆರಾಧನೆಯ ಅಥವಾ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ಆರಾಧನೆಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸೋಣ.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೀಗಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ :-

ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞರ ೩೩ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾರಾಯಣ, ಪುರಾಣಶ್ರವಣ, ಉಪನ್ಯಾಸ, ಹರಿಕಥೆ ಮತ್ತು ದೇವರನಾಮಸಂಗೀತ, ಭಜನೆ.

ಬ್ರೂಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನೀಭೋಜನ, ವಿದ್ವತ್ಸಂಭಾವನೆ, ಇದು ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು.

ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿ ಈಗಲೇ ತಮ್ಮ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ತಾವುಗಳು ಯಾರ್ಯಾರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಿರೋ ಅದು ತಮ್ಮಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಬೇಗ ಬೇಗ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಲು ಆಸುಪತ್ತೇವೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ಮುಂಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆನೋಡುತ್ತಾ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಅವರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ. “ಡಂಭನ ಸಾರುವರ ಅತ್ತತ್ತ ಜರಿದು” ಬಾಳುವವರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಬರೇ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರಬಾರದೆಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳುವೆವು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ತೀರ್ಥ ಗುರುರಾಜರು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಧಾಚಾರ್ಯ, ಭದ್ರಾಪುರ.

(ನವೆಂಬರ್ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು)

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯಂತೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಸದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ರಚನಾವಿಷಯೇ ನ ಕಶ್ಚನೇದೃಕ್ ರಚಿತೇಹ್ಯಸ್ತಿ ನಿರೀಚಿನಾ ಪ್ರಪಂಚೇ” ರಚನಾವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಕಲಕಲಾಶೋವಿದರಾದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇನಿದೆ? ಇವಾವುದೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಯಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳವರು ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ—(ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು)

“ವಿರಹಿನೋದಸುಧಾ”

ಗೋಪಿಕಾಪ್ತಿಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿರಹದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ದರ್ಶನಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ ಕಂಡ ಕಂಡ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ರಾಷ್ಟ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಉಪಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಿ ಘೇಷ ದ್ದಾರೆ.

“ವಿರಹಿನೋದಸುಧಾ ವಿಹಿತಾ ಶುಭಾ ಸುನಂದತೃಭುವಾ

ವಿರಹಿನೋದಸುಧಾ

ಸ ಚ ಕೃಪಾವೃತದೋ ಹರಿಕಂಧರಃ ತದನಯಾಸ್ತು ಚ ಮೇ
ಹರಿಕಂಧರಃ" ||

ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದರೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಆಶ್ರಮಸ್ವೀ-
ಕಾರಾನಂತರ ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥ
ರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿರಹಿನೋದಸುಧೆಯ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು
ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸೋಣ. ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರಿಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು
ಕುರಿತು "ಸಕಲವಿಘ್ನಹರನಾದ ವಿನಾಯಕನ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡು, ಅವನು ಶ್ರೀ
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ" ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯ
ಸಮಯವನ್ನು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ಭಜ ಸಖೀತ್ಯವದಚ್ಛ ವಿನಾಯಕಂ ಸ ದಿಶತಿ ತ್ವರಯಾ ಭುವಿ
ನಾಯಕಂ |

ಸ ಹಿ ನ ವೇತ್ತಿ ಸುಖಂ ಹ್ಯಬಲಾಭವಂ ಭವಭವೋವದದಿತ್ಯಬಲಾ
ಭವಂ ||"

ಹೇಸಖಿ, ವಿನಾಯಕನನ್ನು ಭಜಿಸು. ಅವನು ಜಾಗೃತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ
ನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸಖಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ:
"ಸಖಿ ನ ವೇತ್ತಿ ಸುಖಂ, ಹ್ಯಬಲಾಭವಂ" ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ನಿತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ
ಯಾದ ಈಶ್ವರನ ಪುತ್ರನಾದ ಗಣಪತಿಯು ದಾಂಪತ್ಯಸುಖವನ್ನು ಹೇಗೆ
ಬಲ್ಲನು? (ಎನ್ನುವ ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಋದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಿ ಎನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು
ವಿನಾಯಕನಿಗೆ ಉಂಟೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾದರೂ, ಲೋಕಪ್ರವಾದವನ್ನು
ಅನುಸರಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಎಂತ ಶ್ರೀಗಳವರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.
ಇನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶೃಂಗಾರಲಹರೀ — ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ
ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಮನಿರ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಶೃಂಗಾರಸಪ್ರಧಾನವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿ-
ಯಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಕಲ್ಲೂಪುರದ ರಾಮಚಂದ್ರಾ-
ಚಾರ್ಯರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. "ನಾವರತ್ನಿಕೃತ" ಎಂದು ಪೀಠಿಕೆ
ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರ್ಲಾಪಿ, ಬಹಿರ್ಲಾಪಿರೂಪವಾದ ಪದ್ಯಗಳೂ

ಡಿಸೆಂಬರ್ - ಜನವರಿ

ಇವೆ. ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರರೂಪವಾದದ್ದು ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡದ ಒಗಟೆ ಸಂತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ.

ಕಿಂ ಸರ್ವವಾಂಛಿತಂ ರಾಜ್ಯೋಪೇಕ್ಷಿತಃ ಈ ಸರ್ವಾ ಮನಿಃ

ಕೋರಪೇದುತ್ತರಂ ತಸ್ಯ ಸ ಮೇ ಭಾತಿ ಧನಂಜಯಃ

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಯಾವುದು ? ರಾಜ್ಯವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಯಾವುದು ? ಮತ್ತು ಕಾಪ್ತರೀತಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿರು ಶುದ್ಧವಾದುದು ಯಾವುದು ? ಎಂದು ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ಈ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ "ಧನಂಜಯಃ" ಎನ್ನುವುದೇ ಉತ್ತರ. ಧನಂ ಧನವು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ರಾಜನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದು ಜಯಃ ... ಜಯವು, ಸದಾ ಶುದ್ಧವಾದುದು ಧನಂಜಯಃ ... ಅಗ್ನಿಯು.

ಕಂ ಶ್ರೀಪಃ ಪರಿಪಾತಿ ಕೋ ಹರಧುರಿ ಸ್ಥಾತಾ ಸತಾಂ ಸಂಗತೇಃ

ಕಿಂ ಗಚ್ಛತ್ಯಲವಂ ಸ್ಮರಾರಿನಗರೀ ಕಾ ಕೌ ಭವೇತ್ ಕಾ ಭವೇತ್

ಸಂಬುಧ್ಧಿಃ ಸಮರ್ಪಣೋ ದನುತನುಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿತಃ ಕ್ಷಾಂ ಭೋ ದೇಹಿ ಹ್ಯುತ್ತರಮುತ್ತರಾರ್ಥತಯಾ ಚೈಕಂ ಕರ್ತುಂ ಕಿಂಶಯಃ

ಕವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ : ಎರಡೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಹಿಂಬದಿ ಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಒಂದೇ ಉತ್ತರವಾಗಬೇಕು, ಹೇಳಬೇಕು.

ಆ ರೀತಿ ಪದ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಪಃ = ಹರಿಯು, ಕಂ = ಯಾರನ್ನು, ಪರಿಪಾತಿ = ಕಾಣುತ್ತಾಳು, ಉತ್ತರ, ದೀನಂ = ದೀನನನ್ನು ಎಂತ, ಹರಧುರಿ = ಈಶ್ವರನ ಮುಂದುಗಡೆ, ಕಾ = ಯಾರು, ಸ್ಥಾತಾ = ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವನು ? ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ "ದೀನಂ" ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ "ನಂದೀ" ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಎರಡನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಇದರಂತೆಯೇ ಇತರ ಪದಗಳು. ಸತಾಂ ಸಂಗತೇಃ = ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಿಂದ, ಕಿಂ ಗಚ್ಛತಿ = ಏನು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಪಾಪಂ = ಪಾಪವು, ಸ್ಮರಾರೀಃ = ಈಶ್ವರನ ನಗರವು ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಪಾಪಂ ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಪಾಪಂ

ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಯಮದೇವರ ಸಂಬುಧಿಯಾವುದು ಎಂದರೆ, ಯಮ = ಯಮ ಎಂತ, ದಾನವರ ಬಡಗಿಯು ಯಾರೆಂದರೆ ಯಮ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹಿಂದುಮುಂದೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿಲಾಗಿ 'ಮಯ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಪದದಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಂತಹ ಅತಿಚಮತ್ಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಟಿಪ್ಪಣಿ—ಅದ್ಭುತವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಸತ್ಯ-
ಸಂಧದಿಂದ (ವಿಕಾರಶಸ್ತಂಧಬಿಟ್ಟು) ಎಲ್ಲ ಸ್ತಂಭಗಳಿಗೂ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಮಹಾ-
ರುದ್ರದೇವರ ಅಂಶರಾದ್ದರಿಂದ ಶುಕಮುಖದ್ರವಸಂಯುತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾ-
ಗವತದ ಭಾವವನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು
ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅನೇಕತರಹೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ವಿದ್ವಲ್ಲಲಾಮು-
ರಿಂದಲೂ, ನಿಜೋತ್ತಮಾಂಗಚಾಲನಾರ್ಪಣಕವಂದನೀಯರಾದ ಮಹಾತ್ಮ-
ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಕಲನಾಸ್ತಯತಿಪುಂಗವರೂ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಅದ್ಭುತವಾದ
ಭಾಗವತಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರನ್ನು "ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಚಾರ್ಯ"ರೆಂದು
ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲದೆ ತಾವು ಸಂಚಾರತ್ತೇನ ಒಯ್ಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ
ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಶ್ರೀಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ
ದರ್ಶನವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡು-
ತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಮದುತ್ಪರಾದಿಮುರಾರಿಶರಾದ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿ-
ವ್ರಾಜಕಾಚಾರ್ಯತ್ವಾದಿ ಗಂಭಿರವೃಂದಭೂಷಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯ-
ಪ್ರಮೋದತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ತಾವು ಸಂಸ್ಥಾನವರವಾರಯುಕ್ತರಾಗಿ
ಬಹುದೂರವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಮ್ಮ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನೂ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ
ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ,
ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮಪೂಜಾದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯ-
ಸಂಧವಿಜಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಮಹಿಮಾಪ್ರತಿಪಾದಕ

ವಾದ ಗುರುಚಂದ್ರ ಕಳೋದಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪೂರಾಯಣಮಾಡಿ, ಬಹು ಸಂತೋಷದೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಶೈಲಿಯು ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಾರವಿಯೇ ಮುಂತಾದವರ ಶೈಲಿಯಂತೆ ನಾರಿಕೇಳಪಾಕಯುಕ್ತವಾದುದು. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವತದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಪಂಡಿತರೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವರ ಶೈಲಿಯು ಅರ್ಥವಾದಾಗ ಆ ಅನಂದವನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಹೊಂದಬೇಕು. ಅನುಪ್ರಾಸವೆಂದರೆ ಪರಮಸಂಭವ. "ಎಕಸೂತ್ರಾಲಾಘವೇನ ಪುತ್ರೋತ್ಪನ್ನಂ ಮನ್ಯಂತೇ ವೈಯ್ಯಾಕರಣೀ" ಎನ್ನುವಂತೆ ಅನುಪ್ರಸಾಲಂಕಾರವ್ರಯೋಗವು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಪರಮ ಇಷ್ಟವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪಾಠಾಂತರಗಳು ಬಂದಾಗ "ಅನುಪ್ರಾಸಭಾಗಭೀರುಃ ನಾದರಣೀಯಂ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣಟಿಪ್ಪಣಿ ೧ ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾರಿಕೇಳಪಾಕಸಂಮಿತವಾದುದು. ಗರ್ವನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅರ್ಥವಾದಾಗ ವಿದ್ವಜ್ಞನರೂ ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆ- "ವವೃಥೇ ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ" ಅಂಜನೇಯನು ಸಮುದ್ರಲಂಘನೆಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ (೧) ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ = ರಾಮಯತೋವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ.

(೨) ಅಥವಾ ವವೃಥೇ ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ "ಅರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ" ಎಂದು ಪದನಾಡಬಹುದು. ನೆ ವಿದ್ಯತೇ ರಾಮಃ ಯೇಷಾಂ ತೀ (ಸ್ವಪಕ್ಷೇಯಶ್ಚೇನ) ಅರಾಮಾಃ = (ರಾಕ್ಷಸಾಃ) ಅಥವಾ ಅರಾಮಾಃ = ರಾಮವಿರುದ್ಧಾಃ, ತೇಷಾಂ, ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ = ಭೇದನಾರ್ಥಂ, ವೃದ್ಧಿ ಹಿಂಸಾರ್ಯಾಂ ಇತಿ ಧಾತುನ್ಯಾಯಾನಾತ್, ಯದ್ವಾ ವೃದ್ಧಿಃ = ಅಭಿವೃದ್ಧಿಃ ತಸ್ಯ ಅರ್ಥಃ = ನಿವೃತ್ತಿಃ ತಮುದ್ದಿಶ್ಯ "ಅರ್ಥೋಭಿಧೇಯೋರೈವಸ್ತು ಪ್ರಯೋಜನನಿವೃತ್ತಿಷು" ಇತ್ಯಮರಃ. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾಪಕವಾದುದನ್ನು ಸ್ಥಾಲೀಪುಲಾಕನನ್ಯಾದಿಂದ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಪಂಡಿತರೇ ಅವಲೋಕಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಮಕ ಚಮಕ ರುದ್ರ ಮುಂತಾದ ಉಪನಿಷದ್ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀಗಳವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಗಾಲಹರೀ — ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ರಾಮನಾಥಪುರದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಒಂದು ದಿವಸ ವಿದ್ವಜ್ಞನಸರಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಪಾಠಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೇವತರಂಗಿಣಿಯಾದ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಾಕ್ತರಂಗಿಣಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಧವಳವರ್ಣೋಪೇತವಾದ ಪ್ರವಾಹರೂಪದಿಂದ ಬಂದಳು. ಆಗ ಶುಭ್ರವರ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಗೋತ್ರಧಾರೆಯು ಮುತ್ತಿನ ದಂಡೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿಳಿತಪಂಡಿತರು “ನ ಸಂದೇಹೋ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಸರ್ವರ್ಯಾಂ ಕುರುತಾತ್ಪರಂ| ಗಂಗೈವ ವಾಕ್ತರಂಗಾಣಾಂ ರಿಂಜಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಮಾಗತಾ||” ಸ್ವಾಮಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಭಾಗೀರಥಿಯೇ ತನ್ನ ವಾಕ್ತರಂಗದ ವೈಖರಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ತಾವು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂತ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಸೀತಾಂಬರಗಳಿಂದ, ವಿಶೇಷಾನ್ವಸಂಧಾನದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರವಶರಾಗಿ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

“ತುಷ್ಪಾವ ಗಂಗಾಲಹರೀಂ ತನ್ನಾಮಸ್ತುತಿತೋಽಧಿಕಂ.

ಸ್ತೋತ್ರಂ ಯದೋರುಧಾ ಸ್ತುತ್ಯಂ ತತ್ಕರ್ತಾ ಕಿಂ ಸ್ತುತೇಃಪದಂ” ಎಂದು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಗಂಗಾಲಹರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಆತ್ಯಂತಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪ್ರೌಢಸಾಹಿತ್ಯಗಾರರಿಂದಲೂ, ನಿರಂತರ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯನಾದ, ಚಿತ್ರಮೀಮಾಂಸಾಖಂಡನ, ಮನೋರಮಾಕುಚಮರ್ದನ, ರಸಗಂಗಾಧರಾದಿಬಂಧುರಪ್ರಬಂಧನಿರ್ಮಾತೃವಾದ ಜಗನ್ನಾಥಪಂಡಿತನೂ ಗಂಗಾಲಹರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಾದರೂ ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಅಷ್ಟು ರಂಜಿಸಲಾರರೆಂದು ಅನುಭವಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕವಿವರ್ಯರು ಈ ಗಂಗಾಲಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಒಂದು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದಲೂ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಶ್ರೀಮದ್ಧರಣೀಸುರೋದ್ಧರಣಾಯಾವರ್ತಿಣಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯ-

ಧರ್ಮಶರ್ಮಣಂ ಪಾರಿವ್ರಜ್ಯಧುರಂಧರಾಣಾಂ ಕನಿಕುಲತಿಲಕನಾಂ ಗಂಗಾ-
ಸ್ತುತಿರಾಸವಚೋಲಹರಿಂ ತದೀಯನಿನ್ಯಕನೀರ್ಯಾಕಶ್ಚಿದ್ಯಥಾಮತಿ ಸ್ತೌತಿ
ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಥವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯವಲೋಕನದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ
ವನ್ನು ಕವಿಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯಧರ್ಮನಿರ್ಮಿತಗಂಗಾಲಹರಿ-
ಜ್ಞಾನೇನ ಜನಃ ಸಾರ್ವಶಬ್ದತತ್ವಜ್ಞಾನಂ ಸಂಪಾದ್ಯ ಮೋಕ್ಷಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥ
ಭಾಜನಂ ಭವತಿತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಮವಧೇಯಂ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ
ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಾವಲೋಕನಮಾಡಿ ಶಮದಮಾದಿ
ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೋಕ್ಷಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರಂತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನದಿಂದ ಸದ್ಯಃ ಅಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಮಹಿಮೇಹ ಗುರೋರ್ನಾಚಾಂ ಸ್ವಾದುರ್ಮೋಚಾರಸೋ ಯಥಾ |
ಅಚಾಂತೋ ಭಾತಿ ಪೀತಶ್ಚೇತ್ ಸುಸ್ವಾದುರಿತಿ ಕಿಂ ಪುನಃ ||

ಶ್ರೀಗಳೆವರ ವಾಗ್ಮ್ರವಾದ ಉದಕವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಚಮನಮಾಡಿದರೆ,
ನುಚಿಯಾದ ರಸಾಯನವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿದಾಗ
ಜತ್ಯಂತರುಚಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏನು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಿದೆ? ಎನ್ನು-
ತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಲಹರಿಯ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನಾದರೂ
ಉದಾಹರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

“ಜಲೇ ಪೀತೇ ಪೀತೇ ಮನಸಿ ಚ ಶುಚಿತ್ವಂ ಜನಕಜಾಃ
ಭಿರಾಮೇ ಶ್ರೀರಾಮೇ ಮತಿರಿತಿ ಭವೇಂಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ಭವೇತ್ |
ಸುಮೂರ್ಧನ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ಯನಿಮಿಷಪುಷೋ ಬಿಭ್ರತಿ ಚ ಯತ್ಸ-
ಸೋಮೇ ಸೋಮೇ ಸತ್ಯನಿಕುಲಲಲಾಮೇ ಯದಭವತ್ ||

ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದರೆ ಮನಃಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ವ್ಯವ-
ಧಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಇದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗು-
ವುದು. ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ವಂದಿತನಾದ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಮಹಾ-
ದೇವನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಭಾಗೀರಥಿಯೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಸೂರ್ಯವಿರುದ್ಧನಾದ
ಚಂದ್ರನೂ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರೂ ಮಹಾದೇವರು
ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರನ ವಿರೋಧಿಯಾದ,

ಸೂರ್ಯನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ
 “ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ರಾಮೇತಿ ರಮೇ ರಾಮೇ ಮನೋರಮೇ | ಸಹಸ್ರನಾಮ-
 ತಸ್ತುಲ್ಯಂ ರಾಮನಾಮ ವರಾಣಸೇ” || ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು
 ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾದೇವರಿಂದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತರಾದ ಸರ್ವರ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ,
 ಸೂರ್ಯವಿರೋಧಿಯಾದ ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅಂತಹವರು ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು
 ಪಾನಮಾಡಿದರೆ ಸೂರ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ
 ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವರೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಲಂಕಾ-
 ರಿಕರೀತಿಯಿಂದ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ತಾವು ಮಹಾದೇವರ
 ಅಂಶವಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಹಂಕಾರಬುಡನೆಗಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ ಅಂತರಂಗಿಕಾಭಿ-
 ಪ್ರಾಯವಿರಬಹುದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.) ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳುಳ್ಳ
 ಮಹಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಶ್ರೀಗಳವರ-ವಾಣಿಯು ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯಂತಿದೆ.

‘ಭಣಿತರಸಿಫಾಣಿತಸಮಾ’ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತ್ತಾರೆ.

ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ, ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ-
 ಪಾಲನೆ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜಾ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ
 ಸುಮಾರು ೮೦ ವರ್ಷಸರ್ವಾಂತ ತಮ್ಮ ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರದಿಂದ ವಿರಜಮಾನ
 ರಾದ ಈ ಅತಿವೃದ್ಧರಾದ ಗುರುಗಳು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ—

“ಅರ್ಯೋಽಯಂ ಬಹುಜರಯಾತಿಜೀರ್ಣದೇಹೋಽನ್ಯಾಹಃ.

ಪತಿಮತಿಭಾಜನಂ ಬಭೂವ |

ಬಾಹ್ಯಾಂತರ್ಗತಧಾಮತೋ ನಿತಾಂತಂ ಶ್ರೀಕಾಂತಾಂಘ್ರೈಶ್ಚಯ-
 ಸನ್ನಿಧಾನತೋಽತ್ರ ||”

ದಿನೇ ದಿನೇ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವಾದರೂ, ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶೇಷ
 ಸನ್ನಿಧಾನವುಂಟಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ, ಎರಡನೆಯ
 ಸೂರ್ಯನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಂತರ ಒಂದಾನೊಂದು ವಿಕೃತಿಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣಬಹುಳತ್ರಯೋದಶೀ
 ಸೋಮವಾರ ಸ್ನಾನ ಆದ್ವೈತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ,
 ಈ ಮೊದಲೇ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಹಾಪಂಡಿತರೂ, ಶಮದಮಾದಿಗುಣ

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನಃ’

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೧೧] ೧೯೬೦-೬೧—ಡಿಸೆಂಬರ್-ಜನವರಿ [ಸಂಚಿಕೆ ೨-೩

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ರಾಘವೇಂದ್ರಕಾಲೋನಿ, ಚಾಮರಾಜನೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ : ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು.

— ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ —

	ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	೧
ಸಂಪಾದಕೀಯ	೨
ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ ಗುರುರಾಜರು	೫
ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು	೧೪
ಬಾಯಿಪಾಠ	೨೫
ಶ್ರೀಮದೈತರೇಯೋಪನಿಷತ್	೫೧
(ಶ್ರೀ ಬಿ. ಭೀಮರಾನ್, ದಾವಣಗೆರೆ)	
ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು	೧

೧. ಶ್ರೀಮದೈತರೇಯೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಕನ್ನಡಾನುವಾದವು ತಮ್ಮ ಕೈಸೇರುತ್ತಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಹೊಸ ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಂಡರೆ, ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಎಷ್ಟು ಪುಟದವರೆಗೆ ಬೇಕೋ ಆ ಪುಟಗಳು ಯಾವ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿವೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಖರೀದಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಣ ಕಳಿಸಿದರೆ ನಂತರ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ಪ್ರತಿಗೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಮಾತ್ರ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ಪ್ರತಿತಿಂಗಳ ೧೦ನೆಯ ತಾರೀಕಿನೊಳಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ತಲುಪದಿದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಎಂದೋ ತಿಳಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಿಗದಿರಬಹುದು. ಪ್ರೀತಿಯಿರಲಿ.

— ಸಂ.

‘ಶ್ರೀವಸಿಷ್ಠನಿಧೋ ನಃ’

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾಸ ಭಾರ ತೀ

‘ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾತ್ರಾಢ್ಢ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ |

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ’ ||

ಸಂಪುಟ ೧೧	೧೯೬೦ - ೬೧ — ಡಿಸೆಂಬರ್ - ಜನವರಿ	ಸಂಚಿಕೆ ೨-೩
-------------	------------------------------	---------------

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾರಿಣೀ

ತ್ರಿಪುಟಿತಾಳ

ವೈಲಿಗೆಯಿಂಢ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಬಾರದು

ಮದಿವಂತನಾಗಿ ತಾ ಬಾಳಬೇಕು ||

ಭೂಲೋಕದೊಳಗಂತಿಜರನೆ ಮುಟ್ಟಬಾರದು

ದೇಹದೊಳಗೆ ಹೂಲಿ ಕೋಸವಯ್ಯ ||

ವೇಳಿ ವೇಳೆಯಲಿ ಕೋಸಕ್ಕೆ ದೂರನಾಗಿ

ಬಲು ಸಂತೋಷದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು ||

ಶೀಲಾಚಾರರಿಗೆ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಸಲ್ಲದು

*ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರವುಂಟು ||

ಬಾಲತನದ ಅಂತೆ ಕಾಲ ಪರಿಯಂತ

ಕಾಲರಘುಳಿಗೆ ಬಯಕೆ ಸಲ್ಲದಯ್ಯ ||

ಒಲವೇಘಂಟುಮ ರಾಮಜಂದ್ರವಿತಲಿನ್ನು

ಫಲಬೇಡದಲಿ ನೀ ಭಜಿಸಬೇಕು ||

“ಸುಜನರೆಲ್ಲ ಪರಿಪೂಜೆಯ ನಿವರ ಕೇಳಿ

ಎಂಬ ಸಂಕರವಿಡಿಯಿರು.

* ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಸ್ವಭವವುಳ್ಳವನಿಗೆ ವ್ಯಭಿಚಾರವೆಂಬುದು.

‘ಶ್ರೀಗತಿಮನದೊ ನಃ’

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಶನು ನಮ್ನಾಸೆ ಪೂರೈಸಲಿ

ಶ್ರೀಶುಭಕೃತ್ ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ (ನಾಸಪತ್ರಿಕೆ)ಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಸತ್ತವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ, ಅಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷಗಳು ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರಿಗೆ ಆ ಸತ್ತದ ಫಲಾರ್ಪಣೆಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ಪುಣ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಗೃಹಂನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯ್ತು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ. ಆ ಮಹಾತ್ಮರ “ವಿಜಯದಾಸರು” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿನ ವಿ, ವಿಮಲತೆಯನ್ನೂ, ಜ, ಜಯವನ್ನೂ, ಯ ಯಾಗ. ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆಂದು ಶ್ರೀನೋಹನದಾಸಾರ್ಯರು ಆಪ್ತನೇಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಜನರಿಗೆ — ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮಡಿಮಡಿಯಾದ ವಿಷಯ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿ, ಅಕ್ಷರದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಫಲರೂಪವಾದ ವಿಮಲತೆಯೂ, ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಬಂದ ಅಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಯಲಾರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಬದಗಿದರೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಜೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಜ, ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಬಂದ ಫಲರೂಪಜಯವೂ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದಿದವರಲ್ಲಿ ಆನೇಕರು ಹೇಳಿದಂತೆ- ಆನೇಕರ ಸತ್ತಗಳಂತೆ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾಗ ಅಂದರೆ ಸತ್ತಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಉಣ್ಣಿದ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ. ಎನ್ನುವುದು ಅನುಭವಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಇವರನ್ನು ದಾಸರು ಎಂದರೆ ದೇವಕಾವ (ದೇವರು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವನು) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಆ ನೋಹನದಾಸಾರ್ಯರೇ. ಇಂತಹ ಮಹಿಮೋಪೇತವಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರನರ ಹೆಸರಿನ ಬಲದಮೇಲೇ

ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸತ್ರಿಕೆಯ ೧೨ನೆಯ ವರ್ಷದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಉತ್ತಮ-
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಅವರೇ ಪೂರೈಸಿಕೊಡುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಉತ್ಸವ ಎಂದರೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಯಜ್ಞವೆಂದರ್ಥ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ನಾವು ಜ್ಞಾನಪ್ರಚಾರರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದರೇ ಸಂತೋಷ. ಜ್ಞಾನ-
ದಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತೇ-
ವೆಯೋ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನ. ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಅವರು
ಒಪ್ಪುವುದು. ಆದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಭೃಗುರುಷಿವರೇಣ್ಯರ ಅಂಶರಾದ
ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರಿಗೆ ಸತ್ತ್ವಯಾಗವೆಂದರೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ. ಕಶ್ಯಪಾದಿಮುನಿ-
ವರೈರಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್ತ್ವಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಅವರು ಉತ್ತಮಸೇವೆ
ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕವಿದೆ. ಅವನ್ನು ಶ್ರೀ-
ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ "ಆ ಸರಸ್ವತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿನ್ನೈಸಲಾನುಡಿಗೆ..." ಎಂಬ
ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೃಗುರುಷಿಗಳು ಆ ಸತ್ತ್ವಯಾಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ
ಒಪ್ಪುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಸುವಾರ್ತೆ. "ಕೇಶವನೇ
ಪರಮೇಶ್ವರನಾದವೇತಿಸಿದ ಭೃಗುಮುನಿಸ"ರು ಎಮಗೆ ಅಖಿಳಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನು
ಕೊಡುವರು ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ
ಬೇಡಿ ಎಲ್ಲ ಸೌಖ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಮೇಲೆ
ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ಪರಮಪ್ರೀತಿ ಉತ್ಸವ(ಉತ್ಸವ)ದಿಂದಲ್ಲವೇ?

ಇನ್ನು, ಚಿರಕಾಲ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ತಮ್ಮಗಳ ನೆರವು ಹೊಂದಿ
ತಮ್ಮ ಮನವೊಪ್ಪುವ ನಿಮಲತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳ-
ಬೇಕಾದರೆ - ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡ.

* ಆ ಸರಸ್ವತೀರದಲ್ಲಿ ಬಿ-

ನ್ನೈಸಲಾನುಡಿಗೆ ಜಡ.

ಶ್ರೀಹರಮಹೇಶ್ವರರ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮ

ಮಾ ಪರಿಗುಣಗಳ ನಿಜಾರಿಸಿ

ಕೇಶವನೇ ಪರಮೇಶ್ವರನಾದವು.

ಕೇಶವನ ಭೃಗುಮುನಿಪ ಕೊಡಲೆವರಗಳ ಸೌಖ್ಯಗಳ

ಬೇಕಾದರೆ- ಈ ಜ್ಞಾನಸತ್ತವನ್ನು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು.

ಸತಃ = ಸಜ್ಜನರನ್ನು ತ್ರಾಯತೇ = (ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ) ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ (ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ) ಆದ್ದರಿಂದ “ಸತ್ತಂ” ಎಂದಿದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಅವರಿಗೆ, ಅವರಂತರ್ಯಾಮಿಗಳಿಗೆ, ಪ್ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂಲರೂಪದಿಂದಲ್ಲದೆ ಈ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರು ಕಂಚಿ, ಹಂಪೆ ನೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರಾಯರ ಆರಾಧನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದರ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾವು ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರವರ ಆರಾಧನೆಯ ಅಥವಾ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ ಆರಾಧನೆಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸೋಣ.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೀಗಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ :—

ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞರ ೩೨ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾರಾಯಣ, ಪುರಾಣಶ್ರವಣ, ಉಪನ್ಯಾಸ, ಹರಿಕಥೆ ಮತ್ತು ದೇವರನಾಮಸಂಗೀತ, ಭಜನೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನೀಭೋಜನ, ವಿದ್ಯಾಕ್ಷಂಭಾವನೆ, ಇದು ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು.

ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿ ಈಗಲೇ ತಮ್ಮ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತಂದಿದ್ದೇವೆ. ತಾವುಗಳು ಯಾರ್ಯಾರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೇನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಿರೋ ಅದು ತಮ್ಮಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಬೇಗ ಬೇಗ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಲು ಆಶಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ಮುಂದೆಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆನೋಡುತ್ತಾ ತಿಳಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಅವರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತೇವೆ. “ಡಂಭವ ಸಾರುವರ ಅತ್ತತ್ತ ಜರಿದು” ಬಾಳುವವರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಬರೇ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವರ್ಯಾರೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರಬಾರದೆಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳುವೆವು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ತೀರ್ಥ ಗುರುರಾಜರು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಧಾಚಾರ್ಯ, ಭದ್ರಾವತಿ.

(ನವೆಂಬರ್ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು)

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕವಿತಾರಕ್ತಿಯಂತೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ—“ರಚನಾವಿಷಯೇ ನ ಕಶ್ಚನೇದೃಕ್ ರಚಿತೇಹ್ಯಸ್ತಿ ಪಿರಿಂಚಿ ಪ್ರಪಂಚೇ” ರಚನಾವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಕಲಕಲಾಕೋವಿದರ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದೇನಿದೆ? ಇವಾವುಗಳೂ ಉಳ್ಳೆಯಲ್ಲಿ. ಶ್ರೀಗಳವರು ರಚಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾಂದರ್ಭವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಗಳವರ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ—(ಸ್ವತಂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು)

“ವಿರಹಿನೋದಸುಧಾ”

ಗೋಪಿಕಾಪ್ತಿಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿರಹದಿಂದ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ ಕಂಡ ಕಂ. ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದುದು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಉಪಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವಿದೆ.

“ವಿರಹಿನೋದಸುಧಾ ವಿಹಿತಾ ಶುಭಾ ಸುನವರತ್ನ ಭುವಾ

ವಿಹಿತಾಶುಭಾ

ಸ ಚ ಕೃಪಾವೃತದೋ ಹರಿಕಂಧರಃ ತದನಯಾಸ್ತು ಚ ಮೇ

ಹರಿಕಂಧರಃ ||

ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದರೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಆಶ್ರಮಸ್ವೀಕಾರಾನಂತರ ಮಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿರಹಿನೋದಸುಧೆಯ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸೋಣ. ಒಬ್ಬ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರಿಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಸಕಲವಿಘ್ನಹರನಾದ ವಿನಾಯಕನ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡು, ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸಮಯವನ್ನು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಭಜ ಸಖೀತ್ಯವದಚ್ಚ ವಿನಾಯಕಂ ಸ ದಿಶತಿ ತ್ವಯಾ ಭಃವಿ

ನಾಯಕಂ |

ಸ ಹಿ ನ ವೇತ್ತಿ ಸುಖಂ ಹ್ಯಬಲಾಭವಂ ಭವಭವೋನವದದಿತ್ಯಬಲಾ

ಭವಂ ||”

ಹೇಸಖಿ, ವಿನಾಯಕನನ್ನು ಭಜಿಸು. ಅವನು ಜಾಗೃತೆಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ನಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸಖಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ: “ಸಖಿ ನ ವೇತ್ತಿ ಸುಖಂ, ಹ್ಯಬಲಾಭವಂ” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ನಿತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದ ಈಶ್ವರನ ಪುತ್ರನಾದ ಗಣಪತಿಯು ದಾಂಪತ್ಯಸುಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಲ್ಲನು? (ಎನ್ನುವ ತಾತ್ಪರ್ಯ) ಮುದ್ದಿ ಸಿದ್ಧಿ ಎನ್ನುವ ಇಬ್ಬರು ಪಕ್ಷಿಯರು ವಿನಾಯಕನಿಗೆ ಉಂಟೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾದರೂ, ಲೋಕಪ್ರವಾದವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಎಂತ ಶ್ರೀಗಳವರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶೃಂಗಾರಲಹರೀ — ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಮನಿರ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಶೃಂಗಾರಸಪ್ರಧಾನವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಕಲ್ಲೂಪುರದ ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. “ನಾವರತ್ನಿಕೃತ” ಎಂದು ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರ್ಲಾಪಿ, ಬಹಿರ್ಲಾಪಿರೂಪವಾದ ಪದ್ಯಗಳೂ

ಇವೆ. ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರರೂಪವಾದದ್ದು ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡದ ಒಗಟು ನಂತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ,

ಕಿಂ ಸರ್ವವಾಂಘಿಂತಂ ರಾಜ್ಞೋಪೇಕ್ಷಿತಃ ಕಃ ಸದಾ ಶುಚಿಃ |

ಕೋರಪೇದುತ್ತರಂ ತಸ್ಯ ಸ ಮೇ ಭಾತಿ ಧನಂಜಯಃ ||

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಯಾವುದು ? ರಾಜನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಯಾವುದು ? ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುದ್ಧವಾದುದು ಯಾವುದು ? ಎಂದು ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ಈ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ "ಧನಂಜಯಃ" ಎನ್ನುವುದೇ ಉತ್ತರ. ಧನಂ = ಧನವು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ರಾಜನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದು ಜಯಃ = ಜಯವು, ಸದಾ ಶುದ್ಧವಾದುದು ಧನಂಜಯಃ = ಅಗ್ನಿಯು.

ಕಂ ಶ್ರೀಪಃ ಪರಿಪಾತಿ ಕೋ ಹರಧುರಿ ಸ್ಥಾತಾ ಸತಾಂ ಸಂಗತೇಃ

ಕಿಂ ಗಚ್ಛತ್ಯಲವಂ ಸ್ಮರಾರಿನಗೋ ಕಾ ಕೌ ಭವೇತ್ ಕೌ ಭವೇತ್ |

ಸಂಬುಧ್ಧಿಃ ಸಮವರ್ತಿನೋ ದನುತನುಪ್ರೋತ್ಥಾ ದಿತಸ್ತತ್ತ್ವ ಭೋ ದೇಹಿ ಹ್ಯುತ್ತರಮುತ್ತರಾಧರತಯಾ ಜೈಕಂ ಕವೇ ಚಿಂತಯಃ ||

ಕವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ : ಎರಡೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಒಂದೇ ಉತ್ತರವಾಗಬೇಕು, ಹೇಳಿಮಾ.

ಆ ರೀತಿ ಪದ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಪಃ = ಹರಿಯು, ಕಂ = ಯಾರನ್ನು, ಪರಿಪಾತಿ = ಕಾಪಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತರ, ದೀನಂ = ದೀನನನ್ನು ಎಂತ. ಹರಧುರಿ = ಈಶ್ವರನ ಮುಂದುಗಡೆ, ಕೌ = ಯಾರು, ಸ್ಥಾತಾ = ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವನು ? ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ "ದೀನಂ" ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ "ನಂದೀ" ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಎರಡನೇ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಇದರಂತೆಯೇ ಇತರ ಪದಗಳು. ಸತಾಂ ಸಂಗತೇಃ = ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಿಂದ, ಕಿಂ ಗಚ್ಛತಿ = ಏನು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಪಾಪಂ = ಪಾಪವು, ಸ್ಮರಾರೀಃ = ಈಶ್ವರನ ನಗರವು ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಪಾಪಂ ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಪಾಪಂ

ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಯಮದೇವರ ಸಂಬುಧಿಯಾವುದು ಎಂದರೆ, ಯಮ = ಯಮ ಎಂತ, ದಾನವರ ಬಡಗಿಯು ಯಾರೊಂದರೆ ಯಮ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹಿಂದುಮುಂದೆ ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗಿ 'ಮಯ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಪದದಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಂತಹ ಅತಿಚಮತ್ಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಟಿಪ್ಪಣಿ—ಅದ್ಭುತವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಪಕ್ಕ-ಸ್ತಂಭದಿಂದ (ಎಕಾವಶಸ್ತಂಭಬಿಟ್ಟು) ಎಲ್ಲ ಸ್ತಂಭಗಳಿಗೂ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಮಹಾ-ರುದ್ರದೇವರ ಅಂಶರಾದ್ದರಿಂದ ಶುಕಮುಖದ್ರವಸಂಯುತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗ-ವತದ ಭಾವವನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೂ ಅನೇಕತರಹೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ವಿದ್ವಲ್ಲಲಾಮ-ರಿಂದಲೂ, ನಿಜೋತ್ತಮಾಂಗಚಾಲನಾಪೂರ್ವಕವಂದನೀಯರಾದ ಮಹಾತ್ಮ-ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಕಲಮಾಧ್ವಯತಿಪುಂಗವರೂ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಅದ್ಭುತವಾದ ಭಾಗವತಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರನ್ನು "ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಚಾರ್ಯ" ರೆಂದು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲದೆ ತಾವು ಸಂಚಾರತ್ತೇನ ದಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಶ್ರೀಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ದರ್ಶನವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡು-ತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಮಹಂಸಪರಿ-ವ್ರಜಕಾಚಾರ್ಯತ್ವಾದಿ ೧೦೮ ಬಿರುದವೃಂದಭೂಷಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸತ್ಯ-ಪ್ರಮೋದತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ತಾವು ಸಂಸ್ಥಾನಪರಿವಾರಯುಕ್ತರಾಗಿ ಬಹುದೂರವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ತಮ್ಮ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಘತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನೂ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಘತೀರ್ಥರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ, ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮಪೂಜಾದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯ-ಸಂಘವಿಜಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಮಹಿಮಾಪ್ರತಿಪಾದಕ

ದಾದ ಗುರುಚಂದ್ರ ಕಳೋದಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾರಾಯಣವಾಡಿ, ಬಹು ಸಂತೋಷವೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಗಳವರ ಶೈಲಿಯು ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಾರವಿಯೇ ಮುಂತಾದವರ ಶೈಲಿಯಂತೆ ನಾರಿಕೇಳಪಾಕಯುಕ್ತವಾದುದು. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವತದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಪಂಡಿತರೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವರ ಶೈಲಿಯು ಅರ್ಥವಾದಾಗ ಆ ಅನಂದವನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ಹೊಂದಬೇಕು. ಅನುಪ್ರಾಸವೆಂದರೆ ಸರಮಸಂಭವು. "ಎಕವಾತ್ರಲಾಘವೇನ ಪುತ್ರೋತ್ಪನ್ನ ಮನ್ಯಂತೇ ವೈಯಾಕರಣಾ" ಎನ್ನುವಂತೆ ಅನುಪ್ರಸಾಲಂಕಾರಸ್ತಯೋಗವು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಸರಸು ಇಷ್ಟವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಕಡಿ ಪಾಠಾಂತರಗಳು ಬಂದಾಗ "ಅನುಪ್ರಾಸಭಾಗಭೀರಾಭಿಃ ನಾದರಣೀಯಂ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವತದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾರಿಕೇಳಪಾಕಸಂಮಿತವಾದುದು. ಗುರ್ವನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅರ್ಥವಾದಾಗ ವಿದ್ವಜ್ಞನರೂ ಸರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆ- "ವವೃಥೇ ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ" ಅಂಜನೇಯನು ಸಮುದ್ರಲಂಘನೆಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ (೧) ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ = ರಾಮಯಶೋವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ.

(೨) ಅಥವಾ ವವೃಥೇ ರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ "ಅರೇಮು ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ" ಎಂದು ಸದನಾಡಬಹುದು. ನೆ ವಿಷಯದ ರಾಮಾ ಯೋಷಂ ದೇ (ಶ್ರೀಪನ್ನೇಯಶ್ಲೋಕ) ಅರಾಮಾ = (ರಾಕ್ಷಸಾ) ಅಥವಾ ಅರಾಮಾ. ರಾಮಾಕಿರಃ ಭೃಗು, ಶೇಷಂ, ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ = ಭೇದನಾರ್ಥಂ. ವೃದ್ಧುಃ ಸಂಸಾರಸಂಘಾತಾ ಧಾತುನ್ಯಾಯಾನಾತ್. ಯದ್ವಾ ವೃದ್ಧಿಃ = ಅಭಿವೃದ್ಧಿಃ ತಸ್ಯ ಅರ್ಥಃ. ನಿವೃತ್ತಿಃ ತಮುದ್ವಿತ್ಯ "ಅರ್ಥೋಭಿಧೇಯೋರೈವಸ್ತು ಪ್ರಯೋಜನನಿವೃತ್ತಿಷು" ಇತ್ಯಮರಃ. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನ ಪಕವಾದುದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಕನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವತದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯು ಸಾರದರ್ಶನವನ್ನು ಪಂಡಿತರೇ ಜಿವಲೋಕಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಮಕ ಚಮಕ ರುದ್ರ ಮುಂತಾದ ಉಪನಿಷದ್ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀಗಳವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಗಾಲಹರೀ — ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ರಾಮನಾಥಪುರದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಒಂದು ದಿನಸ ವಿದ್ವಜ್ಞನಪರಿವೃತರಾಗಿ ಸಾತಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೇವತರಂಗಿಣಿಯಾದ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಾಕ್ತರಂಗಿಣಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಧವಳವರ್ಣೋಪೇತವಾದ ಪ್ರವಾಹರೂಪದಿಂದ ಬಂದಳು. ಆಗ ಶುಭ್ರವರ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಗೋತ್ರಧಾರೆಯು ಮುತ್ತಿನ ದಂಡೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿಳಿತಪಂಡಿತರು “ನ ಸಂದೇಹೋ ದೇಶಿಕಾರ್ಯ ಸರ್ಪರ್ಯಾಂ ಕುರುತಾತ್ಪರಂ| ಗಂಗೈವ ವಾಕ್ತರಂಗಾಣಾಂ ರಿಂಖಣಂ ದೃಷ್ಟುಮಾಗತಾ||” ಸ್ವಾಮಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಭಾಗೀರಥಿಯೇ ತಮ್ಮ ವಾಕ್ತರಂಗದ ಮೈಖರಿಯನ್ನು ದರ್ಶಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂತ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಸೀತಾಂಬರಗಳಿಂದ, ವಿಶೇಷಾನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರವಶರಾಗಿ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

“ತುಷ್ಪಾವ ಗಂಗಾಲಹರೀಂ ತನ್ನಾಮಸ್ತುತಿತೋಽಧಿಕಂ.

ಸ್ತೋತ್ರಂ ಯದೋರುಧಾ ಸ್ತುತ್ಯಂ ತತ್ಕರ್ತಾ ಕಿಂ ಸ್ತುತೇಽಪದಂ” ಎಂದು ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಗಂಗಾಲಹರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಅತ್ಯಂತಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪ್ರೌಢಸಾಹಿತ್ಯಗಾರರಿಂದಲೂ, ನಿರಂತರ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯನಾದ, ಚಿತ್ರಮೀಮಾಂಸಾಖಂಡನ, ಮನೋರಮಾಕುಚಮರ್ದನ, ರಸಗಂಗಾಧರಾದಿಬಂಧುರಪ್ರಬಂಧನಿರ್ಮಾತೃವಾದ ಜಗನ್ನಾಥಪಂಡಿತನೂ ಗಂಗಾಲಹರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಾದರೂ ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಅಷ್ಟು ರಂಜಿಸಲಾರರೆಂದು ಅನುಭವಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕವಿವರ್ಯರು ಈ ಗಂಗಾಲಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಒಂದು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದಲೂ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಶ್ರೀಮದ್ಧರಣೀಸುರೋದ್ಧರಣಾಯಾಮರ್ತೀರ್ಣಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯ-

ಧರ್ಮಶರ್ಮಣಾಂ ಪಾರಿವ್ರಜ್ಯಧುರಂಧರಾಣಾಂ ಕವಿಕುಲತಿಲಕನಾಂ ಗಂಗಾ-
ಸ್ತುತಿರೂಪವಚೋಲಹರೀಂ ತದೀಯನಿನ್ಯುಕನೀರ್ಯಾಕಷ್ಟಿದ್ಯುಧಾಮಾತಿ ಸ್ತೌತಿ
ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಥಮಾದ ಈ ಕಾವ್ಯವಲೋಕನದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ
ವನ್ನು ಕವಿಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯಧರ್ಮಸಿರ್ಮಿತಗಂಗಾಲಹರೀ-
ಜ್ಞಾನೇನ ಜನಃ ಸಾರ್ವಶಬ್ದತತ್ವಜ್ಞಾನಂ ಸಂಪಾದ್ಯ ಮೋಕ್ಷಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥ
ಭಾಜನಂ ಭವತೀತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯಮವಧೇಯಂ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ
ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಶಾಸ್ತ್ರವಲೋಕನಮಾಡಿ ಶಮದಮಾದಿ
ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೋಕ್ಷಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂತ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.
ಗ್ರಂಥವಲೋಕನದಿಂದ ಸದ್ಯಃ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಮಹಿಮೇಹ ಗುರೋರ್ವಾಚಾಂ ಸ್ವಾದುರ್ಮೋಚಾರಸೋ ಯಥಾ |
ಆಚಾಂತೋ ಭಾತಿ ಪೀತಶ್ಚೈತ್ ಸುಸ್ವಾದುರಿತಿ ಕಿಂ ಪುನಃ ||

ಶ್ರೀಗಳವರ ವಾಗ್ವ್ರವಾದ ಉದಕವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಚಮನಮಾಡಿದರೆ,
ರುಚಿಯಾದ ರಸಾಯನವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿದಾಗ
ಆತ್ಯಂತರುಚಿಯಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಏನು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದಿದೆ? ಎನ್ನು-
ತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಲಹರಿಯ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನಾದರೂ
ಉದಾಹರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

“ಜಲೇ ಪೀತೇ ಸೀತೇ ಮನಸಿ ಚ ಶುಚಿತ್ವಂ ಜನಕಜಾ-

ಧರಾಮೇ ಶ್ರೀರಾಮೇ ಮತಿರಿತಿ ಭವೇಂಸ್ಮಿನ್ನಪಿ ಭವೇತ್ |

ಸುಮೂರ್ಧನ್ಯೇ ಮೂರ್ಧನ್ಯನಿಮಿಷಪುಷೋ ಬಿಭ್ರತಿ ಚ ಯತ್ಸ-

ಸೋಮೇ ಸೋಮೇ ಸತ್ಯವಿಕುಲಲಲಾಮೇ ಯದಭವತ್ ||

ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದರೆ ಮನಃಶುದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ವ್ಯವ-
ಧಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಇದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗು-
ವುದು. ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ವಂದಿತನಾದ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಮಹಾ-
ದೇವನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಭಾಗೀರಥಿಯೂ ಇದ್ದಾಳೆ. ಸೂರ್ಯವಿರುದ್ಧನಾದ
ಚಂದ್ರನೂ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಮಹಾದೇವರು
ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರನ ವಿರೋಧಿಯಾದ,

ಸೂರ್ಯನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ
 "ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ರಾಮೇತಿ ರಮೇ ರಾಮೇ ಮನೋರಮೇ | ಸಹಸ್ರನಾಮ
 ತಸ್ತುಲ್ಯಂ ರಾಮನಾಮ ವರಾಣಸೇ" || ಎಂದು ಪೂರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು
 ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾದೇವರಿಂದ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತರಾದ ಸರ್ವರ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ,
 ಸೂರ್ಯನಿರೋಧಿಯಾದ ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅಂತಹವರು ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು
 ಪಾನಮಾಡಿದರೆ ಸೂರ್ಯಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ
 ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವರೆಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಲಂಕಾರ
 ರಿಕರೀತಿಯಿಂದ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ತಾವು ಮಹಾದೇವರ
 ಅಂಶವಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಹಂಕಾರವುಂಟಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ ಅಂತರಂಗಿಕಾಭಿ-
 ಪ್ರಾಯವಿರಬಹುದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.) ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳುಳ್ಳ
 ಮಹಾರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಶ್ರೀಗಳವರ ವಾಣಿಯು ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯಂತಿದೆ.

‘ಭಣಿತರಪಿಫಾಣಿತಸಮಾ’ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಂಥನಿರ್ಮಾಣ, ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
 ಫಾಲನೆ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜಾ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ
 ಸುಮಾರು ೮೦ ವರ್ಷಸರ್ವಂತ ತಮ್ಮ ಪಾರ್ಥಿವಶರೀರದಿಂದ ವಿರಜಮಾನ
 ರಾದ ಈ ಅತಿವೃದ್ಧರಾದ ಗುರುಗಳು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ—

“ಅರ್ಯೋಽಯಂ ಬಹುಜರಯಾತಿಜೀರ್ಣದೇಹೋಽನ್ಯಾಹಃ-

ಪತಿಮತಿಭಾಜನಂ ಬಭೂವ |

ಬಾಹ್ಯಾಂತರ್ಗತಧಾಮತೋ ನಿತಾಂತಂ ಶ್ರೀಕಾಂತಾಂಘ್ರೈಶ್ಚಯ-

ಸನ್ನಿಧಾನತೋಽತ್ರ ||”

ದಿನೇ ದಿನೇ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವಾದರೂ, ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶೇಷ
 ಸನ್ನಿಧಾನವುಂಟಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ, ಎರಡನೆಯ
 ಸೂರ್ಯನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಂತರ ಒಂದಾನೊಂದು ವಿಕೃತಿಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣಬಹುಳತ್ರಯೋದಶೀ
 ಸೋಮವಾರ ಸ್ನಾನ ಅಸ್ತಿಕ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ,
 ಈ ಮೊದಲೇ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಹಾಪಂಡಿತರೂ, ಶಮದಮಾದಿಗುಣ

ಸಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಗೆ ವಹಿಸಿ, ತಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾ ಪಾರ್ಥಿವಕೀರಣದಿಂದ ಅದ್ವೈತ್ಯವನ್ನು ವೃಂದಾವನ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರು.

“ಸದ್ವೃಂದಾವನಗುಪ್ತಾನಾಂ ಸದ್ವೃಂದಾವನಗೋಪಭೂತಾಃ ”

ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ, ಅದ್ವೈತ ವೃಂದಾವನಾಂತರ್ಗತರಾದ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾ, ‘ಆಕನ್ಯಾತ’ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದುದಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಮಹಾಸೀಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಈ ವರ್ಯರೇ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಾನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದೋಣ.

“ಪಾದೌ ಪೂಜಯತಾಮಾಲಂ ಪರಿಹರಣ ಸಂತಾನಮಾನಂದ್ರವಂ
ಶ್ರೀಮುಖ್ರೀಪಸದಾಬ್ಜವಟ್ಟಿದನರಸಂಪೂರ್ಣಸಂವಿಧಾನಂ |
ಪಾಪಾಪಾರಸರಿತ್ವತೌ ನಿಪತಿತಂ ಪಾತಾರಮನ್ಯಂ ಪರಂ
ಪಶ್ಯಂತಂ ಪರಿತೋ ನ ಪಾರಮಸಿ ಮಾಂ ಪಾಪಜಾಲಂ.

ಮಾಯಾಚ್ಯುತಂ

ಶ್ರೀಶಃ ಪ್ರೀಣಾತು. ತಥಾ ಶ್ರೀಗುರುರಾಹು.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸೇತೂರಾವ್, ಎಂ.ಎ., ಎಲ್.ಟಿ.

ಹೈದರಾಬಾದ್

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದಂಡಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ರಾಜದಂಡವು “ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಣೆ, ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣೆಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಇರುವುದೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ. ಧರ್ಮದಂಡವನ್ನನುಸರಿಸದೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ರಾಜದಂಡವು, ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹ. ಆದುದರಿಂದ ಪೂರ್ವದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಎಂತಹ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದರೂ ಜ್ಞಾನಪೃಥ್ವರ ಸಲಹೆಗಳಂತೆಯೇ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಿದ್ದರು. ಸತ್ಯ, ಶೌಚ, ಶಾಂತಿ, ನಿರ್ವಾಘತೆ, ಇಂದ್ರಿಯ- ನಿಗ್ರಹ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಅಚರಣೆಯಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧಹೃದಯ ರಾಗಿ ಮಹಾತಪವಿರು ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿಯೂ, ಹಿತಬೋಧಕರಾಗಿಯೂ, ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರಚಾಲಕರಾಗಿಯೂ, ಎಷ್ಟರ ವರೆಗೆ ಇರುವರೋ, ಅಷ್ಟರವರೆಗೆ ರಾಜರೂ, ರಾಜ್ಯಗಳೂ. ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವುವು. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿ, ಸುಖ, ಸಮಾಧಾನಗಳು ಕೈಗೊಡುವುವು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ವಿಜಯನಗರದ ಕರ್ಣಾಟಕರಾಜ್ಯೋನ್ನತಿಯ ಮೇಲಿನ ಹಂತದ ಪರಮಾವಧಿಗೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣರಾದವರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ದ್ವೈತಮತಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಮಹಾಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಮಹಾಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ, ಮಧ್ವಮತದ ಪುನರುದ್ಧಾರಮಾಡಿ, ರಾಜಾ-

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಕೂಟದಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯಪ್ರಭುಗಳಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸರಿಚಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಸೇತೂರಾಯರು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. -ಸಂ.

ರಿಷ್ಟಕರವಾದ ಕುಡುಯೋಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರಾಧೀಶನು ತುಳುವಕ್ಕಷ್ಟ ದೇವರಾಯನನ್ನು ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಲು ೩೫ ಘಳಿಗೆಗಳ ಕರ್ಣಾಟಕಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣಮಾಡಿ, "ರಾಜ, ರಾಜಾಧಿರಾಜ್ಯಸಂಪೂಜ್ಯ ಸರ್ವವೈಷ್ಣವಶೇಖರ, ಗಜಗಹ್ವರಕರ್ಣಾಟಕಸಿಂಹಾಸನಗತಪ್ರಭೋ" ಎಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡವರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು. ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ಗ್ರಾಮಭೂಮಿಗಳ ಧಾರೆಯೆರೆದು, ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ವಿಜಯನಗರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದವರು ವ್ಯಾಸರಾಯರು ! ಕರ್ಣಾಟಕರಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ದೇವರನಾಮ, ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡಮಾತೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಧನ್ಯರೂ ಆದರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಲಕಾರ್ಯ, ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗಿ ಈ ವಿಭೂತಿಪುರುಷರು ವಿಜಯನಗರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಭ್ಯುದಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತರೆಂದು ಹೇಳಲು ಯಾವ ಕನ್ನಡಿಗನು ಅನಂದಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ! ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಪಡೆದ ಕನ್ನಡಮಾತೆ ! ನೀನೇ ಧನ್ಯಳು. ನಿನ್ನ ಸತ್ಪುತ್ರ ದೇಶಾಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ, ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಘನಕಾರ್ಯಗಳು ತುಳುವ ಭದ್ರಾತೀರದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಬರೆದಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದವು. ಇಂತಹ ವಿಭೂತಿಪುರುಷರನ್ನು ಮರೆಯುವುದೇಂತು !

ಬಲಕಾರ್ಯ, ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸುವಿನಯದ ಭಾರತದೇಶದ ಅವತರಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ನರಹರಿತೀರ್ಥರು, ರಾಮದಾಸರು, ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಕಲವರು. ರಾಮದಾಸರು ಶಿವಾಜಿಭತ್ತಪತಿ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ, ರಣಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದವರ ನರಹರಿತೀರ್ಥರೋ ! ಸನ್ಯಾಸಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗಜಪತಿರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲನೆಮಾಡಿದ ಮಹಾಪುರುಷರು. ವ್ಯಾಸರಾಯರು, ನರಸಿಂಹ, ತಮ್ಮಾರಾಯ, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯರ ನಂತರ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟು, ಬಲಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನಸನ್ನಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಮತ್ತು ರಾಜನ ಹಿತೈಷಿಗಳಾಗಿರುವರು.

ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರ ಜೀವಿತಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇನಿಸಿ ಬಲಕಾರ್ಯ

ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯದ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತು ಈಶ ಮತ್ತು ದೇಶಸೇವೆಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಆಶೆ.

ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತ

ಮೈಸೂರುಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರೀತೀರದಲ್ಲಿ ಬನ್ನೂರೆಂಬ ಗ್ರಾಮವೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರೋದ್ಭವರಾದ ರಾಮಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಶ್ರೀಮಂತಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿದ್ದರು. ಹರಿಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಮಾಡಿ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪತ್ನೀಸಮೇತರಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಅಬ್ಬೂರಿನಲ್ಲಿ ತಪೋನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಟರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಮನ್ನದ್ವಮುನಿಸಂಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮತೀರ್ಥರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರು. ಅಬ್ಬೂರಿವಾಸಿಗಳಾದ ಇವರು ನಿತ್ಯವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ವನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಉಪಾಸನಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಯೋಗಪಟ್ಟಿಕಾಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಶಿಷ್ಯರು ತಂದ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶುಭಹಸ್ತದಿಂದ ಶಂಖೋದಕಪ್ರೋಕ್ಷಣಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಭೋಜನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರು ಪಾಠಪ್ರವಚನಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲು ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಈ ಮಹಿಮರು ಒಂದುಕಡೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಎಂತಹ ಪುಣ್ಯವಂತರೀತಪೋನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಟರು! ದೇವರಾಗಿಯೇ ಭಕ್ತರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅನಂದವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾದರೆ ಅದೊಂದು ಸುದೈವವೇ ಸರಿ. ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಮೆರೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಹೊರಟ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ದುರವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ರಾಮಚಾರ್ಯರು ಮೃತಪಟ್ಟರು. ಸಮಾಜದ ಪದ್ಧತಿಪ್ರಕಾರ ಸೀತಾಬಾಯಿಯು ಸಹಗಮನಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಲು, ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಆಕೆಯನ್ನು

ನಡೆದು, "ಮುಖಾಂತರ! ಮುಖಾಂತರ! ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರ
 ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವರ ಅಪ್ಪಣ್ಣನುಸಾರವಾಗಿ ಬರ್ತೀನಿ." ಎಂದು
 ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ ಸೀತಾಬಾಯಿಯು
 ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರಿಗೆರಗಿದಳು. ಅಗ್ಗೆ ಅವರು 'ದೀರ್ಘ-
 ಸುಮಂಗಲಿ ಭವ' ಎಂದು ಹರಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿದ್ದವರು ಅಶ್ವರ್ಯಪಟ್ಟು
 ನಡೆದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ
 ಮಹಾನುಭಾವರು, "ಅದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಅವಳು, ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಪುನಃ
 ಜೀವಿಸಿ, ಚಿರಕಾಲ ಬದುಕುವನು. ನಿನಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸುವರು.
 ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನನ್ನು ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ವರ್ಗವಾಗದಂತೆ
 ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ನಮಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ಮಗನನ್ನು
 ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳು. ಅವನು ನಿಮ್ಮ ವಂಶವನ್ನಾಳಲಿರುವನು!"
 ಎಂದನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅತೀರ್ವರಿಸಿ ಕಮಂಡಲೂದಕವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ತಿಕ್ಕರ
 ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ರಾಮಾಚಾರ್ಯರ ಪೇಲಿ ಪೋಷಿಸುವಂತೆ
 ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಮಂಡಲೂದಕದ ಸ್ಪರ್ಶಾನವನ್ನು
 ಪೋಷಿಸಲು ಮೃತಪಟ್ಟ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಜೀವಂತರಾಗಿ ಬಂದು
 ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರಿಗೆರಗಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅಮಿತಾನಂದನಾಯಿತು.
 ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹರಸಿದರು.

ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಕೆಲವುಕಾಲ ಯತಿವರ್ಯರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ-
 ದ್ದರು. ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪೋದ್ಧಾರಕರ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸತೀ-
 ಸಮೇತರಾಗಿ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ನಡೆದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ
 ರಾಧನೆ, ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಗದಾಧರಸ್ತಾಮಿಯ ಸೇವೆ, ಸಿಂಧುವೇವತಾರಾಧನೆ
 ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪುನಃ ಅಬ್ಬಣಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ-
 ಬಂದರು.

ನಂತರ, ಸೀತಾಬಾಯಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು. ನನಗೂ ಮಗನಾಗಲಿಲ್ಲ.
 ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೆ ೧೩೭೮ನೆಯ ಪ್ರಭವನಾಮಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ

* "ಪೂರ್ವಂ, ಪೂರ್ವಂ ದೇಹಿ ಮಹ್ಯಂ, ದ್ವಿತೀಯೇನ ಸುಖಂ ವಸಿ."

ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿ ಅದಿತ್ಯನಾರದ ದಿನ ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಶುಭಮೂಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಗಂಡುಮಗನನ್ನು ಹಡೆದಳು.*

ಶ್ಲೋಕ — “ರಾಮಾಚಾರ್ಯಸುಧೀಮಣೇರ್ದಯಿತಯಾ ಗರ್ಭೇ
ಧೃತಃ ಶ್ರೀಮತೋ

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಸ್ಯ ಯತೀಶಿತುಃ ಕರುಣಯಾ ಸಂವತ್ಸರೇಷ್ವಾದಿಮೇ
ವೈಶಾಖಾದಿಮಪಕ್ಷಕೇ ದಿನಮಣೇರ್ವಾರೇ ದಿನೇ ಸಪ್ತಮೇ
ಪ್ರಹ್ಲಾದೋವತತಾರ ಭೂಮಿವಲಯೇ ನಾಗಾಧಿಸಸ್ಯಾಂಶಭೃತ್

(ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರಸ್ವಾಮಿಗಳು)

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಶಿಶುವನ್ನು ಭೂವೃಶ್ಚವಾಗದಂತೆ ಬಂಗಾರದ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಇರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ-ತೀರ್ಥರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಾಲಕನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದರು. ಹೀಗೆ ದಾನಪಡೆದ ಬಾಲಕನನ್ನು ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಕಣ್ವನದಿಯಲ್ಲಿ ತೊಳೆಸಿ ಜಾತಕಮಫ. ಸಂಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆಂದು ನಾಮಕರಣವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದರಂತೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಾಚಾರ್ಯರೂ ಸೀತಾಬಾಯಿಯ ಬಾಣಂತಿತನ ತೀರಿದ ಮೇಲೆಯೂ ಕೆಲಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಬ್ಬಾರಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ವರಪ್ರಕಾರ ಸೀತಾಬಾಯಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಮಗನ ಜನನವಾಯ್ತು. ರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅಸರಿಮಿತಾನಂದವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಇವನಿಗೆ ಸಹ್ಲಾದನೆಂತಲೂ ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದರಂತೆ.

*ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೪೨ ಎಪ್ರಿಲ್ ೨೨ನೇ ತಾರೀಖು ಅವತರಿಸಿದರೆಂದು ಇತಿಹಾಸಸಂಶೋಧಕರಾದ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಕಣ್ಣುಪಿಳ್ಳೆಯವರು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವೈಶಾಖಮಾಸ ಅಧಿಕವೈಶಾಖವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಬಾಲ್ಯ

ಶ್ರೀಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆದನು. ಶ್ರೀಗಳವರಿದ್ದ “ಪುರುಷೋತ್ತಮರ ಗುಹೆ” ಬಾಲಕನ ಮನೆಯಾಯಿತು. ಶ್ರೀಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರ “ವ್ಯಾಸವಿಜಯ” ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಈ ಶಿಶುವಿನ ಪ್ರೋವಣೆಯು ವಿಚಿತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಗಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಬಾಲಕನಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬಿಸಿಲನ್ನು ಶೇಷನು ತನ್ನ ದಡೆಯಿಂದ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಿರಣ್ಯಕನಿಂಬ ಹಾವು ಕಡಿದಾಗಲೂ ಗರುಡನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬಾಲಕನಿಗೆನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ.

ಬಾಲಕನು ಸುಂದರನು, ಸುಗುಣನು, ತೇಜೋವಂತನು, ಅವನ ಮುಖನೋಟವೇ ಶ್ರೀಗಳವರ ಸವಿಯೂಟವಾಗಿತ್ತು. ಮಂದಹಾಸವುಳ್ಳ ಮುಖ, ಏಕಾಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳು, ನೀಲಮೇಘವರ್ಣವುಳ್ಳ ಆ ಮುಂಗುರುಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಯಾರಿಗೆತಾನೇ ಆನಂದವಾಗದು? ಬಾಲಕನು ತನ್ನ ಕೋಮಲವಾದ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಸೇರಿಸಲು, ಇವನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮತವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಯತ್ತಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತಂತೆ. ಆದರಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, “ಕಂದಾ! ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕರ್ತೃಗಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬಾಳು. ರಾಜಾಧಿರಾಜಸಂಪೂಜ್ಯನೂ, ಸರ್ವವೈಷ್ಣವರೇಖರನೂ ಆಗು. ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣೆ ಮಾಡಿ ತುಳುವಂಶವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕೀರ್ತಿವಂತನಾಗು. ಶುಶ್ರುಷುವಾದ ಮಧ್ವತತ್ವವನ್ನು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಶ್ರೀಮದ್ವಾಚಾಂಕುರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗು. ಶಾರ್ವಾಟಕಭೂಮಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಮಗನೆನಿಸು” ಎಂದು ಹರಸಿದರು.

ಬಾಲಕನಿಗೆ ಐದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೌಲೋಪನಯನವಾಯಿತು. ಪಲಾಶಕಾಷ್ಠವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೊಂಜೀಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ವಟುವು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಾಮನನೂ ಸನಕಾದಿಗಳನ್ನೂ ನೆನಪಿಗೆ ತರುವಂತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸುಂದರಾಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಆನಂದಭಾಷ್ಯವನ್ನು ದಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇವರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವೂ ಶ್ರೀಗಳವರ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯಿತು. ಮೇರೆಯಿರುವ ಬುದ್ಧಿವೈಭವ, ಕಳಂಕರಹಿತವಾಗಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾ-ವ್ಯಾಸಂಗ, ಅಪೂರ್ವವಾದ ವಾಗ್ವೈರಿ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮನೋಭಾವ, ಭಯ-ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವವಾದ ವಿನಯ, ಅಸಮಾನವಾದ ಧೈರ್ಯಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳು. ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಣವಾದ ತೇಜೋವೈಭವ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸುಗುಣಗಳು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪರವಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು, ಶೀಘ್ರಕಾಲ-ದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯನಿಗೆ ತಾವು ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೃತ್ಯ-ಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿದವು.

ವ್ಯಾಸವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನ ಚೌಲೋಪನಯನಸನ್ಯಾಸಸ್ವೀಕಾರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“ಪಂಚಮಾಬ್ದೇಽಥ ಬಾಲಸ್ಯ ಚೌಲೋಪನಯನಾದಿಕಂ |
ಬಾಹ್ಮಣ್ಯೇಕಾರಯಾಮಾಸ ಸಪ್ತಮಾಬ್ದೇ ತತಸ್ತಯಂ ||
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಸ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ಯತಿಂ ಮಂತ್ರಮುವಾದಿಶತ್ ||
ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತೀರ್ಥನಾಮಾಸಂ ಚಕ್ರೇ ವಿಸ್ತೃತಶಾಸ್ತ್ರತಃ ||”

ಒಂದು ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತಕರ್ಮಾಂಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಡೆದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಯನಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನಿತ್ತು ಪ್ರಣವಾದಿಮಹಾಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವವರಾದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರೆಂಬ ನಾಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಶಾ. ಶ ೧೩೩೫ ಶ್ರೀಮುಖನಾಮಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.

ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಧನ್ಯರಾದರು.

*ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ೭ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸವಾಯ್ತೆಂದ. ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರೂ ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರೂ ಸಹ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. -ಸಂ.

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

*

*

*

*

ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕೃತೇ ಯತೀಶಮಗಮಚ್ಛೇದಸಾದರಾಜಾಭಿದಂ |
ಅಬ್ಬಾನ್ ದಬ್ಬದಶ ತತ್ರ ನಾಸಮಕರೋತ್ ಶೃಣ್ವನ್ಮದೇಕ್ಷತು.

ಗಮಂ

(ವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರರ ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತಿ)

ಮೈಸೂರುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ, ಕೋಲಾರಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳಬಾಗಿಲೆಂಬ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವೊಂದಿದೆ. ಕ್ರಿ. ೧೪೫೫ (A.D.) ಸಂವತ್ಸರದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಸ್ಥಾಪನದ ಪೀಠವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಥತೀರ್ಥರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಹಾಮಹಿಮರೂ, ಅಪಾರಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರೂ, ವಿದ್ವಾನ್ಮನೆಗಳೂ, ಸಾಗ್ಗಜ್ಞರೂ, ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಸದ್ವೈಷ್ಣವತೀರೋಮಣಿಗಳೂ ಅದ್ವೈತವ್ಯಾಪಾರವಾದ, "ಶ್ರೀಸಾದರಾಜರೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಹೆಸರು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಮುನಿಗಳು. ಉತ್ತರಾದಿಮತದ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು ರಾಯಚೂರುಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇವದುರ್ಗತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಲಿಡ್ಡ 'ಕೊಪ್ಪ'ವೆಂಬ ನರಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಗ್ಗೆ ಶ್ರೀವಿಭುದೇಂದ್ರರು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಯೋಗಿಗಳೊಡನೆ ಚಾತುರ್ವ್ಯಾಸ್ಯಸಂಕಲ್ಪಕಲ್ಪಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಈ ಮೂವರು ಯತಿಗಳೂ ಕಲಿತರು. ಗುರುಮರ್ಯಾದೆಗಳು ನಡೆದವು. ಒಂದುದಿನ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಮುನಿಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಸುಧೆಯುಳ್ಳ ಕಠಿಣವಾದುದೊಂದುವಾಕ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ತಂದರಂತೆ. ಸಮಯವು ದೊಡ್ಡದು. ತದೇ ತಡ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು, ಅದೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ನೆವದಿಂದ ಇದು ಸುಧಾಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ಅನುವಾದಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪೋರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಮುನಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಸಾದರಾಜರೆಂಬ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಗೌರವಿಸಿದರು. ಶ್ರೀವಿಭುದೇಂದ್ರ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆಂದು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು.

ಮಹಿಮೋಪೇತರಾದ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಒಳಗೆ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸುಧಾಧಿಸಕಲಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು ರಾಜಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಎದುರಾದ ಸಮಸ್ತವಾದಿಗಳನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕಾಲದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು, ನ್ಯಾಯಾಮೃತ, ತರ್ಕಕಾಂಡವ, ತಾತ್ಪರ್ಯಚಂದ್ರಿಕೆಗಳೆಂಬ ಉತ್ತಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚನೆಮಾಡಿ ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥರತ್ನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸರಮಾನಂದಪಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳ ಅನುಜ್ಞೆಪಡೆದು, ಉಪಾಧಿಖಂಡನ, ಮಾಯಾವಾಡಖಂಡನ, ಪ್ರಸಂಚನಿಧ್ಯಾತ್ಮಾನುಮಾನಖಂಡನ, ತತ್ಪ್ರಸಂಖ್ಯಾನ, ತತ್ತ್ವೋದ್ವೇಗತಗಳೆಂಬ ಐದು ಮಾಧ್ವಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಮಂದಾರಮಂಜರೀ ಎಂಬ ಐದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಹರಿದಾದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯೆಂದರಿದಲ್ಲವೆ !

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕಾಲವು ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆರ್ಜಿತವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ತರುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಯಾಗಿ ಕಳೆಯಿತು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕಾಲವೇ ಮಾನವನಿಗೆ ಜನ್ಮದ ಸುಕಾಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಗುರುಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಮರೆಯುವುದೆಂತು !

ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ

ಒಂದು ದಿನ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರನ್ನು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು, “ಗುರುವರರೇ ! ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಾಯಾವಾದವನ್ನು ಖಂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿರುವೆನು. ನನಗಾಗಿ ತಾವು ಕೂಡ, ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳು ಒಪ್ಪಿದಮೇಲೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದ ಗುರುಗಳಾದ

ಅಬ್ಬೂರಿನ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಆನಂತರ ಅನುಮಾನಯು ಮೇರೆಗೆ ಮೂವರು ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಕಚಿತು ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಪುರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ-
ರಾಯರು ಮಾರುತಿಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪತಿಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬೇ
ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ತುತಿಗೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರದು.

ಶ್ರೀವಿಠಲನ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದಾಯಿತು. ಶ್ರೀವಾಂಜಿಯವರಿಗೆ ವಿಠಲನ
ದರ್ಶನದಿಂದ ಪರಮಾನಂದಗೊಂಡಿರಲು ಇಂತೆಂದು ಭಾವಾಚ್ಛೇದನಾಯಿತು.
“ಎಳು! ಎಳು! ಕ್ಷೇಮಕರಾಜನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಭೀಮರಥೀತೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ
ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ
ವಿಗ್ರಹಗಳು ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸು.
ಅಲಸ್ಯಮಾಡಬೇಡ ನಡೆ” ಎಂದು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ-
ಯನ್ನು ಪಡೆದವರಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ವಿಧ್ಯಾಗುರುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.
ಶಿಷ್ಯನ ಭಕ್ತಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಶ್ರೀವಾದರಾಯರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಆಗ
ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರ! ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಗುಂಚ್ಚಳವನ್ನು
ಶ್ರೀವಾದರಾಜರಿಗೆ ತೆಗೆಯಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೇ ಪೂಜೆ
ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀವಾದರಾಜರು ತಾವು ಅಭ್ಯಂಜನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನಸ್ತುತಿಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಚನೆಮಾಡುವು-
ದಾಗಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತರು. ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾ ವಹಿಸಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು
ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. “ತಾರಕ”ವಂತ್ರವನ್ನು ಆರಿಸಿ
ಧ್ಯಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿರಲು
ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನು ಚೆನ್ನದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಒಂದು ಬೇಣುಗಾಸ
ಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಮುಂದೆ ಕುಣಿದನು. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು
ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದೃಷ್ಟವೈದರ್ಶನದಿಂದ
ಪರಮಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಅನಂದಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ರೋಮಂಚಪುಷ್ಪನ
ರಾಗಿ ಭಕ್ತಜನಮಂದಾರನಾದ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಮೇತನಾಗಿ

ಬಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. "ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನೇ! ಭಕ್ತಜನರಭೀಷ್ಟರನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಕೊಡತಕ್ಕವನು ನೀನಲ್ಲವೇ? ವಿಶೇಷತಃ ನನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ನೀನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಈ ಕೀರ್ತಿಯ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಎಡಗಾಲನ್ನು ಬಲಗಾಲಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು" ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಭಕ್ತಪರಾಧೀನನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆದಕಾರಣ ಈಗಲೂ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರ ಮಠದ ಶಿಷ್ಯ-ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನು ಎಡದ ಪಾದವನ್ನು ಬಲದ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುವುದು. ಆಗ "ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಾರ್ಯಮನೋಂಬುಜಸ್ಥಿರರತೀಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರಸದಾ ಮಂಗಳಂ" ಎಂಬ ಪಲ್ಲವಿಯುಳ್ಳ ಎಂಟು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅಶ್ವರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಶಿಷ್ಯನ ಶರೀರವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನೂ ಕಂಡು ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಶಿಷ್ಯನ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರಿಗೆ ಈ ಗೋಪಾಲನು ವ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು.

ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಯರು ರುಕ್ಮಿಣೀ, ಸತ್ಯಭಾಮಾ, ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ, ಯೋಗನರಸಿಂಹ, ಶ್ರೀವಿಠಲ, ಶ್ರೀಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಬೆಣ್ಣೆಕೃಷ್ಣ ಈ ಎಂಟು ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು ಆನಂದಭರಿತರಾದರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ?

ಬಾ ಯು ಕಾ ತ

ಹೆಣ್ಣಿ ಗೆಬುದ್ಧಿ

ರಾಗ ಶಂಕರಾಭರಣ ಅಟತಾಳ

ಬುದ್ಧಿ ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳಬೇಕಮ್ಮ | ಮನ-
ರುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗಂಡನೊಡನೆ ಬಾಳಬೇಕಮ್ಮ || ಪ ||

ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಗಂಜಿ ಕೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಚಿತ್ತದೊಲ್ಲ ಭನಕೈಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಮ್ಮ
ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಹತ್ತು ಮಂದಿ ಒಕ್ಕುವ ಕೂಗು ನುಡಿಯಬೇಕಮ್ಮ || ೧ ||

ಕೊಟ್ಟು ಕುಂಬುನ ನೆಟ್ಟರೊಡನೆ ಕೋಪ ಬೇಡಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಅಟ್ಟು ಉಂಬುನ ಕಾಲವಲ್ಲಿ ಅಟ ಬೇಡಮ್ಮ
ಹಟ್ಟಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಬೇಡಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಕಟ್ಟಿ ಅಳುವ ಗಂಡನೊಡನೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಾಡಮ್ಮ || ೨ ||

ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಡಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಗರುವ ಕೋಪ ಮತ್ಸರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಡಮ್ಮ
ಪರರ ನಿಂದಿಸ ಹಂಗಳೊಡನೆ ಸೇರಬೇಡಮ್ಮ | ಮಗಳೆ
ಗುರುಪುರಂದರವಿಠಲನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಮ್ಮ || ೩ ||

ಧನಾಸರಿ — ಅದಿತಾಳ

ಭಂಗಾರವಿಡಬಾರೇ ನಿನ್ನ ಗೊಪ್ಪವ ಭಂಗಾರವಿಡಬಾರೇ || || ಪ ||

ರಂಗನಾಥನ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳನಾಮೆಂಬ ಭಂಗಾರವಿಡಬಾರೇ
ನಿನ್ನ ಗೊಪ್ಪವ || ಅ || ಪ ||

ಮುತ್ತೈದೆತನವೆಂಬ ಮುದದಲಿ ಕುಂಕಮಕಸ್ತೂರಿಬಟ್ಟನಿಡೇ
 ನಿನ್ನ ಘಣಿಗೆ | ಕಸ್ತೂರಿಬಟ್ಟನಿಡೇ ||
 ಹೆತ್ತವರ ಕುಲಕೆ ಕುಂದು ಬಾರದ ಹಾಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಮೂಗಿತಿಡೇ
 ಕರ್ತೃಪತಿಯ ಮಾತ ಮಾರಬಾರದು ಎಂಬ ಮುತ್ತೊಲೆಕೊಪ್ಪನಿಡೇ
 ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗೆ | ಮುತ್ತೊಲೆ ಕೊಪ್ಪನಿಡೇ
 ಹತ್ತು ಮಂದಿಯ ಕೈಲಿ ಹೌದಾದೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಮಸ್ತಕಮುಕಟವಿಡೇ
 ನಿನಗೊಪ್ಪುವ || || ೧ ||

ಅರಗಳಿಗೆ ಪತಿಯನು ಅಗಲಬಾರದು ಎಂಬ ಅಚ್ಚ ಮಂಗಳ-
 ಸೂತ್ರ ಕಟ್ಟಿ | ಕೊರಳಿಗೆ ಅಚ್ಚಮಂಗಳಸೂತ್ರ ಕಟ್ಟಿ
 ಪರಪುರುಷನ ನಿನ್ನ ಪಡೆದ ತಂದೆಯೆಂಬ ಪದಕ ಸರವ ಹಾಕೆ
 ಕರೆದೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅನ್ನವಿಕ್ಕುವೆನೆಂತೆಂಬ ಹರಡಿದೋರೆಯವನಿಡೇ
 ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ | ಹರಡಿದೋರೆಯವನಿಡೆ
 ನೆರೆಹೊರೆಯವರೆಲ್ಲ ಸರಿಸರಿ ಎಂಬಂಥ ಸರಿಗೆ ಸರನ ಹಾಕೇ
 ನಿನ್ನಗೊಪ್ಪುವ || || ೨ ||

ಮಾನ ಹೊರಗೆ ಬಿಚ್ಚನೆಂಬ ಕಂಭಾವತಿಯ ನೇಮದ ಮಡಿಯ-
 ನುಡೇ ನಿನ್ನ ವೈಗೆ | ನೇಮದ ಮಡಿಯನುಡೇ
 ಹೀನಗುಣವ ಬಿಟ್ಟು ಹಿತದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂಬ ಹೆಚ್ಚು ಕುಪ್ಪಸವ ತೊಡೇ
 ಜ್ಞಾನನಿಧಿಗಳಾದ ಗುರುಗಳ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅನತಳಾಗಿಬಾಳೇ
 ಗುರುಗಳಿಗೆ | ಅನತಳಾಗಿ ಬಾಳೇ
 ಮೌನಿಗಳೊಡೆಯ ಶ್ರೀಪುರಂದರಿವಿಠಲನ ಪ್ರೇಮ ಶರಗಿನಲಿ | ಕಟ್ಟೇ
 ನಿನ್ನಗೊಪ್ಪುವ || ೩ ||

ಜಾನಪದಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ತುಂಬು

ರಾಗ ಮಾಂಡು ತಾಳ ಛಾಪು

ಊರ ದ್ಯಾವರ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ ! ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೆ

ಊರ ದ್ಯಾವರ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ || ಪ ||

ಊರದ್ಯಾವರ ಮಾಡರೆಂದು | ಸಾರುತಿದೆ ಶ್ರುತಿ ಇರಳು ಹಗಲು ||

ದ್ವಾರಗಳೊಂಭತ್ತು ಮುಚ್ಚಿ | ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಭ್ರಮದ್ಯದಲ್ಲಿ || || ೬ ||

ಎಷ್ಟು ಯುಗಗಳು ತೀರಿಹೋಯ್ತುಣ್ಣ | ದ್ಯಾವರ ಮಾಡದೆ

ಕಷ್ಟದಿಂದ ನೋಂದೆ ಕಾಣಣ್ಣ

ಅಷ್ಟದಳದ ಕಂಭ ನಿಲ್ಲಿಸಿ | ಕಟ್ಟಿ ಬಸ್ತುಗಳನೆ ಹಾಕಿ

ಸೃಷ್ಟಿದೇವರ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ | ದುಷ್ಟ ಕೋಣನ ತಿರವ ತರಿದು || ೭ ||

ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳೆವೆಂಬ ಕುರಿಮಣ್ಣ | ಅದನ್ನೆ ತಂದು

ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯನು ಹೊಡೆಯಬೇಕಣ್ಣ ||

ಅಷ್ಟಮದವ ಕರಿಗಳನ್ನು | ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಯನು ಚೂಡನಾಟ

ಅಟ್ಟಿ ತಿರುಗುವ ಕೋಳಿಯನ್ನು | ಕುಟ್ಟಿ ಸೂರೆಹಾಕುತ್ತಲಿ || || ೮ ||

ನಾನು ಎಂಬೋ ಮೇಕೆ ಕಾಣಣ್ಣ | ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ

ಜ್ಞಾನವೆಂಬೋ ಪ್ರೇತರಾಜಣ್ಣ ||

ತಾನೆ ಎಂಬೋ ಚಾಟಿ ಹೊಡೆದು ಹೀನ ಪ್ರೇತನ ನೀಳಿ ಬಿಸುಟು ||

ಧ್ಯಾನಗುಡಿಸಲ ಸೂರೆಗೊಂಡು | ತಾನೆ ಬೆಳಗುವ ಮ್ಯೂತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ || ೯ ||

ನಾಳೆ ನೋಡೋಣೆನ್ನ ಬೇಡಣ್ಣ | ಕೇಳಣ್ಣ ನೀನೇ

ನೇಳೆಯೊಳಗೆ ಮಾಡಬೇಕಣ್ಣ ||

ನಾಳೆ ನೋಡೋಣೆಂದರೆ ನೀ ಬಿಡುವೋ ಕಾಲದಲಿ ಯಾವನು |

ಕೋಳಿಸಿಕ್ಕಿ ಅಡುವಾಗ ಹಾಕುಹದ್ದಿನಂತೆ ಒಂಗ್ನು || ೧೦ ||

ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಕಾಣಣ್ಣ | ಕೇಳಣ್ಣ ನಿನ್ನ |

ಮಂಡಿತುಂಬ ಬಳಗ *ಸುಳ್ಳಣ್ಣ ||

* ಸುಳ್ಳು=ವ್ಯರ್ಥ. ಪ್ರದೇಶಭಾಷೆ: 'ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳಿ ಬಂದ್ರೆಪ್ಪ' ಅಂದ್ರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದಿರಿ ಎಂತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ದಂಡಧಾರಿ ಯಮನು ಬಂದು ಮಂಡೆ ಮೇಲೆ ಹೊಯ್ಯುವಾಗ |
 ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ನಿನ್ನ | ಕಂಡು ಬಿಡಿಸುವದಿಲ್ಲ ಕೇಳೋ || ೫ ||
 ಮತ್ತೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ನೋಡುವಿಯಲ್ಲೋ | ನೀ ಗಳಿಸಿದಂಥ |
 ಬುತ್ತಿ ನೋಡು ಉಂಬುವಿಯಲ್ಲೋ ||
 ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ನೀ ತುತ್ತ ಆಗಿ ಹೋಗಬೇಡ ||
 ತೊತ್ತು ಆಗಿ ಗುರುವಿಗೆ ನೀ | ಉತ್ತಮಸೇವೆಯನು ಮಾಡಿ || ೬ ||
 ಮುಂದೆ ಇಂಥ ಜನ್ಮ ಬರದಣ್ಣ | ನೋಡಣ್ಣ ನೀನು
 ಮಂದಮತಿಯು ಆಗಬೇಕಣ್ಣ ||
 ಹಿಂದಿನ ಕಷ್ಟವ ಮರೆದು | ಮುಂದಿನ ಹಮ್ಮನ್ನೆ ತೊರೆದು |
 ತಂದೆಪುರಂದರವಿಠಲನ್ನ ಹೊಂದಲು ನೀ ಮತ್ತನಣ್ಣ || ೭ ||

ನೀತಿಬೋಧೆ

ರಾಗ ನಾಡನಾಮಕ್ರಿಯ, ಅಟತಾಳ

ಮನವ ಶೋಧಿಸಬೇಕೋ ನಿಚ್ಚು....ದಿನ-
 ದಿನವು ಮಾಡುವ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯದ ವೆಚ್ಚ || ೮ ||

ಧರ್ಮಅರ್ಥರ್ಮ ವಿಂಗಡಿಸಿ....ಅ-
 ಧರ್ಮದ ನರಗಳ ಬೇರು ಕತ್ತರಿಸಿ
 ನಿರ್ಮಲಾಚಾರದಿ ಚರಿಸಿ....ಪರ-
 ಬೊಮ್ಮ ಮೂರುತಿವಾದಕಮಲವ ಭಜಿಸಿ || ೧ ||

ಮನವ ದಂಡಿಸಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾಣೋ....ನಿನ್ನ
 ತನುವ ದಂಡಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಾಣೋ
 ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನೊಳು ನೀನು ಜಾಣೋ | ಮುಕ್ತಿ
 ನಿನಗೆ ದೂರಿಲ್ಲವೋ ಒಂದೇ ಗೇಣೋ || ೨ ||

—, ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ತಾಳಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಾಲ ಎಳೆದು ಹಾಡಲು ಸೂಚಕವಾದುದು.

ಆತನವರಿಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲ—ಅವ
ಪಾತಕ ಪತಿತ ಸಂಗವ ಮಾಡಸಲ್ಲ—
ನಿಂತಿವಂತವರು ಕೇಳಿರೆಲ್ಲ....ನಮ-
ಗಾತನೆ ಗತಿಯಾವ ಪುರಂದರಿತ್ಥಲ

|| ೨ ||

ರಾಗ ಸಾವೇರಿ, ಅಟತಾ:

ಧರ್ಮನೇ ಜಯವೆಂಬ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರ
ಮಾರ್ಮವನ್ನರಿತು ಮಾಡಲು ಬೇಕು ತಂತ್ರ

|| ೩ ||

ವಿಷವಿಕ್ರಿದವಗೆ ವದ್ರಸವನುಣಿಸಲು ಬೇಕು
ದ್ವೇಷಮಾಡಿದವನನು ಪ್ರೋಷಿಸಲುಬೇಕು
ಪುಸಿಮಾಡಿ ಕಡಿಸುವನ ಹಾಡಿಹರಸಲಿಬೇಕು
ಮೋಸಮಾಡುವಸ್ತಿಸರು ಮಗನಿಡಬೇಕು

|| ೪ ||

ಹಿಂದೆ ನಿಂದಿಸರನ್ನು ವಂದಿಸುತಲಿರಬೇಕು
ಬಂಧನದೊಳ್‌ಟ್ಟವರ ಬಿರೆಯಬೇಕು
ಕೊಂದ ವೈರಿಯ ಮನೆಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಲು ಬೇಕು
ಕುಂದನೆಣಿಸುವವರ ಗೆಲೆತನ ಮಾಡಬೇಕು

|| ೫ ||

ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಬಡಿಯುವರ ಕೊಂಡಾಡುತಿರಬೇಕು
ಕಂಡು ಸಹಿಸದವರನು ಕರೆಯಬೇಕು
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಶ್ರೀಪುರಂದರಸಿತ್ಥಲನ
ಕೊಂಡಾಡಿ ತಾ ಧನ್ಯನಾಗುತಿರಬೇಕು

|| ೬ ||

ರಾಗ ನಾವನಾಮಕ್ರಿಯ, ಅಟಿತಾಳ

ರೊಕ್ಕಾ - ಎರಡಕ್ಕಾ ದುಃಖ | ಈ
ರೊಕ್ಕವೆಂಬುದು ಆಶ್ಚರಿಯ ಕಾಣಕ್ಕಾ

|| ೮ ||

ಕುಂಟರ ಕುರುಡರ ಕುಣಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಬಂಟರ ಬಡವರ ಬಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಗಂಟುಗಳ್ಳತನ ಕಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ತುಂಟತನಕೆ ತಂದು ನಿಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ....

|| ೧ ||

ಮಕ್ಕಳ ಮರಿಗಳ ಮೆರೆಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಸಕ್ಕರಿ ತುಪ್ಪವ ಸುರಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಕಕ್ಕಾಲಾತಿಯನೆಲ್ಲ ಮೆರೆಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ರೊಕ್ಕ ಹೋದ ಮೇಲೆ ದುಃಖ ಕಾಣಕ್ಕ....

|| ೨ ||

ಮಾಳಿಗೆ ಮಹಲನು ಕಟಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಕಾಲು ಸಕಲಾತಿ ಹೊದಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಹಾಲ ನ್ಯಾಲಿನ ಬೆಣ್ಣೆ ತಿನಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಸುಲಭದಿ ಪಾಸ ತಂದಿಡುವುದು ರೊಕ್ಕ

|| ೩ ||

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡವರ ಕಾಣಿಸುವುದು ರೊಕ್ಕ
ಬಡ್ಡಿಗೆ ಬಡ್ಡಿಯ ಮಾಡೋದು ರೊಕ್ಕ
ಒಡ್ಡೀಯೊಡ್ಡಿ ಮಾಡಿ ಎಣಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ದುಡ್ಡುಹೋದ ಮೇಲೆ ಫಡ್ಡುಕಾಣಕ್ಕ

|| ೪ ||

ಇಲ್ಲದ ಗುಣಗಳ ಕಲಿಸೋದು ರೊಕ್ಕ
ಬೆಲ್ಲದಕಿಂತಲು ಸಿಹಿಯಾದ ರೊಕ್ಕ
ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲರ ವಶ ಮಾಡೋದು ರೊಕ್ಕ
ಪುರಂದರವಿಠ್ಠಲನ ಸ್ಮರಣೆಮಾಡಕ್ಕ

|| ೫ ||

ಋಣಸೂತಕದ ಬಾಧೆ ಇರಬಾರದಂತೆ

ರಾಗ ಮೋಹನ, ಅಟಿತಾಳ

ಋಣನೆಂಬ ಸೂತಕವು ಬಹುಬಾಧೆ ಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ
ಗುಣನಿಧಿಯೆ ನೀನೆನ್ನ ಋಣವ ಪರಿಹರಿಸೋ

|| ಪ ||

ಕೊಟ್ಟವರು ಬಂದೆನ್ನ ನಿಷ್ಕರಗಳನಾಡಿ |
ಕೆಟ್ಟಬೈಗಳ ಬೈದು ಮನದಣಿಯಲು |
ದಿಟ್ಟತನವನು ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆಗುಂದಿದನೋ ದೇವ
ಸೃಷ್ಟಿಗೊಡಿಯನೆ ಎನ್ನ ಋಣವ ಪರಿಹರಿಸೋ

|| ೧ ||

ಅವನ ಒಡನೆಯ ತಂದು ದಾನಧರ್ಮವ ಮಾಡಿ
ಅವಗಲ್ಲದಲೆ ಪುಣ್ಯ ಇನ್ನಾರಿಗಹುದು ?
ಅವನ ಒಡನೆಗಳಿಂದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಮಾಳ್
ಇವನ ಜೀವನ ಬಾಡಿಗೆತ್ತಿನಂದದಲಿ

|| ೨ ||

ಅಳಿದೊಡೆಯನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಡೆಯಲು ಬಹುದು
ಊಳಿಗವ ಮಾಡಿ ಮನದಣಿಯಬಹುದು
ಕಾಳಗದಿ ಪೊಕ್ಕು ಕಡಿದಾಡಿ ಜಯಿಸಲುಬಹುದು
ಪೇಳಲಳವಲ್ಲ ಋಣದವನೆಂದು ಸೇಲ್ಲ

|| ೩ ||

ಹೆತ್ತಸೂತಕ ಹತ್ತು ದಿನಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ
ಮೃತ್ಯುಸೂತಕವು ಹನ್ನೊಂದು ದಿನಕೆ
ಮತ್ತೆ ಋಣಸೂತಕವು ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಕೆ
ಎತ್ತಪೋದರು ಬಿಡದೆ ಬೆನ್ನತ್ತಿಬಹುದು

|| ೪ ||

ಬಂಧು ಬಳಗದ ಮುಂದೆ ಬಹುಮಾನವು ಹೋಗಿ
ಅಂಜವಳಿದನಯ್ಯ ಈ ವಿಧದಿ ಋಣದಿ
ಇಂದಿರಾರಮಣ ಶ್ರೀಪುರಂದರಲಿಖಿತ ಲನೆ
ಇಂದೆನ್ನ ಋಣವ ಪರಿಹರಿಸು ದೊರೆನೆ

|| ೫ ||

ನಾಡದೈವಗಳೇನು ಕೊಡಬಲ್ಲವೊ ?

ರಾಗ ಬಿಲಹರಿ — ಝಂಪತಾಳ

ಪಾಪಿ ಬಲ್ಲನೆ ಪರರ ಸುಖದುಃಖನ |

ಕೋಪಿ ಬಲ್ಲನೆ ಶಾಂತಸುಗುಣದ ಘನವ || ಪ ||

ಕತ್ತಿ ಬಲ್ಲದೆ ಹೊತ್ತ ಕತ್ತರಿಯ ಪರಿಮಳನ |

ಮೃತ್ಯು ಬಲ್ಲಳೆ ವೇಳೆ ಹೊತ್ತಿಂಬುದ

ತೊತ್ತು ಬಲ್ಲಳೆ ನಾನ-ಅಪನಾನವೆಂಬುದನು

ಮತ್ತೆ ಬಲ್ಲದೆ ಬೆಕ್ಕ ಹರಿಯ ಮಿಸಲನ || ೧ ||

ಹೇನು ಬಲ್ಲದೆ ಮುಡಿದ ಹೂವಿನಾ ಪರಿಮಳನ

ಶ್ವಾನ ಬಲ್ಲದೆ ರಾಗಭೇದಂಗಳ

ಮಾನು ಬಲ್ಲದೆ ನೀರು ಸವುಳು ಸಿಹಿಯೆಂಬುದನು

ಹೀನ ಬಲ್ಲನೆ ಸಗುಣ-ದುರ್ಗುಣನು || ೨ ||

ಬಾಳೆ ಬಲ್ಲದೆ ಮರಳಿ ಫಲವಾಗೊ ಸುದ್ದಿಯನು

ಸೂಳೆ ಬಲ್ಲಳೆ ಗೆಳೆಯಗಿಹ ಬಡತನ

ಕೇಳಬಲ್ಲನೆ ಕಿವುಡನೇಕಾಂತಮಾತುಗಳ

ಹೇಳಬಲ್ಲನೆ ಮೂಕ ಕನಸ ಕಂಡುದನು ? || ೩ ||

ಕಾಗೆ ಬಲ್ಲದೆ ಒಳ್ಳೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಸ್ವರವನ್ನು

ಗೂಗೆ ಬಲ್ಲದೆ ಹಗಲ ಹರಿದಾಟವ

ಕೋಗಿ ಬಲ್ಲನೆ ಮನೆಂಚೊಳಿಲ್ಲ ಉಂಟೆಂಬುದನು

ರೋಗಿ ಬಲ್ಲನೆ ಮಧುರ - ಮಿಷ್ಠಾನ್ನ ರುಚಿಯ || ೪ ||

ಹೇಡಿ ಬಲ್ಲನೆ ರಣದ ಸಾಹಸದ ಶೌರ್ಯವನು

ಕೋಡಗವು ಬಲ್ಲದೇ ರತ್ನದಾ ಬೆಲೆಯ

ಬೇಡಿದುದ ಕೊಡಲು ಪುರಂದರಿತಲನಲ್ಲದೆ

ನಾಡದೈವಗಳೇನು ಕೊಡಬಲ್ಲವೋ ! || ೫ ||

ಸರ್ವನಾಮನಾದ ನನಗೆ ಅನ್ನನಾಮಕಳಾದ ನನ್ನ ಭಾರ್ಯಳೇ ಮಿತ್ರಳು. ಪ್ರಮದೋತ್ತಮಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅನ್ನಾಭಿಮಾನಿನಿಯು ನನ್ನಿಂದ ಭೋಗ್ಯಳಾದ್ದರಿಂದ 'ಅನ್ನ' ಮತ್ತು 'ಮಿತ್ರ' ಕೆಂದು ಆಕೆಯೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವಳು. ಆ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ 'ದಕ್ಷಿಣಾ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವಳು. ಆಕೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಸದಾ ಇರುವನೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಅನ್ನಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಈಕೆಯು ಸಕಲದೇವತೆಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮಳು. ಋಷಿ ಸಹಸ್ರರೂಪನಾದ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಂತ್ರವೂ ನನಗೆ ಅನ್ನವೆಂದು ಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಂದ ದೃಷ್ಟನಾದ ಕಾರಣ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನೆಂದು ಬೃಹದೇ ಸಹಸ್ರವು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುನಾದ ಈತನಾರೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಸಂತಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತನಾಗಿ ತಪಿಸುವ ವಿಷ್ಣುವೇ ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ನನ್ನನ್ನೇ ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವೆನೆಂಬ ವರವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಎರಡು ವಿಭವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಖಂಡ ಅಪರಿಮಿತ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು, ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಅವಿಷ್ಣುನಾಗಿರುವನೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿದನು. ಈ ತರ್ಕದ (ಊಹೆಯ) ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದು ಮೊದಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆತನು ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಆತನ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಬೇಕೆಂಬುದು ಎರಡನೆಯದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಉಭಯಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದೇ ವಿಷ್ಣುವು ಎರಡಕ್ಕೂ ಪರಿಹಾರ ರೂಪದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಿರುವನು. ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುನು ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಎಂಬ ತರ್ಕದ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲು 'ಪ್ರಾಣೋಽಹಮಸ್ಮಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ, ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ, ತಾನು 'ಸರ್ವನಾಮ'ನೆಂದೂ ಉಪದೇಶ

*ದಕ್ಷ (ಬಲ) ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ (ಪತಿ) ನಿರುಪ್ತರಾದಿಂದ, 'ದಕ್ಷಿಣಾ' ಎಂಬ ನಾಮವು ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನೇ ಹೇಳುವುದು.

† ವಿಷ್ಣು ಮಹಿಮೆಗಳ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ವಿಷ್ಣು' ನೊಪಲಾದ ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿರುವುದೆಂಬುದು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಮಾರಕ ನಿರ್ಣಯ.

ಸಿರುವನು. ಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟೃವಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತನೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು 'ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತ'ನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಈ ಪ್ರಮೇಯವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಪ್ರಾಣೋಽಹಮಸ್ಮಿ ಋಷೇ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ತಾನೇ 'ಪ್ರಾಣ'ನೆಂದು (ಪ್ರಾಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಅಭಿನ್ನನೆಂದು) ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆ ನುಡಿಯು, ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನದೆಂದು ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬಹುದು. ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ, 'ನಿನ್ನನ್ನೇ ತಿಳಿಯುವ ವರವನ್ನು ಕರುಣಿಸು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಸಕ್ತನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಇರುವನಷ್ಟೆ! ಹೋತೃಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದ ಮಹಾವ್ರತದ ಯಜಮಾನನೆಂದು ತಿಳಿಯನೇ? ಆಗ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಬಂದ (ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾದ) ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬಲ್ಲನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಾಧಿಕೃತರೂಪವನ್ನು ದೈಶಿಸಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಾರ್ಥನಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದುದು ಯುಕ್ತವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರನ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೂ, ಅದರ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ, 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮಿ, ಋಷೇ' ಎಂಬೀ ಉತ್ತರವೇ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು; 'ಏಷ ತಸನ್ನೇವಾಸ್ಮಿ (ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಿಸುವ ವಿಷ್ಣು) ಎಂಬುದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬೇಕಾದೀತು. 'ಪ್ರಾಣೋಹ್ಯೇಷ ಯ ಏಷ ತಸತಿ' (ಪ್ರಾಣನೇ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಿಸುವವನು)' ಎಂದು ಮೊದಲಿಗೇ ಹೇಳಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪುನಃ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುವುದು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ 'ನಿನ್ನನ್ನೇ ತಿಳಿಯುವ ವರವನ್ನು ಕರುಣಿಸು' ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಆತನಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಇಂದ್ರನನ್ನಂತೂ ತಿಳಿದೇ ಇರುವನು. ಆತನಲ್ಲಿ

ಬಂದು ಅವಿಷ್ಣುವಾದ ಭಗವಂತನನ್ನೂ ಸ್ವರೂಪತಃ ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದಾತಿಶಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಆತನ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ವರಸ್ಥಿಕಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಂದ್ರಸ್ವರೂಪದ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಹಾಗಿದ್ದರೆ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮಿ ಋಷೇ - ಹೇ! ವಿಶ್ವಮಿತ್ರ, ನಾನೇ ಪ್ರಾಣನಾಗಿರುವೆನು' ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯೇ ಸಾಕು. 'ಏಷ ತಪನ್ನೇವಾಸ್ಮಿ - ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಿಸುವವನೇ ನಾನಾಗಿರುವೆನು' ಎಂಬುದು ವ್ಯರ್ಥ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ದಹಿಸುವವನೇ ಈ ಪ್ರಾಣನು(ಪ್ರಾಣೋ ಹ್ಯೇಷ ಯ ಏಷ ತಪತಿ)' ಎಂದು ನೂದಲೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. 'ಸ ವಿಶೇಷ ರೂಪೇಣ ಸರ್ವಾ ದಿಶೋಽನಿಷ್ಕ್ರೇಂಸ್ಮಿ - ಈ ರೂಪದಿಂದ ಆ ನಾನು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವೆನು' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಯದ್ಯಪಿ ಇಂದ್ರಾವಿಷ್ಣುವಿಷ್ಣುವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ 'ವಿಶೇಷ' ಎಂಬ ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರಣಾತ್ ಸಂಶಯವೂ, 'ತಸ್ಯ ಮೇ' ಎಂಬುದರಿಂದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಚರಣಸ್ಥವೂ ತೋರುವುದರಿಂದ ಭಗವನ್ನಾಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಿ 'ನಾನೇ ವಿಷ್ಣುವು' ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ 'ಏಷ ತಪನ್ನೇವಾಸ್ಮಿ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇಂದ್ರನ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡ ತೇಜೋಬಾಹುಳ್ಳದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಆವೇಶವನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ, ಆ ತರ್ಕದ ಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಯುಕ್ತವೇ ಆಗಿದೆ. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಾಣರಬ್ಧವಾಚ್ಯತ್ವನಾಗಲಿ, ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವನಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. 'ಜನನಾದಿದೋಷದೂರನಾದ ಭಗವಂತನ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಕಮಲಕೃಷ್ಣವು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತನಾದ ಪದ್ಮನಾಭನೇ ಸರ್ವವೇನತಾನಾಮಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು (ಯೋ ದೇವಾನಾಂ ನಾಮಧಾ ಏಕ ಏವ) ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸರ್ವನಾಮವಂತೂ ಕೂಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂದ್ರನೆಂಬ ನಾಮವಾದರೂ ಆತನಿಗೆ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಸ್ವತ್ಪುರ್ಣಯುಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಇಂದ್ರನು. ಅಂತಹ ಮಹತ್ವೈರ್ವೈರ್ಯವು ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ ?

ಯಾರನ್ನು ಇಂದ್ರನೆಂದು ಹೇಳುವರೋ, ಯಾರನ್ನು ವರಸ್ಥಿಕಾರನೆಂದು

ಹೇಳುವರೋ, ಯಾರನ್ನು ಮಿತ್ರನೆಂದೂ ಸತ್ಯನೆಂದೂ ಹೇಳುವರೋ' ಮತ್ತು 'ಇಂದ್ರ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ, ಅಗ್ನಿಯೆಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುವರೋ ಆತನೇ ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ಸುಪರ್ಣನು - ಗುರುತ್ಮಾನ್' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಇಂದ್ರಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವವು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನೂ ಸುಖಪ್ರದನೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ, ವಿಶಾಲವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ - ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ - ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಪಂಚಭೂತಗಳೆಂಬ ಏಳು ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅಭಿನಾಸಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು ಸಹ ತನ್ಮತನು ವಿವಿಧಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವರು' ಎಂಬರ್ಥದ ಇನ್ನೊಂದು ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯವು, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತನಾದವನು ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. 'ಆತ್ಮನಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಜಗತ್ತು ಹುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ನಾನುಗಳೂ ಆತನನ್ನೇ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ - ಯಾವ ನಾನುವೂ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜಗದ್ವಸ್ತುವಾಚಕವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಾನುಗಳು ಯಾರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆಯೋ, ಆತನನ್ನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವೆಂದು ಹೇಳುವರು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯೂ ಉಕ್ತನಿರ್ಣಯವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ನಾನು-ಧಾರಕನು 'ಏಕ ಏವ - ಒಬ್ಬನೇ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯು ಇತರರಿಗೆ ಸರ್ವನಾಮತ್ವವಿಲ್ಲೆಂದು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಆ ಒಬ್ಬ ದೇವನು ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲದೇ ಅನ್ಯನಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂಬುದು 'ಪದ್ಮನಾಭ' (ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲವುಳ್ಳವನು) ಲಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾರಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ನಾನುಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರಿಗೆ ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ವನಾಮತ್ವವು ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮನೋ ಅಧಿಕನೋ ಅದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಇರಬಹುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಲು ಸಹ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, 'ನಾಸು-ದೇವನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು. ಸದೃಶನೂ ಅಧಿಕನೂ ಆದ ಅನ್ಯನು ಯಾರೊಬ್ಬನೂ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಶ್ರುತಿಗಳು ಘೋಷಿಸುತ್ತವೆ. 'ಆಕಾಶ, ಸ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಗಳು ಯಾರಿಂದ ಆ ವೃತವಾಗಿವೆಯೋ, ಯಾರ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನು ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದಹಿಸುವನೂ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನೂ ಆಗಿರುವನೋ, ಸಮುದ್ರ ಶಾಯಿಯಾದ ಯಾರನ್ನು

ಜ್ಞಾನಿಗಳು (ಯಥಾಶಕ್ತಿ-ಆಪ್ತವಾಗಿ ಮಾತ್ರ) ತಿಳಿಯುವರೋ, ಸರಮಾ-
 ಕ್ಷರನಾದ (ಸದಾ ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುವ) ಯಾರನ್ನು ಸಕಲ
 ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಸರ್ವದಾ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವರೋ ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ
 ಸ್ವೀರಾಭಿಷಾಯಿಯಾದ ಆ ಸಾರಾಯಣನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು. 'ಆತನೇ
 ಯತನು, ಸತ್ಯನು, ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸರಬ್ರಹ್ಮನು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು
 ನಿರವಕಾಶವಾದ - ಸ್ವಷ್ಟಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೇ ಸರಬ್ರಹ್ಮತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿ-
 ವುದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಸದ್ವರನೂ ಅಧಿಕನೂ ಆದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ - ಅನ್ಯ
 ಸರಬ್ರಹ್ಮನಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಗುಣನಿರ್ವಿಶೇಷತ್ವಾದಿಗಳುಳ್ಳ ಸರಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಅನ್ಯನಿಲ್ಲ.
 'ಸ್ವಶರೀರದಿಂದಲೂ ಅಸರಿಚ್ಛಿನ್ನನಾದ (ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಅಗ್ರಾಕೃತದೇಹವುಳ್ಳ)
 ಹೇ ವಿಷ್ಣೋ! ನೀನು ಪರಿಮಿತರಿಹಿತನಾಗಿರುವಿ; ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯು
 ಅನ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲ; ಹೇ ದೇವ! ನಿನ್ನ ಮಹಾನುಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಿಂಜಿ
 ಯಾರೂ ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ - ಮುಂದೆ ಯಾರೂ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬರ್ಥದ
 ಶ್ರುತಿಯು, ನಿರ್ಗುಣಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ. 'ಹೇ, ವೃತ್ತಸಂಹಾರಕ
 ಇಂದ್ರ! ನಿನ್ನಿಂದ ಅಧಿಕನಿಲ್ಲ' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು, ಇಂದ್ರನೇ ಸರ್ವಾಧಿಕ
 ನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಧಿಕನಾದ ನಿತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ, ವಾಸುದೇವ.
 ನಿಂದ ಉತ್ತಮನಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಒಪ್ಪಬಹುದೆಂಬ ಶಂಕೆಯೂ ಯೋಗ್ಯ-
 ವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಶ್ರುತಿಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಇಂದ್ರನು ನಿತ್ಯನೇ ಎಂಬುದು
 ಅಧಿಕಾರ್ಯಸೂಚಕ 'ನ ಕಃ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ.
 'ನ ಕಃ, ಏವ, ಅಯಥಾಶಕ್ತಂ' ಇವು ಮೊದಲಾದವು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯಗಳಾಗಿ-
 ಗಿದ್ದು ಅವೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುವಾಚಕಗಳೇ ಆಗುವುವು. ವಿಷ್ಣುವು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕಿ-
 ನೆಂದು ನಿರೂಪಿತನಾದರೂ, ಆತನಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವೂ ಸರಬ್ರಹ್ಮತ್ವವೂ
 ಉಂಟೆಂದು ಭಾರತವೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಯೇ ಒಂದೋ
 ಅಥವಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮದೇವತೆಯು ಒಂದೋ?' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಯಥಿಷ್ಟಿರನು
 ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :— 'ಯಾರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯೋ
 ರೂಪನೋ, ಯಾರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯೊಡನೆಯೋ, ಯಾರು ಮಹತ್ಕೃತ್ಯ
 ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನೋ, ಯಾರು ಶರಣ್ಯರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೋ,
 ಯಾರು ಸರಮಾಪುತ್ರನಾದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವಸನ್ನಿವೃತ್ತವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ

ಪಾವಿತ್ರ್ಯದಾಮಕನೋ, ಯಾರು ಪರಮಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವ-
ಮಂಗಳಪ್ರದನೋ, ಯಾರು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದು
ಆ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ದೇವತ್ವಪ್ರದನೋ, ಯಾರು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜನಕನಾಗಿದ್ದು
ಜನನಾದಿ ವಿಕಾರರಹಿತನೋ (ತನಗೊಬ್ಬ ಜನಕನಿಲ್ಲದವನೋ), ಆದಿಯುಗವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲು (ಸೃಷ್ಟಿಯು ಆರಂಭವಾಗಲು) ಯಾರಿಂದ ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳು
ಹುಟ್ಟುವರೋ ಮತ್ತು ಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ (ಪ್ರಳಯಕಾಲಬರಲ.) ನಷ್ಟರಾಗಿ
ಯಾರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವರೋ, ಆತನೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಜಗದಧೀಶನೂ
ಆದ ವಿಷ್ಣುವು ಹೇ ಧರ್ಮನಂದನ! ಆತನ ದಿವ್ಯಸಹಸ್ರನಾಮಗಳನ್ನು
ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು.'

‘ಮೇಘಃ ದಕ್ಷಿಣಂ - ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ನನಗೆ ಭೋಗ್ಯಳು’ ಎಂದು
ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಸಹ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟನಾದವನು ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಂಬುದು
ಸ್ಪಷ್ಟ. ಚರಿತವಾದ ‘ಧನ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ’ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೇ ‘ದಕ್ಷಿಣಾ-
ಮಿತ್ರ’ನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:—
‘ಹೇ ಭೂಪ! ನೀನು ಅಧನ್ಯನೆಂದು ಏಕೆ ಹೇಳಿದೆನೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯು
ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ‘ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಕಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಈ ಎಲ್ಲ
ಜಗತ್ತು ನನ್ನಿಂದ ಅಭವವಾದದು; ನನ್ನ ಅಧೀನವು; ನಾನೇ ಧನ್ಯನು
(ಸರ್ವಭೋಕ್ತನು); ಆಶ್ಚರ್ಯನು (ಸದೃಶರಹಿತನು - ಸರ್ವೋತ್ತಮನು);
ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಕರಮಾದೇವಿಯು ನನ್ನ ಮಿತ್ರಳು’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು.
ರಮಾದೇವಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮುಖ್ಯಭೋಗ್ಯಳೂ ಮಿತ್ರಳೂ ಆಗಿರುವಳು.
‘ಅನ್ನ’ ರಬ್ಬದಿಂದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ‘ದಕ್ಷಿಣಂ ಅನ್ನಂ’ -
ಎಂದರೆ ‘ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸ್ತುತಿ’ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆಚೇತನ-
ವಾದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿನಿಯಾದ ರಮಾದೇವಿ-
ಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ
ಮಿತ್ರತ್ವವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗಿಲ್ಲದೆ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಮಿತ್ರನೆಂದರೆ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿದು ರಕ್ಷಿಸುವವನೆಂದರ್ಥ. ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ತಿಳಿದು ರಕ್ಷಿಸುವನೋ ಆತನು ಅವನ ಮಿತ್ರನೆನಿಸುವನೆಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದರೋ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ (ಬ್ರಹ್ಮಾಧ್ಯಧಿಕವಾಗಿ)

ತಿಳಿದಿರುಸಳು, ಮತ್ತು ಬೃಹದೀಸಹಸ್ರಪ್ರತಿಸಾಧ್ಯಗಳಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೂ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಅಯೋಗ್ಯರಾದ ಜನರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ವಿಸಯವಾಗಬಂತೆ (ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ) ಗೋಪನಮಾಡುವಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಖ್ಯಮಿತ್ರತ್ವವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೇ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಮಹಾವ್ರತದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವ ಋಕ್ ಸಹಸ್ರವು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಇದೇ ಬೃಹದೀಸಹಸ್ರವು - ಇದೇ 'ಉಕ್ಲ'ವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜ್ಞೇಯನೂ ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ ಆಗಿರುವನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು 'ಉಕ್ಲಾಯು'ವೆನಿಸಿರುವನು. ಇಂದ್ರನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ, 'ಇಂದ್ರನು' ಉಕ್ಲಾಯುವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸರಸ್ವತೃಪ್ತರ್ಮದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರಶಬ್ದಮುಖ್ಯವಾಚ್ಯನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಉಪದಿಷ್ಟನೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು, ಉಕ್ಲಾಯುವೆಂದೂ ಇಂದ್ರನೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುವನು. ನೆಂದೂ ಗಾರುಡದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ. 'ಯಾರನ್ನು ಇಂದ್ರನೆಂದೂ, ವರುಣನೆಂದೂ, ಮಿತ್ರನೆಂದೂ, ಸತ್ಯನೆಂದೂ ಹೇಳುವರೋ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು - ಇಂದ್ರರಿಗೆ ಅಭೇದವೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಏಕೆಂದರೆ, 'ವರುಣ, ಮಿತ್ರ, ಸತ್ಯಾದಿ ನಾಮಗಳಿಂದ ವಾಚ್ಯನಾದ ಇಂದ್ರನೇ! ನಿನಗೂ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಾದಿಜೀವತೆಗಳಿಗೂ ಇದು ಪ್ರೀತಿಕರವಾಗಲಿ' ಎಂಬ ಭೇದಸೂಚಕ ಉತ್ತರವಾಕ್ಯವು ಅದೇ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಕ್ಲಾಯು, ಇಂದ್ರ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುವನೆಂದೂ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಭಿನ್ನರಾದ ಅನ್ಯ ಇಂದ್ರಾದಿಜೀವತೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವರೆಂದೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದ್ರ, ವರುಣ ಮೊದಲಾದ ನಾಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವಿಷ್ಣು-ಭಿನ್ನ ದೇವತೆಗಳಿದ್ದರೂ 'ಸತ್ಯ' ಶಬ್ದವಾಚ್ಯ ಅದ್ವೇಶತೆಯು ಇಲ್ಲದಾದ ಕಾರಣ, ಉಪಾಧಿಕಲ್ಪಿತಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಸತ್ಯತ್ವವನ್ನೂ, ಸತ್ಯ ಶಬ್ದ ಸೂಚಿತವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯತ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವುದೇ ಅವು ಹೇಳುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸತ್ಯನಾಮಕವಿಷ್ಣು ಭಿನ್ನದೇವತೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು

ತಪ್ಪು - ಅಜ್ಞಾನಮೂಲಕವಾದುದು. ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವನ ನಾನುವೂ ಆಗಿದೆ. 'ಸದಿತಿ ಪ್ರಾಣಃ' - ಸತ್ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಣನು, ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಸತ್' ಎಂಬುದೇ ಸತ್ಯವು; ವಾಯುವೇ ಸತ್ಯ- ನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ; ಸಾಧುತ್ತವೇ (ದೋಷವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ) ಸತ್ಯತೆಯು; ವಾಯುವೇ ಸದಾ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿರ್ದೋಷಿಯು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶಬ್ದ- ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು 'ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಿಯ- ಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ, ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾಮಿಪ್ಯಾದಿಸ್ಥಾನ- ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದು ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದುದು, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೂ ಯೋಗ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಪ್ರಿಯಂ ನೋ ವೈ ಧಾಮೋಸಾಗಾಃ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಧಾಮವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದ- ನೆಂಬರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸರೆ 'ಉಸ' ಶಬ್ದವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಧಾಮವನ್ನು ಸಮಾಪಿಸಲು ಅನರ್ಯಕವಾದ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನೆಂಬುದೇ ಯೋಗ್ಯಾರ್ಥವು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಾದರೂ ಆಗಲೇ ಪ್ರಿಯಧಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲವೆಂಬದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವೇ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಥಮಸುತ್ತಿಗೆ ಸಾಲೋಕ್ಯ- ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು; ಎರಡನೆ ಸುತ್ತಿಗೆ ಸ್ವಪುರಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ, ಮೂರನೇ ಸುತ್ತಿಗೆ ಅಂತಃಪುರಸ್ತನೇಶವನ್ನೂ, ವರದಾನದಿಂದ ಆನಂದಾತಿ- ಶಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ತನ್ನ ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಭುವು ಕರುಣಿಸಿದನು' ಎಂದು ಗಾರುಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಮಸ್ಮಿ ಋಷೇ ಪ್ರಾಣಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ' ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಸರ್ವರಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ- ನೆಂಬುದು ಸರ್ವಥಾ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ದುರರ್ಥವು. ಹೀಗೆಂದು ಸೂತ್ರ- ಕಾರರಾದ ಶ್ರೀಬಾದರಾಯಣರೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. 'ಓಂ ಪಾಣಸ್ತಥಾನು- ಗಮಾತ್ ಓಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಂ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು ವಿಷ್ಣುವೇ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, 'ಓಂ ನ ವಕ್ತರಾತ್ಮೋನದೇವಾದಿತಿ ಚೇತ್' ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧಭೂಮಾಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಓಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ

ಇಂದ್ರನು ಸ್ವಪ್ನರೂಪವನ್ನೇ (ತನ್ನನ್ನೇ) ಉಸದೇಶಮಾಡಿದನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು. 'ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆವೇಶವೇ ಬಾದರಾಯಣರಿಗೆ ವಿನಕ್ಷಿತವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ ಇತರರಲ್ಲಿ ಸಹ ಅಂತರ್ಯಾಮಿರೂಪದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಉಸದೇಶಮಾಡಿದ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ವಿಶೇಷಾವೇಶವಿತ್ತೆಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಸರ್ವಾಧಿಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮನು; ಆತನ ಸಂಬಂಧವೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧವು. ತನ್ನಿಂದ ತನಗೆ ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದು ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಅಧ್ಯಾತ್ಮಭೂಮಾ' - ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಾಚುರ್ಯ ಅಥವಾ ಐಕ್ಯವೆಂಬರ್ಥದ ಶಬ್ದವೇ ಸಾಕು - 'ಸಂಬಂಧ' ಶಬ್ದವು ವ್ಯರ್ಥ. 'ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧ-ಭೂಮಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಂಬಂಧವಿಶೇಷವು (ಆವೇಶವು) ಉಸದೇಶಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿಜೀವರ ದೇಶಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಭೇದವೇ ಭಗವಾನ್ಮಾತೃವರಾಗುವುದರಿಂದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ 'ಸುಂ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಾಪ್ತತೂಷದೇಶೋ ವಾನುದೇವಸತ್ ಓಂ' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ, ನಿಯಮಿತನಾದ ಅಂತರ್ಯಾಮಿವಿಷ್ಣುವಿಗೆ, ಸರ್ವಶರೀರಸ್ಥಿತನಾದ್ದರಿಂದ, ಸರ್ವನಾಮತ್ಪವನ್ನೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ವಾನುದೇವಯುಷಿಯು, 'ಅಹಂ ಮನುರಭವಂ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ - ನಾನು ಮನವೂ ಸೂರ್ಯನೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿವಿನಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಸದೇಶಮಾಡಿದಂತೆ, ಇಂದ್ರ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ವೇದಬಾದ ಎಲ್ಲರೂ 'ಪ್ರಾಣ'ನೇ ಎಂಬ ಇಂದ್ರನ ಉಸದೇಶವೂ ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭೇದವಾದಿಗಳ ಸನ್ನೆದಲ್ಲಿ ಸಹ ಅಮುಕ್ತವಾನುದೇವನು ಅಮುಕ್ತಮನು, ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲ. ಈ ವಾಕ್ಯವು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವದೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವಂತೆ ಐಕ್ಯರೂಪವೋಕ್ತವೆಂದು ಸಕಲಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿಯಾದರೂ 'ನಾನು ಪ್ರಾಣನಾದ ಆಗ್ರಹಿಸಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಾಸಮಾಡಿದನು - ಭೂಮಿಮಾಂಸ

ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ (ಸಂಸಾರಿಯಾದ) ವಾನುದೇವನು, ವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ಮನು, ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂದು ಅವರು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಆರ್ಯಾಯ' ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ನಾಮದೇವನಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ನಾಮದೇವನುಷಿಯು, ಮನುಷ್ಯಾರ್ಯದಿಗಳ ಕರ್ಮವನ್ನು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂದಾನರೂಪಕರ್ಮವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ! ಅಂತಹ ಭೂದಾನಕರ್ಮವನ್ನು ನಾಮದೇವನು ಎಂದೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವೇ (ಉಪೇಂದ್ರ) ನಾಮನರೂಪದಿಂದ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಅಗ್ರಜನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಿತ್ತಿರುವನು. ಈ ಉಪೇಂದ್ರನು ಪ್ರತಿಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಮನುಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಆಯಾ ನಾನುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸಕಲಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವನು. ಜ್ಞಾನವನ್ನುವುಂಟುಮಾಡುವುದು (ಅವಬೋಧ), ಜ್ಞಾನಿಗಳ (ಸೂರಿ) ನಿಯಮನ ಇತ್ಯಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ 'ಮನು, ಸೂರ್ಯದಿಗಳ ಭೇದವು ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಾದರೆ * ಭೂದಾನಾದಿಸಕಲಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮನ್ವಾದಿ-ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ವಿಭ್ಯಾತ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗಿ 'ಅಹಂ ಮನರಭವಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಾಕ್ಯವು ಅರ್ಥಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಪ್ರಾಣೋ ವಾ ಅಹಂ' ಎಂಬುದರಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಜೀವೇಶ್ವರರ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವು.

ಜೀವೇಶ್ವರೈಕ್ಯವು ಬಹುಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಬಾಧಿತವೂ ಆಗಿದೆ. 'ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದ, ಜೀವಜೀವಭೇದ, ಜಡೇಶ್ವರಭೇದ, ಜಡಜಡಭೇದವೆಂಬ ಭೇದಪಂಚಕವು ಸತ್ಯವಾದುದು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ (ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೂ) ನಿವರ್ತ್ಯವಲ್ಲ. (ಹೋಗಲಾಡಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ - ನಷ್ಟ-ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ). ಇದಕ್ಕೆ ನಿರುದ್ಧವಾಗಿ (ಅನ್ಯಥಾ) ಹೇಳುವವರು, (ನಷ್ಟಹೊಂದುವುದೆಂದು ಹೇಳುವರು) ಅಂಧಂತಮಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುವರು' ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯತ್ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಸತ್ಯವೆಂದೂ, ಸ್ಥಿತಿರಹಿತವಾದುದೆಂದೂ, ನಿಯಾಮಕ (ಈಶ್ವರ) ನಿಲ್ಲದ್ದೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾ, ನಾನೇ ಈಶ್ವರನು, ಭೋಗಿಯು, ಕೃತಕೃತ್ಯನು, ಸಮರ್ಥನು ಮತ್ತು ಸುಖೀ ಎಂಬೀ

* ಧಾರ್ಮಿಕವಾದಿಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳುವರು.

ಪ್ರಕಾರದ ಜ್ಞಾನವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದ ನಷ್ಟಾತ್ಮರು* ತುಚ್ಛವಾದ ವಿಸರೀತಜ್ಞಾನ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಸುರೀಯೋನಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಈ ಮೂಢರು ಎಂದಿಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ನಿತ್ಯನರಕವೆಂಬ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದುವರು. ಇದು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು.

‘ನಾನು ಪ್ರಾಣನು, ನೀನು ಪ್ರಾಣನು’ ಇತ್ಯಾದಿ ಇಂದ್ರನ ಉಪದೇಶ-ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಅಹಂ, ಅಸ್ಮಿ’ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ‘ನಾನು ಆಗಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳವುಗಳಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗುವುದಾರೆ ‘ಏಷ ತಸನ್ನೇ-ವಾಸ್ಮಿ’ ಎಂಬ ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಮೊದಲು, ‘ಪ್ರಾಣೋಹ್ಯೇಷ ಯ ಏಷ ತಸತಿ’ - ತಪಿಸುವ (ಸುಡುವ - ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ) ಈತನೇ ಪ್ರಾಣನು ಎಂದು ಹೇಳಿಯಾಗಿದೆ. ‘ನಾನು ಪ್ರಾಣನು, ನೀನು ಪ್ರಾಣನು, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ಪ್ರಾಣರು, ತಪಿಸುವ ಸೂರ್ಯನೂ ಪ್ರಾಣನು’ ಎಂಬುವುದರಿಂದ ತನ್ನಿಂದ ಅಭಿನ್ನನಾದ ಪ್ರಾಣನು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಅಭಿನ್ನನೆಂದು ಇಂದ್ರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೆ, ಅದು ಮೊದಲಿನ ಉಪದೇಶ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಲು, ಪುನಃ ‘ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ತಪಿಸುವವನೇ ನಾನು’ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವ್ಯರ್ಥ. ಅದ್ದರಿಂದ ‘ಅಹಂ, ಅಸ್ಮಿ, ತ್ವಂ, ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ’ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು, ಭಗವನ್ಮಹಿಮೆ-ಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಆತನ ನಾನುಗಳೇ ಸರಿ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಮೊದಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೂ ಜೀವೇಶ್ವರೈಕ್ಯವು ಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ‘ಎಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮಗಳೂ, ಪೇದಗಳೂ, ಸಕಲವಿಭೂಷಣಗಳೂ ಪ್ರಾಣನನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ’ ಎಂಬುವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸರ್ವನಾಮತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅ ನಿಷಿದ್ಧವಲ್ಲ.

*ವಿಷ್ಣುವು ಲಯಕರ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ‘ಸತ್ಯ’ನೆಂದೂ, ಸ್ಥಿತಿಕರ್ತನಾದ್ದರಿಂದ ‘ಪ್ರತಿಷ್ಠ’ನೆಂದೂ, ನಿಯಾಮಕನಾದ್ದರಿಂದ ‘ಈಶ್ವರ’ನೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಲಯ, ಸ್ಥಿತಿ, ನಿಯಮನಾದಿಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವವರೇ ಅಸುರರು. ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಸರ್ಪವು ಬಾಧಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇಲ್ಲದ ವಸ್ತುವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಜಗತ್ತು ಅಪ್ರತಿಷ್ಠ (ಭ್ರಮಾತ್ಮಕ)ವೆಂದೂ ಇವರು ತಿಳಿಯುವರು.

ಪ್ರಮಾಣರೂಪದಿಂದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಈ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯು ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಹ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುತನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಸರ್ವನಾಮವುಳ್ಳವನೆಂದು ವಿಷ್ಣುವು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲ. 'ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ರಕ್ಷಕನೂ ನಿಯಾಮಕನೂ ಪ್ರಕಾಶಕನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ 'ಸರ್ವತ್ವ'ವು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದೆಯಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನೆಂಬುದರಿಂದಲ್ಲ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಚನವಿದೆ. 'ಹಿಂದೆ ಇದ್ದುದೆಲ್ಲವೂ ಈಗಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಪುರುಷನೇ, ಭೂತವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಸರ್ವವೂ ಪುರುಷನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಹುಲ್ಲು, ಕುರುಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಸರ್ವವೂ ಭಗವಂತನೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವು'* ಹೀಗೆಂದು ಶ್ರುತಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ, 'ಹೀಗೆ ತಿಳಿದವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವನು ; ಸಕಲಪ್ರಾಣಗಳಿಂದ ಸುಖರೂಪನಾಗಿಯೇ ಕಾಣಲ್ಪಡುವನು ; ಹೀಗೆ ತಿಳಿದವನು ಮುಕ್ತನಾಗಿ (ವೈಕುಂಠವೊದಲಾದ) ಮುಕ್ತಲೋಕದಲ್ಲಿರುವನು ; ಸಕಲಮುಕ್ತರಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿಯೇ ಕಾಣಲ್ಪಡುವನು. ಈತನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುಕ್ತನೆನಿಸಿದನು' ಎಂಬರ್ಥವುಳ್ಳ 'ಶ್ರುತಿಯು ಮುಕ್ತರಿಗೂ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ 'ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭೂತೇಭ್ಯೋ ದದೃಶೇ - ಎಲ್ಲ ಜೀವರಿಂದ ಕಾಣಲ್ಪಡುವನು' ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅನುಕ್ತಸರ್ವಜೀವರಿಂದ ಮುಕ್ತನು ಕಾಣಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ! ಐಕ್ಯವು ಶ್ರುತಿತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಡುವನೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು - ಇತರ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ವ್ಯರ್ಥ. ಐಕ್ಯವನ್ನು (ಆಭೇದವನ್ನು) ಹೇಳುವವರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತನನ್ನು ನೋಡಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ. ಆವರು, ಒಂದುವಸ್ತುವು ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮಗಳೆರಡೂ ಆಗಲಾರದೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನೋಡುವನೆಂಬುದು

*“ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಜ್ಞ ಭವ್ಯಂ” ‘ಆತ್ಮಣಾದಾ-ಕರೀಷಾತ್ಸರ್ವಂ ಭಗವಾನಿತಿ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿದೇವ.’

ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ದಧೃಶೇ' ಎಂಬುದು ವ್ಯರ್ಥವೇ, ಹೀಗೆ ಬೇರೇಶ್ವರೈಕ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೆ ಸರ್ವಶ್ರುತಿವಿರೋಧವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೂ, ಒಂದೇ ವಸ್ತುವು ಕರ್ತೃಕಮಗಳೆರಡೂ ಆದರೆ ವಿರೋಧವೆಂಬಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ನೋಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧವೂ ಅನುಭವಸಿದ್ಧವೂ ಆಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಐಕ್ಯವಾದಿಗಳು, ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಮಕಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ, ಪ್ರಾಕೃತಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸರ್ವಕಾಮಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೂನ್ಯವಾದಿಗಳಂತೆ ಅವರೂ ಸಹ ವೇದವಿರುದ್ಧವಾದಿಗಳೇ ಸರಿ. ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಯಾವಾದಿಯಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯವಾದಿಯ ದೆಶೆಯಿಂದ ಯಾವ ವಿಶೇಷವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯನೆಂದೂ ಸಕಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಅಜ್ಞೇಯನೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಈತನು 'ಅಸ್ತಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿರುವನೆಂದಾದರೂ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸುವನು? ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಶೂನ್ಯನೆಂದೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ ವಾಚ್ಯವಲ್ಲದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ* ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುವಿಕೆಯು ಕೂಡುತ್ತದೆಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲ.

*ಶಬ್ದಬೋಧ್ಯವಾದ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು (ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ) ಅನ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು (ಸೂಚಿತವಾದ್ದೆಂಬ ಬೇರೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು) ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿಯು. 'ಗುಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಿಂದ ವಿರೋಧಬರುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ 'ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಸೂಚಿತಾರ್ಥವು ಗ್ರಾಹ್ಯ. ಪ್ರಬಲವಿರೋಧವಿಲ್ಲದೇ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವು ತ್ಯಾಜ್ಯವಲ್ಲ. 'ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಅನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾದಿಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂಬ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಸತ್ಯನಲ್ಲ ಜ್ಞಾನರಹಿತನಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣರಹಿತನೆಂದೂ ಅತ ಏವ ನಿರ್ವಿಶೇಷನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ - ಹೇರಳವಾದ ಇತರ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಗಳ ಬೆಂಬಲವೂ ಇದೆ.

ಕ್ಷೀರವೇ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಧುರರಸವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಶಬ್ದಗಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ 'ಕ್ಷೀರಮಾಧುರ್ಯ' ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಲಕ್ಷಣಾ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಆಯಾ ವಸ್ತುಗಳತರಸಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕ್ಷೀರ ಮತ್ತು ಮಾಧುರ್ಯಗಳೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದರಿಂದಲೂ ರಸಜ್ಞಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಈ ಎರಡೂ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವಲ್ಲದ ರಸವು ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಭೋಧ್ಯವೆಂದೂ ಅತ ಏವ 'ಕ್ಷೀರಮಾಧುರ್ಯ, ಆಜ್ಯಮಾಧುರ್ಯ' ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗುವ ರಸವಿಶೇಷಗಳ ಜ್ಞಾನವು ಆ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಾದುದಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಆಜ್ಞಾನಮೂಲಕವಾದುದು. 'ಕ್ಷೀರಮಾಧುರ್ಯ' ಎಂಬುದರ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವೇ 'ವಿಶದ'ವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಗತರಸವು. ಹೀಗೆಯೇ ಅನ್ಯಮಧುರವಸ್ತುಗಳ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಹಾಲಿನ ಮಾಧುರ್ಯವು 'ವಿಶದ'ವೆಂದೂ, ತುಪ್ಪದ (ಆಜ್ಯ) ಮಾಧುರ್ಯವು 'ಸ್ಥಿರ'ವೆಂದೂ, ಬೆಲ್ಲದ್ದು 'ಶೀಘ್ರ'ವೆಂದೂ, ಹಲಸುಮೊದಲಾದ ಫಲಗಳ ಮಾಧುರ್ಯವು 'ನಿರ್ಹಾರಿ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುವೆಂದು ಶಬ್ದನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಕಲಗುಣದೋಷಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವರು ಶೂನ್ಯವಾದಿಗಳೇ ಸರಿ. 'ಅಸ್ತಿತ್ವಾದಿಧರ್ಮಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಅರಿತವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷತತ್ವಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಅರಿತವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷತತ್ವಗಳ ಜನಕನಾದ ಅತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು' ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಾದಿ (ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದ) ಗುಣಗಳುಂಟೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಗಳಿಬ್ಬರೂ ಯಾರಿಗೆ ಅನ್ನರೂಪರಾಗಿರುವರೋ' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸಕಲ ಜೀವರ ಸಂಹಾರಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಆತನಲ್ಲಿ ಸಕಲದೇವತೆಗಳೂ ಆಶ್ರಯಹೊಂದಿರುವರು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು ದೇವಾಶ್ರಯತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರ ಐಕ್ಯವು ಸರ್ವಥಾ ಶ್ರುತಿಸಮ್ಮತವಲ್ಲ. ಭೇದವು

ಅಸತ್ಯವಾದರೆ ಮುಕ್ತರ ತಾರತಮ್ಯನಿರೂಪಣೆಯು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ವ್ಯವಹರಣೆ. ಯಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೇದವು ಸತ್ಯವೂ ನಿತ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. 'ಮುಕ್ತರೇ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರು, ಕಿವಿಯುಳ್ಳವರು, ಪರಸ್ಪರ ಸಖರು, ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ ಅಸಮರು (ಪ್ರಜ್ಞಾತಿಶಯದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವುಳ್ಳವರು) ಕೆಲವರು ಗಂಭೀರವಾದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವರು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದ ಸುಂದರವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವರು, ಸ್ನಾನಮಾಡುವಂತೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಅಮೃತಪಾನಮಾಡುವರು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸದಾ ನೋಡುವರು' ಎಂಬರ್ಥದ ಶ್ರುತಿಯು ಮುಕ್ತರಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುಮಹಿಮೆಗಳ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಕರ್ಣಫಲಹೊಂದಿದವರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರೇ ಕರ್ಣವುಳ್ಳವರು ; ವಿಷ್ಣುದರ್ಶನದಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಟ್ಟ ಚಕ್ಷುರಿದ್ರಿಯಫಲವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರು (ಪಾಶ್ವಸಮಕ್ಷೇಂದ್ರಿಯಫಲವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಮುಕ್ತರೇ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯಭರಿತರು). ಮುಕ್ತಜೀವಿಗಳು ಬರುವಾಗವೆ. ಅವರ ತರತಮಭಾವಗಳು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿವೆ. ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಮಾನ್ಯಾದಿಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಅಸಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ್ದು ಕ್ರೀಡಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವರು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದ ಅಶ್ವತ್ಥಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ 'ಬ್ರಹ್ಮವನ'ದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು 'ಐರ'ವೆಂಬ ಅಮೃತಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವರು. ಆನಂದಭರಿತರಾದ ಮುಕ್ತದೇವತೆಗಳು ಶೇಷಕಾಯಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸದಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಅಧಿಕಾಸುಂದರವನ್ನು ಹೊಂದುವರು ; ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಮುಕ್ತರು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಹರಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವೇದದಲಾದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳು 'ಬ್ರಹ್ಮಸಾರ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿವೆ.

‘ಹೇ ಪವಮಾನ ! ಇಷ್ಟಪ್ರದನಾದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ! ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ವೇದಗಳನ್ನು ಜ್ಞರಿಸುತ್ತಾ, ಸೋಮರಸದಿಂದ ಹೋಮಮಾಡಿ (ಸೌಮ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ) ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನಂದವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇತರ ಮುಕ್ತರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಸುಖವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವನೋ ಅಲ್ಲಿರುವ

ಆ ಇಂದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ (ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ) ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಪಿಸಿಕೊಡು - ಆ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಪ್ರಕಾಶವಿರುವುದೋ, ಎಲ್ಲಿ ಆನಂದರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಸದಾ ಪ್ರಕಟನಾಗಿರುವನೋ, ನಾಶರಹಿತನಾದ ಆ ಮುಕ್ತಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನಿಟ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಹೇ ಪವಮಾನ! ಎಲ್ಲಿ ಯಮರಾಜನೂ ಭಾರತೀದೇವಿಯ ಪರಿವಾರಭೂತರಾದ ದೇವಿಯರೂ, ಪ್ರವಹಿಸುವ ಜಲಗಳೂ (ಗಂಗಾದಿಜಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ) ಇರುವರೋ ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಹೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣ! ದುಃಖರಹಿತವಾದ್ದರಿಂದ 'ತ್ರಿನಾಕ'ವೆಂದೂ, ಸುಖಪೂರ್ಣವಾದ್ದರಿಂದ 'ದಿವ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ, ಆನಂತಾಸನ, ವೈಕುಂಠಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಧಿವಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಾನಿರುವಂತೆ ಮಾಡು; ಭಾರತ್ಯಾದಿದೇವಿಯರಿಗೆ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರಸಂಚಾರವೂ ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪುರಗಳೂ ಇರುವ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನಿಟ್ಟು ಅಮೃತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಹೇ ಪವಮಾನ! ಯಾವಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ವರೂಪವು (ಪರಮಪದವು) ಸುಕೃತಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು; ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಆನಂದ, ಮುದ, ಮೋದ, ಪ್ರಮೋದಗಳು* ಸದಾ ಇರುವುವೋ, ಎಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿತಕಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗುವುವೋ ಅಲ್ಲಿ ಹೇ ಪವಮಾನ, 'ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ ನನ್ನನ್ನಿಟ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿಸು.' ವಾಯುದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾದ ಈ ಅರ್ಥದ ಋಕ್ಕುಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಸೂರ್ಯ, ಯಮಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವೇದವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಸೋಮಯಾಗಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ, ಭಾರತೀದೇವಿಗೂ, ಆಕೆಯ ಪರಿವಾರಭೂತರಾದ ದೇವಿಯರಿಗೂ, ಗಂಗಾದಿಜಲಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಸಂಚಾರ ವಿಹಾರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವುದರಿಂದ

*ಆನಂದ — (ವಿಷಯಭೋಗದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದುದಲ್ಲ) ನಿರುಪಾಧಿಕಭಕ್ತಿವ್ಯಂಗ್ಯಸುಖವಿಶೇಷವು. ಮುದ — ಅಲ್ಪಭೋಗದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ವಿವಿಧ ಸುಖ. ಮೋದ — ವಿಷಯಭೋಗಾವ್ಯಕ್ತಸುಖ ಪ್ರಮೋದ — ಭೋಗಾತಿಶಯದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ವಿವಿಧಪ್ರಕಾರಕಸುಖ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು

ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ಅನಾನುಷಂಗಿಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುರೇಣ್ಣರ ಪ್ರಿಯವೆತ್ಯಾದಿ ಜನಮಂಡಿ ರಘುನಾಥ ಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ 'ಶ್ರೀಮದ್ವೈತರತ್ನ ಸಂಗ್ರಹ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀವೇದನಿಧಿಶೀರ್ಷಕ ಶಿಷ್ಯರಾದ ರಾಮಚಂದ್ರಚಾರ್ಯರ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ 'ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುಚರಿತಾವ್ಯತೆ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ ಸಟ್ಟುರಾಚಾರ್ಯ ಪಿರಚಿತವಾಗಿರುವ 'ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುರತ್ನ ಮಾಲಾ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ, ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಸವಾಧಿರೂಢರಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವೈತದಾಸ ಚಾರ್ಯರವರ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತಶ್ರೀಮದ್ವೈತಾರ್ಥೀಶಯತಿಸರೇಣ್ಣರು ರಾಮಾಹನಶಕ ವರ್ಷ ೧೮೦೬ ನೇ ತಾರಣಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿನವಾ ಸ್ಥಿರವಾರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿಸಿದ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ, ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ "ಋಜುತ್ವಚಂದ್ರೋದಯ"ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ ಮತ್ತು ಇದೇ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವೈತೇಂದ್ರ ಶೀರ್ಷಕಶ್ರೀಮದೇಗಲರಿಂದ, ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬಂದು ಬರುವದಿಷ್ಟುಗಳಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ದಿವಂಗತರಾದ ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಭಟ್ಟರು, ಸಾಹಿತ್ಯಶಿರೋಮುಖರು ರಚಿಸಿರುವ 'ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ, ಶೀರೂರುಮಠದ ಶ್ರೀಮಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಂದ್ರಶೀರ್ಷಕರವರ 'ಋಜುತ್ವನುಂಡನ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೂ, ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳ 'ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವೃಂದಾನಾಖ್ಯಾನವೂ, ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದು. ಇದುವರೆಗೆ ಇಂತಹ ಪೂಜ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಯಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಸ್ತಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಭಕ್ತರ ಅನುರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಮೆಗಳು ಸರಿವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು

ಆಧಾರಗಳೊಡನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ರಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ತೋರಿಸಿರುವ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬರೆದಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಯದ್ಯಪಿ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕುವಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಒಂದೇ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸಜ್ಜನಾದರಣೀಯವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳೂ ಇರಬಹುದು; ಗುಣಗಳೂ ಇರಬಹುದು. ಈ ಗುಣದೋಷಗಳ ವಿನೇಚನೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮಹನೀಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಬಲ್ಲವರ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದಲೇ ಬರೆಯತೊಡಗಿರುವೆವು.

ಇತಿ ಸಜ್ಜನವಿಧೇಯ,
ಅಡ್ಡೆ ವೇದವ್ಯಾಸಾಚಾರ್ಯ, ಉಡುಪಿ.
ತೋಟಂತಿಲ್ಲಾಯ (ಪೂಗವನಾನ್ವಯಜಃ)

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾವದರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು

ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕರಣವು

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಿಂದ ಮುಜುಗಣಸ್ಥರ ಸೃಷ್ಟಿ. ಮುಜುಗಣವು ಜನಪದ

ಲಾತವ್ಯಮುಜುಗಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೆಂಬ

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಾಕೃತಶರೀರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀವರ ಪ್ರಾಕೃತಶರೀರದಿಂದಲೂ ನಿಯತಮಾನ್ವಯವಾಗಿರುವನು. ಅನಂತಾನಂತಸದ್ಗುಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿರುವನು. ಇವನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಮೊದಲಾದ ಸಕಲಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣನಾಗಿರುವನು. ಇಂತಹ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು. ಈ ಹಿಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಆಗಿನ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ನೂರೂ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಗ ಸೃಷ್ಟಿಸದಾರ್ಥಗಳು ಒಂದೊಂದು ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಮಹಾಸ್ತಲಯವೆಂದು ಆ ಕಾಲದ ಹೆಸರಾಗುವುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರರಹಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪವಾಗಿ ದಿವ್ಯಸರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವನು. ಆಗ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಭೂದೇವಿಯೆಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚೋತೆಯಲ್ಲೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡು, ತಾನು ಸಕಲವೇದಗಳ ಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿನಿಯಾದುದರಿಂದ, ಆ ನಿತ್ಯವೇದವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುವಳು. ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಸರ್ವದಾ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ, 'ಅಂಭಣೇ', ಎಂಬ ದಿವ್ಯನಾಮವುಳ್ಳವಳಾಗಿರುವಳು. ಆ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ದೇವರ ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರ ಸೇವಾತತ್ಪರಳಾಗಿರುವಳು. ಒಮ್ಮೆ ಆನೆ, ಕುದುರೆ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಾಹನಳಾಗುವಳು. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ತೊಟ್ಟಿಲು, ರಥಪೀಠ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಆಶ್ರಿತಳಾಗುವಳು.

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ವಸ್ತ್ರ ಒಡೆವೆ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಧಾರಿಣಿಯಾಗಿ, ನಾನಾರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಅಚಲಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ 'ನಿತ್ಯಾನಂದನನ್ನು ಅತ್ಯಾನಂದಪಡಿಸುತ್ತಾ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವಳು. ಇಂತಹ ಶ್ರೀದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ, ಅತ್ಯುತ್ತಮನಾದುದರಿಂದ 'ಪರಾತ್ಪರ'ನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು, ತಾನು ತನ್ನ ಅನಂದದಿಂದಲೇ ರಮಿಸುವಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ವರತನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ತನ್ನಾನಂದದ ಸಲುವಾಗಿ ಇತರರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದವನಾದರೂ, ಅಂಭ್ರಣೇ ದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಅನಂದಪಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಸಾಧಾರಣಗಳಾದ ಕಾರುಣ್ಯ ಪ್ರೀತಿಗಳು ಇನ್ನಿತರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಇರಲಾರವೆಂಬುವುದು ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧವಿಷಯವಾಗಿರುವುದು.

ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಭೂರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ಐವತ್ತು ಕೋಟಿಯೋಚನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ವಟವತ್ರರೂಪಿಣಿಯಾದಳು. ಅಂತಹ ವಟವತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಬಾಲರೂಪವನ್ನುಹೊಂದಿ, ಅನಂತಾನಂದಸಾಂದ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಂತೆ, ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಮಹಾಪ್ರಲಯಕಾಲವು ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ಪೂರ್ವಪರಾರ್ಥ ಉತ್ತರಾರ್ಥವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನೂರು ವರ್ಷದವರೆಗಿನ ಕಾಲದಷ್ಟೇ ಕಾಲವು ಪ್ರಲಯಕಾಲವೆನ್ನಲ್ಪಡುವುದು. ಇಂತಹ ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಆಯುರ್ಮಾನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಎಂಭತ್ತೇಳೂವರೆ ವರ್ಷರೂಪಕಾಲವು ಸಂದುಹೋಯಿತು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಎಂಟನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿತಿರುವ, ಶ್ರುತಿಗಳ ಮುಖ್ಯಾಭಿನಾನಿನಿಯಾದ, ಆ ಅಂಭ್ರಣೇದೇವಿಯು, ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಯಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರುತಿವಚನಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದಳು. ದೇವ ! ನೀನು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾಗಿರುವೆ. ಯಾರಿಂದಲೂ, ಎಂದೂ, ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ನೀನು ಪರಾಜಯರಹಿತನಾಗಿರುವೆ. ಉತ್ತಮಾನಂದವುಳ್ಳ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನನಾದ ದಯಾನಿಧಿಯೇ ! ನೀನು ಮಾಡುವ ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ

ಪೂರ್ಣಾನಂದನಾದ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ದಯಾ-
ನಿಧಿಯಾದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನದರದಲ್ಲಿರುವ, ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸರೆಂಬ
ಜೀವರಿಗೆ ಅರ್ಹವಾದಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಈಗಿನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ-
ಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದುದರಿಂದ, ಆ ಜೀವರ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಮಾಡು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-
ರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಭಕ್ತಿಧ್ಯಾನ ಮೊದಲಾದ
ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಆ ಸಾತ್ವಿಕಜೀವರನ್ನು ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ
ಉದ್ಧರಿಸು. ತಾಮಸರಾದ, ನಿನ್ನ ವೈರವನ್ನೇ ಮಾಡಬಯಸುವ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ-
ಜನರ ದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ನೀಚಜೀವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ದ್ವೇಷಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ
ಮೊದಲಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅವರನ್ನು ಅಂಧತಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ
ಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡುಮಾಡು. ರಾಜಸರನ್ನು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ
ಉದಾಸೀನಪ್ರಕೃತಿಯ ಜೀವರನ್ನು, ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸುಖದುಃಖರೂಪ-
ಮಿಶ್ರಫಲವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನಾಗು. ಇದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಾನಂದನಾದ ನಿನಗೆ
ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆ ಜೀವರಿಗೆ ಅವರ ಗತಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯ್ತು. ಆನಂ-
ದೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ನಿನಗಿವರಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೆಂಬವೇ ಮೊದಲಾದ
ಬಿರುದುಗಳು—ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕವುಗಳು ಭಕ್ತರಿಗೆ ನ್ಯಕ್ತಗಳಾಗುವುವು. ಎಂದು
ಮೊದಲಾಗಿ ಆ ದೇವಿಯು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀದೇವಿಯಿಂದ ಈತೆರನಾಗಿ
ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥನು ತನ್ನದರದೊಳಗಣ ಜೀವರನ್ನು ಕಂಡು,
“ಆ ಜೀವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಸೃಷ್ಟಿಸುವೆನು,” ಎಂಬ
ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನುಮಾಡಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅನೇಕ
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದೂ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ನಂತರ ಆ ನಾರಾಯಣನು
ಸಾತ್ವಿಕರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲೋಸುಗ, ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನೆಂಬ
ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶ್ರೀದೇವಿಯೂ
“ಮಾಯಾ” ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಹರಿಯು
ಸಂಹಾರಕಾರಣವಾದ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಶ್ರೀದೇವಿಯೂ
ಶ್ರೀಹರಿಯು ಆದೇಶದಂತೆ ‘ಜಯಾ’ ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು.
ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣವಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು.
ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಕೃತಿಯೆಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು

ಪಾಲನೆಗೋಸ್ಕರ ಅನಿರುದ್ಧರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಶ್ರೀದೇವಿಯು "ಶಾಂತಿ" ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಈ ತೆರನಾಗಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು, ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುರೂಪಗಳನ್ನೂ, ಶ್ರೀದೇವಿಯು, ಮಾಯಾ, ಜಯಾ, ಕೃತಿ, ಶಾಂತಿಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕುರೂಪಗಳನ್ನೂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದವಳಾದರು. ಆದಿಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪುರುಷರೂಪಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪಗಳಲ್ಲಿ, ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣದೇಹವುಳ್ಳ, ಯಾವ ತರದ ದೋಷಗಳೂ ಇಲ್ಲದ, ಅಚ್ಚಿನ್ನಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ, ಸರ್ವಜೀವೋತ್ತಮರಾದ, ಸಕಲವೇದಾರ್ಥಜ್ಞಾನವಿಶೇಷದಿಂದ ಉತ್ಪಮ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳಾದ, ೧. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ೨. ಶ್ರೀನಾಯುದೇವರು ೩. ಲಾತವ್ಯರು ೪. ಗವ್ಯರು ೫. ವಕ್ತವ್ಯ ೬. ಜ್ಞಾತವ್ಯ ೭. ಭಾವ್ಯ ೮. ಸ್ಪರ್ಗವ್ಯ ೯. ಸುಭಾವ್ಯ ೧೦. ಸೇವ್ಯ ೧೧. ಸ್ಮರ್ತವ್ಯ ೧೨. ಕ್ರವ್ಯ ೧೩. ಗಂತವ್ಯ ೧೪. ಸಖ್ಯ ೧೫. ಸೃಷ್ಟವ್ಯ ೧೬. ಕವ್ಯ ೧೭. ಮಂತವ್ಯ ೧೮. ಸಂಕೀರ್ತವ್ಯ ೧೯. ಶ್ರೋತವ್ಯ ೨೦. ದಶಕಲ ೨೧. ಜ್ಞಾನ ೨೨. ಗಮ್ಯ ೨೩. ಸದಾಕಪಿ ೨೪. ಸಹಃ ೨೫. ಸುಬಲ ೨೬. ಸದಾರತ ೨೭. ಸ್ವಾಮರೇತ ೨೮. ಕಾಲ ೨೯. ಕಲಿ ೩೦. ಕಲಿಸಂಹರ್ತ ೩೧. ಕಾಲಮೂಚಕ ೩೨. ಸುಕಾಲಜ್ಞ ೩೩. ಸುಕರ್ತ ೩೪. ಕಾಲಕ್ರೀಡನ ೩೫. ತಾರಕ ೩೬. ಉಪದೇಷ್ಠ ೩೭. ಆನುಷಿ ೩೮. ತ್ರಾಣ ೩೯. ಪ್ರಾಣ ೪೦. ಯಾಗವರ್ತಕಯಜ್ಞ ೪೧. ಸುಕರ್ತ ೪೨. ಯಜ್ಞ ೪೩. ಸುಶೀಲ ೪೪. ದಾನಶೀಲ ೪೫. ತೇಜಸ್ವಿ ೪೬. ಸುತಪಸ್ತು ೪೭. ಶಾರದೋಜ ೪೮. ವಿನೀತ ೪೯. ಧರ್ಮ ೫೦. ಪಾಪ. ವಿನಾಶಕ ೫೧. ಮಿತ್ರ ೫೨. ಸರ್ವಜಿತ ೫೩. ಸರ್ವಜ್ಞ ೫೪. ಲಂಕುಟಿ ೫೫. ಕಪಿಸ ೫೬. ಪ್ರಾಜ್ಞ ೫೭. ಸುವೀರ ೫೮. ಸಾರಸ್ವತ ೫೯. ಸುಲೋಚನ ೬೦. ಚಾರುಪದ ೬೧. ಸುಬಾಹು ೬೨. ಚಾರು ೬೩. ಚಾರ್ವಂಗ ೬೪. ಸಂತುಷ್ಟ ೬೫. ಅನಂದ ೬೬. ಸಂತ ೬೭. ಪ್ರನೋದ ೬೮. ಮೋದ ೬೯. ಮನು ೭೦. ಜಯ ೭೧. ವಿಜಯ ೭೨. ಮೇಧಾವಿ ೭೩. ಸುವೀರ್ಯ ೭೪. ಮಹತ್ತರ ೭೫. ಜಯ ೭೬. ಬುದ್ಧಿಜಯ ೭೭. ಕತ್ಥನ ೭೮. ಸಂಕೀರ್ಣ ೭೯. ಕೀರ್ತಿನ ೮೦. ಮಹಸುಜ್ಞಾನ ೮೧. ವಿಜ್ಞಾನ ೮೨. ಸಂಧ್ಯಾನ ೮೩. ಶ್ರದ್ಧ ೮೪. ಖರ್ಪಟಿ ೮೫. ಸರ್ವಪ ೮೬. ಅಂಜನ ೮೭. ನೈಕೃತ ೮೮. ರುಚಿ

೮೯. ಸಂಪೂರ್ಣ ೯೦. ಧರ್ಮಜ ೯೧. ಸಪ್ತರ್ಮಜ್ಜ ೯೨. ಮಹೀಪತಿ ೯೩. ಸಾಧು ೯೪. ಖಷಣ ೯೫. ನರ್ಪಸ್ವಿ ೯೬. ಅಧರ್ಮಖಂಡನ ೯೭. ಧರ್ಮ ೯೮. ದಾಸ ೯೯. ಸುತೇಜ ೧೦೦. ಕಲ್ಪಿ ಎಂಬ ನೂರುಮಂದಿ ಋಜು-ಗಣಸ್ಥರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.*

ಹಾಗೆಯೇ ಸರಸ್ವತೀ, ಭಾರತೀ, ಮೊಡಲಾದ ಈ ಋಜುಗಣಸ್ಥರ ಪಕ್ಷಿ ಯರ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ, ಆಯಿತು ಎಂಬ ವಿಷಯವು ಶ್ರೀಮಾಮಹಾಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಋಜುಗಣಸ್ಥರಾದ ನೂರುಮಂದಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿ ಹೊಂದುವಾಗಲೇ ಹರಿಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಧನಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ

‘ಶ್ರೀಗತಿಮನಿಧಿ ನಃ’

*ಸೂಚನೆ :— “ವಾಮನಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು” ಎಂದು ಶ್ರೀಕಮಲಾಪತಿದಾಸರು ತಮ್ಮ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರಾದರೂ ಆ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಹೆಸರುಗಳಿಗೂ ಕೆಲವೆಚ್ಚಿ ಮಾತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಕಥಾವೃತ್ತ-ಸಾರದ ಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವಾಮನ ಪುರಾಣದ್ದನ್ನು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ “ಹಿಂತಿಮ್ಮ” ಎಂಬ ಸಂಕೇತ. ವಾಮನ ಪುರಾಣದ್ದಲ್ಲ. ಪದ್ಯಮರೇತ ಎಂಬುದನ್ನು ತುಲನಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಾರಾ ಧ್ಯಾನ ರೀತಿ ಎರಡು.

ಧರ್ಮಪಿನೀತ, ಪಾರದೋಷ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲವುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿ ಒಂದೇ ಪದವನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ನಮಗಿದ್ದರೆ ೧೦೦ಕ್ಕು ಕೆಲ ಪದಗಳು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ವಾಮನಪುರಾಣ-ವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಋಜುಗಳ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲ. “ಕ್ವಚಿತ್ ಗ್ರಂಥಾಃ ಪ್ರಕ್ಷಿಪಂತಿ ಕ್ವಚಿದಂತರಿತಾನಸಿ” ಎಂತ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಅಪ್ಪಣಿಕೊಡಿ-ಸಿದ್ದು ಎದುಕಾಣುವಂತಿದೆ! ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರು ಅಪ್ಪಣಿ ಕೊಡಿಸಿರುವ ಕ್ರಮದಂತೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಾತಿನಂತೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ವಿನಂತಿಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

1. ಬ್ರಹ್ಮ 2. ವಾಯು 3. ಲಾತವ್ಯ 4. ಗವ್ಯ 5. ವ್ಯಕ್ತವ್ಯ
6. ಜ್ಞಾತವ್ಯ 7. ಭಾವ್ಯ 8. ಸ್ವರ್ಗವ್ಯ 9. ಸುಭವ್ಯ 10. ಸೇವ್ಯ
11. ಸ್ತುತವ್ಯ 12. ಕೃತ್ಯ 13. ಗಂತವ್ಯ 14. ಸಖ್ಯ 15. ದ್ರಷ್ಟವ್ಯ
16. ಕವ್ಯ 17. ಮಂತವ್ಯ 18. ಸಂಕೀರ್ತವ್ಯ 19. ಶ್ರೋತವ್ಯ 20. ದಶ-
- ಕಲ 21. ಗನ್ಯಜ್ಞಾನ 22. ಸದಾಕಪಿ 23. ಸಹಃ 24. ಸುಬಲ
25. ಸದಾರತ 26. ಶ್ಯಾಮರೇತ 27. ಕಾಲ 28. ಕಲಿ 29. ಕಲಿಸಂಹರ್ತ
30. ಕಾಲಸೂಚಕ 31. ಸುಕಾಲಜ್ಞ 32. ಸುಕರ್ತಾ 33. ಕಾಲಕ್ರೀಡನ
34. ತಾರಕ 35. ಉಪದೇಷ್ಠಾ 36. ಅಮರ್ಷಿ 37. ತ್ರಾಣ 38. ಪ್ರಾಣ
39. ಯಾಗವರ್ತಕ 40. ಯಜ್ಞ 41. ಕರ್ತಾ 42. ಯಜ್ಞ 43. ಸುಹೀಲ
44. ದಾನ 45. ತೇಜಸ್ವಿ 46. ಸುತಪಸ್ವಿ 47. ಓಜ 48. ಶಾರದ
49. ವಿನೀತ 50. ಧರ್ಮ 51. ಪಾಪವಿನಾಶಕ 52. ಮಿತ್ರ 53. ಸರ್ವ-
- ಜಿತ್ 54. ಸರ್ವಜ್ಞ 55. ಅಲಂಪತಿ 56. ಕಪಿ 57. ಪ್ರಾಜ್ಞ 58.
- ಸುವೀರ 59. ಸಾರಸ್ವತ 60. ಸುಲೋಚನ 61. ಚಾರುಪದ 62. ಚಾರು-
- ಬಾಹು 63. ಚಾರ್ವಂಗ 64. ಸಂತುಷ್ಟ 65. ಆನಂದ 66. ಸಂತ
67. ಪ್ರಮೋದ 68. ಮೋದ 69. ಮನು 70. ರಂತಿನ್ನು 71. ಜಯ
72. ವಿಜಯ 73. ಮೇಧಾವಿ 74. ಸುವೀರ್ಯ 75. ಮಹತ್ತರ 76. ಬುದ್ಧಿ-
- ಜಯ 77. ಕರ್ತನ 78. ಸಂಕೀರ್ಣ 79. ಕೀರ್ತನ 80. ಮಹಾಸುಜ್ಞಾನ
81. ವಿಜ್ಞಾನ 82. ಸಂಧ್ಯಾನ 83. ಶ್ರದ್ಧ 84. ಖರ್ಪಟ 85. ಸರ್ವಪ
86. ಅಂಜನ 87. ವೈಕೃತ 88. ಶುಚಿ 89. ಸಂಪೂರ್ಣ 90. ಧರ್ಮಜ
91. ಸದ್ಧರ್ಮಜ್ಞ 92. ಮಹೀಪತಿ 93. ಸಾಧು 94. ಖಷಣ 95.
- ವರ್ಚಸ್ವಿ 96. ಅಧರ್ಮಖಂಡನ 97. ಧರ್ಮ 98. ದಾಸ 99. ಸುತೇಜ
100. ಕಲ್ಪಿ.

ವಿ.ಸೂ :—ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಚರತಾಮೃತದಲ್ಲಿ ವಾಮನಪುರಾಣೋಕ್ತ
 ಋಷಿಗಳ ನಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವರು. ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಲ್ಲೂ
 ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವರು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ ರ್ವಣಮಸ್ತು

—ಸಂಪಾದಕ.

ಈ ಉತ್ತಮಜೀವರು ಮುಂದೆ ಮುಂದಿನ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ತೆರಳುವಾಗ ಕೆಳಕೆಳಗಿನವರು ಮೇಲುಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮರಾಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ನಾಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಹಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು ಮತ್ತು ಇವರೆಲ್ಲರೂ, ನೂರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಉತ್ತಮರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದುದರಿಂದಲೇ ಇವರಿಗೆ ಋಜುಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ವಕ್ರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಋಜುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದವರಾದುದರಿಂದಲೇ ಋಜುಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು ಮತ್ತು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಗೆ ಬರುವವರೆಗೂ ನಂತರವೂ ತಮಗುಚಿತಗಳಾದ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಬಯಸತಕ್ಕವರು ; ಉತ್ತಮಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರು. ಮೊದಲನೆಯ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಥಮಪರಾರ್ಥ ದ್ವಿತೀಯ ಪರಾರ್ಥಗಳೆಂಬ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಳೆದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಎರಡನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಈ ಋಜುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯನ್ನೇರುವರು. ಮೂರನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯರು ವಾಯುದೇವರ ಪದವಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಅವರ ಹಿಂದಿನವರು ಮುಂದಣಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ಎಂಬೀವಿಷಯಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವವು.

ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಋಜುಗಣಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಆಲೋಚನೆಗೊಳಗಾದರು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಾಧನದ ಪರಿಯನ್ನರಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ? ಯಾನಯಾನನಿಗೆ ದೋಷವಿಲ್ಲದ ಯಾನಯಾನ ಅಧಿಕಾರವು ಹರಿಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುದಾಗಿರಬಹುದು ? ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನನ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಗಬಹುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಬಹುಜ್ಞತೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಲೇನುಪಾಯವು ? ಎಂದೆ ಮುಂತಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿ ಶ್ರೀಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಸಾಂಸ್ಕರವರು. ಆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಇವರ ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲಸ್ವಪಿತಮಡೆಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ, ಕಲಂಕವಿಲ್ಲದ, ಅನಂತಪೂರ್ಣಚಂದ್ರರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ, ಹೊಳೆವ ಸೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾದ, ಕೈನಾಲ್ಕುಭುಜ ಶಂಖಾಕ್ಷಮಾಲಿಕಾಪುಷ್ಪಕಜ್ಜಾನಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭ

ಹಯಗ್ರೀವರೂಪನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸಜ್ಜನೋದ್ಧಾರಕನಾದ ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವನು, ಉತ್ತಮರಾದ, ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದೂಡಗೂಡಿದ ಸಕಲಮುಜುಗಣಸ್ಥರಿಗೆ, ಆಗಲೇ ಪಡಂಗಸಹಿತ ಅನಂತವೇದರಾಶಿಯನ್ನೂ ಸದಾಗಮಗಳನ್ನೂ ರಹಸ್ಯಸಹಿತ ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಇವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ, ನಾನಾವಿಧಜೀವರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಅದರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನಿತ್ತು, ಆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು, 'ಚತುರ್ಮುಖನೇ! ಸತ್ಯಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ನೀನು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲವತರಿಸಬಾರದು. ಅಗತ್ಯವಾದಾಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನಾದ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವನೂ, ಮೂರನೆಯ ಲಾತವ್ಯನೂ, ಇನ್ನಿತರ ಕಲ್ಪಿಪರ್ಯಂತರಾದ ಸಕಲಮುಜುಗಣಸ್ಥರೂ, ದೇಶಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಅವತರಿಸಲಿ. ಇದೇ ನನ್ನ ಸೇವೆಯಾಗಿರುವುದು. ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಕುರಿತು 'ವಾಯುದೇವ! ನೀನು ಸ್ವಾರೋಚಿಷಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ರೋಚನನೆಂಬ ಇಂದ್ರನಾಗಿ, ಅನಂತರ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, ಆ ನನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಹನುಮಂತನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಅನಂತರ ೨೮ನೆಯ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ, ಭೂಭಾರರಾದ ದೈತ್ಯರ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನೀನು ಭೀಮಸೇನರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿ, ಭೂಭಾರ ಪರಿಹಾರಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮುಖ್ಯಾಂಗನಾಗು. ಆಗ ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸದ್ಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನುಮಾಡು. ಇಂತಹ ನಿನ್ನ ಭೀಮಸೇನಾವತಾರವು ಕೊನೆಗೊಂಡು ಕಲಿಯುಗವು ಬರುತ್ತಿರಲು, ದುಷ್ಟರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳ ನಾಶವಾಗಲು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಾಕುಮತಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗುವುದು' ಆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನೀನು, ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀಮದಾಸಂದತೀರ್ಥನೆಂಬ ಉತ್ತಮಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ದುಶ್ಚಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಹಾಜ್ಞಾನಬಲದಿಂದ ನಿರಾಕರಿಸು. ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ವೇದೋಕ್ತ-ಉತ್ತಮಮುಕ್ತಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡು' ಎಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

ಅನಂತರ ಋಜುಗಣಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಲಾತವ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು 'ಲಾತವ್ಯನೆ' ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತಾರಮಾಡಲಿರುವ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವನ ಸಲುವಾಗಿ, ಅವತಾರಸ್ಥಾನಳಾದ ವೇದವತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ದೇಹವನ್ನು ನೀನು ಮೊದಲು ಧರಿಸಿ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವನು ಬರುವವರೆಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರು. ಋಜುಗಣಸ್ಥರವನ ನಿಮ್ಮ ದೇಹವು ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಗಳಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿಮಗೆ ಗರ್ಭವಾಸಪ್ರಯುಕ್ತ ದುಃಖವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಗೃಣೀರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸುವ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಸೇವೆಯನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮಣರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ ನೀನು ಮಾಡತಕ್ಕವನಾಗು. ಮುಖ್ಯವಾದೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಶ್ರೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಾ ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಿರು ಮತ್ತು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥನಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವೈತಮತವನ್ನು ಅಸುರಸ್ವಭಾವದ ದುರ್ವಾದಿಗಳು ವರಬಲದಿಂದ ಕೆಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸನ್ಯತವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜ'ನೆಂಬ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲುತ್ತಮನೆನಿಸಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜ್ಞ್ಯಬಲದಿಂದ ದುರ್ಮತಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ಶ್ರೀಮಧ್ವತಾಪ್ತರಾದ ತಿರುಳನ್ನು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ ನನ್ನ ಪರಮಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡು" ಎಂದೂ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಇದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಗವ್ಯಮೊದಲಾದವರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಕ್ರಮದಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಆ ಹಯಗ್ರೀವಮೂರುತಿಯು ಕಣ್ಮರೆಯಾದನಂತೆ ಅನಂತರ ಹರ್ಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅನೇಕಕಾಲ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಪ್ರಪಂಚವು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತೊಡಗಿದ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು, ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕರ್ಣಪುಟದಿಂದ ಜ್ಞಾತಾಳಿದ ಮಧುಕೈಟಭರು ನುಂಗಲು ಹನಣಿಸುವಾಗ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸ್ತುತನಾದ ಆ ಹಯಗ್ರೀವಮೂರ್ತಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಆ ದುಷ್ಟರಿಬ್ಬರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅನಂತರ, ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿಶೇಷಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೀಹರಿಸ್ತೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಿಶೇಷವನ್ನು ಮಾಡಿ

ದನು. ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಋಷಿಗಣಸ್ಥರಿಂದ ಸದಾ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸತ್ತತ್ವಬೋಧಕನಾಗಿ ಆನಂದಮೂರುತಿಯಾಗಿರುವನು. ಈ ತೆರನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಕಲ್ಪಿಪರ್ಯಂತರಾದ ಸಕಲ ಋಷಿಗಣಸ್ಥರಿಗೂ, ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವರೂಪಿಯಾದ, ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಗುರುವೂ ದೇವತೆಯೂ ಆಗಿರುವನು. ಉತ್ತಮವಾದಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಾಯಿಯಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು, ವಿಶ್ವ, ಹಯಗ್ರೀವ, ಧನ್ವಂತರಿ, ಐತರೇಯ, ಹಂಸಮೊದಲಾದ ಅನಂತರೂಪಗಳುಳ್ಳ ತನ್ನಿಂದಲೇ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯವಿಳಜೀವೋತ್ತಮರಿಂದ ಸದಾ ಸೇವಿತನಾಗಿರುವನು. ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕ್ರೂರತನವನ್ನಾಚರಿಸಿ, ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಾ, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೂಲರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ತನ್ನೊಂದುರೂಪವನ್ನು ಭೂಮಿಗಿಳಿಸಿ, ಆ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವನು. ಈ ನಾರಾಯಣನು ತ್ರಿಯುಗಹೂತಿಯಾದ ಕಾರಣ, ಅಂದರೆ ಕೃತತ್ರೇತಾದ್ವಾವರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವತರಿಸುವನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನಾದಕಾರಣ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ತೊಂದರೆಗಳುಂಟಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯವಿಲದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಾಗ, ತಾನವತರಿಸಲಿಚ್ಛಿಸದೆ ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರನ್ನಾಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವನು. ಒಮ್ಮೆ ಲಾತವ್ಯರನ್ನೂ ಇನ್ನಿತರರನ್ನೂ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವನು.

ಈ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ತತ್ವಾರ್ಥಗಳು ಸತ್ಯಬಂಧಗ್ರಂಥದಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಾಶಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ತಂ ಮಧ್ವಂ ಮಾರುತಂ ಸರ್ವೇ ಪರಿವಾರತಯಾ ಸದಾ | ಸಂಸೇವಿತುಂ ಸುರಾ ಭೂಮಾನವತೇರುಂತಿ ಶ್ರುತಂ |' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಮೇಲಿನ ಮೂರನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ತತ್ಪೂರ್ವಮಸ್ಯ ವಂಶೇ ತು ಋಷಿಸ್ಥೋ ಹಿ ಸುರೇಶ್ವರಃ | ವಾದಿರಾಜಯತಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಜೈತದ್ವಿಸ್ತಾರಯಿಷ್ಯತಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಋಷಿಗಣಸ್ಥರು ವಾದಿರಾಜರೆಂಬಯತಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಪದಿಷ್ಟವಾದ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವರೆಂದು, ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣರು ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಋಷಿ-

ಗಣಪ್ತರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಗಳನಂತರದವರೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಪಡಲವಕಾಶವಿಲ್ಲ.*

ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಸ್ವಾರೋಚಿಷಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ರೋಚನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಲೋಕಪಾಲಕನಾದ ಇಂದ್ರನಾಗಿ, ಶ್ರದ್ಧಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದವತರಿಸಿರುವ ಭಾರತೀದೇವಿಯ ಪತಿ-ಯಾಗಿ, ಹರಿದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು ತ್ರಿಲೋಕಪಾಲಕನಾಗಿ ಸಜ್ಜನಾನಂದದಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ತ್ರೇತಾ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಸೀತಾಪತಿಶ್ರೀರಾಮ-ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೇಸರಿಯೆಂಬ ಕಪಿವರನ ಪತ್ನಿಯಾದ ತಪೋನಿಷ್ಠಳಾದ ಅಂಜನಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ, ಹನುಮಂತನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮಸೇವಾತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದನು. ಶ್ರೀರಾಮಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ನೂರುಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಲವಣಾಂಬುಧಿಯನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ದಾಟಿದನು. ಅಶೋಕ ವನದಲ್ಲಿರುವ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಹರಿವಾರನಾದ ಅಕ್ಷಕುಮಾರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಬಾಲದಲ್ಲಿರುವ ಉರಿಯಿಂದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಟ್ಟನು. ತನ್ನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಕಲ ಅರಿವೃಂದವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಪುನಃ ಜಲಧಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಶ್ರೀರಾಮಪಾದಾಬ್ಜವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಕಪಿಸೇನೆಗೊಡಗೂಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಪಿಗಳಿಂದ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಎದೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಗುದ್ದಿ ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ರಾವಣಾದಿರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರ-ವಾದ ಮೇಲೆ ವಿಜಯಿಯಾದ, ಸೀತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಂದ

* ಸಜ್ಜನರು ದಂಭಮಾತ್ಸರ್ಯ ಅವಿನೇಕ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ, ಶ್ರುತಿಶ್ರುತಿಪುರಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳೂ ಮನದಟ್ಟಾಗುವುವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಶ್ರೀರಾಮನು ರಾಜಾಧಿರಾಜಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾಗಿರುವ ಆ ಶ್ರೀರಾಮಸೇವಾಧುರಂಧರನಾಗಿ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಸನಕಾದಿಮುನಿಗಳಿಗೆ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮತತ್ವಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ ನಿತ್ಯಾನಂದಮೂರುತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ತನ್ನವತಾರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಮೇಲೆ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಣತಿಯಿಂದ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿ ಕಿಂಪುರುಷಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ರೂಪವನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಈಗಲೂ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವನು. ಅನಂತರ ಈ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು ಅನೇ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕುಂತೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರಿಂದ ಭೀಮಸೇನಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾಡುವ ಭೂಮಿಯ ಭಾರಪರಿಹಾರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾಂಗನಾದನು. ಆ ಅವತಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರಮತ್ತರಾದ ಬಕ, ಹಿಡಿಂಬ, ಕಿರ್ಮೀರಮೊದಲಾದ ರಕ್ತಸರನ್ನೂ ಮಣಿಮಂತ, ಜರಾಸಂಧ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಧುರ್ಯೋಧನ ಮೊದಲಾದ ನೂರು ಮಂದಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಕುಮಾರರನ್ನೂ ಇನ್ನಿತರರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವೈಷ್ಣವದ್ವೈಷಿಗಳ ಹುಟ್ಟುಡಗಿಸಿದನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಭಾರತಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇನೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಶವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ತಾನೂ ಭೂಭಾರನಾಶಕನಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸರಿಯಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮುಖ್ಯಾನುಗ್ರಹವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ದುಷ್ಟಸ್ವಭಾವದ ಮಣಿಮಂತನು ತಮ್ಮವರಾದ ದೈತ್ಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಬಹುಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಶಿವಾದಿ ದೊಡ್ಡ ದೇವತೆಗಳ ವರಬಲದಿಂದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ತತ್ಪವಾದವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ತನ್ನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಲು ಆ ಭೀಮಸೇನನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶನಪ್ಪಣಿಯಿಂದಲೂ, ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದಲೂ; ಪಾಜಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಸನಕಾದಿವಂತಮುಕ್ತಾಮಣಿಯಾದ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ, ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ, ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ, ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ, ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುನಶ್ರೇಳು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದುರ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸನ್ಮತಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿ ಸಜ್ಜನೋದ್ಧಾರಕನಾದನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ

ಮಹಾಸಂಹಿತಾಗ್ರಾಣಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ವಾದ-
ದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೊಂದು ತಾನು ರಚಿಸಿರುವ
ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಚಯವನ್ನು ಅವರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಈ ಪತ್ರವಾದವು
ಕಡದಂತೆ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯವರರೆಂಬ
ಜನ ಯತಿಶೇಖರರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಾದ
ಪದ್ಮನಾಭತಿರ್ಥರೇ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನಿತರರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಸಜ್ಜನ ಸಂದೋಹಕ್ಕೆ ಈ ಪತ್ರವಾದದ ಚ್ಯುತಿಯಾಗದಂತೆ
ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ಶರಣರಾದ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ "ಕಲಾ ಪಂಚ
ಸಹಸ್ರಾಂತೇ ಗಂಗಾ ತ್ಯಜತಿ ಮೇದಿನೀಂ | ಕಲಾ ದಶಸಹಸ್ರಾಂತೇ ವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ಯ-
ಜತಿ ಮೇದಿನೀಂ |" ಅಂದರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಐದುಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳು ಸಲ್ಲು-
ವಾಗ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು. ಹತ್ತು
ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳು ದಾಟುತ್ತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಕಡಿಮೆ-
ಯಾಗುವುದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಮಾಣವಿರುವುದರಿಂದ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ
ತಾನಿರುವಲ್ಲಿ, ತಾನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಸನ್ನಿಧಾನವು ಅಳಿಯಬಾರ-
ದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಮೊದಲು ಸಮುದ್ರವಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ಪರಶು-
ರಾಮನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ, ಮಾಡಿರುವ ಆ ಸಮುದ್ರತಲವಾದ
ಈ ಸಹ್ಯಾಚಲದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕೆ-
ಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಹಾಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗ-
ಳಾದ ಎಂಟುಜನ ಯತಿಶೇಖರರಿಂದಲೇ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ, ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಆ
ದಿವ್ಯವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಚ್ಚಳಿಯದ ಸನ್ನಿಧಾನವಿಶೇಷವನ್ನು ತುಂಬಿ-
ಸಿದರು. ಅದುದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಮಾಣಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಹರಿ-
ಸನ್ನಿಧಾನವು ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಸಮುದ್ರತಲವಾದ ಈ
ಪರಶುರಾಮಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಧ್ಯಭಾಗವೆನಿಸಿದ ಈ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-
ಸನ್ನಿಧಾನವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಾರದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಮಾನು-
ಷಾತ್ಮದ್ಭುತವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೂಘಶುದ್ಧನವಮಿಯ ದಿನ ಶ್ರೀ
ಅನಂತೇಶ್ವರದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮಾನವರ
ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ, ಮತ್ತು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ, ಅನಂತೇಶ್ವರದಲ್ಲಿರುವ

ತನ್ನ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೇವೆ, ಸಚ್ಚಾಪ್ತ ಪ್ರಚಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ, ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಿಂದ, ಇಂದೂ ಸಹ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ ಇಂದಿರೇಶನಿರುವ ಮಹಾಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸದೇವರಿಂದ ತತ್ವಪ್ರವಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಇಂತಹ ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಅವತಾರತ್ರಯಗಳಪರಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ಋಜುಗಣಸ್ಥರ ದೇಹಗಳು ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಮಾನವರ ದೇಹದಂತೆ ಕೇವಲ ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಗಳಿಂದಂಟಾದವುಗಳಲ್ಲ; ಅದುದರಿಂದಲೇ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಎಷ್ಟುಕಾಲವಿದ್ದರೂ ಅವರ ದೇಹಗಳು ದೃಢವಾಗಿರುತ್ತವೆ; ಅವರು ತಮ್ಮ ಈ ದೇಹಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಮೈಮೇಲಿರುವ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ, ಆ ದೇಹಗಳನ್ನು ಬಿಡುವರು ಎಂದೂಹಿಸಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಮೊದಲನೆಯ ಅವತಾರನಾದ ಶ್ರೀಹನುಮಂತನು ಈಗಲೂ ಕಿಂವುರುಷಖಂಡದಲ್ಲಿ ದೃಢಕಾಯನಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಆ ಶ್ರೀತಾಯುಗದಿಂದಿದ್ದುನರೆಗೂ ಶ್ರೀರಾಮಸೇವಾದುರಂಧರನಾಗಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ತತ್ವಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಅನೇಕಪ್ರಮಾಣಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈ ವಾಯುದೇವರ ಮೂರನೆಯ ಅವತಾರರಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಈಗಲೂ ಉತ್ತರ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಸೇವಾನಿರತರಾಗಿ ಧೃಂಢಾಂಗರಾಗಿರುವರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣವು ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಭೀಮಾವತಾರದ ದೇಹವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಈ ವಾಯುದೇವರು ತಾನಾಗಿಯೇ ತೊರೆದಿದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಯಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣರೂ ಸಹ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮಾನವದೃಷ್ಟಿಗೋಚರರಾಗಿದ್ದು ಅನಂತರ ತಾವೇ ಮಾಡಿಸಿರುವ ಪಂಚವೃಂದಾವನಮಧ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಒಂದಂಶದಿಂದ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ಉತ್ತಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ, ಒಂದಂಶದಿಂದ ವೃಂದಾವನದೊಳಗೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದರಾಗಿರುವರು. ಅಂದರೆ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಸಾರದ ಶ್ರೀವೇದವೇದ್ಯರು, ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಸೇವಾನಿರತರಾಗಿರುವಾಗ,

ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂ.ಗಳಂತೆ)

1959-60ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಸ್. ಶರ್ಮ, ವಿಜಯವಾಡ.

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಎಸ್. ಆನಂದರಾವ್, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ. ಬೆಂಗಳೂರು.

1960-61ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎ. ಪ್ರಸನ್ನಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಬಿ.ಇ., ಗೋರಕ್ ಪುರ.

ಡಾ|| ವಿ. ಆರ್. ಸುಬ್ಬರಾವ್, ಕೊಯಂಬತ್ತೂರು.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಜಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಡಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಬೊಂಬಾಯಿ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ಬೊಂಬಾಯಿ.

ಡಾ|| ವಿ. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾವ್, ಕಡಪ.

ಡಾ|| ಕಾಂತರಾವ್ ಕಾಮಲಾಪುರ, ಧಾರವಾಡ.

ಶ್ರೀ ಪಿ. ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ, ಬಿ.ಇ. ಮಲ್ಪಾದ್.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ದಯೆ ಹೆಚ್ಚಿ-
ಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

—ಸಂ.

ಮಹಾಪೋಷಕರು (ಒಂದು ಬಾರಿ ೧೦೦ರೂ.ಗಳು)

ತಾ|| ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಫೌಜ್‌ದಾರ, ಎಂ.ಬಿ.ಬಿ.ಎಸ್. ಹೈದರಾಬಾದ್.

ಈ ಮಹಾಶಯರು ನಮ್ಮ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಾರೈಸಿ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಯೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಯುತರು ಚಿರಕಾಲ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಾಳಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಪೋಷಕರು (ಪ್ರತಿಸರ್ವ ೧೦ ರೂ.ಗಳು)

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಸುಬ್ಬಾನೇಂದ್ರತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು,
ಪುತ್ತಿಗೆಮಠ, ಉಡುಪಿ.

ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಮತ್ತು ರೂ. ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಹರಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎನ್. ವೆಂಕಪ್ಪನವರು, ವಿಲ್ಲಿಂಗ್‌ಟನ್, 60-61 ನೆಯ ಸಾಲಿಗೆ.

ಶ್ರೀ ಪಿಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳು, ಚೀರೈಕುಡಿ. 58-59 ಮತ್ತು 59-60ನೆಯ ಸಾಲುಗಳಿಗೆ 10-10 ರೂ.ಗಳಂತೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ದಯಸಾಲಿಸಲಿ.

—ಸಂ.

‘श्रीपतिर्मानंदो नः’

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸವಾಚ್ಯಯಂ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಪ್ರಾದ್ಭುತವಿದ್ವಾಂಸಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟಂ]

೧೯೬೧--ಫೆಬ್ರವರಿ

[ಸಂಚಿಕೆ ೪

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು
ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು
ರಾವೇಂದ್ರಕಲ್ಪೋದ್ಭವ, ಚಾಮರಾಜನೇರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.
ವಾರ್ಷಿಕಚಂದಾ : ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು.

— ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ —

	ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	೧
ಬಾಯಿಪಾಠ	೨
ಶ್ರೀಸುನುಧ್ವವಿಜಯ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರ	೩
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪೋಭನ ಹಾಡು	೧
ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು	೧೭

ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂ.ಗಳಿಗಿ)

1959-60ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಎಸ್. ನಡವಿ, ಬಿ.ಎ.ಬಿ.ಕಾಮ್, ಧಾರವಾಡ.

1960-61ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಎಫ. ಪ್ರಾಣೇಶರಾವ್, ಯರನೂರು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪಿ. ಗುರುರಾಜಾರಾವ್, ಸಾಗರ.

ಶ್ರೀ ಅಕ್ಷೋಭ್ಯಾಚಾರ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎನ್. ಪರಿಮಳಾಬಾಯಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಗಳ ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

— ಸಂ.

‘ಶ್ರೀವಿಜಯದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾತ್ರಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಉಚ |

ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ: ||

ಸಂಪುಟ

೧೧

೧೯೬೧—ಫೆಬ್ರವರಿ

ಸಂಚಿಕೆ

೪

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

ರೂಪಕತಾಳೆ

“ಏನಿನಗೋಸುಗ ತುರುಗಳದವಿಯಿಂದ
ಘಂಡಲಿ ಬಂದು ಕೊರಳಿಗೆ * ಕಣ್ಣಿಯ
ಉಲು ಬಿಗಿಸಿಕೊಂಡ ತೆರನಂತೆ ನೂಸಾ
ಪರಾದೆನೊ ದೇವ ಕರುಣಾಸಾಗರನೆ
ಮೆ ಕೇಳೋ ಮಹನುಮ ಮರಣನ್ನ ಪಾಲಿಸು
ಮುಸೌಖ್ಯದ ಮಾರ್ಗ ಆರುಹ:ಮಾಡಯ್ಯ
ನಿರುನಿದೂರ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲ ನನ್ನ
ಸ್ತುತಿ ಇತ್ತಲ್ಲದೆ * ಮರಹೆ ಪೋಗದು ಕಣೊ”

ಶ್ರೀವಿಜಯರಾಯರ “ಎಂದಿಗೆ ಕೋಟಲೆ ತಪ್ಪುಪುದೊ”
ಎಂಬ ಸುಳಾದಿಯಿಂದ.

*. ಡ್ಡ. * ಮರಹು—ಭ್ರಮಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ.

ಬಾ ಯಿ ಪಾ ಠ

ಶ್ರೀ ಶಂಕರದೇವನ ಸ್ತೋತ್ರ

ರಾಗ ಮೋಹನ ಅದಿತಾಳ

ಶಂಕರ ಶಂಕರ ಶಂಭೋ ಶಂಕರ || ಪ ||

ವೈದ್ಯಮಕೇಶ ಭವ ಭೀಮ ಉಮಾಪತೇ |
ರಾಮನಾಮಪ್ರಿಯ ಕಾಮಿತಫಲದ ||
ಸ್ವಾಮಿ ಸದಾಶಿವ ರಾಮರಸಾಯನ
ಪ್ರೇಮದಿ ಕೊಟ್ಟೆನ್ನ ತಾಮಸ ಬಿಡಿಸೋ || ೧ ||

ಭೂತಪತೇ ಭುವನಾಧಿಪತೇ ಸುರ.
ವ್ರಾತಪತೇ ಅನಾಥಪತೇ ||
ಈ ತೆರದಲಿ ನೀ ಭೀತಿಪಡಿಸುವುದು |
ನೀತನೆ ಸದ್ಭೋಜಾತ ಜಗದ್ಗುರು || ೨ ||

† ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ನಮೋ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯ ನಮೋ.
ಕಾಲಾಯ ನಮೋ ಕರಣಾಯ ನಮೋ ||
ತುಷ್ಠ ಪುಷ್ಠ ಸಂತುಷ್ಠ ಸದಾ ನಮೋ |
ಪ್ರೇಷ್ಠಫಲದಜಯವಿಠ್ಠಲಪ್ರಿಯ ನಮೋ || ೩ ||

† ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸವಿದೆ.

ಈ ಪದ ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸರದು. ರರ ಪರಿಚಯ ಈ
ಸಂಪುಟದ ೧ನೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. — ಸಂ.

ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.ಬಿ.ಟಿ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬುವು ಸಕಲಮಾನವರಿಂದಲೂ
ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಕಾಮಗಳು ಕ್ಷಣಿಕಧರ್ಮ.
ಪ್ರದಗಳೆಂಬುದು ಮಾನವನ ಅನುಭವದ ವಿಷಯ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯದು
ಉಪರಿಗೆಯಾಗುವುದು, ಉಪರಿಗೆಯು ತಿಳಿಯಾಗುವುದು ನಿತ್ಯಜೀವನವು
ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಧರ್ಮವು ಕೂಡ ಅರಾಧ್ಯತನವನ್ನು ಕೊಡುವಂ
ದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಭಗವದ್ವಚನವಿಂತಿದೆ. "ತೇ ತಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಪುಣ್ಯಲೋಕಂ
ವಿಶಾಲಂ ಕ್ಷೀಣೇ ಪುಣ್ಯೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ನಿರಂತಿ" ಜೀವರು ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ
ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂಚಿತವಾದ ಪುಣ್ಯವು ತೀರುವ ವರೆಗೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಅನುಭವಿಸಿ ಅದಮ್ಯಗಿದೊಡನೇ ಆ ಭೋಗಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೊರದೊಡಬ್ಬರು-
ವರು. ಪುನಃ ಅವರು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪು ಕರ್ಮಾನುವಂ
ಶಿಗಳು ಲೋನಿಯಲ್ಲಿಯೋ ಉತ್ತಮಯೋನಿಯಲ್ಲಿಯೋ ಜನಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.
ಜನನಮರಣಗಳ ಸುಳಿಯಿಂದ ಅವರು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು. ಅದರ ಮುಕ್ತಿ
ಯು ಇಂತಹ ಪುರುಷಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸುಜೀವನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ
ಭೂತನಾದ ದುಃಖಲೇಪವಿಲ್ಲದ ಅನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುವುದೇ ಮುಕ್ತಿಯೆನಿಸಿ-
ವುದು. ವಿಚಾರವಂತನಾದ ಮಾನವನು ನಿತ್ಯಸುಖರೂಪನಾದ ಈ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ
ಯತ್ನಿಸುವುದೇ ಯುಕ್ತವಾದುದು. ಮೋಕ್ಷವೇ ಸರ್ವಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ
ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ "ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷೋಪಿ ನ
ನಿತ್ಯಾ ಮೋಕ್ಷ ಏವ ಹಿ ನಿತ್ಯಸ್ತಸ್ಮಾತ್ತದರ್ಥಾಯ ಯತೇತ ಮನಿಮಾನ್ಯಮ್"
ಎಂಬ ಭಾಲ್ಲವೇಯಶ್ರುತಿವಚನವು—

“ಅಸಿತ್ಯತ್ವಾತ್ಪ್ರದುಃಖತ್ವಾನ್ಮ ಧರ್ಮಾದ್ಯಾಃ ಪರಮಂ ಸುಖಂ
ನೋಕ್ಷ್ಯ ಏವ ಪರಾನಂದಃ ಸಂಸಾರೇ ಪರಿವರ್ತತಾಂ”

ಎಂಬ ಭಾರತವಚನವೂ ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿವೆ. “ನೋಕ್ಷ್ಯತ್ವ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದೇನ
ವಿನಾ ನ ಲಭ್ಯತೇ” ಎಂಬುದು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರೇ ನುಡಿ.

“ಯಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾತ್ಪರಮಾರ್ತಿರೂಪಾದಸ್ವಾತ್ಮಸಂಸಾರಾನ್ಮುಚ್ಯತೇ
ನಾಪರೇಣ
ನಾರಾಯಣೋಽಸೌ ಪರಮೋ ವಿಚಿಂತ್ಯೋ ಮುಮುಕ್ಷುಃ
ಕರ್ಮಪಾಶಾದಮುಕ್ನಾತ್”

ಎಂಬ ನಾರಾಯಣಶ್ರುತಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ
ಸತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀಭಗವತ್ಪಾದರು. ಅತಿದುಃಖರೂಪವಾದ
ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ, ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣ
ಗುಣಪೂರ್ಣನೂ, ದೋಷದೂರನೂ, ಸೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಕರ್ತನೂ, ಸದಾಗಮೈಕ-
ವಿಜ್ಞೇಯನೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ
ಅತ್ಯಂತಭಿನ್ನನೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ ಎಂದುಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಹರಿಪ್ರಸಾದದಿಂದ
ಮುಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಪಕನಾದ ಹರಿಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯು-
ದಂತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮುಮುಕ್ಷುವಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ-
ವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು “ನ ರಾವೃತ್ತಿ ಸ್ತೀತಿರೀಡ್ಯಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಗುಣೋತ್ಕ-
ರ್ಷಜ್ಞಾತರೇ ಯಾವೃತ್ತಿ ಸ್ಯಾತ್”

ತತ್ ಪ್ರೀಣಸಾನ್ಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಸ್ತತೋ ವೇದಾಸ್ತತ್ಪರಾಃ
ಸರ್ವ ಏವ”

ಎಂಬ ಸೌಪರ್ಣಶ್ರುತಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀಪೂರ್ಣ-
ಪ್ರಜ್ಞರು.

“ಏನಂ ಮೋಚಯಾಮಿ”

ಎಂಬ ಹರಿಚಿತ್ತರೂಪವಾದ ಪ್ರಸಾದವಾಗಲು ಆ ಹರಿಯು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಸುಸ್ಥಿತನಾಗಬೇಕು. ತನ್ನ ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವನಲ್ಲಿ ಆ ಇಂದಿ-

ರಾರಾಧ್ಯಚರಣನ ಪ್ರೀತಿ ಅದೆಷ್ಟೋ, ಅದೆಂತಹದೋ ಉಳಿದಾವನಾನವ ನಲ್ಲೂ ಅಂತಹ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಶ್ರೀಹರಿಗಿಲ್ಲ. “ಪ್ರಿಯೋಹಿ ಚ್ಛಾಸಿರ್ಗೋಽತೃರ್ಥ-ಮಹಂ ಸ ಚ ಮಮ ಪ್ರಿಯಃ” “ಚ್ಛಾಸಿಯು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯತಮನಾದವನು, ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಅತೃರ್ಥಪ್ರಸಾದವು” ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿವಚನವೇ ಇದೆ. ಈ ವೇದವೇದ್ಯನ ಚ್ಛಾನವು ದೊರಕುವುದೆಂತು? ಅಪ್ಯಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸ್ತುತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗೋಚರನಲ್ಲ. ಕೇವಲಾನುಮಾನಪಾವದೋ ಪತಿಪಾಲಿತರಲ್ಲದ ಕಾಮಿನಿಯಂತೆ ಸ್ವೈರವೃತ್ತಿಯದು. ಆದು ನನಗೆ ತಪ್ಪವನ್ನಾದರೂ ತೋರ ಬಹುದು; ಅತಪ್ಪವನ್ನಾದರೂ ನಿಜವೆಂಬಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಅದುದರಿಂದ ವೇದಗಮ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವೇದಜ್ಞಾನ ಒಂದೇ ಸಹಾಯಕವಾದುದು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ “ನ ಚ ಕೇವಲತರ್ಕೇಣ ನಾಪ್ಪ-ಜೇನ ನ ಕೇನಚಿತ್”

ಕೇವಲಾಗಮವಿಜ್ಞೇಯೋ ಭಕ್ತೈರೇವ ನ ಚಾನ್ಯಥಾ”

ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣ ವಚನವೂ

“ನೈವಾ ತರ್ಕೇಣ ಮತಿರಾವನೇಯಾ”

ಎಂಬ ಕಲತ್ರತಿಯ ಮಾತುಗಳೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವೆ. ಈವಲ ತರ್ಕಾದಿವಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಿಂದಲಾಗಲೇ ಶ್ರೀಹರಿಜ್ಞಾನ ದೊರಕದು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನ-ಪೂರ್ವಕಮದ್ಯಘಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸದಾ-ಗನ್ಯೈಕವಿಜ್ಞೇಯನು. ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಗುಣೋತ್ಕರ್ಷಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವನ ಅತೃರ್ಥಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಮುಕ್ತಿರೂಪಳು ಪಡೆಯಲು ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ವಾದ ವೇದಜ್ಞಾನವು ಅವಶ್ಯವೆಂದಾಯಿತು. ವೇದವು ಅಪಾರುಷೇಯ, ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣವಾದ ವಾಕ್ಯಸಮೂಹವೆಂಬುದರ ಅರಿವು ಮೊದಲು ಮಾಡ ಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸಮೀಚೇನಜ್ಞಾನವಾಗಲು ಸದ್ಗುರುವಿನ ಸೇವೆಮಾಡಿ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು.

ಯಸ್ಯ ದೇವೇ ಪರಾ ಭಕ್ತಿಯಥಾ ದೇವೇ ತಥಾ ಗುರೌ |

ತಸ್ಯೇತೇ ಕಥಿತಾಹ್ಯಾರ್ಥಃ ಪ್ರಕಾಶಂತೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ |

ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮೋತ್ತಮಭಕ್ತಿ ಹೇಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೋ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಜ್ಞಾನ ದೊರೆಯಲು ಉತ್ತಮ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವು. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ವೇದಮಾತೆಯು ತನ್ನ ಹೃದಯ ವನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರುವಳು. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ವೇದಾರ್ಥವು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳುವುದು. ಅದನ್ನೇ ಹಾಸನರೇಣ್ಯರು “ಗುರುವಿನ ಗುಲಾಮನಾಗುವತನಕ ದೊರೆಯದಣ್ಣ ಮುಕುತಿ” ಎಂದು, ಇಂತಹ ಗುರುವಾರು? ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಸಂಪಾದನೆ ಎಂತು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮುಮುಕ್ಷುವು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು. “ಸ್ವೋತ್ತಮಾ ಗುರವಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರಿಯಬಹುದು. ನಮಗಿಂತ ಉತ್ತಮರಾದವರಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳೇ. ಆದರೆ ವೇದಾಪ್ರಾಪ್ತವನ್ನು ಪಡೆದಿರಿಸಿ ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರುವವನೇ ನಿಜವಾದ ಗುರುವು. ಸರ್ವಸಜ್ಜೀವರ ಸದ್ಗುರುಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಹೀಗೆ ನುಡಿದಿ ದ್ದಾರೆ—

ವಣ್ಣವತ್ಯಂಗುಲೋ ಯಸ್ತು ನೈಗ್ರೋಧಪರಿಮಂಡಲಃ |
ಸಪ್ತಪಾದಶ್ಚತುರ್ಹಸ್ತೋ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಲ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಯುತಃ |
ಅಸಂಶಯಃ ಸಂಶಯಚ್ಛಿದ್ಗುರುರಕ್ತೋ ಮನೀಷಿಭಿಃ |

ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಗುರುರ್ಮುಖ್ಯಸ್ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಸರ್ವದಾ
ಅನ್ಯೇಷು ಸ್ವಾತ್ಮನೋ ಮುಖ್ಯಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ಗುರವ ಈರಿತಾಃ
ಕ್ರಮಾಲ್ಲಕ್ಷಣಹೀನಾಶ್ಚ ಲಕ್ಷಣಾಲ್ಲಕ್ಷಣೈಸ್ಸಮಾಃ || ,

(ಮ.ಭಾ.ತಾ. ನಿರ್ಣಯ, ಅಧ್ಯಾಯ
ಶ್ಲೋಕ ೧೨೨, ೧೨೩, ೧೨೪)

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಲ್ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಜಾನುಬಾಹುವಾಗಿರಬೇಕು ಆ ಪುರುಷ. ಗುರುವು ಸಂಶಯರಹಿತನಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಶಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಅವನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಗುರುಗಳೆಂದರೆ ಭಾವಿಬ್ರಹ್ಮ ರಾದ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರೊಬ್ಬರೇ. ಪ್ರಲಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಭಾತಪರಾವರರಿನರು, “ಮುಖ್ಯವಾಯುಃ ನಿತ್ಯಸಮಃ | ವಾಯುರಲಿಪ್ನ.

ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು. "ಅತಿರೋಗವಿರುವವನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು" ಇವರು ನಿಜ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣವೇವರು ಪರಮಶ್ವರನೊಡನೆ ಇರುವ ಅಪ್ಪಾ-
ನವ್ಯರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇವರೇ ವೇದವಿಖ್ಯಾತ
ರಾದ ಲೋಕಗುರುಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದಾಸರಾಯರು "ಈತನೇ ಲೋಕಗುರು
ವೇದವಿಖ್ಯಾತ" ಎಂದರು. ದೇವದೇವೋತ್ತಮರಾದ, ಜ್ಞಾನಬಲರೂಪರಾದ ಈ
ವಾಯುದೇವರ ತೃತೀಯಾನತಾರವೇ ಶ್ರೀಮಧ್ವರೂಪ. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀ
ಆನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರೇ ನಮ್ಮ ಪರಮಗುರುಗಳು. ಮುಮುಕ್ಷುವು
ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವು. ಯಾವುದೇ
ಒಂದು ವಿಷಯದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ-
ಮೂಲವಿರಬೇಕು; ಅದು ಅಸ್ತವಾಕ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು; ಅದು ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿರ
ಬೇಕು.

ಶಿಕ್ಷಣದಾಸ್ತಂತ್ರಗಾರರೊಬ್ಬನು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಕೆಳಕಂಡಂತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಯುಕ್ತವಾದ ಲಿಪಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಲಿಪಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

(S. 100-230)

ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಸಕಲಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ವಾಯುದೇವರೆಂದು ಸಜ್ಜನರು ಮನಗಣತಿಯಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸ್ತೋತ್ರವಿಚಾರಿಸೋಣ : -

ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಳಿತ್ಯಾಸೂಕ್ಷ್ಮಃ

ಪ್ರತೀಯಮಸ್ಯ ವ್ಯವಹಸ್ಯ ದೋಹಸೇ

ದಶಸ್ತಮತಿಂ ಜನಯಂತ ಯೋಷಣಃ |

ನಿರ್ಮುದೀಂ ಬುಧ್ಯಾನ್ಮಹಿಷಸ್ಯ ವರ್ಷಸಃ

ಈಶಾನಾಸುಃ ಶಿವಸಾಕ್ಷಂತ ಸೂರಯಃ

ಯದೀಮನುಸ್ರದಿಪ್ತೋ ಮಧ್ಯ ಆಧವೇ

ಗುಹಾಸಂತಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಮಥಾಂಜಲಿ (ಬಳಿತ್ತಾಸೂಕ್ತ.)

ಮುಗಾದಿವೇದಾಭಿಮಾನಿನಿಯರಾದ ಶ್ರೀಭೂಮಾರ್ಗಖ್ಯದೇವಿಯರು
ತಮ್ಮಿಂದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಾದ ವೇದಗಳಿಗೆ, ಅನ್ಯರು ಅನ್ಯಥಾ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು

ಆದನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಸಮೀಚೀನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೆಳಗಲು ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಈ ವಾಯುದೇವರ ಮೂರನೇ ರೂಪವನ್ನು ಮಧ್ಯಗೇಹರೆಂಬ ವಿಪ್ರಪತ್ನಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿ ಪಡೆದರು. ಪೂಜ್ಯರೂ ಪದ್ಮಜೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಸಜ್ಜನಪಾಲಕರೂ ಆದ ಈ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠವಾಯುದೇವರಿಂದ ರುದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೂ ಸುಖದಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದರು. ದಿವ್ಯ ಪ್ರಕಾಶರೂಪರಾದ ಮಧ್ವರೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ವಾಯುದೇವರು, ಇತರರು ಜೀವೇಶ್ವರರಿಗೆ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸುಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದೂ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯೆಂದೂ, ಸಕಲವೇದವಾರಾಶಿಯನ್ನೂ ಮಧಿಸಿದರೆ ದೊರಕುವ ಅಮೃತನೆಂದೂ ಸಾರಿದರು.

ಸಪ್ತಸ್ವಸ್ತು ಋಷೀರ್ವಾವಶಾನೋ |

ವಿದ್ವಾನ್ ಮಧ್ವ ಉಜ್ಜ್ವಲ ಭಾರದ್ವಾಜೇ ಕಂ || (ಬುಗ್ಗೇದಸಂಹಿತಾ)

ಜ್ಯೋತೀರೂಪರಾದ, ಜ್ಞಾನಿವರೇಣ್ಯರಾದ, ಅಕಾರಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನಲ್ಲದೇ ಬೇರಾವಗುರುಗಳಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಚಾರ್ಯರು, ಆನಂದ-ರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಿ ಸಕಲ ವೇದಗಳಿಂದಲೂ ಮುಖ್ಯಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣವೂ ಅಪೌರುಷೇಯವೂ ಆದ ಯಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾರ್ಥವಣಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೂ, ಪಂಚರಾತ್ರ, ಪುರಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಭಾರತ ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಾಯುದೇವರ ಅವತಾರರು. ಅದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಮೃತಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಮನಿಸೋಣ.

ಮಧ್ವಿತ್ಯಾನಂದ ಉದ್ವಿಷ್ಟೋ ವೇತಿ ತೀರ್ಥಮುದಾಹೃತಂ |

ಮಧ್ವ ಆನಂದತೀರ್ಥಃ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರತೀಯಾ ಮಾರುತೀತನುಃ |

(ಭಾವವೃತ್ತ)

(ಮುಂದುವರೆಯುವುದು)

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಾಚಾರ್ಯನ ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನ! ಆಗ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿಶ್ವನಾಥಾಚಾರ್ಯರು, ಮಹಾತ್ಮಾ ಜನಾರ್ದನಪುರಾಣದಂತೆ ಕಲ್ಯಾಣ (ಮದುವೆ) ಮಾಡಿಸಿದಾರೋ? ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಶ್ರೀಗಳ ವರು ಎಚ್ಚತ್ತು. ಆನಂದಭಂಡಾರವು ಹ್ಯಾರಾಭಂಡಾರವು.

“పూర్వభవజన్మం నాకు తెలియదు. నాకు తెలియదు.”

ಶೋಭನವಸ್ತ್ರ ಸುಗಂಧಿಸಿ

ಶೋಭನವೆಷ್ಟು? ತ್ರಿವಿಕ್ರಮವೆಂಬುದಾಗಿ

ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ಸುಲಭವಾಗಿ : : ಸುಲಭವಾಗಿ : : ೧೦ ||

[illegible]

المجلس الأعلى للدراسات الإسلامية
الجامعة الإسلامية - غزة

100

16. *How many times did you use the following services in the last 12 months?*

ಮಹಾಶಯ್ಯಾಃ ಶಿವಃ ಸ್ವಾಮಿಃ

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ

[illegible]

2025 10/07/2025 10:00

10/10/1964

1000

ಇದು ರಚನೆಯಾದಮೇಲೆ ಇದರ ಪಠನೆಯಿಂದ ಅರಸಪ್ಪ-
ನಾಯಕನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ದೊರೆ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ತನ್ನ
ಅಳಿಯನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಂಡನಂತೆ. ಒಬ್ಬ ಜಹಗೀರುದಾರರ
ಮಗಳು ತನ್ನ ಮುತ್ತೈದೆಯವನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುದುಂಟಂತೆ. ಶ್ರೀ-
ಗುರುರಾಜರೇ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ತೆಂಗಿಯ ಗಂಡನನ್ನು, ಈ
ಪದವನ್ನು ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಂದ ಹಾಡಿಸಿ ಬದುಕಿಸಿದರಂತೆ. ಇನ್ನೆಷ್ಟು-
ಜನ ಇದರ ಪಠನೆಯಿಂದ ಅಪಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಂದರೋ
ಏನೋ! ಮೊಡ್ಡನರ ಮಾತೇ ಮಹಾಮಂತ್ರದಂತೆ.

ಪ್ರಕೃತ, ಮದುನಯಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಲೇಶಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಹೆಣ್ಣು
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜೀರಿ ಜೀರಿ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಪಠಿಸಲು ನಾನೇ ಹೇಳಿ
ಆವರು ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರ ಇದರ ಪಠನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ನರರನ್ನು
ಕೈಗೊಂಡು ಸಂಪೋಷಿಸಿದವರನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಹರಿದಾಸ-
ಭಾರತಿಯ ವಾಣಿಕರಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗಿ ವಶರಿಗೋಸುಗ ಹಾತೂರೆಯ
ತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುರಾಜರಂತರಾಮಿ, ಬೇಗ
ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಹಾಕೈವಿ ಇವು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮೋಗ್ಯಸೇವೆ-
ಯೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶೋಭಾನೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಲು ಒಂದು ನಿಮಿಷ
ಮಾತ್ರ. ಈ ಧ್ಯಾನವೇಂದರೆ, ಒಬ್ಬ ಮೊಡ್ಡನರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶುಭದಿನದಲ್ಲ
ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ನಂತರ ಪಠಿಸಬೇ-
ಕೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ. ಹಾಗಾದರೆ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿ ಸುವುದು ನಿಜ.

|| ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಗುರುವರಃಪ್ರೀತಾತು ||

ಸುಜನರ ಅನುಗ್ರಹಾಕಾಂಕ್ಷೀ,
ಗೋಪಾಲದಾಸ.

॥ ಶ್ರೀದಾಮವರನಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಜನಮಾಲಾ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭನ ಹಾಡು

ರಾಗ ಸಂತುನರಾವಳಿ ಧ್ರುವತಾಳ

ಶೋಭನವೆನ್ನೀರೆ ಸುರರೊಳು ಸುಭಗನಿಗೆ ।
ಶೋಭನವೆನ್ನೀ ಸುಗುಣನಿಗೆ ॥
ಶೋಭನವೆನ್ನೀರೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಂಕುಗೆ ।
ಶೋಭನವೆನ್ನೀ ಸುಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಶೋಭಾಸ*

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥಾಂಕುರ ಚರಾಂಕೈ ಕರಾಂಕುರ
ಪಾಪನಾಥಾಂಕುರ ಗಿರಗುರ ।
ಪಾಪನಾಥಾಂಕುರ ಗಿರಗುರನಾಥಾಂಕುರ ।
ರಕ್ಷಿಸೆಲಿ ನಮ್ಮ ಕಥಾಂಕುರ

ಪಾಲಪಾಗರನನ್ನು ಲೀಲೆಯಲಿ ಕೆರೆಗುಲಿ
ಬಾಲೆನುಹಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಉದಿವಳು ।
ಪಾಲೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಉದಿವಳಾದಳು ।
ಪಾಲಿಸೆಲಿ ನಮ್ಮ ಕಥಾವಳು

*ಶೋಭನ (=ಮಂಗಳ) ನಾಡುವಷ್ಟು, ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಾಸ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಶೋಭಾಸ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿ ನುಡಿ ಮೂಗಿವ ಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆ ಅನ್ನಬೇಕು.

ಜೊಮ್ಮನ ಪ್ರಳಯದಲಿ ತನ್ನರಸಿಯೊಡಗೂಡಿ |
ಸುಮ್ಮನೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿದಳು ||
ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಗು ಈ ರಮ್ಮೆಗಡಿಗಡಿಗು |
ಜನ್ಮನೆಂಬುದು ಅವತಾರ

|| ೩ ||

ಕಂಬುಕಂಠದ ಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಿದ ಮಂಗಳಸೂತ್ರ |
ಅಂಬುಜವೆರಡು ಕರೆಯುಗದಿ ||
ಅಂಬುಜವೆರಡು ಕರೆಯುಗದಿ ಧರಿಸಿ ಮೀ-
ತಾಂಬುಜವನ್ನಟ್ಟಿ ಮೆರೆವಳು

|| ೪ ||

ಒಂದು ಕರೆಯಿಂದ ಅಭಯವನೀವಳೆ ಮ-
ತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ನರಗಳ |
ಕುಂದಿಬಿಡುವಾಗಲೆನಗೊಬ್ಬೆ ಉಣಿಸುವ |
ಇಂದಿರೆ ನಮ್ಮ ಸಲಹಲಿ

|| ೫ ||

ಪೊಳೆಸ ಕಾಂಚಿಯ ದಾಮ ಉಲಿವೆ ಕಿಂಕಿಣಿಗಳು |
ನಲಿವೆ ಬಾಂಜುಗೆ ಫಲಕನಲು ||
ನಳಸಕೆ ಸುಗಂಧ ಮುಮ್ಮೆ ಬೊಗದ ಚೆಲುವೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ |
ಸಲಹಲಿ ನಮ್ಮ ನಥೂನರರ

|| ೬ ||

ರನ್ನದ ಮೊಳೆಗಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನದಾಭರಣಗಳ |
ಚಿನ್ನ ಮಡಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಧರಿಸಿದಳೆ ||
ಚಿನ್ನ ಮಡಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಧರಿಸಿದಳು ದೇವಿ ತನ್ನ |
ಮನ್ನೆಯ ನಥೂನರರ ಸಲಹಲಿ

|| ೭ ||

ಕುಂಭಕುಚದ ಮೇಲೆ ಇಂಬಿಟ್ಟಿ ಹಾರಗಳು |
ತುಂಬಿಗುರುಳ ಮುಖಕಮಲ ||

ತುಂಬಿಗುರುಳ ಮುಖಕಮಲದ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಮಿ ಜಗ-
ದಂಬೆ ವಧೂನರ ಸಲಹಲಿ || ೮ ||

ಮುತ್ತಿನ ಓಲೆಯನಿಟ್ಟಳೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಮಿ |
ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕ ಧರಿಸಿದಳೆ ||
ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ಸ-
ರ್ವತ್ರ ವಧೂನರರ ಸಲಹಲಿ || ೯ ||

ಅಂಬುಜನಯನಗಳ ಬಿಂಬಾಭರದ ರತಿ |
ಬಿಂಬದಂತೆಸನ ಮೂಗುತಿಮುಗಿಯು
ಬಿಂಬದಂತೆಸನ ಮೂಗುತಿಮುಗಿಯು ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಮಿ |
ಅಂಬುಜಕ್ಕಿಯಲಿ ವಧೂನರಗೇ || ೧೦ ||

ಮುತ್ತಿನಕ್ಷತೆಯಿಟ್ಟು ನನರತ್ನದ ಮುಕುಟವ |
ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದಳೆ ||
ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ತನ್ನ |
ಭಕ್ತಿಯ ಜನರ ಸಲಹಲಿ || ೧೧ ||

ಕುಂದಮಂದಾರಕಾಜಿಕುಸುಮಗಳ ವೃಂದವ |
ಕುಂದವ ತುರುಬಿಲಿ ತರುಬಿದಳೆ ||
ಕುಂದಗನರ್ಗದ ಕೋಮಲೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಮಿ ಕೈಸೆ |
ಯಿಂದ ವಧೂನರರ ಸಲಹಲಿ || ೧೨ ||

ಎಂದೆಂದೂ ಬಾಡದ ಅರವಿಂದದ ಮಾಲೆಯ |
ಇಂದಿರೆ ಪೊಳೆವ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ||
ಇಂದಿರೆ ಪೊಳೆವ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಳೆ ಅನ-
ಳಿಂದು ವಧೂನರರ ಸಲಹಲಿ || ೧೩ ||

ದೇವಾಂಗಪಟ್ಟಿಯ ಮೇಲುಹೊದ್ದಿಕೆಯ |
 ಭಾವೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಧರಿಸಿದಳೆ ||
 ಭಾವೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ತನ್ನ |
 ಸೇವಕಜನರ ಸಲಹಲಿ

|| ೧೪ ||

ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿದೇವಿಯ ಕಾಲುಂಗರ ಘಟಕೆನಲು |
 ಲೋಲಾಕ್ಷಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆತಂದಳು ||
 ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತಿದನ ಸುರರ ಸಭೆಯ ಕಂಡು |
 ಆಲೋಚಿಸಿದಳು ಮನದಲ್ಲಿ

|| ೧೫ ||

ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕುಂದ ತಾನೇ ವೇಳುವುವಕ್ಕೆ |
 ಮುನ್ನದಿ ನಾಚಿ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ |
 ತನ್ನಮದಿಂದಲಿ ಕರೆಯದೆ ಹಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ |
 ಉನ್ನತದೋಷಗಳನೆಸೆಸಿದಳು

|| ೧೬ ||

ಕೆಲವರು ತಲೆಯೂರಿ ತಪಗೆಯ್ದು ಪುಣ್ಯನ |
 ಗಳಿಸಿದ್ದರೇನೂ ಫಲವಿಲ್ಲ ||
 ಜ್ವಲಿಸುವ ಕೋಪದಿ ಶಾಸನ ಕೊಡುವರು |
 ಲಲನೆಯನಿವರು ಒಲಿಸುವರೆ

|| ೧೭ ||

ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನೋದಿ ದುರ್ಲಭಜ್ಞಾನನ |
 ಕಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಡುವ ಗುರುಗಳು ||
 ಬಲ್ಲಿದ ಧನಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿವರಿಬ್ಬರು |
 ಸಲ್ಲದ ಪೌರೋಹಿತೈಕ್ಯಗಳಗಾದರು

|| ೧೮ ||

ಕಾಮನಿರ್ಜಿತನೊಬ್ಬ ಕಾಮಿನಿಗೆ ಸೋತೊಬ್ಬ |
 ಭಾಮಿನಿಯ ಹಿಂದೆ ಹಾರಿದನ ||

ಕಾನಾಂಧನಾಗಿ ಮುನಿಯ ಕಾಮಿನಿಗಯ್ಯದನೊಬ್ಬ |
ಕಾಮವಿ ಗುರುತಲ್ಪಗಾಮಿಯೊಬ್ಬ || ೧೯ ||

ಸತ್ತರೈತ್ತಯ್ಯನ ಬಯಸುವನೊಬ್ಬ ಪರ-
ರಾತ್ರಯಿಸಿ ಬಾಳುವ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬ ||
ಪಾಸ್ಯವ ಮಾಡಿ ಹಲ್ಲ ಉದುರಿಸಿಕೊಂಡವನೊಬ್ಬ ಅ-
ದೃಶ್ಯಾಂಕ್ಷಿಯೊಬ್ಬ ಒಕ್ಕಣ್ಣನೊಬ್ಬ || ೨೦ ||

ಮಾವನ ಕೊಂದೊಬ್ಬ ಮರುಳಾಗಿಹನು ಗಾಥ |
ಪಾರ್ವನ ಕೊಂದೊಬ್ಬ ಬಳಲಿದ ||
ಜೀವರ ಕೊಂದೊಬ್ಬ ಕುಲಗೇಡೆಂದೆನಿಸಿದ |
ಶಿವನಿಂದೊಬ್ಬ ಬಯಲಾದ || ೨೧ ||

ಧರ್ಮವುಂಟೊಬ್ಬನಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ |
ಇಮ್ಮಮ್ಮ ತಕ್ಕ ಗುಣವಿಲ್ಲ |
ಕ್ಷಮೆಯ ಬಿಟ್ಟೊಬ್ಬ ನರಕದಲಿ ಜೀವರ |
ಮನುಷ್ಯ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೊಲಿಸುವ || ೨೨ ||

ಮಳೆ ಬಿಟ್ಟು ತನಗೆ ಸಲ್ಲದ ಭಂಗ್ಯವ |
ಬಲ್ಲಿದಗಂಡಿ ಬರಿಗೈದ ||
ದುರ್ಲಭ ಮುಕ್ತಿಗೆ ದೂರನೆಂದೆನಿಸ ಪಾ-
ತಾಳತಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಗಡ || ೨೩ ||

ಎಲ್ಲರಾಯುಷ್ಯವ ಶಿಂಶುನಾರದೇವ |
ಸಲ್ಲಿಲೆಯಿಂದ ತೊಲಗಿಸುವ ||
ಒಳ್ಳೆ ನಾನಿವರ ನಿತ್ಯಮುತ್ತೈದೆಯೆಂದು |
ಬಿಟ್ಟವರಿನ್ನ ಭವಿಸುವರು || ೨೪ ||

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣದಿಂದ ಕಟ್ಟುವಡೆದು ನಾನಾ |
ವಿಕೃತಿಗೊಳಗಾಗಿ ಭವದಲ್ಲಿ ||

ಸುಖದುಃಖವುಂಬ ಬೊಮ್ಮಾದಿಜೀವರು |

ದುಃಖಕೆ ದೂರಳೆನಿಸ ಎನಗೆಣೆಯೆ || ೨೫ ||

ಒಬ್ಬನಾವನ ಮಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಾವನ ಮೊಮ್ಮ |

ಒಬ್ಬನಾವನಿಗೆ ಶಯನಾಹ್ನಃ ||

ಒಬ್ಬನಾವನ ಪೂರುವ ಮತ್ತಿಬ್ಬರಾವನಿಗಂಜಿ |

ಅಬ್ಬರವಲಾವಾಗ ಸುಳಿವರು || ೨೬ ||

ಒಬ್ಬನಾವನ ಸಾಮಕಂಜಿ ಬೆಚ್ಚುವ ಗಾಢ |

ಸರ್ಬರಿಗಾವ ಅಮೃತವ |

ಸರ್ಬರಿಗಾವ ಅಮೃತವನುಣಿಸುವ ಅವ-

ನೊಬ್ಬನೆ ನಿರನಿಷ್ಟ ನಿರವದ್ಯ || ೨೭ ||

“ ನಿರನಿಷ್ಟೋ ನಿರವದ್ಯಃ ” ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವ |

ಒರೆದು ನೋಡಲು ನರಹರಿಗೆ |

ನರಕಯಾತನೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರಿತಾತಿದೂರನಿಗೆ |

ಮರುಳ ಮನಬಂದಂತೆ ಮುಡಿಮೆದಿರು || ೨೮ ||

ನಂದೊಂದು ಗುಣಗಳು ಇದ್ದಾಪ್ತ ಇವರಲ್ಲಿ ||

ಸಂದಣಿಸಿವೆ ಬಹುದೋಷ ||

ಕುಂದೆಳ್ಳಷ್ಟಿಲ್ಲದ ಮುಕುಂದನೆ ತನಗೆಂದು |

ಇಂದಿರೆ ಪತಿಯ ನೆನೆದಳು || ೨೯ ||

ದೇವರ್ಷಿ ವಿಪ್ರರ ಕೊಂದು ತನ್ನದರದೊಳ್ಳಿಟ್ಟು |

ತೀವರ್ಷ ಹರಿಗೆ ದುರತವ ||

ಭಾವಜ್ಞ ರಂಬರೆ ಆಲದಲೆಯ ಮೇಲೆ !

ಶಿವನ ಲಿಂಗವ ನಿಲಿಸುವರೆ

|| ೨೦ ||

ಹಸಿತ್ಯಪೆ ಜರೆ ಮರಣ ರೋಗರುಜಿನಗಳೆಂಬೆ

ಅಸುರ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಭಯವೆಂಬೆ

ವ್ಯಸನ ಬರಬಾರದು ಎಂಬ ನಾರಾಯಣಗೆ !

ಪಶು ಮೊವಲಾಗಿ ನೆನೆಯದು

|| ೨೧ ||

ತಾ ದುಃಖಿಯಾದರೆ ಸುರರಾರಾತಿಯ ಕಳೆದು !

ಮೋದನೀವುದಕೆ ಧರಗಾಗಿ ||

ಮಾಧವ ಬಾಹನೆ ಕೆಸರೊಳು ಮುಳುಗುವ ಕರರ !

ಬಾಧಿಸ ಕೆಸರ ಬಿಡಿಸುವನೆ

|| ೨೨ ||

ಬೊಮ್ಮ ನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಗೆ ಲಯವುಂಟೆ !

ಜನ್ಮಲಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ||

ಅಮ್ಮಿಯನುಣಿಸಿದ್ದ ಯಶೋದೆಯಾಗಿವ್ವಳೆ !

ಅಮ್ಮ ಇವಗೆ ಹಸಿತ್ಯಪಯುಂಟೆ

|| ೨೩ ||

ಆಗ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯವಿತ್ತು ಪೂಜಿಸುವ !

ಯೋಗಿಗೆ ಉಂಟೇ ಧನಧಾನ್ಯ ||

ಆಗ ದೊರಕೊಂಬುದೇ ಸಾಕಮಾಡುವ ಪಟ್ಟ ಮ-

ತ್ತಾಗಲೆಲ್ಲಿಹುದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊ

|| ೨೪ ||

ರೋಗವನೀವ ಸಾತ ಪಿತ್ತ ಕ್ಲೇಷ್ಮ !

ಆಗ ಕೂಡುವುದೇ ರಮೆಯೊಡನೆ

ಭೋಗಿಸುವವಗೆ ದುರಿತವ ನೆನಪರೆ !

ಈ ಗುಣನಿಧಿಗೆ ಎಣೆಯುಂಟೆ

|| ೨೫ ||

ರಮ್ಮದೇವಿಯರನಪ್ಪಿಕೊಂಡಿಪ್ಪುದು |
 ರಮ್ಮೆಯರಸಗೆ ರತಿಕಾಣೆರೋ ||
 ಅಮ್ಮೋಫವೀಯವು ಚಲಿಸಿದರೆ ಪ್ರಳಯದಲಿ |
 ಕುಮ್ಮಾರರ್ ಯಾಕೆ ಜನಿಸರು || ೩೬ ||

ಏಕತ್ರ ನಿರ್ಗತಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಪರತ್ರಾಪಿ |
 ಬೇಕೆಂಬ ನ್ಯಾಯವ ತಿಳಿದುಕೊ ||
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನೆ ಸರ್ವದೋಷಕ್ಕೆ ಸಿ-
 ಲುಕನೆಂಬುದು ಸಲಹಲಿಕೆ || ೩೭ ||

ಬಿಲ್ಲ ಜಗವ ನುಂಗಿ ವಕ್ತೃಸಿಕೊಂಡವಗೆ |
 ಸಲ್ಲದು ರೋಗರುಜಿನವು ||
 ಬಿಲ್ಲ ವೈದ್ಯರ ಕೇಳು ಅಜೀರ್ತಿಮೂಲವೆಲ್ಲ |
 ಇಲ್ಲ ಸಮಸ್ತ ರುಜಿನವು || ೩೮ ||

ಇಂಥ ಮೂರುತಿಯ ಒಳಗೊಂಬ ನರಕ ಬಹು-
 ಭ್ರಾಂತ ನೀನೆಲ್ಲಿಂದ ತೋರಿಸುವೆಲೊ ||
 ಸಂತೆಯ ಮರುಳ ಹೋಗೆಲೊ ನಿನ್ನ ಮಾತ |
 ಸಂತರು ಕೇಳಿ ಸೊಗಸರು || ೩೯ ||

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣರ ಜನನೀಜನಕರ |
 ಗಾನೆಂಬ ನಾಡೀ ನುಡಿಯೆಲೊ |
 ಜಾಣರವರಿಂದರಿಯ ಮೂಲರೂಪವ ತೋರಿ |
 ಶ್ರೀನಗಪಿಂಹನ ಅವತಾರ || ೪೦ ||

ಅಂಬುಧಿಯ ಉವಕದಲಿ ಒಡೆದು ಮೂಡಿದ ಕೂರ್ಮ-
 ನೆಂಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಿತನಾರು ||

ಎಂಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಿತನಾರು ಅದರಿಂದ ಸ್ವಾ-
ಯಂಭುಗಳೆಲ್ಲ ಅವತಾರ

|| ೪೦ ||

ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲಿ ದೇವನವತರಿಸಿದ |

ಭಾವನನು ಬಲ್ಲ ವಿವೇಕಿಗಳು ||

ಈ ವಸುಧೆಯೊಳಗೆ ಕೃಷ್ಣಗೆ ಜನ್ಮವ |

ಆವ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದೆಯೊ

|| ೪೧ ||

ಆವಳಿಸುವಾಗ ಯಶೋದಾದೇವಿಗೆ |

ದೇವ ತನ್ನೊಳಗೆ ಹುದುಗಿದ್ದ ||

ಭವನನಲ್ಲವ ತೋರಿದುದಲ್ಲವೆ |

ಈ ಸುಷ್ಣ ಗರ್ಭದೊಳಗವನ

|| ೪೨ ||

ಈನೆಯ ಮಾನದಲಿ ಅಡಗಿಸಿದವರುಂಟೆ |

ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಅಜಾಂಡವ ||

ಅಣುರೇಣುಕೂಪದಲಿ ಆಳ್ವ ಶ್ರೀಹರಿಯ |

ಜನನಿಜತೆರವು ಒಳಗೊಂಬುದೆ

|| ೪೩ ||

ಅದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜನ್ಮವೆಂಬುದು ಸಲ್ಲ |

ಮದನನಿವನ ಕುಮಾರನು ||

ಕದನದಿ ಕಣೆಗಳ ಇವನೆದೆಗೆಸವನೆ |

ಸುಪತೇರಿಗವನಂತು ಪಿಲುಕುವನೆ

|| ೪೪ ||

ಅದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪರನಾರೀಪಂಗವ ಕೋ-

ಪನರಾವ ಬುಧರು ನುಡಿದರೆ ||

ಸರಗವೆ ಈ ಮಾತು ಸರ್ವವೇದಂಗಳು

ಮುದದಿಂದ ತಾವು ಸ್ತುತಿಸುವುವು

|| ೪೫ ||

ಎಂದ ಭಾಗವತದ ಚೆಂದದ ಮಾತನು |

ಮಂದಮಾನವ ಮನಸಿಗೆ ||

ತಂದುಕೊ ಜಗಕ್ಕೆ ಕೈವಲ್ಯವೀನ ಮುಕುಂದಗೆ |

ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಸಲ್ಲದು

|| ೪೭ ||

ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ |

ಚಿತ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಎರಗುವುದೆ ||

ಅರ್ತಿಯಿಂದರ್ಚಿಸಿದ ಗೋಕುಲದ ಕನ್ಯೆಯರ |

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಬೆರಸಿದ್ದ

|| ೪೮ ||

ಹತ್ತು ಮತ್ತಾರುಸಾಸಿರ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ |

ಹತ್ತು ಹತ್ತನಿಸ ಕ್ರಮದಿಂದ ||

ವೃತ್ತರ ವೀರ್ಯದಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರುಂಟೆ |

ಅರ್ತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಹರಿಗಿದು

|| ೪೯ ||

ರೋಮರೋಮಕೂಪೇ ಕೋಟಿವೃಕಂಗಳ |

ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗೋಪಾಲರ ತೆರಳಿಸಿದ ||

ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಕ್ಕಳ ಸೃಜಿಸುವ |

ಮಹಿಮೆ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಸಲಹಲಿಕೆ

|| ೫೦ ||

ಮಣ್ಣು ಸೇಕೆ ಮೆದ್ದೆಯೆಂಬ ಯಶೋದೇಗೆ |

ಸಣ್ಣ ಬಾಯೊಳಗೆ ಜಗಂಗಳ ||

ಕಣ್ಣಾರೆ ತೋರಿದ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ |

ಘನತೆ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಸಲಹಲಿಕೆ

|| ೫೧ ||

ನಾರದ ಸನಕರೆ ಮೊದಲಾದ ಯೋಗಿಗಳು |

ನಾರಿಯರಿಗೆ ಮರುಳಾಹಲೆ ||

ಓರಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಡಿಗಿರಗುವರೆ |

ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಭಜಿಸುವರೆ

|| ೫೨ ||

ಅಂಬುಜಸಂಭವ ತ್ರಿಯಂಬಕ ಮೊದಲಾದ |

ನಂಬಿದವರಿಗೆ ವರವಿತ್ತು ||

ಸಂಭ್ರಮವ ಸುರರು ಎಳೆಪಟ್ಟ ಕೋಪಕ್ಕೆ |

ಇಂಬಿದ್ದರಿನನ ಭಜಿಸುವರೆ

|| ೫೩ ||

ಆನನಗುಪ್ತವ ತೊಳೆದ ಗಂಗಾದೇವಿ |

ಪಾನನಳಿನಿವ ಮೆರೆಯಕೆ ||

ಜೀವನ ಸೇರುವ ಪಾಪನ ಕಳೆವಳು |

ಈ ವಾಸುದೇವನಗೆ ಎಸೆಯಂಟೆ

|| ೫೪ ||

ಕಿಲ್ಬಿಷವಿದ್ದರೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನು |

ಸರ್ಬರಾಯರ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ||

ಉಬ್ಬಿದ ಮನದಿಂದ ಧರ್ಮಜ ಮಾಡುವನೆಲೆ |

ಕೊಬ್ಬದಿರಲೋ ಸರಸಾವಿ

|| ೫೫ ||

ಸಾಪಿಲ್ಲದ ಹರಿಗೆ ಸರಕಮಾಲನೆ ಸಲ್ಲ |

ಜೀವಂತರಿಗೆ ಸರಕದಲಿ ||

ನೋವನೀವನು ನಿಮ್ಮ ಯಮದೇವನು |

ಗೋವ ನೀ ಹರಿಯ ಗುಣವರಿಯು

|| ೫೬ ||

ಸರಕವಾಳುವ ಯಮಧರ್ಮವಾಗು ನಿನ್ನ |

ಸರಜನ್ಮದೊಳಗೆ ಪೊರಲಿಸಿ

ಮುಳು ತನ್ನ ರಕದಲಿ ಪೊರಲಿಸಿ ಕೊಂಬುವನು

ಕುರು ನಿನ್ನ ಕುರುಕ ಕೊಳದಲ್ಲ

|| ೫೭ ||

ಬೊಮ್ಮನ ನೂರುನರ್ಷ ಸರಿಯಂತೆ ಪ್ರಳಯವಲಿ |

ಸುಮ್ಮನೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿವು ||

ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಗೆ ಹಸಿತ್ವೆನೆ ಜರಾಮರಣ ದು- |

ಷ್ಕರ್ಮದುಃಖಗಳು ತೊಡಸುವರೆ || ೫೮ ||

ರಕ್ಕಸರಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಗಾಯವಡೆಯದ |

ಅಕ್ಷಯಕಾಯದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ||

ತುಚ್ಛಯಮುಭಟರ ಶಸ್ತ್ರ ಕಳುಕವನಲ್ಲ |

ಹುಚ್ಚ ನೀ ಹರಿಯ ಗುಣವರಿಯ || ೫೯ ||

ಕಿಚ್ಚ ನುಂಗಿದನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು |

ತುಚ್ಛಸರಕದೊಳು ಅನಲನಿಗೆ ||

ಬಿಚ್ಚುವನಲ್ಲ ಅದರಿಂದವಗೆ ನರಕ

ಮೆಚ್ಚುವರಲ್ಲ ಬುಧರಲ್ಲ || ೬೦ ||

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯ ತಾಳ್ವ ವೀರಭಟ |

ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಿಸುವನೆ |

ಅಣುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿತಕೆ ಮನದೊಳಗಿನ ಕೃಷ್ಣ |

ಮುನಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತಾಹ || ೬೧ ||

ತಾಯಿ ಪೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂಲರೂಪವ ತೋರಿ |

ಅಯುಧ ಸಹಿತ ಪೊರವಂಟಿ ||

ಸ್ವಾಯಕೋವಿದರು ಪುಟ್ಟಿದನೆಂಬರೆ |

ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೊಗಳದಿರು || ೬೨ ||

ಉಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರ ತೊಟ್ಟ ಭೂಷಣಗಳು |

ಇಟ್ಟ ನವರತ್ನದ ಕಿರೀಟವು ||

ಮೆಟ್ಟಿದ ಕುರುಹ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಶ್ರೀ-

ವಿಠಲ ಪುಟ್ಟಿದನೆನಬಹುದೆ

|| ೬೩ ||

ಯುಷಭಂ ಸಮೇಷಮಹಿಷಮೂಷಕವಾಹನವೇರಿ ಮಾ-

ನಿಸರಂತೆ ಸುಳಿವ ಸುರರೆಲ್ಲ ||

ಎಸೆವ ದೇವೇಶಾನರ ಸಹಸಕ್ಕೆ ಮಡಿದರು |

ಕುಸುಮನಾಭನಿಗೆ ಸರಿಯುಂಟೆ

|| ೬೪ ||

ಹಿಂದೊಂದು ಗುಣಗಳು ಇದ್ದಾವು ಇವರಲ್ಲಿ |

ಸಂದಗಿಸಿವೇಕೋ ಬಹುದೋಷ ||

ಕುಂದಳ್ಳಿಪ್ಪಿಲ್ಲದ ಮುಕುಂದನ ತನಗೊಂದು |

ಇಂದಿರೆ ಪತಿಯ ನನವಳು

|| ೬೫ ||

ಇಂತು ಚಿಂತಿಸಿ ರಮೆ ಸಂತರ ಮನ ಪದವ |

ಸಂತೋಷ ಮನದಿ ನೆನೆವುತ್ತ ||

ಸಂತೋಷಮನದಿ ನೆನೆವುತ್ತ ತನ್ನ ಶ್ರೀ

ಕಾಂತನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ನಡೆದಳು

|| ೬೬ ||

ಕಂದರ್ಪಕೋಟಿಗಳ ಗೆಲುವ ಸೌಂದರ್ಯದ |

ಚಂದ್ರನಾಗಿದ್ದ ಚೆಲುವನ ||

ಇಂದಿರೆ ಕೂಡ ಇವನ ತನಗೆ ಸತಿ

ಮದನನು ಬರುವ ಇವೆಡೆಗೆ

|| ೬೭ ||

ಇತ್ತ ರಜ ಸುರರ ಸುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-

ಚಿತ್ತವ ಕೂಡದೆ ನಸುನಗತ ||

ಚಿತ್ತವ ಕೂಡದೆ ನಸುನಗತ ಬಂದು ಪುದು-

ಷೋತ್ತಮನ ಕಂಡು ನಮಿಸಿದಳು

|| ೬೮ ||

ನಾನಾಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಾಲೆಯ |

ಶ್ರೀನಾರಿ ತನ್ನ ಕರದಲ್ಲಿ ||

ಪೀನಕಂಧರದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರಾಯನ |

ಕೊರಳಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಮಿಸಿದಳು || ೬೯ ||

ಉಟ್ಟು ವೊಂಬಟ್ಟಿಯ ತೊಟ್ಟಾಭರಣಗಳು |

ಇಟ್ಟು ನವರತ್ನದ ಮುಕುಟವು |

ದುಷ್ಟಮರ್ದನನೆಂಬ ಕಡೆಯ ಪೆಂಡೆಗಳ |

ಒಟ್ಟಿದ್ದ ಹರಿಗೆ ವಧುವಾದಳು || ೭೦ ||

ಕೊಂಬು ಚೊಂಬು ಕಹಳೆಗಳು ತಾಳಮದ್ದಳೆಗಳು |

ತೆಂಬಟಿ ಭೇರಿ ಪಟಹಗಳು ||

ಭೊಂ ಭೊಂ ಎಂಬ ಶಂಬು ಜೊಳ್ಳು ನೌರಿಗಳು |

ಅಂಬುಧಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಸದವು || ೭೧ ||

ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾಚಮನ ಮೊದಲಾದ ಪೋಡಶಾ-

ನರ್ಘ್ಯಪೂಜೆಯಿತ್ತು ನಳಿಯಗೆ ||

ಒಗ್ಗಿದ ಮನದಿಂದ ಧಾರೆಯೆರೆದನೆ ಸಿಂಧು |

ಸದ್ಗತಿಯಿತ್ತು ಸಲಹೆಂದ || ೭೨ ||

ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರ ನೇಳಿ ವಸಿಷ್ಠನಾರದಮೊದ-

ಲಾದ ಮುನೀಂದ್ರರು ಮುದದಿಂದ ||

ವಧೂನರರ ಮೇಲೆ ಶೋಭನವಕ್ಷತೆಯನು |

ಮೋದವೀವುತ್ತು ತಳಿದರು || ೭೩ ||

ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಬರದಿ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಲು |

ತುಂಬುರು ನಾರದರು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ||

ತುಂಬುರು ನಾರದರು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಪಾಡಿದರು ಪೀ-
ತಾಂಬರಧರನ ಮಹಿಮೆಯ || ೭೪ ||

ದೇವನಾರಿಯರೆಲ್ಲ ಬಂದೊದಗಿ ಪಾಲಕರು |

ಓವಿ ಪಾಡುತ್ತ ಮಣಿದರು ||

ದೇವತರುವಿನ ಹೂವಿನ ಮಳೆಗಳ |

ಶ್ರೀವರನ ಮೇಲೆ ಕರೆದರು || ೭೫ ||

ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಿಸಿದ ನವ-

ರತ್ನಮಂಟಪವಿ ಪಸರಿಸಿ ||

ನವರತ್ನಮಂಟಪವಿ ಪಸರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನ |

ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಕರೆದರು || ೭೬ ||

ಶೇಷಶಯನನೆ ಬಾ ದೋಷದೂರನೆ ಬಾ |

ಭಾಸುರಕಾಯ ಹರಿಯೆ ಬಾ ||

ಭಾಸುರಕಾಯ ಹರಿಯೆ ಬಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ವಿ-

ಲಾಸದಿಂದೆನ್ನು ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೭೭ ||

ಕಂಜಲೋಚನನೆ ಬಾ ಮಂಜುಳಮೂರ್ತಿಯೆ ಬಾ |

ಕುಂಜರವರದಾಯಕನೆ ಬಾ ||

ಕುಂಜರವರದಾಯಕನೆ ಬಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿ-

ರಂಜನ ನಮ್ಮ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೭೮ ||

ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲವಲೆಯ ಮೇಲೆ |

ಶ್ರೀದೇವಿಯರೊಡನೆ ಪವಡಿಸಿದ ||

ಶ್ರೀದೇವಿಯರೊಡನೆ ಪವಡಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ |

ಮೋದದಿಂದೆನ್ನು ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೭೯ ||

ಆದಿಕಾರಣನಾಗಿ ಆಗ ಮಲಗಿದ್ದು |
 ಮೋದಜೀವರ ತನ್ನ ಉದರದಲಿ ||
 ಮೋದಜೀವರ ತನ್ನದರದಲಿ ಇಂಬಿಟ್ಟು ಅ-
 ನಾದಿ ಮೂರುತಿಯ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೮೦ ||

ಚಿನ್ಮಯವೆನಿಸ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ |
 ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ||
 ರಮ್ಯೆಯರೊಡಗೂಡಿ ರಮಿಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ |
 ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೮೧ ||

ನಾನಾವತಾರದಲಿ ನಂಬಿದ ಸುರರಿಗೆ |
 ಆನಂದವೀವ ಕರುಣೆ ಬಾ ||
 ಆನಂದವೀವ ಕರುಣೆ ಬಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ |
 ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನೆ ಹಸೆಗೆಳು || ೮೨ ||

ಬೊಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರನ್ನದ ಪೀಠದಿ ಕುಳಿತು |
 ಒಮ್ಮನದಿ ನೇಹವ ಮಾಡುವ ||
 ನಿರ್ಮಲಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಬ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪ-
 ರಮ್ಮಮೂರುತಿಯ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೮೩ ||

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀದೇವಿಯಾಗ-
 ಲಿಕ್ಕಿ ಬಡಿಸಿದ ರಸಾಯನವ ||
 ಸಕ್ಕರೆಗೂಡಿದ ವಾಯಸ ಸವಿಯುವ |
 ರಕ್ಕಸವೈರಿಯ ಹಸೆಗೆ ಬಾ || ೮೪ ||

ರುದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಣಿದೇವಿಯರು |
 ಭದ್ರಮಂಟಪದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ||

ಸ್ವಾದ್ವನ್ನಂಗಳ ಬಡಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡ |

ಮುದ್ದುನರಸಿಂಹ ಹಸೆಗೆ ಬಾ

|| ೮೫ ||

ಗರುಡನ ಮೇಲೇರಿ ಗಗನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ |

ತರತರದಿ ಸ್ತುತಿಸ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ||

ಮೆರೆವ ಗಂಧರ್ವರ ಗಾನವ ಸವಿಯುವ |

ನರಹರಿ ನಮ್ಮ ಹಸೆಗೆ ಬಾ

|| ೮೬ ||

ನಿಮ್ಮಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಸುಧರ್ವಸಭೆಯಲ್ಲಿ |

ಉಮ್ಮೆಯರಸ ನಮಿಸಿದ ||

ಧರ್ಮರಕ್ಷಕನೆನಿಸ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕ-

ಲಮ್ಮಮೂರುತಿಯ ಹಸೆಗೆ ಬಾ

|| ೮೭ ||

ಇಂದ್ರನ ಮನೆಗ್ಲೋಗಿ ಅದಿತಿಗೆ ಕುಂಡಲವಿತ್ತು |

ಅಂದದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಡು ||

ಅಂದದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಡು ಸುರತರುನ |

ಇಂದಿರೆಗಿತ್ತು ಹರಿಯೆ ಬಾ

|| ೮೮ ||

ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವ ಮುನಿಹೃದಯಲಿ ನೆಲೆಸಿದ |

ಧರ್ಮರಕ್ಷಕನೆನಿಸುವ ||

ಸಮ್ಮತವಾಗಿದ್ದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಡ ನಿ-

ಸ್ಸಿಮ್ಮಮಹಿಮ ಹಸೆಗೆ ಬಾ

|| ೮೯ ||

ಮುತ್ತಿನ ಸತ್ತಿಗೆಯು ನವರತ್ನದ ಚಾಮರ |

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ ||

ನೃತ್ಯವ ನೋಡುತ ಚಿತ್ರವಾಡ್ಯಂಗಳ ಸಂ-

ಪತ್ತಿನ ಹರಿಯೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ

|| ೯೦ ||

ಎನಲು ನಗುತ ಬಂದು ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ |
 ವನಿತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ ||
 ಅನಂತವೈಭವದಿ ಕುಳಿತ ಕೃಷ್ಣನ ನಾಲ್ಕು |
 ದಿನದುತ್ಸಹವ ನಡೆಸಿದರು

|| ೯೦ ||

ಅತ್ತೇರಿನಿಪ ಗಂಗೆ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ, ಭಾ-
 ರತಿ ಮೊದಲಾದ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರು ||
 ಮುತ್ತಿನಾಕ್ಷತೆಯನು ಶೋಭಾನವೆನುತಲಿ ತಮ್ಮ |
 ಅರ್ತಿಯಳಿಯಗೆ ತಳಿದರು

|| ೯೧ ||

ರತ್ನದಾರತಿಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತನೆ ತುಂಬಿ |
 ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಧವಳದ ||
 ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಧವಳದ ಪದನ ಪಾ-
 ಡುತ್ತಲಿತ್ತಿದರಿ ಸಿರಿವರಗೆ

|| ೯೨ ||

ಬೊಮ್ಮ ತನ್ನರಸಿ ಕೂಡೆ ಬಂದೆರಗಿದ ||
 ಉಮ್ಮೆಯರಸ ನಮಿಸಿದ ||
 ಅಮ್ಮರರೆಲ್ಲರು ಬಗೆಬಗೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳ |
 ರಮ್ಮೆಯರಸಗೆ ಸಲಿಸಿದರು

|| ೯೩ ||

ಸತ್ಯಲೋಕದ ಬೊಮ್ಮ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನಿತ್ತು |
 ಮುಕ್ತಾ ಸುರರು ಮುದದಿಂದ ||
 ಮುತ್ತಿನ ಕಂಠೀಸರವ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿತ್ತು |
 ಮಸ್ತಕದ ಮಣಿಯ ಶಿವನಿತ್ತು

|| ೯೪ ||

ತನ್ನರಸಿಕೂಡೆ ಸವಿನುಡಿ ನುಡಿದಾಗ |
 ವದನದಲ್ಲಿದ್ದಿ ಕೆಡದಂತೆ ||

ವಹ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿ ಅವನೊಳಗಿದ್ದ |

ತನ್ನಾಹುತಿ ದಿಬ್ಬಣ ಸುರರಿಗೆ

|| ೯೬ ||

ಕೊಬ್ಬಿದ ಖಳರೋಡಿಸಿ ಅಮೃತಾನ್ನ ಉಟಕ್ಕೆ |

ಉಬ್ಬಿದ ಹರುಷದಿ ಉಣಿಸಲು ||

ಉಬ್ಬಿದ ಹರುಷದಿ ಉಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿಂಧು |

ಸರ್ಬರಿಗೆಡೆಯ ಮಾಡಿಸಿದ

|| ೯೭ ||

ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೌತಣವ |

ದಾನವರು ಕಡಿಸದೆ ಬಿಡರೆಂದು ||

ದಾನವರು ಕಡಿಸದೆ ಬಿಡರೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವ-

ಪ್ರೀವೇಷವ ಧರಿಸಿದ

|| ೯೮ ||

ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದುನ್ನತಮಯವಾದ ಲಾ-

ವಣ್ಯದಿಂದ ಮೆರೆವ ನಿಜಪತಿಯ ||

ಹೆಣ್ಣು ರೂಪವ ಕಂಡು ಕನ್ಯೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ಇವ-

ಗನ್ಯರೇಕೆಂದು ಬೆರಗಾದಳು

|| ೯೯ ||

ಲಾವಣ್ಯಮಯವಾದ ಹರಿಯ ಸ್ತ್ರೀವೇಷಕ್ಕೆ |

ಭಾವಕಿಯರೆಲ್ಲ ಮರುಳಾಗೆ ||

ಮಾವರ ಸುಧೆಯ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಡಿಸಿ ತನ್ನ |

ಸೇವಕಸುರರಿಗುಣಿಸಿದ

|| ೧೦೦ ||

ನಾಗನ ಮೇಲೆ ತಾ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ |

ಆಗಲೆ ಜಗವ ಜತೆನದೆ ||

ಆಗಲೆ ಜಗವ ಜತೆನದೆ ಧರಿಸೆಂದು |

ನಾಗಬಲಿಯ ನಡೆಸಿದರು .

|| ೧೦೧ ||

ಜಯವಿತ್ತೆ ಕ್ಷೀರಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ।

ದಯದಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಲಹಲಿ

|| ೧೦೭ ||

ಈ ಪದನ ಮಾಡಿದ ವಾದಿರಾಜಮುನಿಗೆ ।

ಶ್ರೀಪತಿಯಾದ ಹಯವದನ ||

ತಾಪನ ಕಳೆದು ತನ್ನ ಶ್ರೀಚರಣದ ಸ-

ಮೀಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಲಹಲಿ

|| ೧೦೮ ||

ಇಂತು ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-

ಕಾಂತನ ಕಂದನೆನಿಸುವ ||

ಸಂತರ ಮೆಚ್ಚಿನ ವಾದಿರಾಜೇಂದ್ರಮುನಿ ।

ಪಂಥದಿ ಪೇಳಿದ ಪದವಿದು

|| ೧೦೯ ||

ಶ್ರೀಯರಸ ಹಯವದನಪ್ರಿಯ ವಾದಿರಾಜ-

ರಾಯ ರಚಿಸಿದ ಪದವಿದು ||

ಆಯುಷ್ಯ ಭವಿಷ್ಯ ದಿನದಿನಕೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು ನಿ-

ರಾಯಾಸದಿಂದ ಸುಖಿಸರು

|| ೧೧೦ ||

ಬೊಮ್ಮನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಈ ಮದುವೆ ||

ಕ್ರಮದಿ ಮಾಡಿ ವಿನೋದಿಸುವ ||

ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಗೂ ಈ ರಮ್ಮೆಗಡಿಗಡಿಗು ।

ಅಸುರಮೋಹನವೇ ನರನಟನೆ

|| ೧೧೧ ||

ಮದುವೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದನ ಪಾಡಿದರೆ ।

ಮದುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುದವಹುದು ||

ವಧುಗಳಿಗೆ ಒಲೆಭಾಗ್ಯ ದಿನದಿನಕೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು ।

ಮದನನಯ್ಯನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ||

ತೋಭಾಸೆ || ೧೧೨ ||

ಕ್ಷುಧೆಯ ಕಳೆವ ನವರತ್ನದ ಮಾಲೆಯ |
 ಮುದದಿಂದ ವಾರಿಧಿ ವಿಧಿಗಿತ್ತು ||
 ಚದುರವರನ ವಾಯುದೇವರಿಗಿತ್ತು |
 ವಿಧುವಿನ ಕಲೆಯ ಶಿವಗಿತ್ತು || ೧೦೨ ||

ಶಕ್ರನೊದಲಾದ ದಿಕ್ಷಾಲಕರಿಗೆ |
 ಸೊಕ್ಕಿದ ಚೌದಂತಗಜಂಗಳ ||
 ಉಕ್ಕಿದ ಮನದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ವರುಣದೇವ ಮದು-
 ಮಕ್ಕಳಾಯುಷ್ಯನ ಬೆಳೆಸೆಂದ || ೧೦೩ ||

ಮತ್ತೆ ದೇವೇಂದ್ರಗೆ ಪಾರಿಜಾತವನಿತ್ತು |
 ಚಿತ್ತವ ಸೆಳೆವಸ್ವರಸ್ತ್ರೀಯಲೆ ||
 ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟ ವರುಣದೇವ ಹರಿ...
 ಭಕ್ತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸೆಂದ || ೧೦೪ ||

ಪೊಳೆವ ನವರತ್ನದ ರಾಶಿಯ ತೆಗೆತೆಗೆದು ::
 ಉಳಿದಮರರಿಗೆ ಸಲಿಸಿದ ||
 ಉಳಿದ ಅಮರರಿಗೆ ಸಲಿಸಿದ ಸಮುದ್ರ |
 ಕಳುಹಿದನವರವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ || ೧೦೫ ||

ಉನ್ನತನವರತ್ನಮಯವಾದ ಅರಮನೆಯ |
 ಚನ್ನೇಮಗಳಿಂದ ವಿರಚಿಸಿ ||
 ತನ್ನ ಅಳಿಯಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು |
 ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಡಿ ಇಡದಂತೆ || ೧೦೬ ||

ಹಯವದನ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿಗೆ |
 ಜಯವಿತ್ತು ಪ್ರೇರಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ||

ಶೋಭಾನವೆನ್ನೀರೆ ಸುರರೊಳು ಸುಭಗನಿಗೆ ।

ಶೋಭಾನವೆನ್ನೀ ಸುಗುಣನಿಗೆ ॥

ಶೋಭಾನವೆನ್ನೀರೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರಾಯಗೆ ।

ಶೋಭಾನವೆನ್ನೀ ಸುರಪ್ರಿಯಗೆ ॥

ಶೋಭಾನೆ ॥

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭನಹಾಡು ಮುಗಿದುದು

॥ ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆಯಾದಂತೆ ನುಡಿದಿನ ಶ್ರೀವೈದವೇದವನದ ವಾದನೆಯ ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವಾಗ, ಶ್ರೀಭೂತರಾಜರು ಅವೈದವನದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದರು. ಆಗ ಶ್ರೀವೇದವೇದ್ಯರು, ತನು ಗುರುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ವೈದವನನೊಳಗೆ ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಪುನಃ ಆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಶ್ರೀಭೂತರಾಜರು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಶ್ರೀವೇದವೇದ್ಯಗುರುಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀನಾರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡದೆಯೇ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಕಂಡರೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾನವರೆಂತೆ ಈ ಮುಜುಗಣಕ್ಕಿರ ದೇಹವು ಶುಕ್ಲ ಕುಸುಮಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿರದಕಾರಣ ಮಾನವರ ದೇಹದಂತೆ ನಾಶಹೊಂದಲಾರದುದು; ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ದೇಹತತ್ವಗಳಮಾಡುವರು. ತಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ದೇಹಸಂಗ್ರಹಮಾಡುವವರಾಗಿರುವೆವೆಂಬ ಭಗವದ್ಭಾವವು ಸ್ವಯಂಬಹುವು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ತತ್ತ್ವಸಂಖ್ಯಾನವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಸ್ವಂದಿಗುಣ ಸರಸ್ವರ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವಿದೆ.

ಸಾಯುಹಿಮುಷ್ಣತಾಪೋಶೇತತ್ಯಕ್ಷಂ ತತ್ತ ಸು ಸಂಪದಃ
ಶುಕ್ಲ ತೋಗಿತಸಂಪಂಧೋ ನಾರೋನ್ಯೈವ ಕರಾಚನ
ಯಥಾ ವಿಸ್ತೋಃ ರಮಾಂಯಾಶ್ಚ ನಾರೋನಿ. ತಥಾ ನ ನೃ
ಇತರೇನಾಂ ಹಿ ಶುಕ್ಲಾದಿಸಂಪದೋಽಸ್ತಿ ಹಿ ಸರ್ವದಾ
ಇತ್ಯಪ್ಯಕ್ಷಂ ಸ್ವಯಂ ಪೂರ್ವಾ ವಾಚಯಮೇವೈತದೇವೈ
ಇತ್ಯಕ್ಷ ಸಂಶಯೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಸು ಧಾರಯಃ ಪರೇಣ ವೈ
ಕ್ರಮಾ ಕೇನಾಪ್ಯಾಪ್ತಂ ಯಾನ್ಯಪಿ ಸಂಪದಾಂ ಭೇದಾದ ಯಃ
ನತಿ ಸಂಪಾದಯತಃ ಕ್ಷಮೋ ಭಾಷತಾ ಶುಕ್ಲಂ ವಿದುಃ
ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಭವತೀತಿ ತತ್ರ ಹ್ಯಹ ರೋಮಾ ಸದೃಶಃ

ಸ್ತುಂದ ಉವಾಚ....

ಯದಾ ದುರ್ಮತದಾನಾನ್ನಿವರ್ತಾಪ್ತಸ್ತಹಿ ಕೃಣಾತಪಃ
ದೇನಾ ವಿಸ್ತುಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಅಸ್ತುವನ್ನೋತ್ತಮಾರ್ಥೈಃ
ತದಾ ವಿಸ್ತುಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ಸರ್ವದೇವಾನ್ಪರೀಕ್ಷ್ಯ ಚ

ಉನಾಚೆ ನಾಯುಂ ಪ್ರೀತ್ಯೈವ ಅವತೀರ್ಯ ನಿವಾರಯ |
 ಓಮಿತ್ಯುಕ್ತಾ ಸ್ವೀಚಕಾರ ಗುರೋರಾಜ್ಞಾಂ ನ ಲಂಘಯೇತ್ |
 ಆಜ್ಞಾಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಶಿರಸ್ಯಾವತಾರಾಯ ಮನೋ ದಧೇ |
 ವಿಶುದ್ಧಸಾಜಕಕ್ಷೇತ್ರೇ ನಂತಾಸನಪೂಜಕಃ |
 ಭವಿಷ್ಯತಿ ವಿಶುದ್ಧತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವ್ರತನಿಷ್ಠಿತಃ |
 ವೇದವತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ತಸ್ಮಾಜ್ಜ್ಞತೋ ಭವೇತ್ಪ್ರಭುಃ |
 ಯದುಪುತ್ರಾಪ್ಯಂ ಯಥಾ ಭೀಮಃ ಪ್ರಜಾತಃ ಸ್ವರ್ಶಮಾತ್ರತಃ |
 ಅಜ್ಞದೃಷ್ಟಾಪ್ಯ ಶರೀರಂ ತು ಜಾತವದ್ವೈಶ್ಯತೇ ಬಹಿಃ |
 ಲಾತವ್ಯಸ್ಯ ಮುಷುಸ್ಥಸ್ಯ ಕ್ಲಪ್ತಂ ಪ್ರತಿಯುಗೇ ಯುಗೇ |
 ವಾಯೋಃ ಪ್ರವೇಶಸರ್ಯಂತಂ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾಧ ಗಚ್ಛತಿ |
 ಇದಂ ಶರೀರಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಲಾತವ್ಯೋ ಮಾರುತಾಮಿಯಾತ್ |
 ರಜೋಧಿಕೇನ ಸತ್ವೇನ ನಿರ್ಮಿತಂ ತಚ್ಚರೀರಕಂ |
 ಶುಕ್ಲಾದಿಭಿಃ ಪ್ರಜಾತಂ ತತ್ಕದಾಪಿ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
 ತಚ್ಚರೀರಂ ತು ನಾಯುರ್ಹಿ ತಂ ನಿಷ್ಕಾಸ್ಯ ಪ್ರವಿಶ್ಯತಿ |
 ವಿಲಕ್ಷಣಾ ತು ದೇವಾನಾಮುತ್ಪತ್ತಿರಿತಿ ಸಾಧನಃ |
 ಅಮನಂತಿ ತಥಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಯಸ್ತತ್ಪದರ್ಶಿನಃ |
 ಯೇನ್ಯಥಾ ತು ವಿಜಾನಂತಿ ತೇಽಸಂತಸ್ತನು ಅಲಯಾಃ |
 ತತ್ಯಕ್ತಂ ತು ಶರೀರಂ ಚ ಕುಣಸಂ ಯೋ ವಿದುರ್ಹಿ ತೇ |
 ಅಸಂಶಯಂ ತಮೋ ಯಾಂತಿ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ||
 ತತಃ ಕಾಲಾಂತರೇ ಸೋಽಪಿ ವಾದಿರಾಜೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
 ಯತ್ಪ್ರಪ್ತಂ ತನ್ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ||

ಅಂದರೆ—ಪೂಜ್ಯನೇ ನಾಯುದೇವನು ಮಧ್ವನೆಂಬ ಅವತಾರವನ್ನು
 ಮಾಡುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ನಾಯುದೇವರ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತ
 ಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಎಂದೂ ಆ ಗಲಾರದು. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ, ರಮೆಯ
 ಅವತಾರಗಳಿಗೆ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ ಶ್ರೀ-
 ನಾಯುದೇವರಿಗೂ ಇರಲಾರದು. ಇದು ನಿಶ್ಚಿತವಿಷಯ. ಆ ನಾಯು-
 ದೇವರಿಂದ ಕೆಳತರಗತಿಯ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತ

ಸಂಬಂಧದೇಹವು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲವೆಂದೂ ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವೆ.” ಆದರೆ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಗುವರೆಂಬಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಈ ಸಂಶಯವನ್ನು ಇನ್ನಾರು ಪರಿಹರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದು ಕಾರಣ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರುವೆ” ಎಂದು ಋಷಿಗಳು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸ್ವಂದನು ಅನಾದಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗನಾಗಿ, ರೋಮಾಂಚಿತ ಶರೀರನಾಗಿ ಸಂತೋಷಾಶಿತಯದಿಂದ ಗದ್ಗದಸ್ವರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. “ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುರ್ಮತವೆಂಬ ದಾವಾಗ್ನಿಯು ತುಂಬುವಾಗ ಕೃಪಾಲುಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿವಿಧಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವದೇವತೆಗಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ, ಆ ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ, ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದು, ‘ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ! ನೀನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲವೆನಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ಮತಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸು.’ ಎಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ಗುರುಗಳ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಿಸಬಾರದೆಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಆ ವಾಯುದೇವನು ಅಗಬಹುದೆಂದು ಒಪ್ಪಿ ಪನಿತ್ರವಾದ ಷಾಜಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನಂತೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ, ವ್ರತಸಿಂಹನಾಗಿ ಶುದ್ಧಾಂತಕರಣನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇದವತಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರು ಕುಂತಿದೇವಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭೀಮಸೇನಾನವತಾರವಾದಂತೆ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಅವತರಿಸುವನು. ತಿಳಿಯದವರಿಗೆ ಬಾಲಕನು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ತುತಿ ಮಧ್ವಾವತಾರವಾಗುವ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಜುಗುಣದವರಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯರು ಆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣದ ಶರೀರಧಾರಿಯಾಗಿ ಆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳ ವರೆಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಕ್ಲಪ್ತವಾದುದರಿಂದ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವನು ಅವತಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭೂಮಿಗಳೆಂಬುದವತನಕ ಆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಲಾತವ್ಯರಿದ್ದು ವಾಯುದೇವರು ಬಂದೊಡನೆ ಆ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವರು. ಇಂತಹ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾದ ಲಾತವ್ಯರು ಮುಂದೆ ವಾಯುದೇವರ ಸಹವಿಗೆ ಬರುವರು. ಆದರೆ ಆ ಶರೀರವು ರಜೋಧಿಕ ಸ್ವಗುಣದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಎಂದೂ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಗಳ

ಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾದುದಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿರುವ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಲಾತವ್ಯರನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವನು ವ್ರವೇಶಿಸುವನು. ದೇವತೆಗಳ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯು ವಿಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮತತ್ವದರ್ಶಿಗಳಾದ ಸಾಧುಗಳು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುವವರು ಅಸಜ್ಜನರಾಗಿರುವವರು; ತಮೋಯೋಗ್ಯರೂ ಆಗಿರುವರು. ಋಜುಗಳು ತಮ್ಮಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಶರೀರವನ್ನು ಹೇಣವೆಂದು ತಿಳಿದವರೂ ನಿಜವಾಗಿ ಅಂಥಾತಮಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ಆ ಋಜುಗಣದ ಲಾತವ್ಯರು ಶ್ರೀನಾದಿರಾಜರೆಂಬ ಯತಿಗಳಾಗುವರು. ಋಷಿಗಳೇ! ನೀವು ಕೇಳಿದ ವಿಸಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಈ ವಿಸಯದಲ್ಲಿ ನಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುವುದು.

ಆದುದರಿಂದ ರುದ್ರಾದಿಗಳೆಂದುತ್ತಮರ ದೇಹಗಳು ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಗಳ ಸಂಬಂಧಶೂನ್ಯವಾಗಿರುವವು ಶ್ರೀನಾಯುದೇವರಂತೆ ಲಾತವ್ಯರೂ ಶ್ರೀಹಯ. ಗ್ರೀವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಾ, ನಿಶ್ಚರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವಾತತ್ಪರರಾಗಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ದೇವೋತ್ತಮರಿಗೆ ಆಮ್ನಾಯಸಮುದಾಯವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಪರಿಯಾದ ತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ಆ ಲಾತವ್ಯರೇ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯಾಣತಿಯಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿರುವರು. ಅಂದರೆ ಕುಂಡಿನನಗರದಲ್ಲೊಬ್ಬ ಶುದ್ಧವಂಶದ ಸತ್ಯಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಬಹುಕಾಲ ಸಂತಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗವನು ಸತ್ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸುಶೀಲಿಯಾದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಿಂದೊಡಗೂಡಿ ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು ಪ್ರೀತರಾಗಲೆಂದು ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿದನು. ಆ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಪುತ್ರರತ್ನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಪುತ್ರರತ್ನರೂಪದಿಂದ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯಯಜುಗಳೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರುಕ್ಮಿಣಿಯರ

ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಅವತರಿಸಿದವರು. ಇಂತಹ ಬಾಲಕನ ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವ-
ಗಂಧರ್ವ ಮುನಿಚಾರಣರು ಅಸ್ತರೆಯುರಿದೊಡಗೂಡಿ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಬಾಲಕನು ಬೆಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಸರ್ವಜ್ಞ-
ನಾದುದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ಇತರ ಮಹನೀಯರನ್ನೂ
ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂದಮೇಲೆ
ಸಾಧಾರಣಜನರನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಸ್ವತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
ಅನಂತರ ತಂದೆಯಿಂದ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಋಷಿಸೇತನಾದ ಬಾಲಕನು ಯೋಗದ
ಎಂದೂ ಅರಿಯದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಜನರನ್ನು
ಬೆರಗುಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದನು. ಇವರು ಅತ್ಯುತ್ತಮಾಧಿಕಾರಿಯಾಗುವುದರಿಂದ
ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನೇದವ್ಯಾಸರು ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ಗೋಚರರಾಗಿ
ಪಾಂಡವಾದಿಗಳ ಹಿತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವರ
ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಸಕಲಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಾ, ಅನಾದಿ-
ಯಿಂದಲೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತಿಸಿಕೊಂಡರು.
ಅನಂತರ ಶುದ್ಧವಂತೀಯನಾದ ಕನ್ಯೆಯಿಂದ ದಿವಾಹಿತರಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥ
ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು.

'ಸ್ವಧರ್ಮಸಿಂಹಚರಜನ್ಮಭೀಷ್ಮಮಾಸ್ತು ನಿಂಜತಾವೇತಿ ತತಃ'

ಜಯರಾಜ ಮಹಾ

ಅಂದರೆ ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮುಕ್ತ ಸಂತೋಷದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ
ನೂರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಜಿಸಿ ಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವಾಗುವೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀದ್ವಾರಾ ತನ್ನನ್ನು ಹೋಮವನೆಂದು ತಿಳುವಿರುವ ಶ್ರೀಕುಮಾರ
ಉಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾ
ಅವತರಿಸಿದಾಗ ತನ್ನ ಶ್ರಮವಿಹಿತಸದ್ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವ ತರವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ
ಇಲ್ಲದೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಅಸದೃಶವ್ಯಾಸಿಯಾದುದರಿಂದಲೂ,
ಇವರಿನ್ನು ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಗೆ ಬರಲರ್ಹರಾದವರೆಂದು ಮಿಚಾರಶೀಲರಿಗೆ
ತೋರುವಂತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಧರ್ಮವು
ವಿಹಿತವಾಗಿರುವುದು, ಇಂತಹ ಅಶ್ರಮದವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಧರ್ಮವು ವಿಹಿತ-
ವಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ಸಕಲರಿಗುಪದೇಶಿಸುತ್ತಾ, ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವೇದಾಂತ

ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪದೇಶಿಸುತ್ತಾ ಸಿಸ್ವಹವಿರಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತು 'ಭಿಕ್ಷುಯಾ
 ವಾ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ' ಅಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದಲಾಗಲೀ
 ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಬಹುದು, ಎಂಬಂತೆ ಕೇವಲ ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಜೀವನ-
 ವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಸಾದಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿತರದಿಂದಿರುವ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾದ್ರಮಾದೇವಿಯು ರುಕ್ಮಿಣೀರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿರುವ
 ದರಿಯನ್ನರಿತು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಪ್ರತಿದಿನ ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿದೇವಿಯ
 ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅತಿಪವಿತ್ರವಾದ
 ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ಕುಂಡಿನನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆ
 ನಗರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಭೀಷ್ಮಕರಾಜನ ಮಗಳಾಗಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೆಂಬ
 ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆ ದೇವಿಯು ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ
 ರಕ್ಷಕರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಿಂಹರರಾದುದರಿಂದಲೂ,
 ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವರಾದುದರಿಂದಲೂ, ವಿರಕ್ತಶಿಖಾವಣೆಗಳಾದುದರಿಂದಲೂ,
 ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಇವರನ್ನು ತಡೆಯುವರಿ
 ದ್ದಿಲ್ಲ. ತಡೆದರೂ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿ
 ದ್ದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದಕಾರಣದಿಂದ
 ಇವರು ಆ ದೇವಿಯ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ
 ಇಲ್ಲದೆ ಸಂಚರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆಂದು
 ಮೊರಟ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು
 ಅತಿಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೀದೇವೀಸ್ವರೂಪಳಾದ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಮಾತೆಯನ್ನು
 ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಿರಲು ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ಪರಮಪುರಷನಾದ
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ತಂದೆಯಿಸಿದ ಭೀಷ್ಮಕನು ಸಂಕಲ್ಪಿ-
 ಸಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಭೀಷ್ಮಕನ ಮಗನಾದ ರುಕ್ಮಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಡುವೈರಿ-
 ಯಾದುದರಿಂದ ಆ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ
 ಅದನ್ನೇ ಸಾಧಿಸತೊಡಗಿದನು. ಭೀಷ್ಮಕನು ಪ್ರಬುದ್ಧನಾದ ಬಲಾಢ್ಯನಾದ
 ತನ್ನ ಮಗನು ತಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನು ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದುದರಿಂದಲೂ ಮಗನ
 ಮೇಲಿನ ಮಹಾಮಮತೆಯಿಂದಲೂ, ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೂ
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಪರಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ
 ರುಕ್ಮಿಯು ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು

ವಿನಾಹಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಸಾಲ್ವ, ಜರಾಸಂಧ ಮೊದಲಾದವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ವಿನಾಹಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಅರಸರಿಗೂ, ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನಿತ್ತು ದ್ವಾರಕಾಧಿಪತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದ್ವೇಷದಿಂದಾಮಂತ್ರಣವನ್ನೀಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಶಿಶುಪಾಲನು ನಾಲ್ಕುದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಚಿನ್ನದ ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲಂಕೃತಗಳಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವ ಅನೇಕ ರಥಗಳಿಂದಲೂ, ಮತ್ತಮಾತಂಗಗಳ ಹಿಂದಿಸಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವ ಚತುರಂಗಬಲಸಹಿತನಾಗಿ ಮಹಾವಿಭವದಿಂದ ಕುಂಡಿನನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದನು. ಆಗ ಭೂಪಾಲನಿಲ್ಲದೆ ಮದರ್ಭದೇಶಾಧಿಪತಿಯು ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಬೇರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನಿಳಿಸಿದನು. ಆದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿನಾಹ ಕಾಲದಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಸಕಲ ಸೇನಾಯುತರಾದ ದುಷ್ಯಸ್ವಭಾವದ ಜರಾಸಂಧ, ಸಾಲ್ವ, ದಂತವಕ್ರ, ವಿದೂರಥ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ರಾಜರೂ ಆ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿ ಆ ರಾಜಾತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗಿರಲು ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಯಾನಾಗಲೂ ನಿತ್ಯಾವಿಯೋಗಿನಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ವರಸದಪ್ರದಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಯಾವ ತರದ ದೋಷಲೇಶವಿಲ್ಲದವಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಸರ್ವಜ್ಞೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಳಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ನಾ ದಿ ಯಿಂ ದ ಹರಿಸದ್ಭಕ್ತಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಯಾನಾಗಲೂ ಹರಿಮಾತ್ರಾಧೀನಳಾಗಿದ್ದರೂ,

‘ಪ್ರಾಪ್ತೇ ನರೇಷು ಜನನೇ ನರಪತ್ನವೃತ್ತಿಃ !

ಜ್ಞಾನಾದಿಗೂಹನಮುಖಾಧ್ಯಯನಾದಿ’

ಅಂದರೆ ದೇವತೆಗಳು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ವ ತ ರಿ ಸು ವಾ ಗ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನಡಗಿಸಿ ಮಾನವಾನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಧ್ಯಯನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ದೇವತೆಗಳ ಭರ್ಗುವೆಂದಿರುವಕಾರಣದಿಂದ, ತಾನು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಮನುಷ್ಯರ

ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ತನಗೆ ಶಿಶು-
ವಾಲನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ; ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ತನಗೆ ವರನಾಗಬೇಕು;
ಅದಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ದುಃಖದೂರಳಾದರೂ,
ದುಃಖಿಸುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಳು-ಚಿಂತಾತುರಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು.
ಆಗ, ಅಂದೂ ಎಂದಿನಂತೆ ನಿರ್ದೋಷ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರಲು,
ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನಾದರಿಸಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು
ಬರೆದು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ಇದೊಂದು
ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀವಿಗ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀವು
ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ನಿಮಗತುಲಪುಣ್ಯರಾಶಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ನೀವಿಲ್ಲಿಂದ
ಹೀಗೆಯೇ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ಸರಮಾತೃನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಾನು ಒರೆಮಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸಂದೇಶ
ವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಹು
ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ನಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಸೇರಲು ನಿಮ್ಮ ಹೊರತನ್ನಾರಿಗೂ
ಶಕ್ತಿಯಿರದು, ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಅರಿಯದಂತೆ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ
ನಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಸೇರಿ. ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನೇಯುವುದಲ್ಲದೆ,
ಈ ವಿನಾಹಕಾರ್ಯವು ಕೈಗೂಡುವಂತೆ ನೀವೂ ಬಹಳ ಸಾಹಸವನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ನಂತರ ಅತಿಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು ನಡೆ-
ದಿರುವ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಹೊರಡಿರಿ'
ಎಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು.

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರು, ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವರ
ಪದವಿಗೆ ಬರತಕ್ಕವರೇ ಆದುದರಿಂದ ಯಾರೂ ಅರಿಯದಂತೆ ವಿವರಭೇದದಿಂದ
ಹೊರಟು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಆಗ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದಿವ್ಯಸ್ವರ್ಣಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಕಂಡು ಆನಂದತುಂದಿಲರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕರ್ತವ್ಯ
ಸರಾಬ್ಧುಬರೋ ಎಂಬಂತಿರುವಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯ
ಗೆಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ಆಚಾರದಿಂದ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನಾಸನದಿಂದಿದ್ದು ಆ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರನ್ನು ಆ ದಿವ್ಯಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದೇವತೆಗಳು ತನ್ನನ್ನರ್ಚಿ

Statement about ownership of
Sri Haridasabharathi (Kannada)
under (Rule 8 form IV), Newspapers
(Central) Rules 1956.

- 1 Place of Publication : ... Bangalore
- 2 Periodicity of its
Publication ... Monthly
- 3 Printer's Name : ... Sri P. N. Vaidya-
nathan
Nationality : ... Bharatiya
Address : ... Yugantara Press,
Chamarajpet, B'lore-18
- 4 Publisher's Name : ... H. R. Gopaladas
Nationality : ... Bharatiya
Address : ... Chamarajpet,
Bangalore-18
- 5 Editor's Name : ... H. R. Gopaladas
Nationality : ... Bharatiya
Address : ... Raghavendra
Colony, Chamarajpet
Bangalore-18
- 6 Name and address of ... H. R. Gopaladas
individuals who own Chamaraajpet,
the paper : Bangalore-18

I, H. R. Gopaladas, hereby declare that the
particulars given above are true to the best of my
knowledge and belief.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರು : ಬೆಲೆ 3 ರೂ. 50 ನ.ಪೈ.
(ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 1 ರೂ.)

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು :
ಬೆಲೆ 37 ನ.ಪೈ. (ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 12 ನ.ಪೈ.)

ನಾಲ್ಕು ಗೀತೆಗಳು : (ಗೋಪೀಗೀತೆ, ವೇಣುಗೀತೆ, ಭ್ರಮರಗೀತೆ,
ಪಾಂಡನಗೀತೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ, ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತ)
ಬೆಲೆ 50 ನ.ಪೈ. (ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 16 ನ.ಪೈ.)

6 ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿಯಲ್ಲದೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆ 25% ಕರ್ಮಾಪಕ್ಷ.
ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

— ಸಂಪಾದಕ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ

ಗೀತಾವಿವೃತ್ತಿಯ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸುಲಭಶೈಲಿಯ ಅನುವಾದ.
ಬೆಲೆ 3 ರೂ. ಮಾತ್ರ ಮನಿಯೂಡರ್ ಮಾಡಿದರೆ, ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ
ಅಂಚೆವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ವಿ. ಪಿ. ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥ.

ಈ ಪುಸ್ತಕ ಗ್ರಂಥ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಳಾಸ :—

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಶ್ರೀಕರ್ಮಜ್ಞ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಸೇವಾಸಂಘ,
ಹದಡಿಬಡಾವಣೆ, ದಾವಣಗೆರೆ.

‘श्रीपतिमनदो नः’

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸನಾಜ್ಞೆಯ ಮತ್ತು ಹರಿಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಮೂಲಕ
ಶ್ರೀಮಂಥಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಸಂಪುಟ ೧೦]

೧೯೬೦ - ಮಾರ್ಚ್

[ಸಂಚಿಕೆ ೫]

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸರು

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಲೋನಿ, ಹಾಮರಾಜನೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.

ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಂಟಾ : ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು.

— ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ —

	ಪುಟ
ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ ೧
ಬಾಯಿಪಾಠ ೨
ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರ ೪
ಶ್ರೀಮದೈತರೇಯೋಪನಿಷತ್ ೫೧
ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ೨೫

ಸಾ ದ ರ ಸ್ವೀ ಕಾ ರ

“ ಪರಿಮಳ ” ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಿಂದ ಅಭಿಮಾನ ಪೂರ್ವಕ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಿಮಳ ಅನಂದ ಶೀರ್ಛಾಂಕವನ್ನು ಆದರ ಪುರಸ್ಕರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀಯುತರು ೧೭೨ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವೀಪಯೋಗಿಗಳಾದ ಉತ್ತಮ ಲೇಖನಗಳನ್ನೇಕವನ್ನು ೧ ರೂ. ೫೦ ನ. ಪೈಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಈ ಅಂಕ ಸಿಗುವುದಕ್ಕೆ ವಿಳಾಸ ಹೀಗಿದೆ :—

ಪ್ರಕಾಶಕರು .

ಶ್ರೀ ಪರಿಮಳ ಸಂಶೋಧನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ

“ ಗೋಪುರದರ್ಶಿನೀ ” ಅರಮನೆ ಬೀದಿ,

ನಂಜನಗೂಡು.

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹ ರಿ ದಾ ಸ ಭಾ ರ ತಿ

‘ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾತ್ರಾಮ ದ್ವಿತೀಯಾ ಭೀಮ ಉಪಾಸನಾ |

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ:’ ||

ಸಂಪುಟ ೧೧	೧೯೬೧—ಮಾರ್ಚ್	ಪಂಚಕ ೫
-------------	-------------	-----------

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

“ ಗುರುಬ್ರಹ್ಮರವಿ ಗತಿಯೆಂಬ ಮನಸನನಿಗಿ
ಪರಮಶಾಂತನಿಗೆ ಪರಪ್ರೇಮನಿಗೆ
ದುರುಬುದ್ಧಿ ಇರದವಗೆ ಸುರತ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ
ಉರುತರದ ತತ್ವಗಳು ಅವಿರತ ಪ್ರೀತಿಯ
ದೊರೆವನಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಜಯವಿಠಲ ಲರೇಯ
ಪರಮಹರುಷಸಟ್ಟು ನಲಿದಾಡುವೆನೆಂದು ”

ಶ್ರೀ ವಿಜಯಲಿಂಗಯ್ಯರು

ಬಾಯಿಸಾಠ

ರಾಗ: ಶಂಕರಾಭರಣ ಅಟತಾಳ

ಕೇಳಿದೆ ನಿನ್ನಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೆ

||ಪ||

ನೀರೊಳು ಮುಳುಗಿದೆಯಂತೆ ದೊಡ್ಡ !
ಭಾರಗಿರಿಯ ಪೊತ್ತೆಯಂತೆ,
ಗೆಡ್ಡೆ ಬೇರುಗೆಣಸು ಮೆದ್ದೆಯಂತೆ, ಆಹ
ಮೂರಿರಡರಿಯದ ಪೋರನ ಮಾತಿಗೆ
ಘೋರದಾನವನ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದಿಯೆಂದು

||೧||

ನಾರಿಯೊಬ್ಬಳ ಪೆತ್ತೆಯಂತೆ, ಹೆತ್ತ !
ನಾರಿಯಳನು ಕೊಂದೆಯಂತೆ
ನಿನ್ನ ನಾರಿಚೋರನ ಕೊಂದೆಯಂತೆ, ಆಹ
ಊರ ನಾರಿಯರಿಂದ ಬೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪರ-
ನಾರಿಯರಭಿಮಾನ ಗಾರುಮಾಡಿದಿಯೆಂದು

||೨||

ತುರುಗರಾವುತನಾದೆಯಂತೆ, ನಿನ್ನ !
ಕರದಿ ಕಡೆಗೋಲು ನೇಣಂತೆ
ನಿನಗೆ ಸರಿ ಧರಿಯೊಳಗಿಲ್ಲವಂತೆ, ಆಹ
ವರದಪುರಂದರನಿತ್ಯಲ ನಿನ್ನಯ
ಪರಿಸರಿ ಮಹಿಮೆಯ ಹರುಷದಿಂದಲಿ ನಾ

||೩||

ರಾಗ ಬಿಲಹರಿ ತಾಳ ಆದಿ

ನಾರಾಯಣ ಎನ್ನ ಬಾರದೆ ನಿಮ್ಮ
ನಾಲಿಗೆಯೊಳು ಮುಳ್ಳು ಮುರಿದಿಹುದೆ ||೪||

ವಾರಣಾಸಿಗೆ ಪೋಗಿ ದೂರ ಬಳಲಲೇಕೆ |
ನೀರಕಾವಡಿ ಪೊತ್ತು ತಿರುಗಲೇಕೆ ||
ಊರೂರು ತಪ್ಪದೆ ದೇಶಾಂತರವೇಕೆ |
ದಾರಿಗೆ ಸಾಧನವಲ್ಲವೆ ಹರಿಸಾಮು ||೫||

ನಿತ್ಯಸವಾಸವಿದ್ದು ಹಸಿದು ಬಳಲಲೇಕೆ |
ಮತ್ತು ಚಳಿಯೊಳು ಗಂಗೆ ಮುಳುಗಲೇಕೆ ||
ಹಸ್ತನ ಪಿಡಿದು ಮಾಡುವ ಜಪತವವೇಕೆ |
ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಲ್ಲವೆ ಹರಿಸಾಮು ||೬||

ಸತಿಸುತರನು ಬಿಟ್ಟು ಯೃಗಳಾಶ್ರಮವೇಕೆ |
ವ್ರತಕೃಚ್ಛ್ರ ಸೇಮ ನಿಷ್ಠೆಗಳೇತಕೆ ||
ಪೃಥಿವಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಠಲನ |
ಅತಿಶಯದಿಂದೊಮ್ಮೆ ನೆನದರೆ ಸಾಲದೆ ||೭||

ರಾಗ ಮಧ್ಯಮಾನತಿ ತಾಳ ಅಟಿತಾಳ

ಮಲತವೆತ್ತಿಡಿದೊ ದುರ್ಗತಿಮಲ್ಲಿದೊ
ಹರಿ ಹರಿ ಹರಿಯೆಂದು ಸ್ಮರಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ||೮||

ಸ್ನಾನವೇತಕೆ ಸಂಧ್ಯಾ ಜಪ ತಪವೇತಕೆ |
ಮೌನವೇತಕೆ ಮಾಸವ್ರತವೇತಕೆ ||

ಮಾನಸದಲಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದ ಧ್ಯಾನಿಸುವಂಥ |
ಜ್ಞಾನವಂತರ ಸಂಗಸುಖದೊಳಿಪ್ಪವರಿಗೆ ||೧||

ತೀರ್ಥವೇತಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಯು ಏತಕೆ |
ಗೋತ್ರಧರ್ಮದ ಪುಣ್ಯ ಬಯಸಲೇಕೆ ||
ಸೂತ್ರದಿ ಜಗವೆಲ್ಲ ಮೋಹಿಸುವಾತನ |
ಸ್ತೋತ್ರದಿಂ ಪಾಡಿ ಹಿಗ್ಗುವ ಭಾಗವತರಿಗೆ ||೨||

ಅಂಗದಂಡನೆ ಏಕೆ ಆತ್ಮಘಾತವೇಕೆ |
ತಿಂಗಳ ಚಾಂದ್ರಾಯಣವೇತಕೆ ||
ಮಂಗಳಮಹಿಮಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಠಲನ
ಹಿಂಗದರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಜನರಿಗೆ ||೩||

“ ಜೀವಕೃತಕರ್ಮಗಳ ಬಿಡದೆ ರ-
ಮಾವರನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಫಲಗಳ-
ನೀವನಧಿಕಾರಾನುಸಾರದಲವರಿಗನವರತ ||
ಪಾವನಕನು ಸರ್ವಸ್ವ ಭುಂಜಿಸಿ
ತಾ ವಿಕಾರವನ್ನೈದನೊಮ್ಮೆಗೆ
ಪಾವನಕೆ ಪಾವನನೆನಿಸ ಹರಿಯುಂಬುದೇನರಿದು ”

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು.

ಸುಮಧ್ವವಿಜಯಮಹಾಕಾವ್ಯ

ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಪವಾಡಗಳು

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ., ಬಿ.ಟಿ.,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು)

“ಸಾಧಕೋ ರಾಮಾಕೃಪಾಂ ತತ್ಸಮೀಪಗತಃ ಸದಾ
ಹನುಮಾನ್ಪ್ರಥಮೋ ಜ್ಞೇಯೋ ಭೀಮಸ್ತು ಬಹುಭುಕ್ತೋಃ
ವೃತನಾಕ್ಷಯಕಾರೀ ಚ ದ್ವಿತೀಯಸ್ತು ತೃತೀಯಕಃ |
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತಥಾಽನಂದತೀರ್ಥನಾಮಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |
ದಶೇತಿ ಸರ್ವಮುದ್ವಿಷ್ಟಂ ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ಣಮಿಹೋಚ್ಯತೇ
ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರಮತಿರುದ್ವಿಷ್ಟಾ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತತಃಸ್ಫುಟಃ |
ಆಸಮಂತಾತ್ಪತಿಶ್ಚೇತು ಗುಢಂ ಕಲಿಯುಗೇ ಹರಿಂ
ಅಸತ್ಯಮಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ಚ ಜಗದೇತದನೀಶ್ವರಂ
ವದದ್ಭಿಗುಣಹಿತಂ ಸಂತಂ ತೃತೀಯೋಽಸುರಾರ್ಥಾಯ ||
ತೇನ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ವರ್ಷಾಖ್ಯಾನ್ಯುಣಾನಜ್ಞಾಪಿಮುಃ ಪರಾನ್
ಈಶಾನಾಸಃಸೂರಯಶ್ಚ ನಿಗುಢಾನ್ನಿಗುಣೋಕ್ತಿಭಿಃ
ಶ್ರೀತಾಯಾಂ ದ್ವಾಸರೇ ಜೈವ ಕಲೌ ಜೈತೇ ಕ್ರಮಾಶ್ಚಯಃ
ವಿತೇಷಾಂ ಪರಮೋ ವಿಷ್ಣುರ್ನೇತಾ ಸರ್ವೇಶ್ವರೇಶ್ವರಃ
ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಬ್ರಹ್ಮಸಂಜ್ಞೋಽಸೌ ಸರಸ್ವತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
|| ಯಜುಃಸಂಹಿತ ||

ಯಜುಃಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಮೇಲೆ ದಿವ್ಯತವ
ಬಳಿತ್ವಾ ಸೂತ್ರಮುಕ್ತಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪವಾಗಿವೆ.

ಇನ್ನು ಸರ್ವಜೀವರಿಗೂ ಆಪ್ತತಮರಾದವರು ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರು.

“ಬ್ರಹ್ಮಾವಿಷ್ಣು ಹಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಲೋಕೇಷ್ವಾಸ್ತತಮೌ ಮತೌ |

ಆಪ್ತಾಸ್ತದಿತರೇ ಜ್ಞೇಯಾ ದೇವಾ ಮುನಯ ಏವ ಚ (ವಿಷ್ಣುಸಂಹಿತೆ)

ವಿಷ್ಣುಸಂಹಿತೆಯ ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಆಪ್ತರು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಇವರಿಬ್ಬರು ಸರ್ವರಿಗೂ ಆಪ್ತತಮರು. ದೇವತೆಗಳೂ ಮುನಿಗಳೂ ಇತರ ಆಪ್ತರು. ಸರ್ವೋತ್ತಮರೂ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣನ ಅವತಾರರೂ ಪರಮಾಪ್ತತಮರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ನುಡಿಗಳಿಂತಿವೆ.

ಜ್ಞಾನೀ ಮಧ್ವೋ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಮಹಾಸಂತಂ ಜಗತ್ಪತಿಂ |

ಹನುಮದ್ವೀನುಮಧ್ವಾಖ್ಯಾಸ್ತ್ರಯೋ ನಾಯುಸುತಾ ಇಮೇ

(ಪದ್ಮಪುರಾಣ)

ವಿಶುದ್ಧವಾಚಕಕ್ಷೇತ್ರೇ ಹೃನ್ಮಂತೇಶ್ವರಪೂಜಕಃ

ಭವಿಸ್ಯತಿ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವ್ರತಿನಿಸ್ಸಿತಃ

ವೇದವತ್ಯಾಖ್ಯಾಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತೋ ಜಗತ್ಪತಿಃ |

ಯದುವುತ್ರಾತ್ಮ್ಯಂ ಯಥಾ ಭೀಮಃ ಸಂಜಾತಃ ಸ್ವರ್ಗಮಾತ್ರತಃ |

ಅಜ್ಞಾದ್ವಿಷ್ಣುಶರೀರಂ ತು ಜಾತವದ್ವೈಶ್ಯತೇ ಬಹಿಃ |

ದ್ವಿಷೋಡಶೀಲಕ್ಷಣಕಂ ಶರೀರಂ ಚ ತದೇವ ಹಿ |

....
....

ಶುಕ್ಲಾದಿಭಿಃ ಪ್ರಜಾತಂ ತಂ ಕದಾಪಿ ನ ಭವಿಸ್ಯತಿ (ಸಾಂದ್ರಪುರಾಣ)

.....

ನಿಶಮ್ಯ ತಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಾನಿ ವ್ಯಾಸಃಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮಕಃ

ಸ್ವಾಧಿಸ್ತಾನಾನ್ ಪರಾನಷ್ಟ್ಯ ಗ್ರಾಂಥೋ ನಾನಾಸುವರ್ಣಕಾನ್

ದದೌ ಸ್ತುತ್ವಾ ಪುನಸ್ತೋಷಾನ್ಮಥಃ ಪ್ರತಿಜಗಾಮ ಹಿ |

(ನಾಯುಪುರಾಣ)

ಈ ಸ್ಮೃತಿವಾಕ್ಯಗಳು ಮೇಲೆ ಉಕ್ತವಾದ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಉಪವ್ಯಂಭಕವಾದ ಆಪ್ತವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇಂತಿದೆ.

ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವರು ತ್ರೀವಾಯುದೇವರ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳು. ವಿಮಲಪಾಜಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನಂತೇಶ್ವರಪೂಜಕನಾದ ದ್ವಿಜನೋರ್ವನಾಗುವನು. ಆತನು ವ್ರತನಿಷ್ಠನೂ ನಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಆಗಿರುವನು. ಆತನಿಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಭಾರ್ಯೆ ವೇದವತೀ ಎಂಬಾಕೆ. ಅನಿಲದೇವನಿಂದ ಕುಂತೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಸೇನನು ಸ್ವರ್ಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಜನಿಸಿದಂಕೆ, ಆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನಿಂದ ಆ ವೇದವತೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮಗುವೇ ಶ್ರೀಮಧ್ವರು. ಇವರ ಶರೀರವು ದ್ವಾಪ್ರಿಂಶಲ್ಲಕ್ಷಣೋಪೇತವಾದುದು. ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಸಂಬಂಧವು ಈ ಶರೀರದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಅನುಗೃಹೀತರಾಗಿ ವ್ಯಾಸಮುಷ್ಠಿಯೆಂಬ ಶುದ್ಧಶಿಲಾತ್ಮಕವಾದ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಉತ್ತಮಾಭಿಷ್ಮಾನವಾದ ನಾನಾ ಸುವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಿಲಾಗಳನ್ನು ಪಡೆದರೆಂಬ ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯದ ಮಾತಿಗೆ ವಾಯುಪುರಾಣದ ಸಮ್ಮತಿ ಇದೆ. ಹೀಗೆ

ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾನ್ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ
ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಸ್ತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕಃ

ತ್ರೇತೆಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನಾಗಿ ರಾಮಸೇವೆಯನ್ನೆಸಗಿ, ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಸೋಮಕುಲಲಲಾಮಭೀಮನಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸೇವೆಗೈದ ಆ ವಾಯುದೇವನೇ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ವೇದದೂಷಕಮತವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಸನ್ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸಜ್ಜನರನ್ನಧರಿಸಿದ ಸಕಲಲೋಕಗುರು. ಗಾದ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರೆಂಬುದು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸಮ್ಮತವಾದ ವಿಷಯವೆಂಬುದು ಮೇಲಿನ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಅವತಾರವೆನ್ನಲು ಜ್ಞಾನಿವರೇಣ್ಯರು ಅನೇಕ ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ರಚಿಸಿರುವ ಸನಿತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಮಂಗಳಾಚರಣಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ

ತಮ್ಮಗಿಂತ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯನ್ನಲ್ಲದೇ ಬೇರಾರನ್ನೂ ನಮಿಸಿಲ್ಲ; ಸ್ತೋತ್ರಗೈದಿಲ್ಲ; ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಮಾಧವನ ನಂತರ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇವರೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮರೆಂಬುದು ಸೂಚಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಲ್ಲದೇ ಇವರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮರಾದವರು ಮತ್ತಾರಾದರೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ಜ್ಞಾನಿವರೇಣ್ಯರು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗೈಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣತ್ವೇನ ಇವರು ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳು ಅಪೌರುಷೇಯವೂ ಸ್ವತಃಪ್ರಮಾಣವೂ ಆದ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳು, ಇಲ್ಲವೇ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯರಾದ ಅನೇಕವ್ಯಾಸದೇವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಮಾತನ್ನೇ ನಾವು ಕಾಣೆವು. ಅಂದಮೇಲೆ ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಋಜುಪುಂಗವರೇ ನಮ್ಮ ಪರಮಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇಕೆ? ಹನುಮದವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಸಮುದ್ರೋಲ್ಲಂಘನ, ಸಂಜೀವನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏಕಹಸ್ತದಿಂದ ತಂದುದು, ದ್ವಿತೀಯಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಿಯತಮವಾದ ಸೌಗಂಧಿಕವುಷ್ಪವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಲ್ಲಭಿಗೆ ತಂದಿತ್ತುದು, ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ರಾಜಸೂಯಾರ್ಘ್ಯಮೇಧವನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದುದು, ದುರ್ಯೋಧನನ ವಧೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಂತೆಯೇ ತೃತೀಯಾವತಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರು ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೆಸಗಿದ್ದಾರೆ. ಭುವನಾದ್ಭುತವಾದ ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಅದ್ಭುತ ಭಾಷ್ಯರಚನೆಯು ಅನನ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅನಂತವೇದವಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನಮಾಡಿ ಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರವೇದವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ ಮುರರಿಪುವಿನ ಅನಂತಗುಣದರ್ಶನಮಾಡಿಸುವ ಇವರ ಧನ್ಯರೂಪದಂತಿರುವ ಆ ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯವು ಋಜುಪುಂಗವರಾದ ಅನಂತವೇದೋಕ್ತಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನಂತಗುಣರೂಪಕ್ರಿಯೋಪಾಸಕರಾದ ಶ್ರೀ ವಾಯುದೇವರಿಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೆ? ಈ ವೇದಪ್ರವಚನಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ ವೇದವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸಬಲ್ಲ ಬೇರೊಬ್ಬ ಜೀವನಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯದ ಬೀಡಾದ ದ್ವಾರಾವತಿಯನ್ನೂ ಗೋಪಾಲಬಾಲನೆಯರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಾವನ ಮನೆಯಾದ

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಮುಕ್ತರು ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನರೆಂದೂ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿದು
ತ್ತದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತದೇವತೆಗಳೇ ಪ್ರಸ್ತಾರವಾಗಿವೆ. ಇವರು
ಏಕೆಂದರೆ, 'ನನ್ನನ್ನು ಅವೃತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಿಡುಬಿಡು
ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಅಮುಕ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ದೇವ
ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವೂ, ಮುಕ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೇ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವೆಂದೂ
ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

'ಸ ತತ್ರ ಪರ್ಯೇತಿ ಚಕ್ಷನ್ ಕ್ರೀಡನ್ ರಮಮಾನಸ್ತು ಪುನಃ ಪ್ರಸಕ್ತನಾದನಸು ಮುಕ್ತನೇ ಎಂದು 'ಯದೇಸಂ ಮುಕ್ತೋ ಮುಕ್ತಃ
ಮೋದತೇ ಪ್ರಮೋದತೇ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ
'ಮುಕ್ತಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾತ್' ಎಂಬ ಸೂತ್ರವೂ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಾರಿ
ತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತರು, ಜಗತ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ
ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಸಕಲಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವ (ಸ್ವರ್ಗೀಯರು)
ರೆಂದೂ ವೃದ್ಧಿ, ಹ್ರಾಸಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಸತ್ಯ ಸೂತ್ರವು ತಿಳಿಸಿ
ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ (ಜನನ ಮರಣ ರೂಪವಾಗಿ
ಬರುವವರಲ್ಲವೆಂದೂ) 'ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರವರ್ಜಿತಂ
ಲಿಂಗಾಚ್ಚ' ಮತ್ತು 'ಅನಾವೃತ್ತಿಃ ಪದ್ಧತಃ' ಎಂದು ಮುಕ್ತರು
ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರೊಂದೆ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಭಿನ್ನಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂದೂ
ಗೊಳಿಸಿ, ಉಂಟೆಂದು ವೈಷ್ಣವವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಅನುಕ್ತರು.
ಯಾಗದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಋತು
ಪೂಜ್ಯಪ್ತವನ್ನೂ, ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ
ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ ಗೌಣಾರ್ಥವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಗೌರವಿಸುವ
ಅಥವಾ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಭಕ್ತಿ
ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದೇ
ಪ್ರವೃತ್ತವಾದ ವೇದಾಂತಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥ
ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯಥಾ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅತಿಪ್ರಸಂಗವೇ ಸರಿ.*

* ಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿತವಾದ ಅರ್ಥಗಳಿಗೂ ಉಪನಿಷದ್
ಅಮುಖ್ಯಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಛೇದಿಸುವುದಾದರೆ, 'ಶ್ವೇತಸ್ವರ ಸೇವಾತ್ಮಾ ವೈಷ್ಣವಾತ್ಮಾ ಸೈವೈವೇ'.

ಪ್ರಾಣ ತೇತುಮದ್ವಿವಿಧಸಿತ್ತಿತ್ಯೇ' ಎಂಬ ಗೀತೋಕ್ತಿಯೂ (ಅಧ್ಯಾಯ ೧೩-
ಶ್ಲೋಕ ೫) ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಪದಗಳು, ನಿಶ್ಚಿತವಾದ
ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುವೆಂದು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. 'ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದರಿಂ-
ದೇನು! ಪ್ರೀತದ್ವೀಪವನ್ನು ಹೊಂದಪ ಯಾವ ಸಾಧಕನೂ ಮುಕ್ತನೇ ಅಲ್ಲ
ಎಂಬುದು ಪಾಪನಿರ್ಣಯವು' ಎಂದು ಆದಿತ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಶ್ವೇತ-
ದ್ವೀಪವು ಮುಕ್ತನಿರ್ಣಯಗಳ ಸಾಧನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ಭೋಗವನ್ನೂ
ಮುಕ್ತತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು* ತಳ್ಳಿಹಾಕಿ
ಮನುಷ್ಯವಾಕ್ಯಗಳೆಂದು ಭೇದವನ್ನೂ ಭೋಗವನ್ನೂ ಹೇಳುವ ಶ್ರುತಿಗಳಿಗೆ
ಉಪಚಾರತ್ವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅಸಂಗತ. 'ಭೋಗರಹಿತವಾದ ಬೇರೊಂದು
ಮುಕ್ತಿ (ನಿರ್ಗುಣಮುಕ್ತಿ) ಇದೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇಲ್ಲ.
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಾಯುಜ್ಯವೇ ನಿರ್ಗುಣ (ಭೋಗರಹಿತ-ಭೇದರಹಿತ) ಮುಕ್ತಿ
ಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೂಡದು. 'ಸಿಂಹಚಾದಿ ದುರ್ದೇವತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆತನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ದ್ವಾರಾ ಸ್ವಯೋಗ್ಯಭೋಗವನ್ನು
ಪಡೆಯುವಂತೆ. ಉತ್ತಮಮುಕ್ತಿಯೆನಿಸಿದ ಸಾಯುಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮುಕ್ತರು
ನಿಷ್ಕನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಭೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಮುಕ್ತರು ದುಃಖ
ಲೇಶ ರಹಿತರು ಮತ್ತು ಸರ್ವದಾ ನಿಷ್ಕವಶರು. ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತರು, ತಮ್ಮ
ಯೋಗ್ಯಭೋಗವಾದ ಉತ್ತಮ ಬಾಹ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರಲ್ಲದೇ
ನಿಷ್ಕನ ಸಹಜಭೋಗವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವರು. ಅಥವಾ ಸ್ವಾವರ (ತಮಗಿಂತ
ಗಡಿಗಿಂತ ಭೇದವಿಲ್ಲದವನು) ಅವರ ನಿಷ್ಕದೇಹರಿಂದ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ
ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಾಹ್ಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಹೀಗೆಂದು

ಕೇತೋ' ಎಂಬ ಮೊದಲಾದ ಪರರ ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳಿಗೂ ಉಪಚಾರತ್ವವು
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅವರ ಅಭೇದಾದಿಪ್ರಮೇಯಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ
ಬರುವುದು.

*ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರಗಳೇ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು
ನಾರಾಯಣಾನತಾರರಾದ ಶ್ರೀ ಬಾದರಾಯಣರು.

ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತರ ಭೋಗವನ್ನು ಸ್ವಾಂದಾತ್ಮರಾಣ್ಯಾಭಿಮಾನವಿಟ್ಟನೆ.*
'ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು (ಜಪರೂಪಕ್ಷರವಿಗರು) ನನ್ನ
ಸಮಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು, ಎಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗದಿರುವಂತೆ -- ಜನನ ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗಿ ಪರಮಾನ
ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುವರು' ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಜ್ಞನು ಮುಕ್ತರನ್ನು
ವರ್ಣಿಸಿರುವನು.

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಸಮುಕ್ತಮಾಣಂ ಸಂಸ್ಕಾರಮುಕ್ತಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ
ರಿಂದಲೂ ಸೇವ್ಯನಾದ ತ್ರೀಮನ್ಯಾ ರಾಜಾಣನು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸಮಾಜ-
ನಾತ್ಮಕ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಇದ್ದಂತೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ
ಸರ್ವನಾಮನೆಂದೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತವೂ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತ
ನೆಂದೂ ಸರ್ವವೇದಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಿದೆ.

ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ

ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಬುದ್ಧಿವಾದಿಗಳು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ
ಉಪಾಸನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಈಗಿನಿಂದಲೂ
ಫಲ - ವಾಯುದಾಹರಣಾ ಗುಣವು ಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬೃಹದೀಶಶಕ್ತಿಪ್ರಭು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತವಾದ
ಲಾಯಿತು. ಬೃಹದೀಶಶಕ್ತಿಕೇಂದ್ರವು, ಆಗಲೂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ,
ಆದರೆ ಅಭಿನಾವಿ ದೇವತೆಗಳು, ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಬುದ್ಧಿವಾದಿಗಳು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ
ಪ್ರಕಾರ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಉಪಾಸನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಈಗಿನಿಂದಲೂ
ವನ್ನೂ ಈ ಖಂಡವು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

*ಗ್ರಹ, ಪಿತಾರಾಧಿಗಳಿಂದ ಆರಿಸಿದವರ ವಿಶೇಷತೆ, ಮಹಾಭಾರತದ
ತಾಪದಿಯದ ಭಾಷಣ ಅಂಶ, ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲೂ
ಸಾಯುಜ್ಯಮುಕ್ತರ ಭೋಗವನ್ನು
ಬಾಗಿವೆ.

ಪ್ರತಿವೃತ್ತದವ ಎಷ್ಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಮೂವತ್ತೆರಡುಸಾವಿರ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗಿರುವುದೋ ಆ ಸಮೂಹವು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವೆನಿಸುವುದು. ಬೃಹತೀ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರಗಳಿರುವವು. ಈ ಛಂದಸ್ಸಿನ ೧೦೦೦ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ೩೬,೦೦೦ ಅಕ್ಷರಗಳಾಗುವವು. ಜೇರಾವ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನಾದರೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ೩೬,೦೦೦ ಅಕ್ಷರಗಳಾದರೆ, ಅದೂ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.* ಇದರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವುದು ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಿವರೇತಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಪ್ರಾಚೀನ-ಕಥೆ-ಕಾವ್ಯ-ಭಾಷ್ಯಮಾಲೆ ಅದರ ಶರೀರ-ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ತುತಿಯಂಥವನುವು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದಲೇವಂತೆ. ಛೋದಗಳು (ಸ್ವರಾಕ್ಷರಗಳು) ಅದರ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಅದರ ದೇವತೆ. ಉಪ್ಪಗಳು (ರ, ಳ, ಳ, ದ) ಅದರ ಪ್ರಾಣ-ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಮುಷ್ಠಿಪ್ರಾಣನು ಅವರ ದೇವತೆ. ಶರೀರಕ್ಕೂ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರಗಳಿಗೂ ಏನವು ಅಭಿಮಾನಿಯೆಂದೂ, ಛೋದಗಳಿಗೂ ಸರ್ವಜೀವರಿಗೂ ಚತುರ್ಮುಖನು

*ಪ್ರಸಿದ್ಧಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಬೃಹತೀಛಂದಸ್ಸಿನ ೧೦೦೦ ಋಕ್ಕುಗಳು ತೋರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕ (ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ವರ್ಷಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ) ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದು.

ಛಂದಸ್ಸುಗಳು ಏಳು:—ಗಾಯತ್ರಿ, ಉಷ್ಣಿಕ್, ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಬೃಹತೀ, ಪಂಜಲಿ, ತ್ರಿಸ್ತುಪ್ ಮತ್ತು ಜಗದೀ. ಎಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಟುಪ್ರತಿಮೆಗಳೇ. ಬೃಹತೀ ಛಂದಸ್ಸಿನ ೧೦೦೦ ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ವರ್ಷಡಿಸಲಾದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವು ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವುದು. ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದ ಐದನೆಯ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನಿವರಿಸುವವನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಛೋದ-ಕ್ಷರಗಳು (ಅಪ್ಪಣ) ಅಥವಾ ಕಾವಿವ್ಯಂಜನಪಂಚವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂಟನೇ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳು, ಯ, ರ, ಲ, ವ, ಗಳು (ಅಂತಸ್ಥಗಳು) ಮತ್ತು 'ಹ'ಕಾರ.

ಅಭಿಮಾನಿಯೇನೋ, ಉಪಾಭಿಮಾನಿಯು ಪಾಪವೆಂದೋ, ಪೂರ್ಣ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು ಜನಾರ್ದನನೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಅವರ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರ-ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಿಷ್ಟುವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಉಪಾಸಿಸಿ ವಸಿಷ್ಠನು ವಸಿಷ್ಠನೆನಿಸಿದನು ;* ಅದರಿಂದ ವೇದಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು (ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು) ಇಂದ್ರನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೂ ಭರದ್ವಾಜನಿಗೂ ಆದರದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಶನೂ ಫಲದಾತನೂ ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಷ್ಟುವು ಸಕಲರ ಬಂಧುವು. ಈ ವಿದ್ಯೆಯ ಬಲದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ವಿಷ್ಟುಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಸಕಲಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ (ಹೋತೃಗಳಿಂದ ಹೂ-ರ್ವಾಗ್ನಿಪ್ರಾಕಾರಕ್ಕಾಗಿ) ಅಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ವ್ಯವಹರಿಸಹಸ್ರದ ಮಹಿಮೆ !

ಹೀಗೆ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಕ್ಕೆ ೩೬೦೦೦ ಅಕ್ಷರಗಳಷ್ಟು ಒಂದುನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ದಿನಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಸಹಸ್ರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ೩೬ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ೩೬ ವ್ಯಂಜನಗಳೂ ೩೬ ಸ್ವರಗಳೂ ಇರುವುವು. ವಿಷ್ಟುವು ೩೬ ರೂಪಗಳಿಂದ ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ೩೬ ರೂಪಗಳಿಂದ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಅಧಿದೈವನಾಗಿರುವನು. ೩೬ ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೬೦೦೦ ವಿಷ್ಟು-ರೂಪಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಗತ ೩೬೦೦೦ ರೂಪಗಳು (೩೬೦೦೦ ದಿನ-ಗಳಲ್ಲಿರುವ) ೩೬೦೦೦ ರಾತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವರಗತ ೩೬೦೦೦ ಹಗಲುಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕವಾದ ವಿಷ್ಟುರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಈ ೩೬೦೦೦ ರೂಪಗಳು ೧೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕದೇವತೆಗಳೆಂದು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಒಂದುನೂರು ವರ್ಷಪರ್ಯಂತ ಸಂತತ ಪರಧ್ಯಾನಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಯು ಹೊಂದುವನು. ಇದು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ಮಹಿಮೆ !

ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಹೀಗೆ ತಿಳಿದು ಉಪಾಸಿಸಿದ ಅಹಿ-ಕಾರಿಯು ಪ್ರಜ್ಞಾಮಯನೂ, ದೇವತಾಮಯನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಮಯನೂ,

* ವಸಿಷ್ಠ :—ವಾಸವಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಈ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಆ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಜೀವನು ವಸಿಷ್ಠನಾಮಕ ಋಷಿಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಅಮೃತಮಯನೂ ಆಗಿ ಉತ್ತಮದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಅಂತ-
ರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವಜೀವರ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸುವು-
ದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು 'ಪ್ರಜ್ಞ'ನೆದಿಸುವನು. ಪ್ರಕೃಷ್ಟಜ್ಞಾನರೂಪನಾದ್ದರಿಂದಲೂ
ವಿಷ್ಣುವು 'ಪ್ರಜ್ಞ'ನು. ಈತನೇ ತನಗೆ ಪ್ರಧಾನನೆಂದು (ಸರ್ವೋತ್ತಮ
ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು) ತಿಳಿಯುವವನು 'ಪ್ರಜ್ಞಾಮಯ'ನು. 'ಮಯ' ಶಬ್ದವು
ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜ್ಞಾರೂಪನಾದ
ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಉಪಾಸಕನಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಉಪಾಸಕನು 'ಪ್ರಜ್ಞಾ-
ಮಯ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ವಿಷ್ಣುವು, ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ್ದರಿಂದ
'ಬ್ರಹ್ಮ'ನೆಂದೂ, ನಿತ್ಯನಾದ್ದರಿಂದ 'ಅಮೃತ'ನೆಂದೂ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ವರೂಪ-
ನಾದ್ದರಿಂದ 'ದೇವತಾ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಏತಾದೃಶವಿಷ್ಣುವನ್ನು,
ಪ್ರಜ್ಞಾದಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತನಗಿಂತಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಇತರ ಸರ್ವರಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಧಿಕ
ನೆಂದು ತಿಳಿದವನು, ಆ ನಿಧಿ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ 'ಪ್ರಜ್ಞಾ-
ಮಯ, ಬ್ರಹ್ಮಮಯ, ಅಮೃತಮಯ, ದೇವತಾಮಯ'ನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡು-
ತ್ತಾನೆ. ಅಧಿಕಾರಿಯು ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದ ಉಪಾಸನಾಫಲವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞಾದಿ-
ಮಯನಾಗಿ, ಕ್ರಮೇಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪರ್ಯಂತರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು
ಹೊಂದಿ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿಂದ ಕೇಶವನನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವರವ್ಯಂಜನಭೇದದಿಂದ ರಮಾಸತಿಯು ೭೨೦೦೦ ರೂಪಗಳು ಬೃಹತೀ
ಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿರುವವಷ್ಟೆ. ಆ ರೂಪಗಳೇ ಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುವು. ಪುರುಷ-
ನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರವೇ ಆತನು ಮಾಡುವ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.
ಶಂಸನರೂಪಪುರುಷಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲ್ಲದೇ ಅನ್ಯಥಾ ವ್ಯಕ್ತವಾಗದು. ಅದೋ
ರಾತ್ರಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಇವೇ ೭೨೦೦೦ ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳು
ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಸೂರ್ಯಗತಿಯಿಂದಲೇ ಅದೋರಾತ್ರಿಗಳು ನಿಯತ
ವಷ್ಟೆ. ಹೀಗೆ ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣುವೇ ಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೂ ಅದೋ
ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವನು.* ಅಹೇಯನಾದ್ದರಿಂದ

*'ಅಹೇಯತ್ವಾದಹಂನಾಮಾ'—ಸರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ಬಾರದ ಸಸ್ತು-
ವಾದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು 'ಅಹಂ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು.

‘ಅಹಂ’ ಎಂಬ ನಾಮವುಳ್ಳ ಜೀವಗತವಿಷ್ಟವೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತಸರ್ವಶಕ್ತ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಾರಾಯಣನು, ಸೂರ್ಯನಿಂದಲೂ ಅಪೇಯನಾದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯಗತವಿಷ್ಟವೂ ಅಹಂ ನಾಮಕನೇ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯಜೀವ ರಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ, ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ ಸರ್ವರಿಂದ ಭಿನ್ನನೂ ಅದ ವಿಷ್ಟವೇ, ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಮಾರಾಯಣನು ಕಷ್ಟ ಅನಂತರೂಪಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿನ್ನನಾದ ಈತನು ಸದಾ ಸಕಲಜೀವರ ಅತಿ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿರುವನು. ಜೀವೇಶ್ವರೇಶ್ವರನು (ಜೀವನಿಯಾಮಕರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ನಿರಾಮಕನು.) ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯು. ಈ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥವಿರೋಧಗಳು ಐತರೇಯಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿವೆ.

ಬೃಹದೀಸಹಸ್ರವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿದು ಉಪಾಸಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ, ಪರ ಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವ ಅನ್ಯಕರ್ಮನಿಮಿತ್ತ ದೇಹಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ, ಈ ವಿದ್ಯೋಪಾಸನೆಯ ಫಲವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು (ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವು) ತಪ್ಪದೆ ಲಭಿಸುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸಕಲಜೀವರಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕ (ಪ್ರಥಾನ)ನೆಂಬರ್ಥವು ‘ಮಯ’ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದೆಂದೂ, ಈ ವಿಧಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಜೀವನು ಪ್ರಜ್ಞಾದಿಮಂಟನೆಯ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಯಿತಷ್ಟೆ. ‘ಪ್ರಜ್ಞಾಮಯ, ಬ್ರಹ್ಮಮಯ, ಅಮೃತಮಯ, ದೇವತಾಮಯ’ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಯ ಶಬ್ದವು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನಿರುದ್ಧನು. ಗುಣಮೂರ್ತಿಯಾಗಿರುವ ಈತನಿಗೆ ಸಮಗತೆಂದೂ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಈತನಿಗೆ ಗುಣಮಯವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಈಗಲೇ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾರ್ಥವಾಗುವುದೆಂದೂ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೇರರಿಗೆ ಹಂಚುವುದಿಲ್ಲ. ತಂದೆಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅನಿರುದ್ಧನು ‘ಶ್ರೇಷ್ಠ’ ನೆಂದೂ, ಉತ್ಪತ್ತಿಪ್ರಕಾರವುಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ‘ದೇವತಾ’ ಎಂದೂ; ಅಮಿತವಾದ ವೇದಾದಿಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಸ್ತವಿಷಯಕ (ಮುಖ್ಯತೆಯಾ ಸ್ವಪ್ರತಿಪಾದಕ)ನೆಂಬಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಋತುಮಾಡಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಸಂಕರ್ಷಣನು ‘ಅಮೃತ’ ನೆಂದೂ; ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ತಾನು, ಅಧಿಕಾರಿ ಜೀವನಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ (ಸ್ಥಿತಿ) ನಾಶರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಗನ್ನನ್ನು ಕ್ರೀಡಾದಿ

ಗುಣಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ (ಸ್ವೇಚ್ಛಾವಿಹಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ) ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಾಸುದೇವನು ' ಬ್ರಹ್ಮ ' ನೆಂದೂ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ವಿಷ್ಣುವು ಅನಿರುದ್ಧಾದಿ ಚತುರ್ಮೂರ್ತ್ಯಾನ್ತಕನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವನೆಂದು ಚಾತುರಾತ್ಮ್ಯವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞಾದಿ ಶಬ್ದಗಳು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಗುಣಪ್ರತಿಪಾದಕಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಅನಿರುದ್ಧಾದಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳ ಪರವೂ ಆಗಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಏಕರೀತಿಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ' ಮಯ ' ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಿರುತ್ತದೆ.

' ಸಂಭೂಯ ದೇವತಾ ಆವೈತಿ ' ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ' ಸಂ ' ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗದಿಂದ, ವಿಷ್ಣುಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಜ್ಞಾನವು, ಉಪಾಸನಾನಂತರ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧ ಜ್ಞಾನಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ವಿಷ್ಣುಸರ್ವೋತ್ತರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ' ೨೨,೦೦೦ ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳ ಸರ್ವೋಪಾಸನೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಧಿಕ್ಯಜ್ಞಾನವು ಪುನಃಪುನಃ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾಗುವುದು ; ಕೇಶವನೇ ಅಂತ್ಯನಾಗುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊಂದುವನು ; ಈ ವಿದ್ಯೆಯ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ' ಎಂದು ಸತ್ತತ್ವವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಹ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

' ಬೃಹತೀ ಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳು ಪುರುಷನಲ್ಲಿವೆ. ಪುರುಷರಿಂದ ಇವು ಹೇಯ (ತ್ಯಾಜ್ಯ) ವಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ' ಅಹಂ ' ಎಂಬ ನಾಮವುಳ್ಳವು. ಇವೇ ವಿಷ್ಣುರೂಪಗಳು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು, ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅಹೇಯವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ' ಅಹಂ ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಅಹಂನಾಮಕನೇ, ಅದೇ ನಾಮವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪುರುಷನಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನೇ ನಾರಾಯಣನು - ಪರಬ್ರಹ್ಮನು. ಈತನನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಜೀವಸಮಾಸರ್ಪಿತನನ್ನಾಗಿ (ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೆಂದು) ತಿಳಿಯಬೇಕು ' ಹೀಗೆಂದು ಐತರೇಯ ಸಂಹಿತಾವಾಕ್ಯಗಳೂ ಹೇಳಿವೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ' ಯೋಽಹಂ ಸೋಽಸೌಯೋಽಸೌ ಸೋಽಹಂ ' ಎಂಬ (ಈ ಖಂಡದ ಮಂತ್ರ) ಭಾಗವು ಜೀವೇಶ್ವರರ ಅಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಝಾರು ' ಅಹಂ ' ಎಂಬವನೋ ಅವನೇ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿರು

ಸುವಂತೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಗೆ ಸತ್ಪುರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ
ಬಂದ ಅತಿಥಿಯ ಭೋಜನವಾಯಿತು. ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೂ ಆಯಿತು. ಅನಂತರ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸತ್ಪುರ
ಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಚಾರದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಅನಂದನುಡಿಸಿದನು.
ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಾದರೂ ತನ್ನ ಹೃತ್ಪ್ರಮಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಸದಾ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಂತೂ ಪೂರ್ಣಸಂಪುಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಅನಂ-
ದೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿ, ತಾನು ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ
ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ತನ್ನೊಡನೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ ವಾಲೆಯನ್ನು ಸೇಸಿ-
ದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ವಾಲೆಯನ್ನಾದರದಿಂದ ಓದಿದನು. ಅನಂತರ ಹಲ
ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಗಳಾದ ಆ ನಿವೃತ್ತರು ಆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ, ಅವ್ಯಾ-
ದಂತಿರುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅನಂದನುಡಿಸಿದರು. ಆ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿ, ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥಿರತೆ, ಉಪದೇಶ-
ಜ್ಞಾನ, ಅತಿವಿರಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಅನುಮಾನಪಡಿಸಿ-
ದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ-
ದಂತೆ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಲ್ಲಿ ಅಂಶಿತನಾಗಲು, ಇಂತಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ತನ್ನ ದಿವ್ಯರಥವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ ಅಂಶಿತನಾಗಲು ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವು
ಬಂದೇ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ ಕೂಡಿದನು.
ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತುಭಜನರೇಳಿಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮೊದಲಿನ
ರೀತಿಯಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ಉದ್ಯಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾ ಮಹಿಮಾ-
ಮುಹೂರ್ತವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗುವುದು. ನಾನು ಆ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಲಿ
ಕಳುಹಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹೋದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲವು.
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಬಂದಂತಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ! ನಾನಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿದವನು
ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸುಖವಾಗುವ ಮಹಿಮೆಯ
ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ನಾನು ದಿವ್ಯರಥವೊಂದರ ಮಂಡೇಲದಿಂದ
ಇಂದಿರಾವತಿಯು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ.

ಯಿಂದ ಅನೇಕ ತರದಿಂದ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದರ್ಭದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರಿದರೂ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಖಭಾವದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನರಿತವಳಾದರೂ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ಹೋದ ಕೆಲಸವೇನಾಯಿತು, ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ಆಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ನಡೆದ ಸಕಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನರುಹಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವನು ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಾತುರನಾಗಿ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲೇ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನೀನು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಹೊರಗಿನ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ತಂಗಿರುವನು. ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದ ಇಂದು ಲೋಕಜನನೀಜನಕರ ಸುಮಂಗಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವು ನೋಡುವಂತಾಯಿತು' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಮಾಡಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಏನನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಸ್ತುತಿಯಾಗಲಾರದೆಂದೂಹಿಸಿ, ಹಿಂದೆ ಕ್ರಿತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಸ್ವಾತ್ಮಪ್ರದಾನರೂಪವಾದ ಬಹು ಮಾನವನ್ನಿತ್ತಂತೆ, ಕೇವಲ ಅಭಿನಂದನದಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಆನಂದ ಪಡಿಸಿದಳು.

ಆ ನಂತರ ಕುಲಾಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಭಟರ ರಕ್ಷಣೆಗೊಳಗಾಗಿ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಅಂಬಿಕಾದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಹೊರಟುಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರಥವನ್ನೇರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಚ್ಛಿಸಿದ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ರಥದಲ್ಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಿರೋಧಿಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಾವ್ವಮಾಗಧಪೌಂಡ್ರ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸೋಲಿಸಿ ಓಡಿಸಿದನು. ಈ ಕದನದಲ್ಲಿ ವೀರರ ತಿರಗಳು ತರಿಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅನೇಕುದುರೆಗಳೆಷ್ಟೋ ಮಡಿದವು. ರಥಗಳೆಷ್ಟೋ ಪುಡಿಯಾದವು. ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲರುಮಾಲುಗಳೂ ಕವಚಗಳೂ ಚಿಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ತರದ ಕದನದಿಂದ ಇಂದಿರಾಧವನು ಸಕಲ ಆರಸರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯನ್ನು

ಕರೆದೊಯ್ದನು. ದ್ವಾರಕಾಸಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೊಂದು ದಿನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಕಲರ ಮನಗಳಿಗಾನಂದದಾಯಕನಾದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತನ್ನ ಅವತಾರ ಮೊದಲೊಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀಕೃಷ್ಣರ ಪರಮಪ್ರೇಮಾಸ್ಪದರಾಗಿದ್ದು ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯಸಾಧಕರಾದಮೇಲೆ, ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀಕೃಷ್ಣರ ಅತುಲಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರಾಗಿ ಪರಮಯೋಗ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ತರದಿಂದವತರಿಸಿದ ಲಾತವ್ಯರೂಪಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿತರಾದ ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸದ್ಭರ್ತುಗಳ ಪ್ರಚಾರಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು.†

† ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಣೆಯಾಂಶವಿದೆ — ಏನೆಂದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣಾವತಾರಿಯಾಗಿರುವನು. ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವರೂಪಳಾಗಿರುವಳು. ಇಂತಹ ಪರಮೋತ್ತಮರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ಮಾಡಿ ಅತುಲ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಾಗಲಿ, ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ದ್ವಾರಕಾನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಾಗಲಿ, ಅತ್ಯಶಕ್ತನಾದ ಹೀಗಿರುವಾಗ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋದುದರಿಂದ, ಇವರಿನ್ನುಮುಂದೆ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವಾಯುಪದಾರ್ಥರೆಂದೂಹಿಸಲುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಪಾತ್ರರೆಂದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನದವಿಗೆ ಬರತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಏಕಾಂತಭಕ್ತರೆನಿಸಿದ ಋಜುಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರೆಂದೂಹಿಸಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿಗಳ ಅತಿಶಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರಿಂದಲೇ ಶಿಕ್ಷಿತರಾದುದರಿಂದಲೂ, ಋಜುಗಣದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನವರಿಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲುಬರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗವತಾರವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅವತಾರಗಳೆಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ ಹನುಮಭೀಮಮಧ್ವರೆಂಬ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳ ಹೊರತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾವತಾರಗಳು ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯಸಾಧಕರು ಆದರಿಂದ ಮೂರನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯರೇ ಎಂದು ಊಹಿಸಿದರೆ ಯೋಗ್ಯ ಊಹೆಯಾಗಬಹುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಪುರಾಣವೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ

ರುಕ್ಮಿಣೀ ಸ್ವಯಂವರಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಲವಂಶವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ—ಭಾಗವತ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಚಿತ್ ದ್ವಿಜವರಶ್ರೇಷ್ಠಃ, ಎಂದೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗು ವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಃ, ಎಂದು ಹೇಳಿರ ವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ, 'ದ್ವಿಜೋ ತ್ತಮಂ ಹರೇಃ ಪದೋಃ ಸಕಾಶಮಾಶ್ವಯಾಪಯತ್' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣರು ರಚಿಸಿರುವ ರುಕ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯ ಯಲ್ಲಿಯೂ, 'ಅಜಯಾ ಪ್ರೇಷಿತಂ ಪತ್ರಂ ದ್ವಿಜಃ ಕಶ್ಚಿದುಸಾಹರತ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಭಾಗವತದಲ್ಲಿರುವ 'ದ್ವಿಜವರಃ ದ್ವಿಜ- ಶ್ರೇಷ್ಠ' ಎಂಬೀ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯನಾದೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ರುಕ್ಮಿಣೀಪತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಕೊಡುವುದು ಅಸಂಗತವಾದುದರಿಂದ ದ್ವಿಜನೆಂದರೆ ಗರುಡನು, ವರಃ = ಅವನಿಂದುತ್ತನುನು, ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ತಂದವರು ಋಜುಗಣಸ್ಥರೆಂದು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧಕನಾಗಿರುವುದು. ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಈ ಅರ್ಥವೇ ಸರಿಯಾದುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಲು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯಕಾರರು ಬೇರೆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಂಯೋಗಿಸಲುಕೂಲವಿದ್ದರೂ "ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಗರುಡನಿಂದುತ್ತನಾದ ಋಜುಗಣಸ್ಥನೆಂಬ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ವುಷ್ಟೀಕರಿಸಿರುವರು. ಶ್ರೀಮದ್ವಾದಿರಾಜಪೂಜ್ಯಚರಣರು ರುಕ್ಮಿಣೀ ಶವಿಜಯದಲ್ಲಿ 'ದ್ವಿಜಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಉಸಾಹರತ್' ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ವಿಚಾರಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ತಾನೇ ಅವತರಿಸಿದ್ದನೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಕಃ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಚಿತ್=ಜ್ಞಾನಿಯು, ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ, ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದ ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಗೌರವಸಂಪಾದಕಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ, ವಿಚಾರಪರರಿಗೆ ಈ ಅರ್ಥವು ಅಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಗುರುಗಳೇ ಹಿಂದಿನ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದರು, ರುಕ್ಮಿಣೀಪತ್ರವನ್ನು ತಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಹೇಳದೆ ಈ ತರದಿಂದ ಸೂಚಿಸ

ಲೊಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಏನೆಂದರೆ—ದೇವತೆಗಳು ಪರೋಕ್ಷಪ್ರಿಯರು ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕೆಲವು ತಥ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸದೆ ಇರುವುದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ದಿವ್ಯಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ

ಅಪರೋಕ್ಷವಿಶೇಷೇಣ ಸಂಯುತಾ ಬ್ರಹ್ಮಪೂರ್ವಕಾಃ |
 ಕಲ್ಪ್ಯಂತಾಮುಜವಃಪ್ರೋಕ್ಷಾಃಪ್ರಾಂಭುಃಪೋಗಿಣಃ |
 ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ನಾವತಾರೋಸ್ತಿ ಶತಮುಖ್ಯೇ ವರಾಷ್ಟ್ರಯಾ ||
 ವಾಯುಮಾರಭ್ಯ ಕಲ್ಪ್ಯಂತಾಃಜನುಂತೋತ್ರಭಾರತೇ |
 ಹನುಮದ್ಭೀಮನುಧ್ವಾಬ್ಯುರೂಪೋ ವಾಯುಃರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ |
 ಸ್ವಯಂವರಸಮುದ್ಯೋಗೇ ರುಕ್ಮಿಣೀಪತ್ರಮಾಡರಾತ್ |
 ಕೃಷ್ಣಾಯಾಬಾದ್ಗೃಹೀತೃ ಯೋ ಹ್ಯಂಜಃಪುರಗತೋ ದ್ವಿಜಃ |
 ಸರ್ವೈರ್ವೃಷ್ಟಸ್ತದೈವಾಯಮೃಜುರ್ಲಾತವ್ಯನೂಮಕಃ |
 ವಾಯುಸ್ಥಾನಸಮಾರೋಹಯೋಗೋದ್ಯೋಗೋಽನುಶೀಲನಃ ||
 ಆಕಲ್ಪಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಕೃಷ್ಣದೈವಾನುಸ್ಮಿತಃಪೂಜನಃ |
 ಕೃಷ್ಣಾರ್ಚಕೋ ಯತಿಭೂತಾ ವಾಽದಿರಾಚಾರೋ ಭುವಿಭೃತಿ |
 ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀಶನಿಜಯಾಂ ಕಲಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದಭೂತಾ

ಅಂದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನರೂಪಿಸಿ ಕಲ್ಪಗಳೆಂಬ ಮಹಾಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ಮಂದಿ ಋಷಿಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ದರ್ಶನವಿಶೇಷವನ್ನು ಲೂಕಿ ಮುರೈಯಲ್ಲಿ ವನ್ನನುಭವಿಸುವವರಾಗಿರುವರು. ಈ ನೂರು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೀಹರಿಗಳು ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಅವತರವಿರುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಂಬ ನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಋಷಿಗಳು ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸತಕ್ಕವರು. ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರು ಶನುಜು ಭೀಮನುಧ್ವರೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರು. ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀಸ್ವಯಂವರ ಸಮುದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪತ್ರವನ್ನು ಅದರದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶನದೊಸ್ತುಗುವ ಕಂತಾರ್ಥವು ಚಾರಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಣನು ಇತರರಿಂದ ಕಾಣಲ್ಪಡದವನಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು

ಸಾಧಿಸುವವನು ಲಾತವ್ಯನೆಂಬ ಋಜುವಾಗಿರುವನು. ಇವನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವಾಯುದೇವರ ಪದವಿಗೆ ಬರತಕ್ಕವನಿರುವನು. ಇವನು ಸನ್ಯಾಸಿರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಲ್ಪದವರೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಪಾತ್ರನು. ಇವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪೂಜಕಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ರುಕ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯವೆಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗತಕ್ಕವನು”, ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವಾಮನಪುರಾಣವಚನವು ಈ ವಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವುದು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀಲಾತವ್ಯಋಜುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರುಕ್ಮಿಣೀಸ್ವಯಂವರಸಾಧಕರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರರಾಗಿ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನು ತುಂಬಿಸುತ್ತಾ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

(ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಕರಣವು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು)

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣವು

ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಗೌತಮರ ಶಾಪ. ವ್ಯಾಸಾವತಾರ. ಜ್ಞಾನೋದಯ

ಲೋಕದ ಜನರು ನ್ಯಾಯರೀತಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ಬಾಳಿ, ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಧ್ಯಯನ, ಸದ್ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುಕ್ತಿ-ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಲಿ, ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ, ಇತರ ಋಜುಗಣಸ್ಥರಿಗೆ ಸಹ ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವ ರೂಪದಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ವರಂವರೆಯಿಂದ ಮಾನವರಿಗೂ ಸಹ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಕೃತ ಮೊದಲಾದ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಸದ್ಧರ್ಮಗಳ ಅವನತಿಯಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾನು ಅನೇಕಾವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದನು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಈ ತರದ ಧರ್ಮೋನ್ನತಿಯಾ

ಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳು ನಡೆದು ಲೋಕಸುಖಕ್ಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರಸಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಆನಂದಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರ ಸದುಪದೇಶಗಳಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಂದು ಯುಗದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಯುಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹ್ರಾಸವಾಗುತ್ತಿರಲು ಪುನಃ ಅದರ ಉನ್ನತಿಯಾಗುತ್ತಲಿದ್ದಿತು. ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ, ಅಂದರೆ ಅಸುರರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವರಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಪ್ರಸಂಚವಲ್ಲ ಮಳೆಯಾಗದೆ ಮಹಾಬರಗಾಲವು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಮುನಿಗಳೂ, ಹಳ್ಳ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ತಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಆಹಾರ ನೀರು ದೊರಕುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಅಲೆದಲೆದು ಬೆಂಡಾಗಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಸ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಗೌತಮಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಸಾರಸಹಿತರಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಶ್ರೀಗೌತಮರ ಅಶ್ರಮವು ಮಾತ್ರ ಆಗ ಬಹಳ ನೀರಿನಾಶ್ರಯವುಳ್ಳದಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಫಲಪೈರುಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿರುವ ಸಕಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ವಸತಿ ಆಹಾರ ವಿಹಾರಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಗೌತಮರೂ ತನ್ನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಕಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವನ್ನು ಆದರಿಸಿ ತನ್ನಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾರಿಗೂ ಯಾವ ವಿಧದ ಬರಗಾಲದ ಪೀಡೆಯು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅನ್ನವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಾ ಸದ್ಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸೇರಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಪರ ರಾಗಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ಸರಿಯಾದ ಮಳೆಯಿಂದ ಪ್ರಸಂಚದ ಬರಗಾಲವು ಆಡಗಿತು. ಆಗ ಗೌತಮರ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಅವೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಗೌತಮರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವುಣೆ ಬೇಡಿದರು. ಆಗ ಗೌತಮರು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲು ಇಷ್ಟಪಡದೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತು 'ನೀವೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಬಯಸುವಿರಿ? ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕೊರತೆಯೇನು? ನೀವು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವುಕಾಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖ

ವಾಗಿದ್ದು ಸತ್ಯರ್ಮಪರರಾಗಿರಿ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲು ನಮಗೇನೂ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ವಿಯೋಗವು ನಮಗೆ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಬಾರದೆಂದು ನಮ್ಮ ಆಸೆಕ್ಷೆಯಾಗಿರುವುದು” ಎಂದರು. ಆಗ ಆ ಬಾಹ್ಯಣರೆಲ್ಲರೂ ಉಪಾಯಗಾಣದೆ ಬೇಸರದಿಂದ ಆ ಗೌತಮರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಹರನು ತನ್ನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಸುರನದಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಗೆ ಇದು ಸಹನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆ ಗಂಗೆಯನ್ನಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ ತನ್ನ ಕಂದ ಗಣೇಶನನ್ನು ಕರೆದು, ಗಣಪತಿಯೇ ನೀನು ನನಗಾಗಿ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎನೆನ್ನುವೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಜನಕನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿರುವಳು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿರುವುದು ನನಗೆ ಹಿತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಚಾತರ್ಯದಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಡುವಂತೆ ಮಾಡು ನೋಡುವಾ! ಎಂದಾಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು. ಕೂದಲೇ ಗಣಪತಿಯು, ‘ಅಮ್ಮಾ, ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುವೆನು, ಎಂದವನೇ ನೇರವಾಗಿ ಭೂಮುಂಡಲಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದು ಅಂಡಲೆಯುತ್ತಾ ಈ ಗೌತಮರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾಮಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದು ‘ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಒಂದರಿಂದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವಂತೆಯೂ, ಗಂಗೆಯು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಯುವಂತೆಯೂ, ಆಗಬೇಕು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಆ ಗೌತಮರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದು, ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ನಿಮ್ಮ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತಿಳಿದೆನು. ಉಪಾಯದಿಂದ ಆಗ ತಕ್ಕ ಕೆಲಸವು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಹಸಗಳಿಂದಲೂ ಆಗ ಲಾರದು. ನೀವಿಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲು ನಿಮಗೆ ನಾನು ಗೋಷ್ಠವಾದ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಿಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಡಕಲಾದ ಒಂದು ಗೋವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗೌತಮರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಗಿರುವ ಪೈರನ್ನು ತಿನ್ನುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ಆಗ ಗೌತಮರೇ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಆ ಗೋವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಟ್ಟಲು ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರು : ಬೆಲೆ 3 ರೂ. 50 ನ.ಪೈ.
(ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 1 ರೂ.)

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು :
ಬೆಲೆ 37 ನ.ಪೈ. (ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 12 ನ.ಪೈ.)

ನಾಲ್ಕು ಗೀತೆಗಳು : (ಗೋಪೀಗೀತೆ, ವೇಣುಗೀತೆ, ಭ್ರಮರಗೀತೆ,
ಪಾಂಡವಗೀತೆ. ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಸದಾರ್ಥ, ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತ)
ಬೆಲೆ 50 ನ.ಪೈ. (ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ 16 ನ.ಪೈ.)

6 ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿಯಲ್ಲದೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆ 25% ಕರ್ಮಾರ್ಜ.

---ಸಂಸಾದಕ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ

ಗೀತಾವಿವೃತ್ತಿಯ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಬಹಳ ಸುಲಭಶೈಲಿಯ ಅನುವಾದ.
ಬೆಲೆ 3 ರೂ. ಮಾತ್ರ ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದರೆ, ಒಂದು ರೂ.ಗಾಯ.
ಅಂಚೆವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ವಿ. ಪಿ. ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥ.

ಈ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ ಮಾತ್ರ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಳಾಸ : --

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ

ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞಾಚಾರ್ಯ ಸೇವಾಸಂಘ, ಹದಡಿಬಡಾವಣೆ.

ದಾವಣಗೆರೆ.

ಅಭಿನೂನಿವರ್ಗಕ್ಕೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂಗಳಂತೆ)

1960-61ನೇ ಸಾಲಿಗೆ

- ೧) ಶ್ರೀ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರು ಜಾಲಹೋಬಳಿ
- ೨) ಶ್ರೀ ವಿ. ಆರ್. ನಾಗರಹಳ್ಳಿ, ಸಿಕಂದರಾಬಾದ್.
- ೩) ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿ. ಆರ್. ಜಯಮ್ಮನವರು, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ೪) ಡಾ|| ಬಿ. ಎಸ್. ಮಾಧವರಾವ್ ,,
- ೫) ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಗರಾವ್, ಬಿ.ಇ., ,,

ಮೆಲ್ವಂಡ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಗಳ ದಯೆ
ಹೆಚ್ಚಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಂಪಾದಕ.

ಆಖ್ಯಾತಮಾನದಾ ನ:

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸವಾಚ್ಯಯು ಮತ್ತು ಹರಿದಾಸರ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಕ್ತಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ

ಸಂಪುಟ ೧೧] ೧೯೬೧ನೆಯ ಜೂನ್-ಜುಲೈ

ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಸಾಲಿದಾಸರು
48, 6ನೆಯ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು-18.

ವಾರ್ಷಿಕಚೆಂದಾ: ಮ. ೧ ಸಾಯಿಗಳು.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

೧) ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ	೧
೨) ಸಂಪಾದಕೀಯ	೨
೩) ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ	೫
೪) ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ	೧೧
೫) ಬಾಯಿಪಾಠ	೨೩
೬) ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಚರಿತಾಮೃತಮ್ (೮ ಪುಟ)	೯-೧೬

ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಚರಿತಾಮೃತಮ್

ಪುಟ	ಪಂಜೆ	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೯	೧೯	ಬುತಚಿ	ಬುಚಿತ
,,	೨೩	ತಂದೆಗಳಿಂದ	ತಂದೆಗಳಾದ
,,	೨೪	ಮುದ್ದರಿಂಬ	ಮುದ್ದಲರಿಂಬ

‘ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮನದೊ ನ:’

ಶ್ರೀ ಹರಿ ದಾಸ ಭಾರ ತೀ

‘ಪ್ರಥಮೋ ಹನುಮಾತ್ರಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋ ಭೀಮ ಏವ ಚ |

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾತೃತೀಯಸ್ತು ಭಗವತ್ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ: ’ ||

ಸಂಪುಟ ೧೧	೧೯೬೦-ಜುಲೈ-ಏಪ್ರಿಲ್	ಸಂಚಿಕೆ ೬೯
-------------	-------------------	--------------

ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣೀ

“ ಸ್ವಲ್ಪದಿನ ಉಳಿಯಿತು ಒಂದು ಸಾಧನ ಕಾಣೆ
ಕಲ್ಪಾಯು ನಿನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲೋ !
ಬಲ್ಪಂಥಗಳ ನೂಡಿ ಭೋಗ ಸಡದಿರು-ನಾಗ
ತಟ್ಟನ್ನ ಮೊರೆ ಹೋಗಲೋ ಪ್ರಾಣಿ ||
ಮೊಡ್ಡವನು ನಾಣಿ ಎನಗಿಲ್ಲ ಪಥರು ಬಂದು
ಅಡ್ಡದೀಳುವರಂಬ ದಾಸರು
ಹೆಡ್ಡತನ, ತಾಳದಿರು ಕೊನೆಗೆ ಅನುಭವವಕ್ಕು
ಕಡ್ಡಿಯಂದದಿ ವಾಕ್ಯವೊಂದಿಲ್ಲ ”

ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಯರ ‘ನಿಶ್ಚಯದ ಸಂಸಾರ’ ನಿಂಬ ನೆವದಿಂದ

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀಸಹಾಯನಿಧಿ

ಸಜ್ಜನಮಹಾಶಯರೇ!

‘ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ’ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯು ೧೯೫೦ನೆಯ ಇಸ್ರಿ ನವೆಂಬರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಪವಿತ್ರ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ಪುಣ್ಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ, ಈವರೆಗೆ ೧೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲ, ಸಜ್ಜನರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಹರಿದಾಸವಾಚ್ಛಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಧೈಯವನ್ನು ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಸುಜೀವಿಗಳ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಅನಂದಪಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವರಿಗೂ ವಿದಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ‘ವಿಜಯಾಂಕರತ್ನ’ವೆಂಬ ನಾಮದಿಂದ ಈವರೆಗೆ ಎಂಟು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದೆ. ಪರಿಶುದ್ಧನಾದಿ ಸುಮಾರು ೪೦೦ ಜೇವರನಾಮಗಳನ್ನೂ, ‘ಆದ್ಯ’ರ ಉಗಾಭೋಗಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಏಕತ್ರ ಸಂಗ್ರಹವಾಗದಿರುವ ೪೦೦ ಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಉತ್ತಮಶ್ರೇಣಿಯ ಉಗಾಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ‘ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದರು’ ‘ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಸಂವಾದ’ ‘ಶ್ರೀ ಯಾದವಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆ’ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಓದಿ ಆನಂದಿಸಿದ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ‘ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿ’ಯು ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳಲೆಂದು ಹಾರ್ದಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ದಾರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಜ್ಜನಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ಈ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ದ್ವಾರಾ ನಡೆಸಿಕೊಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿ ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿರುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾನು ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವಿಶೇಷಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ—ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ನನಗಿದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕವಿಷಯಗಳಿಗೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವಕ್ಕೆ ಸಹ ಎಡೆಗೊಡದೆ, ಅಂತಹ ಜಾಹಿರಾತು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸಹ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ನಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು, ತನ್ನ ಉದಯದಿಂದ ಈವರೆಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಏರುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗದೆ, ನಾನು ಜೀವನಯಾತ್ರಿಗಾಗಿದ್ದು ದುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತ ಬಂದಾಗ್ಯೂ, ಇನ್ನೂ ಸುಮಾರು ೨೦೦೦ ರೂ.ಗಳಷ್ಟು ಸಾಲ ನಿಂತಿದೆ. ಕಳೆದ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮಹನೀಯರು ಒಂದೊಂದು ಮಾಸದ ಪೂರ್ಣ ಖರ್ಚನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಜೀವನಾಧನವಾದಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ತಪ್ಪುಬಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಅದರೂ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಭಯ ಇಂದಿಗೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು ಲೇಖಕರು, ಲೇಖಕಿಗಳು, ಸಂಪಾದಕರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಚಿರಕಾಲ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಮಾಸದ ಈಗ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ವೆಂಬ ಏಕೀಕೃತ ಅಥವಾ ಸೆಮಿ-ವರ್ಷಿಕೆ ವೆಚ್ಚವು ಇರುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಪೂರೈಸುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿಹಿಡಿದು ಒಮ್ಮೆ ಮುಗಿದರೆ ಹೊಸದನ್ನೇ ನೆರವಿತ್ತು, ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸಿ.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯ ಛೇದನೆಯೇ ಇದಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಇವನು ಶಕ್ತನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಸ್ವಂತ ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನು ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತಿರುವ ನನ್ನ ಯತ್ನಕ್ಕೆ ತಾವು ಸ್ವಯಂ ಪರಿವೃತ್ತಗೊಂಡು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಿಸುವುದನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತಜ್ಞರೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಛೇದನೆಯ ಮೇಲೆ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಮೋದಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ನಿಜವಾಗಿ ಸಕಲರ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಇವನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಖರ್ಚುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸದಂತೆ ಸಾಪಠಾನದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೇವೆಯಾಗುವಂತೆ.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತೀ

ನಿನಿಯೋಗಿಸಲು ಅವಶ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಿರೆಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಹರಭೃತ್ಯನಿಗೆ ಸತ್ವಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರದ
ಮೂಲಕ ಸುಜೀವಿಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದಾನ
ಮಾಡಿರುವವೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ, ತತ್ಸೂಚಕವಾದ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ
ವರ್ಪಡಿಸಿರುವ ೧, ೫, ೧೦ ರೂಗಳ ಟಿಕೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ
ಪಡೆದು, ಅವುಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕ್ರಮವಾದ ರಶೀದಿಯನ್ನು ಪಡೆ
ಯಿರಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ವರ್ಪಡಿಸಿರುವ ದಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕೋ
ಆಪರೇಟಿವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮. ಅಕೌಂಟಿಗೆ ನಗದು ಯಾ
ಕಿಕ್ಕು ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜಮಾ ಮಾಡಲು ಸಹ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ನನ್ನ ಈ ಕೇಳಿಕೆಗೆ ಸಕಲರೂ ಎಲ್ಲ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ—ಪೂಜ್ಯ
ರಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನಿತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿದಾಸಭಾರತಿಯು
ಲೋಕಾಲ ವಿರಾಜಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವಿರೆಂದು ನಂಬಿರುತ್ತೇನೆ.
ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯರ ಅಶೀರ್ವಾದಬಲದಿಂದ ಉದ್ವಿಷ್ಟಕಾರ್ಯವು
ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೆಂಬ ಭರವಸೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಗಳು
ಪಜ್ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನೀಯಲಿ.

ಶ್ರೀಹರಿದಾಸರ ದಾಸ

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ಗೋಪಾಲದಾಸ್

ನಂ. 48, 6ನೆಯ ಬೀದಿ (ಅಪ್ಪುರಾವ್ ರಸ್ತೆ)

ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ,

ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮.

ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರ

ಬರೆದವರು :

ಶ್ರೀ ಕೆ. ತಿಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ.ಬಿ.ಟಿ.,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

(೧೯೬೧ ಮಾರ್ಚ್ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದುದು)

ರತ್ನಾಕರನನ್ನೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಉಡುಪಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿರುವ ಶ್ರೀಮಧ್ವ
ನಾಥನನ್ನು ನೋಡಿ ! ಇದು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವರಲ್ಲಿರುವ ಅತುಲವಾತ್ಸಲ್ಯ
ವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಲ್ಲವೇ ? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಇಂತಹ ಅನನ್ಯಲಭ್ಯವಾದ ಪ್ರೀತಿ
ಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಅಚ್ಚಿನ್ನಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾದ
ವಾಯುದೇವರೆಂಬವು ಸಂತಯವೇನು ? ಇನ್ನು ಶ್ರೀ ಹರಿವಾಯುಗಳಲ್ಲದೆ
ಉಳಿದಾವ ದೇವತೆಗಳೂ ತಾವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ತಮ್ಮ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾವೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ಕಾಣೆವು. ನಮ್ಮ ಶುಭಮಧ್ವರಾದರೋ ತಾವು ಇಂತಹವರಿಂಬುದನ್ನು ಹೀಗೆ
ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ:

ಯಸ್ಯ ಶ್ರೀಣ್ಯದಿತಾನಿ ವೇದವಚನೇ ರೂಪಾಣಿ ದಿವ್ಯಾನಲಂ
ಬಟ್ ತದ್ವರ್ತಮಿತ್ಥಮೇವ ನಿಹಿತಂ ದೇವಸ್ಯ ಭರ್ಗೋ ಮಹತ್
ವಾಯೋ ರಾಮವಚೋನಯಂ ಪ್ರಥಮಕಂ
ಪೃಕ್ಷೋ ದ್ವಿತೀಯಂ ಪಠುಃ
ಮಧ್ವೋ ಯತ್ತು ತೃತೀಯಮೇತದಸುನಾ
ಗ್ರಂಥಃಕೃತಃ ಕೇಶವೇ ||

ಇವರ ದಿವ್ಯವಾದ ಮೂರು ರೂಪಗಳೂ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದವುಗಳು.
ಬಲಜ್ಞಾನರೂಪರಾದ ಈ ವಾಯುದೇವರ ಮೊದಲನೇ ರೂಪವು ಶ್ರೀರಾಮ
ದೇವನ ಓಲೆಕಾರನಾಗಿ ಸೇವೆಮಾಡಿತು. ಅಂಗುಲೀಯಕವನ್ನು ಶ್ರೀಜಾನಕೀ
ದೇವಿಗಿತ್ತು ಜಗನ್ಮಾತೆಯ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ರಾಮಪಾದದಲ್ಲರ್ಪಿಸಿ ರಾಮ
ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂಪ! ಎಂಡನೆಯ ರೂಪವೇ ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಹು

ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಹರಿಸೇವೆಗೈದ ಜ್ಞಾನಿಭೀಮರೂಪ. ಮಧ್ವರೂಪವೇ ವಾಯುದೇವರ ತೃತೀಯಾವತಾರವು. ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಸೇನ್ಯವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯವಾದ ರೂಪವಿದು. ಹೀಗೆಂದು ಆ ಗುರುಗಳೇ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಆಪ್ತವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ, ಸಮೀ-
ಚೇನಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ದೇವದೇವರಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀವಾಯು
ದೇವರ ಅವತಾರರೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಅತ್ಯರ್ಥಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿ
ಯತ್ನಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಧಕನೂ ಈ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯು-
ವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಉದಯವಾಗಲು
ಇವರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನರಿಯುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯವು
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವಮೂಲಕ ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ
ಗುರುಭಕ್ತಿಸವನ್ನಿತ್ತವಾದ ವೈಷ್ಣವಭಕ್ತಿಯು ಉದಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದ
ರಿಂದ ಇದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರದ
ಪರಮಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನಂದಾವಿರ್ಭಾವಲೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿ
ಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹರಿಗುರುಭಕ್ತಿಯು ಮುಖ್ಯಸಾಧನವು. ಈ ಸಾಧನ
ವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಶ್ರೀ ಸು ಮ ಧ್ವ ವಿ ಜ ಯ ವು ಸರ್ವ-
ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆಡಿಗಲ್ಲು ; ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಥಮಸೋಪಾನವು. ಇದಲ್ಲದೆ
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಂದರ
ವಾಗಿಯೂ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಕವಿಗಳು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯರ
ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಶ್ರೀಸುಮಧ್ವವಿಜಯವನ್ನು
ಜಿನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವು ಬಹುಸುಲಭವಾಗಿ ಆಗುವುದು.
ಇನ್ನು, ಈ ಕಾವ್ಯದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ
ಶಾಸ್ತ್ರಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಮಹೋಪಕಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.
ವಕ್ತೃಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆಗಭಿನುತವಾದ ಅನನ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಈ
ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಉತ್ತಮಕಾವ್ಯವು
ಒಂದು ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಆಗಿದೆ.

ಜೂನ್-ಜುಲೈ

ಇನ್ನು, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಷಯ, ಪ್ರಯೋಜನ, ಅಧಿಕಾರ, ಸಂಬಂಧವೆಂಬ ಅನುಬಂಧಚತುಷ್ಟಯಗಳಿರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸೋಣ: ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಅಜ್ಞಾತವಾದ ದೇಹ-ಧರ್ಮ, ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಅವಯವಗಳು, ಅವುಗಳ ರಚನೆ, ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ರೋಗರುಜನೆಗಳು, ಇವುಗಳ ಪರಿಹಾರ, ಔಷಧಗಳ ರಾಸಾಯನಿಕ ರಚನೆ, ಅವುಗಳ ಗುಣಾವಗುಣಗಳು, ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಕ್ರಮನಿಯಮಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗೆಯೇ ವ್ಯವಸಾಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ, ಕ್ಷೇತ್ರದ ಲಕ್ಷಣ, ಬೀಜಗಳ ಸ್ವಭಾವಲಕ್ಷಣ, ನೆಲವನ್ನು ಉಳುವ ಕ್ರಮ, ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಕಾಲ, ನೀರು-ಬೆಳಕು-ಸಸ್ಯಪೋಷಕಗಳು, ಇವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗ ಇವುಗಳೇ ವ್ಯವಸಾಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಷಯ.

ಹೀಗೆ ಸಾಧಕನಿಂದ ಅಜ್ಞಾತವಾದ ಮತ್ತು ಅವನ ತಿಳಿನಳಿಕೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ, ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಹಾಯಲಸಾಧ್ಯವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವೆನ್ನುವರು. ಶ್ರೀಗುರುಧ್ವನಿಜಯಮಹಾಕಾವ್ಯದ ವಿಷಯ-ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಇವುಗಳು ಹೀಗೆ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಕುಂದಭಕ್ತಿಯೈ ಗುರುಭಕ್ತಿಜಾಯೆ ಸತಾಂ ಪ್ರಸತ್ತೈ ಚ

ನಿರಂತರಾಯೈ |

ಗರೆಯಸೀಂ ವಿಶ್ವಗುರೋರ್ವಿಶುದ್ಧಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಾಯೋರವತಾರ-
ಲೀಲಾಂ (೧-೫)

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಿಶ್ವಗುರುಗಳ ವಿಶುದ್ಧಲೀಲೆಯೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ. ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉದಯವಾಗುವ ಮುಕುಂದಭಕ್ತಿಯೂ ಮತ್ತು ಸಜ್ಜನರ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಯೋಜನವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟು. ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಹಾದಡ್ಡನ್ನು ಕೂಡ ಒಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವು ಬಂಜೆಯೊಡನೆ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸುವಂತೆ ವ್ಯರ್ಥ. ಗಂಗೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಮರಳುಕಣಗಳನ್ನೆಣಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಮೂರ್ಖನಂತೆ ದಾನು ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೊಡಗಿರುವ ಸಾಧಕ, ಆತನ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನ

ವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾಪ್ರಯೋಜನದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಅಭ್ಯಸನೀಯವಾದುದು. ಮಹಾಕವಿಗಳು ಈ ಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಉತ್ತಮ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂತಲೂ ಅದರ ವಿಷಯ-ಪ್ರಯೋಜನ-ಅಧಿಕಾರಿ-ಸಂಬಂಧ ಇಂತಿವೆಯೆಂತಲೂ ದಶಮತಿಶಿಷ್ಯನಾದ ಕೋವಿದನೋರ್ವನ ಮುಖದಿಂದ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ನುಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಧುಭ್ಯೋ ಮಧುಮಥನಾಂಘ್ರಿಭಕ್ತಿಭಾಙ್ಗೈಃ ಶ್ರೋತೇಭ್ಯೋ
ವಿತತಮತೇರ್ಮಹಾನುಭಾವಂ

ವೇದಾಂತಂ ಸ್ವಯಮಿವ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಮೂಲಂ ವ್ಯಾಚಕ್ಷ್ಯ
ಸ್ಥುಟಮಥ ಕೋಪಿ ಕೋವಿದೋತ್ರ (ಸ ೧೬ ಶ್ಲೋ ೧)

“ವಿತತಮತೇರ್ಮಹಾನುಭಾವಂ” ವಿಶಾಲಮತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಪೂರ್ಣ ಪ್ರಜ್ಞರ ಮಹಿಮೆಯೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಪುಂಗವರು ‘ವಿತತಮತಿ’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಬಹುಮುಖ್ಯಪ್ರಮೇಯವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿತತಮತಿ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಬೋಧ ಎಂದರ್ಥ. ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದರ್ಥ ಹೊಳೆಯದಿರಲಾರದು. “ವಿಃಪಕ್ಷಿಪರಮಾತ್ಮನೋಃ” ಎಂಬ ಕೋಶದಿಂದ ‘ವಿಃ’ ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಎಂದರ್ಥ. ‘ತತ’ ಎಂದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಸದಾ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ‘ಮತಿ’ ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಎಂದರ್ಥ. ಎಂದರೆ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸದಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದವರು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕವಿಪುಂಗವರದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಗಳ ಮಹಾತ್ಮೆಯು ಶ್ರವಣಮನನಾದಿಗಳಿಂದ ದುರಿತಹರವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇವರ ನೆಜೆಯೋಣ - ಕೂಡೋಣ - ಮಾತಾಡೋಣ ಮೊದಲಾದ ಲೀಲೆಗಳು ಸಹ ಸ್ವತ್ತಿಮಾತ್ರಾದಿಂದಲೇ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯದಾಯಕವಾದವುಗಳು. ಇಂತಹ ‘ವಿತತಮತಿಗಳ’ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯ. “ವೇದಾಂತಂ ಸ್ವಯಮಿವ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಮೂಲಂ” ಇದೇ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಯೋಜನ. ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದಂತೆಯೇ ಇದೂ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಬಂಧನದ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾದುದು.

ಜೂನ್-ಜುಲೈ

ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಮಾಡುವುದಿಗಿ. ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಧರ್ಮ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಅಧ್ಯಯನವಿಂದ ನಿಮ್ಮ ನಿತ್ಯವಸ್ತುವಿವೇಕ ಉಂಟಾಗಿ ಶಮದಮಾದಿಸಂಪದಭೃದಯವಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ರಾಗಾದಿದೋಷಗಳು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸಹಾರತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು "ಈತನನ್ನು ಈ ನಿಗಡಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವೆನು" ಎಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವನು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಧಕಜೀವಿಯ ಬಂಧನೋಚನೆ. ಆತನ ಸ್ವರೂಪಭೂತವಾದ ದುಃಖಾಮಿಶ್ರವಾದ ಆ ನಂದಾನುಭವ. ಹೀಗಿದೆ ಸಾಧಕನ ಸಾಧನೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು. ಎಂದರೆ ವೇದಾಂತವು ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವು ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಥಮಸೋಪಾನ ಎಂದರ್ಥ. ಅಂತೆಯೇ ವಿವಿಧತಮತಗಳ ಮಹಾನುಭವತೆಯ ಪ್ರವಣಮಾನನಾದಿಗಳೂ, ಸಾಧಕನೇ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೈಹಿದಿಮ ನಡೆಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ.

ಇನ್ನು, ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂಶಯಪಡಿಸುವುದು ಈ ಜನಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ! "ಸಂಧುಭ್ಯೋ ಮಧುಮಧನಸಂಪತ್ತಿಭ್ಯಾಂ ಶ್ರೋತೇಭ್ಯಃ" ಇಂತಹವರಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸಭಯವಾದುದು. ಮಧುಮಧನಸಂಪತ್ತಿವು ಮಧುಮಧನನ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿವೆ. ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ತರಬಾರದು. ಗುರುಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅನರಿತ ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದು. ಬದಲಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮವಾಗಿರುತ್ತಾ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಬಹುದು. 'ಸ್ವಾತಿಯ' ಮಳೆಯು 'ಕಾತಿಯ' ಮಳೆಯನ್ನು ಮೂರಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಇತರೆದೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅದು ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲವೆ! ಇಂತೆಯೇ ಈ ಸಂಧು ಚರಿತ್ರರೂಪವಾದ ವೃಷ್ಟಿಯು ಸಜ್ಜನಮುಖ್ಯಭೂತವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅದು ಪರಿವುಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಕಾಸಪಡೆದು ಶೋಕೋಪದ ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. "ಶ್ರೋತೇಭ್ಯಃ" ಎಂಬ ಪದವಿಂದ ಶ್ರೀಮದಭ್ಯಾಸವಾದ ಓದುವವರು ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕೇವಲ ವೇದ ಓದಿ ಪಾಪನಾಶಿಸುವವರಾದರೆ ಸುಖವು.

ಪ್ರಪಂಚಿಯ ಅಡಿದಾವರೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತರಾಗಿರಬೇಕು. ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಆತನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ಸುದೃಢಸ್ನೇಹವು. ಇಂತಹ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಹರಿಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದುದು ಧು-ಸಜ್ಜನರೇ ಈ ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಸಂಬಂಧ. ಎಂದರೆ ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಪ್ರತಿಪಾದಕಭಾವವು ಸಂಬಂಧ. ಅಧಿಕಾರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಪಕಪ್ರಾಪ್ಯಸಂಬಂಧ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೇ ಒಂದು ಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಚಂದ್ರಿಕೆಯಂತೆ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿದ್ದರೆ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಅಜ್ಞಾನತಮೋನಾಶಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿರಳು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಕವಿ-ಪುಂಗವರು ಆಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರಸುಧೆಯ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬೀರಿದ್ದಾರೆ ಈ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಉಪನ್ಯಾಸಭಾರತಿಯ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ಕವಿಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ಇತರ ಮತಖಂಡನಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ವಮತಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನು ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ಬಹುಸಂಗ್ರಹವಾಗಿಯೂ, ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೂ, ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡೇ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಕಾವ್ಯದ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಕವಿಗುಲತಲಕರು. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳು ವಿವಿಧಮತಖಂಡನೆಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮೇಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರ ಗುರುಗಳಾದ ವೇದನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರೆಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದುದನ್ನೇ ಆಚಾರ್ಯರು ನುಡಿದಿರುವ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ

ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆಯ (ಸಂಸ್ಕೃತದ) ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಲೇಖಕರು : ಶ್ರೀ ಭೀಮರಾವ್, ವಕೀಲ್, ದಾವಣಗೆರೆ,

ಲೇಖನ (೨)

ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಾಧನವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಭಕ್ತಿಯು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಉದಯಿಸುವುದು. ಅಪರೋಕ್ಷದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ತಪ್ಪದೆ ಲಭಿಸುವುದು. ತತ್ತ್ವನಿಶ್ಚಯವಾದರೋ, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಗಳ ನಿರಾಕರಣವಾಗದೇ ದೊರಕುವುದಲ್ಲ. ಅದೇವಿವಿಧವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಮೃತತ್ವವು ಸಿದ್ಧಿಸದು. ಪ್ರತ್ಯುತ ಅದು ತಮಸ್ಸಿನ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. 'ಅಂಧಂತನು ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಯೇ ಅನಿದ್ರಾಪುನಃ ಸತೇ ತತೋ ಭೂಯ ಇನ ತೇ ತನೋ ಯ ಉ ನಿದ್ರಾಪುನಃ ಸತೇ' ಮತ್ತು 'ವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಅನಿದ್ರಾಂ ಚ ಯಃ ಪ್ರದ್ವೇದೋಭಯಂ ಸತೇ' ದ್ವಯಾ ಮೃತ್ಯುಂ ತೀರ್ತ್ವಾ ವಿದ್ಯಯಾ ಅಮೃತಮುಚ್ಯತೇ' ಎಂಬ ಉಪನಿಷತ್ತಂತ್ರಗಳು (ಈಶಾವಾಸ್ಯ) ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ವಿರತರಾಗ. ಮೋಕ್ಷಜ್ಞಾನನಿಂದಕರಾಗದಿದ್ದರೆ, ಅನರ್ಥ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೊಂದಿದ ತಮಸ್ಸಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ತಮಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುವರೆಂದೂ, ವಿವಿಧ (ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ) ಮತ್ತು ಅವಿದ್ಯೆ (ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ)ಗಳೆರಡೂ ಹೊಂದಿ ನೆಂಬ ಒಂದು ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನಗಳೆಂದೂ, ಅವಿದ್ಯೆಯ ನಿವಾರಣೆಯ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು (ದುಃಖ, ಅಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು) ದಾಟಿ, ನಿಶ್ಚಯದ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯರು ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಜನ್ಮಭೋಜನಾಯೇ ತು ತನೋಂಧಂ ಯಾಂತ್ಯಸಂಶಯಃ'

ತತೋಧಿಕಮಿವ ವ್ಯಕ್ತಂ ಯಾಂತಿ ತೇಷಾಮನಿಂದಕಾಃ |
 ತೇ ನಿಂದಯಾ ಅಯಥಾರ್ಥಸ್ಯ ದುಃಖಾಜ್ಞಾನಾದಿರೂಪಿಣಃ |
 ದುಃಖಾಜ್ಞಾನಾದಿಸಂತೀರ್ಣಾಃ ಸುಖಜ್ಞಾನಾದಿರೂಪಿಣಃ |
 ಯಥಾರ್ಥಸ್ಯ ಪರಿಜ್ಞಾನಾತ್ ಸುಖಜ್ಞಾನಾದಿ ರೂಪತಾಂ |
 ಯಾಂತಿ.....'

ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ದಾಹರಿಸಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿರುವರು. ಅವಿದ್ಯೆ ಅಥವಾ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದೆಂದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಾದರಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಯಥಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಜೀವಾಭೇದ ನಿರ್ಗುಣತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ. ಅದರ ನಿರಾಕರಣವೇ ಅವಿದ್ಯೆಯ ನಿಂದೆ. ಇದು ಬಹು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ನೇರಾಂತವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮೋಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವಿದ್ಯೆತಮತದ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಸುಲಭವಾದೀತೇ! 'ಹೇಯಂ ಮಾಯಾಮತಂ ಕುಚ್ಛೇ' ಎಂದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವುದರಿಂದ ತಿಳಿದೂ ಅದರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಮುಮುಕ್ಷುಜೀವನೂ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಉದಾಹೃತವೇದಮಂತ್ರಗಳು ಘೋಷಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಷ್ಣುಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ, ನಾಯುಜೀವೋತ್ತಮತ್ವ, ಜಗನ್ನತ್ಯತ್ವ, ಪಂಚಭೇದತಾರತಮ್ಯಾದಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು, ತದ್ವಿರೋಧಪ್ರಮೇಯಗಳ ಸವ್ರಮಾಣಿಕವಿಂಡನಪೂರ್ವಕವಲ್ಲದೆ, ಮೂಢನಿತ್ಯಾಸದಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು ತತ್ವಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯವೆನಿಸಲಾರದು, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ತತ್ಸಾಧಕಪ್ರಮಾಣಗಳ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನೂ, ಯುಕ್ತ್ಯಾದಿಪರಿಕರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದು ವಿಮರ್ಶಿಸದೇ, ಅದರ ನಿರಾಕರಣವು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೇ ಸರಿ. ಹಾಗೂ, ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯಬುದ್ಧಿ ಅನಾದರಗಳುಂಟಾದರೆ ಸಾಲದು-ನಿಯತತಿಸ್ವರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ, ಅನರಿಗೆ ಸಹ ಅನಾದರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಈ ವಿಧಸಾಧನೆಯು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷಾಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಆಗಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ-ಬ್ರಹ್ಮವಿಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದದೇ ಅನ್ಯಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಥೋಚಿತತರ್ಕವ್ಯಾಕರಣಾದಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ನವೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಹಾಗೂ ಖಂಡನ-ಮಂಡನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷಾನಭಿಜ್ಞರೂ ತತ್ವಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರು ಈ ವಿಧಗ್ರಂಥರಚನೆಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಲಿ-ಅವುಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಿ.

ಯದ್ಯಪಿ, ತತ್ವಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯಾಕಾರವಾದ ಪ್ರಮೇಯಜ್ಞಾನವು ಮೊದಲಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪ್ರಮೇಯಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾದ ಪ್ರಮೇಯಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ. ಭಾರತ ರಾಮಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ಇತಿಹಾಸಗಳು, ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳು-ಉಪಪುರಾಣಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಾಚುರ್ಯೇಣ ಪ್ರಮೇಯಗ್ರಂಥಗಳು. ರಾಜಾಶ್ರಯ, ಪ್ರಚಾರಾದಿಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅನಭಿಜ್ಞರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಂತೆ, ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮರು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮೇಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕಕೊರತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಹಿಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಪ್ರದವಾದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನರಿಯದ ಜನರಿಗೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಪರಮೋಪಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನದ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಸಿದ್ಧಾಂತತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಅನೇಕದಾಸಾರ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿ ಹೇರಳವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿದಾಸವಾಙ್ಮಯದಿಂದ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಆಪಾರವಾದ ಸೇವೆಯಾಗಿದೆ. ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥ-ಬೋಧಕಸಾರಿಭಾಷಿಕರಬ್ಬಗಳ ಪ್ರಯೋಗನಿಲ್ಲದೆ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಅಥವಾ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದಾಸಾರ್ಯರು, ಯಾರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಮಾಣಲಕ್ಷಣಾದಿ ದರಪ್ರಕರಣಗಳು, ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮೊದಲಾದ ಘಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಗಳು ಹೇಗೆ ಅಲ್ಪೋಪಕಾರಿಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದರಿಂದ ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಶ್ರೀಸುಧಾಗ್ರಂಥವೂ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬರಲಿದೆಯೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದರಿಂದ ಸಿದ್ಧರಾಗುವ ಪಂಡಿತರನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಪಂಡಿತವರ್ಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ದಿಂದ ಭಾಷಾಂತರ ಅಥವಾ ಅದರ ಕನ್ನಡಾನುವಾದ ಯತ್ನವು ನಡೆದಿರಲಾರದು. ಇರಲಿ. ತರ್ಕವ್ಯಾಕರಣಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಥಾ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳ ಅನುಸರಣೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಹಾಯವನ್ನೊದಗಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಗುರುಮುಖೇನ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡದ ವಿನಾ ಉಪಯುಕ್ತ-ವಿಶಿಷ್ಟಜ್ಞಾನವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನರಿಯದವರು ಈ ವಾದವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದೆ, ಕೇವಲಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಅವುಗಳಿಂದಾಗುವ ಸರ್ವಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ನಿರಾಧಾರವಾದ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕಕಲ್ಪನೆಯಾಗುವುದು. ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿಯಲನಕಾಶವಿರುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ-ಕಲ್ಪಿತಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸುವುದೂ, ಉಪಾಪೋಹಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ ಮೂರ್ಖತನವಾದೀತು.

ಈ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ, ನಿಶ್ಚಿತತತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥಗಳು ಅಧ್ಯಯನಾರ್ಥಿಗಳು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅತಿ ವಿರಳ. 'ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರೇಷು ಕಶ್ಚಿದ್ಭೂತಸಿ ಸಿದ್ಧಯೇ' (ಗೀತಾ) ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವನು. ಅದರಿಂದ ಸಾಧಕಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಿಯ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವ ತತ್ವ-ಸಾಮಾನ್ಯಗಳ (ಪ್ರಮೇಯಗಳ) ಜ್ಞಾನವು ಅಂಥವರಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಅದರಿಂದ, ವ್ಯಕ್ತಿಶಃ, ಸ್ವಯೋಗ್ಯಾನುಗುಣವಾದ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳು ದಯಿಸಿ, ಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನರಿಯದ ಜನರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ವಿಶೇಷಸಹಾಯವನ್ನೀಯುತ್ತವೆ. ಯದ್ಯಪಿ, ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ವೇದಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸುವುದಾದರೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಸರ್ವಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಲಾಗು

ವೃದ್ಧಿ. ಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಶೌತಸ್ವಾರ್ಥವಿಹಿತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಅವಶ್ಯಕವಷ್ಟೆ. 'ಕರ್ಮಣಾ ಜ್ಞಾನಮಾತನೋತಿ ಜ್ಞಾನೇನೈವ ಅಮೃತೀಭವತಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷಾಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಸರ್ವವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಾದರೆ, ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತದರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕದೇವರ ನಾಮವೊಂದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ದೇವರ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಗಾಯತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಗಾಯತ್ರೀಜಪದಂತೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತಕರ್ಮವಾಗುವುದೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಜ್ಞಾನಿನಿಯಮರಾದ ಹರಿದಾಸರಿಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹರಿದಾಸರ ನುಡಿಗಳು ಬಹುರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದುವು. ಅವಿಚಾರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆತೋರುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಅನರ್ಥಗಳಿಗೇ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ, ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಂದಿರುವ ಅವರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ವಿನುರ್ತಿಸೋಣ. ಕರ್ಜಗಿದಾಸಪ್ಪನವರು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ ಫಲಸ್ತುತಿಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ, 'ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಡಗರವೇನು ಸುಗುಣರಿಗೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಧಿಕೃತವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳಿರುವ ಪದ್ಯವು ಹೀಗಿದೆ:—

ಪ್ರಾಕೃತೋಕ್ತಿಗಳೆಂದು ಬರೆದೆ ಮಹಾ-

ಕೃತಘ್ನರು ಜರಿವರಲ್ಲದೆ

ಪ್ರಾಕೃತವ ಮಾಡದೆಲೆ ಬಿಡುವರೆ ಮುಜನರಾದವರು |

ಪ್ರೀತೃತೀಪತಿಯಮಲಗುಣಗಳು

ಈ ಪೃತಿಯೊಳುಂಟಾದ ಬಳಿಕ

ಪ್ರಾಕೃತವೆ? ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಡಗರವೇನು ಸುಗುಣರಿಗೆ || ...

ಭಗವನ್ನಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಗುಣಜ್ಞರು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೇ ಬಿಡರು-ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವರು. ಈ ಸಾರಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಈ ಪದ್ಯವು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಾಕೃತವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರಾರ್ಹವೆಂದು ಯಾವ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳಿಗೆ ಭಾಷೆಯು ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಗುಣದಿಂದ, ಪ್ರಾಕೃತವೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಂತೆ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದೆಂಬುದು ದಾಸರ ಹೃದಯ. 'ಈ ಕೃತಿಯೊಳುಂಟಾದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಕೃತವೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಾಕುಸ್ವರವಿದೆ. ಅಲ್ಲವೆಂಬುದು ಧ್ವನಿತಭಾವ.

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ ದತ್ತಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ-ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದಿರುವರು:-

ಪತಿತನ ಕಪಾಲದೊಳು ಭಾಗೀ-

ರಥಿಯ ಜಲವಿರೆ ಪೇಯವೆನಿವುದೇ

ಇತರ ಕವಿನಿರ್ಮಿತಕುಕಾವ್ಯಾಶ್ರಯ ಬುಧರಿಂದ |

ಕೃತಿಪತಿಕಥಾನ್ವಿತವೆನಿಸ ಪ್ರಾ-

ಕೃತವೆ ತಾ ಸಂಸ್ಕೃತವೆನಿಸಿ ಸ-

ದ್ವಿತಿಯನೀವುದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಕೇಳಿ ಪೇಳ್ವರಿಗೆ ||

ಭಗವದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ಭಾಗೀರಥಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಾಕೃತದ ಸಂಗಮವಾದರೆ ಅದೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂಬುದು ಅವರ ಭಾವ. 'ಗಂಗಾಸಂಗೇನ ನೈರ್ಮಲ್ಯಂ ರಥ್ಯಾದ್ಬಿರ್ಲಭ್ಯತೇ ಯಥಾ' ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾಗೀರಥಿಯಂತೆ ಪವಿತ್ರನಾದ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಕುತ್ಸಿತಕಾದಂಬರಿಯೆಂಬ ಪತಿತನ ಕಪಾಲವನ್ನು ಸೇರಿದರೆ, ಅದೂ ನಿಷ್ಕಂಶಯವಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವೇ ! ಆದ್ದರಿಂದ ಸಜ್ಜನರ ಸದ್ಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಶ್ರೀಹರಿಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥವು ಸಕಲಸದ್ಭಕ್ತರಿಂದ ಅದರಿಸಲ್ಪಡುವುದೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು. ಇದೇ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ, 'ಸಂಸ್ಕೃತವಿದ್ದಲ್ಲಿಂದು ಕುಹಕಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸ

ಲೇನಹುದು ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರದಿ ಕೇಳ್ವರಿಗೆ ವಲಿವನು ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಸದಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೂ ಭಗವನ್ಮಹಿಮೆಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಗಳ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವುದೇ ಅವರ ಹೃದಯವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು 'ಪಾಕೃತವೇ ತಾ ಸಂಸ್ಕೃತವೆನಿಸಿ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಕ್ಕಿಂತ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಉತ್ತಮವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಅವರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಕಾಲ ಸಂಸ್ಕೃತಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಗವದ್ಭಾವಗಳು ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದೇ ಕೈಮುತ್ತುದಿಂದ ಸಿದ್ಧನುಮಾಡಿದ್ದು ಅವರ ಗುಣಗಳ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮಭಾವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ರುಕ್ಮಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದರೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗಮನಿಸುವುದೂ ಭಾಷಾಭೇದಗಳನ್ನಲ್ಲ. ಫಲಸ್ತುತಿಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವರು:—

..... ಕಾವ್ಯವದೋಽಪಿ ಪುನಃ.

ರುಕ್ಮಿ ಕುಷ್ಠಸಮಾಸ ಕಾವ್ಯವಾ ಸಮಾಸೋಽಪಿ

ಯುಕ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಂಧ್ಯಾಪ್ತಃ.

ಭಕ್ತಿ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಕ್ತಃ.

ಸ್ತುತಿಯೋಗ್ಯವಿಧಿವಾ.

ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವುದು ಈಗಿನಿಂದಲೂ

ಭಗವನ್ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆನಿಸಿದ

ಗಳಾಗಲಿತ್ತಿರುವ ಸಾಧಕರೂ. ಸಮಾಸ

ಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದರಿಂದ, ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾದ

ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ:—

ಸ ವಾಗ್ವಿಸರ್ಗೋ ಜನತಾಭಿನಿಷ್ಕರೂ

ಯಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರತಿವಿಧೋಲಮುಪ್ಪದತಃ

ನಾಮಾನ್ಯನಂತಸ್ತು ಯಶೋಂಕಿತಾನಿ ಯತ್

ಶೃಣ್ವಂತಿ ಗಾಯಂತಿ ಗೃಣಂತಿ ಸಾಧವಃ ||

ಯದ್ಯಪಿ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಸುಧಾದಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾಠಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ, ಬಹುಶಿಷ್ಯಸೇವಿತರಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನೇರಿ ಮೆರೆದ ಉದ್ವಾಮವಂಡಿತರು. ತತ್ಪಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಹೃದಯಪರಿವರ್ತನೆಗಾಗಿ ಅಪರೋಕ್ಷಸಾಧಕವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಭಕ್ತಿಯು ಉದಯವಾಗಲು, ಸ್ವರೂಪೋದ್ಧಾರಕಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾತ್ಮರು-ದೇವಾಂತರು-ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವತರಿಸಿರುವರು. ಅವರ ನೈಚ್ಯಾನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಅವರ ಈ ಮಾತುಗಳು ಸುಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ:—

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಸುಯುಕ್ತಿಗ್ರಂಥಗ-

ಳೋದಿ ಕೇಳುವನಲ್ಲ ಸಂತತ

ಸಾಧುಗಳ ಸಹವಾಸ ಸಲ್ಲಾವಗಳು ಮೊದಲಿಲ್ಲ |

ಭಗವದಪರೋಕ್ಷವಾದ ನಂತರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಪರೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಶಯವಿಪರ್ಯಾಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ವಿಮಲಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮರು ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರೇರಣೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅಜ್ಞೋದ್ಧಾರಕಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರು. ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಪರಮಗುರುಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ! ಎನ್ನಬೇಡಿ. ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಚೈಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಿಲ್ಲ-ಅಷ್ಟೆ. ಅರಿಯದ ನೀರಿನವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ವರದಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾದ ಸುಧಾಪಙ್ಕ್ತಿಯ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದರೆಂಬುವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಬಾರದೇ? ತನ್ನ ಲಿಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನ್ಯರಲ್ಲುಂಟುಮಾಡಲಾದೀತೆ ! 'ಬಹುಚಿತ್ರಜಗದ್ಭಹುಧಾಕರಣಾತ್ ಸರಶಕ್ತಿರನಂತಗುಣಃಸರಮಃ' (ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ) ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಲಚಾರ್ಯರು, ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬಹುವಿಧವಾದ ಅನಂತಶಕ್ತಿಗಳುಳ್ಳವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ

ಜೂನ್-ಜುಲೈ

ದೆಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನೂಲಕ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ದಾಸಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಕೃತದೊಂದಿಗೆ ಅಪರೋಕ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಪದಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಓದಿಬಿಡಲು ಎಂಪೂರಣವಾಗಿರು. ಈ ಮಹಾತ್ಮರು ಸಂಸ್ಕೃತಶಾಸ್ತ್ರಪರಿಣಿತರು-ತನ್ನೊಬ್ಬನೇ ಸಡಿಲವರಲ್ಲವೋ? ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವೆಂಬುದು ವೇದದ್ರಷ್ಟೃಗಳಾದ ಭೃಗುಮುನಿಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವೋ? ಅಾಗಿಂದಿನ್ನೂ ಇದೆ.

ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿನೋಪದೇಶವಾದುದರಿಂದ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಜ್ಞಾನದಾಯಕವು. 'ಮಧಾ ಓದಿ ಪದ ನೋಡಿ' ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಂದನೂತು. ದಾಸಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶವು ಸಂಸ್ಕೃತದೊಳಗೆ, ವೇದಾದಿಕಾಪ್ತತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿರುವ ಉಪಕ್ರಮ, ಉಪಸಂಹಾರಾದಿವಿಧಗಳನ್ನು ಅಪ್ರಕೃತ ತೋರುವ ಆಪಾತರಮಣೀಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು 'ತನುವ ನೀರೊಳಗದ್ದಿ ಫಲನೇಧು | ಅಪ್ಪಣಿಕೆಯುಳ್ಳವನೊಂದೇ ಗುರು' ಎಂದು ಪುರಂದರಾಸರೆಂದರೆ, ಇದನ್ನಾಡುವುದು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಬಹುದೆಂಬಾಗಲಿ, ಅದರ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬುದಾಗಿ ವಾರು ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಮಾಡಲಿ | ಸಾದರದಿ ತರ್ಕವ್ಯಾಕರಣ ಮೇಲೆ ದಲಿ | ಮಾಧವನ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ | ಎಂಬುದು ಸಾಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬಹುದೆಂಬ ಅರ್ಥವೇ | ಇದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಿಡಕೂಡದೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿರುವುದು ರುವನಲ್ಲವೇ? 'ಮೂಲಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದವಗೆ ದೇವತಾರಾಧನೆಯು ನಾರಿಗಿಚ್ಛಿಸುವ ಲಂಡಗೆ ಪುರಾಣವೇತ್' ಎಂದೂ 'ನಿರ್ದಯಾ ನಾನು ಜಿಹ್ವೆಯೊಳರಬೇಕು | ಕೇವಲಾತ್ಮನೊಳಿರುವುದು ಹಂಕಾರವ ನೀಗಲುಬೇಕು |' ಮತ್ತು 'ವಾಯು ಸ್ಥಿರವೆಂಬುದಿಲ್ಲವೆಂದೇದವನೊಡದ ನಿಪ್ರ ತಾನೇಕೆ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಠ್ಯವು ನಿರಾಪಾದವೆಂಬ ಅರಿಯಬೇಡವೇ? 'ತಪ್ಪುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಪರೋಕ್ಷತಾನೆ' ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ 'ಹೋಮಾರ್ಚನೆ ಕೇವಲಾತ್ಮನು' ಎಂಬುದು ಹೇಳಿರುವುದು.

ಮಾಡಲಿಲ್ಲ |' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕರ್ಮತ್ಯಾಗವನ್ನು ಅಪ-
ರಾಧವೆಂದೇ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು. 'ಹರಿಹರಿ ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ||
ಸ್ನಾನವೇತಕೆ ಸಂಧ್ಯಾಜಪತಪವೇತಕೆ |' ಎಂದು ಪುರಂದರಾಸರು, ಹರಿ
ನಾಮಸ್ಮರಣಮಾಡುವಾತನು ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾ ಜಪತಪಗಳನ್ನು ಬಿಡ-
ಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವರೇ ? ಮಾಡುವಸಕಲವನ್ನೂ ಹರಿಸ್ಮರಣ
ಪೂರ್ವಕಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಭಾವವಷ್ಟೆ !

‘ಯಾವ ಕರ್ಮವೋ ಇದು | ಯಾವ ಪುಣ್ಯವೋ || ಪ ||
ಸತ್ತವನು ಎತ್ತ ಹೋದ | ಸತ್ತು ತನ್ನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹೋದ |
ಸತ್ತವನು ಉಂಟುವನೆಂದು | ನಿತ್ಯ ಪಿಂಡ ಇಕ್ಕಿದರೆ |
ಎಳ್ಳಿ ದರ್ಭೆ ಕೈಲಿ ಪಿಡಿದು | ಪಿತ್ಯ ತೃಪ್ತಿಯೆಂದು ಬಿಡಲು |
ಎಳ್ಳಿ ನಾನು ಸುಂಗಿ ಹೋಯಿತು | ದರ್ಭೆ ನೀರೊಳು ಹರಿದು
ಹೋಯಿತು |’

ಎಂಬ ಪದವನ್ನೋದಿ ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದ ಮಹಾ
ನೂರ್ಮುರುಂಟೆಂದು ಕೇಳಿರುತ್ತೇನೆ.

ದಿವ್ಯವಾದ ಸರ್ವಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸರಳಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದ
ಮಹಾತ್ಮರ ಅವಹೇಳನವು-ಅಸಹಾರವು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದುದು
ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ.

‘ಕರ್ಮವೇ ತಾರಕ ಜೀವರಿಗೆಲ್ಲ || ಪ ||
ದುರ್ಮತಿಯನೆ ಬಿಟ್ಟು ಮರ್ಮವನರಿತರೆ ||

ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ
ಗೊಳಿಸಿರುವರು. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದ, ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ, ಅಜ್ಞಾನಿ ಕೃತಕರ್ಮಗಳಿಗೆ
ತುಚ್ಛವಾದ ಅಲ್ಪಫಲ ಮಾತ್ರ—ಅತ ಏನ ವ್ಯರ್ಥವೆಂಬುದು ದಾಸರ
ಹೃದಯ.

‘ಸ್ಮರಣೆಯೊಂದೇ ಸಾಲದೇ | ಗೋವಿಂದನ ನಾಮಒಂದೇ ಸಾಲದೇ || ಪ ||
ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ‘ಪಾತಕಿಯಾದರೇನು ಸರ್ವಘಾತಕಿಯಾದರೇನು |
ನೀತಿಯ ಬಿಟ್ಟು ದುಷ್ಕರ್ಮಿಯಾದರೇನು |’ ಮತ್ತು

ಮಲವ ತೊಳಯಬಲ್ಲರಲ್ಲದೇ ಮನವ ತೊಳೆಯಬಲ್ಲರೇ || ಪ ||

ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ 'ಎನು ಓದಲೇನು ಫಲ |

ಎನು ಕೇಳಲೇನು ಫಲ' ಎಂದು 'ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಚ್ಯುತನ ಧ್ಯಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ' ಎಂಬ ಉಪಸಂಹಾರವಾಕ್ಯದಿಂದ, ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಶಯವೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಾಸಾರ್ಯರ ನಿಜಹೃದಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಮುಂದಿನ ಈ ಮಾತುಗಳು ಅವರನ್ನು ವಿರುದ್ಧಭಾಷಿಗಳೆಂದೆನಿಸವೇ ?

'ಮರೆಯಬೇಡ ಮನವೆ ನೀನು || ಪ ||

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವ ನೋಡು ನೀ | ವೇದವೆಂಬುದು ವೇದಗರ್ಭವು |

ವಾದಸಂಕಟಧ್ಯಾನಿಸು |'

'ವಿಷಯದ ವಿಚಾರ ಬಿಡು | ವಿಹಿತ ಕರ್ಮವ ಮಾಡು ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯ ಬೇಡು || ಪ ||

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥದ ತತ್ವ ವಿಚಾರಮಾಡು | ಮಾಧವನ ಭಕ್ತಿ ಬೇಡು ||'

'ವಿಧಾತ್ಯದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ವಿಷುವಿನ ಹಿಂದೆ || ಪಲ್ಲ ||

ಪ್ರಕಟಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲಭಾಗವತದ ಹಿಂದೆ; ಮತ್ತು 'ಸ್ನಾನಮಾಡಿರೋ ಜ್ಞಾನತೀರ್ಥದಲಿ || ಪ ||

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನೋದುವುದೊಂದು ಸ್ನಾನ |

ಭೇದಾಭೇದವ ತಿಳಿದೊಂದು ಸ್ನಾನ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತಿರುಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವ ತಮ್ಮ ಪದಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳದೆ ವೇದಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಭಾಗವತಾದಿಗಳನ್ನೂ ಓದಿ ಕೇಳಿ, ವಿಚಾರಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮ ತತ್ವವಾದವನ್ನಿರಿಸುತ್ತೇವೆ ! ಇಂಥವು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವವರ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂದೇ

ಮಾತು ತತ್ವವೇ ತಂತ್ರವಾದುದು | ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗವ

ತುಳಸಿಯುಲ್ಲದ ಪ್ರಾಜೆ |

ಒಲ್ಲನೋ ಹರಿ ಪೊಳ್ಳೆನೋ, ಎಂಬ ಅಪರ ಸುಡಿಗಳಿಂದ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ ಸಾಕು—ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಅನವಶ್ಯಕವೆಂದರ್ಥವೇ ? ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಕನ್ನಡಾನುವಾದವು ಪರ್ಯಾಪ್ತವೆಂದೋ ?

ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡದ 'ಕೂಸಿ ಮಗ ದಾಸ' ನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟರೆಂಬ ಅಪರೋಕ್ಷಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಆದರ್ಶ ನುಡಿಗಳಿವು:--

‘ಜೀವರಿಂದತ್ಯಂತ ಭೇದ ಪ್ರತಿ-

ಜೀವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮೋದನಾಗಿ

ಯಾವಾಗಲಿರುತ್ತಿಹೆ ವೇದದಲ್ಲಿ

ಪೇಳುವುದು ‘ಸತ್ಯಂ ಭಿದಾ’ ಆಹ

ಈ ವಿಧ ವೇದಾರ್ಥ ಸಾವಧಾನದಿ ತಿಳಿದು

ಶ್ರೀನಾಯುಮತದ ಸುಕೋವಿದರೊಡಗೂಡಿ ||

ಶ್ರೀಕೇಶವನೆ ಮೂಲರಾಶಿ ಶ್ರುತಿ

‘ಏಕೋ ನಾರಾಯಣ ಆಸೀತ್’ ನಾನಾ

ಲೋಕಸೃಷ್ಟಿಸ ಧಾತನಾಸೀತ್ ಜಗ

ಜೀಕಕಾರಕ ಉಪದೇಶೀ - ಆಹ

ನೀ ಕೇಳಿ ನಿಗಮಾರ್ಥ ನೀಕರಿಸು ಸಂಶಯ

‘ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ’ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಂಘ್ರಿಯ |’

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ‘ಸಂದೇಹಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ’ಯೆಂಬ ಶ್ರುತಿ-ವೃಂದ ಗಳಿಲ್ಲ ಉಸುರುತಿರೆ || ಅಂದೇ ನಿರ್ಣಯವಾದುದಿದಕೆ | ಸಿರಿ | ಇಂದಿರಾಪತಿ ಪರದೇವತೆಯೆಂದು || ” ಎಂಬುದಾಗಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಸಂಶಯ ವಿಸ್ಮಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನನಿಶ್ಚಯವೇ ಶ್ರೀ ಹರಿಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದೂ ಘೋಷಿಸಿರುವರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಬಾಯಿ ಪಾಠ

ರಾಗ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಕಾಪಿ ಏಕತಾಳ

ದಾಸನಾಗೋ ಭವಪಾಶ ನೀಗೋ,
ಏಸು ಕಾಯಂಗಳ ಕಳೆದು ಎಂಬತ್ತಲ್ಪು ಲಕ್ಷ ಜೀವ-
ರಾಶಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದಿ, ಈ ಶರೀರ ತಾಸಲ್ಲ-ತನ್ನದಲ್ಲ
ಆಸೆ ಇದು ಥರವಲ್ಲ, ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲ
ಆಶಾಕ್ಷೇಶದೋಷವೆಂಬ ಅಬ್ಬಿಯೊಳು ಮುಳುಗಿ ಯಮನ
ಪಾಶಕೊಳಗಾಗದೆ ನಿರ್ದೋಷಿಯಾಗೋ, ಸಂತೋಷಿಯಾಗೋ

ಕಾಶಿ ವಾರಣಾಸಿ ಕಂಚಿ ಕಾಳಹಸ್ತಿ ರಾಮೇಶ್ವರ
ಏಸು ದೇಶ ತಿರುಗಿದರೆ ಬಾಹೋದೇನೋ ಅಲ್ಲಾಹೋದೇನೋ |
ದೋಷನಾಶೆ ಕೃಷ್ಣ ವೇಣಿ ಗಂಗೆ ಗೋದಾವರಿ ಭವ-
ನಾಶಿ ತುಂಗಭದ್ರೆ ಯಮುನೆ ನಾಸದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿ
ನಾಸಲಾಗಿ ಮಿಂದು ಜಪತಪ ಹೋಮನೇಮಗಳ
ಏಸು ಬಾರಿ ಮಾಡಿದರು ಫಲವೇನೋ ಈ ಭಲವೇನೋ |
ನಾಸುಜೀವನೆಂಬ ಒಳಗಿಹ ಹಂಸನ ಸೇರಿ
ಲೇಸನುಂಡು, ಮೋಸಗೊಳದೆ ಮುಕ್ತನಾಗೋ ನೀ ಶಕ್ತನಾಗೋ || ೧ ||

ಅತ್ತಲೋ ಇತ್ತಲೋ ಎತ್ತಲೋ ಈ ಸಂಸಾರ
ಬತ್ತಲೆಗೆ ಬತ್ತಲೆ ನಿತ್ಯವಲ್ಲ ಪರಿಮಿತಿಯಿಲ್ಲ |
ಕತ್ತಲೆ ಕಳವಳದೊಳು ಕಾಣಬಾರದೆ ನೀನು
ಸತ್ಯವೆಂಬ ದಾರಿಯನ್ನು ಸೇರಲಿಲ್ಲ ಲೇಸು ದೋರಲಿಲ್ಲ |
ಉತ್ತಮ ಆ ಉ ಮ ಎಂಬ ಓಂಕಾರ ಬೀಜಾಕ್ಷರ
ಚಿತ್ತದಲಿ ಗ್ರಹಿಸು ನೀ ಬಿಡಬೇಡ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಡಬೇಡ |
ಹೊತ್ತಾರೊ ಬೈಗಾನೋ ಈಗಲೊ ಆಗಲೊ ಕಾಯ
ನಿತ್ಯವೆಂದು ಸ್ಥಿರವೆಂದು ನಂಬಬೇಡ ಈ ಡಂಭ ಬೇಡ || ೨ ||

ಅಯಿತೋ ಹೋಯಿತೋ ಏನಾಯಿತೋ ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ
ತಾಯಿ ಯಾರೊ ಇನ್ನು ತಂದೆ ಯಾರೊ, ಮತ್ತೆ ಮಡದಿ ಯಾರೊ
ಮಕ್ಕಳಾರೊ

ಮಾಯದೊಳು ಸಿಲುಕಿ ಬಲು ಕಾಲದಿಂ ಶ್ರೀರಘು-
ರಾಯನೆಂಬ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಮರಣೆ ಬಿಟ್ಟು, ಭವದಿ ಮಮತೆಯಿಟ್ಟು
ನಾಯಬಾಯ ಅರಿವೆಯಂತೆ ನಾನಾ ಕೋಟಲಿಯೊಳ್ಳಿದ್ದು
ಬಾಯ ಬಾಯ ಬಿಡುತಲಿ ಸಾಯ್ದುದೇನೊ ನೀ ನೊಯ್ದುದೇನೊ
ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಾಹಿಯೆಂದು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದೊಡೆಯ ಪುಣ್ಯ-
ವಾಯಕನ ಹೊಂದಿ ನೀ ಧನ್ಯನಾಗೋ, ಮತ್ತೆ ಮಾನ್ಯನಾಗೋ ||೩||

ಅಂದಿಗೊ ಇಂದಿಗೊ ಒಮ್ಮೆ ಸಿರಿಕಮಲೇಶನನ್ನು
ಒಂದು ಬಾರಿ ಅರುಹಿಂದ ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ ಮನ ದಣಿಯಲಿಲ್ಲ |
ಬಂದು ಬಂದು ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ಮಾಯಾ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ನೊಂದು ಬೆಂದು ಒಂದರಿಂದ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಬಂಧ ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲ |
ಸಂದೇಹನ ಮಾಡದಿರು ಅರಿವು ಎಂಬ ದೀಪವಿಟ್ಟು
ಇಂದು ಕಂಡ್ಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಾಂಡ, ಹಾಂಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ |
ಇಂದು ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿವೇಕದಿ ಮು-
ಕುಂದನಿಂದ ಮುಚ್ಚತಿಯ ಬೇಡು ಕಂಡ್ಯ ನೀ ನೋಡು ಕಂಡ್ಯ || ೪ ||

ನೂರು ಬಾರಿ ಶರಣುಮಾಡಿ ನೀರ ಮುಳುಗುತ್ತಾಕೆ ಪರ-
ನಾರಿಯರ ನೋಟಕೆ ಗುರಿಯ ಮಾಡಿದಿ, ಮನ ಸೆರೆಯ ಮಾಡಿದಿ |
ಸೋರೆಯೊಳು ಸುರೆ ತುಂಬಿ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಟಿನ್ನಾರಹಾಕಿ
ಗೀರುಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯನ್ನೇ ಧರಿಸಿದಂತೆ, ನೀ ಮೆರೆಸಿದಂತೆ |
ಗಾರುಡಿಯ ಮತ ಬಿಟ್ಟು ನಾದಬ್ರಹ್ಮನ ಪಿಡಿದು
ಸಾರಿ ಸೂರಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಮನದಿಂದ, ಮತ್ತೆ ಸುಮನದಿಂದ
ನಾರಾಯಣ ಅಚ್ಯುತಾನಂತಾದಿಕೇಶವನ್ನು
ಸಾರಾಮೃತವನುಂಡು ಸುಖಿಸೊ ಲಂಡಜೀವನೆ, ಎಲೊ

ಭಂಡಜೀವನೆ || ೫ ||

ಶ್ರೀಮುದ್ಗಲಾಚಾರ್ಯರು ಯದೃಚ್ಛೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಿಶುವಿಗೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದರು. ಅದು ಕೇವಲ ಅಸ್ವರ್ಥಕವಾಗಿ ದ್ದಿತು ಎಂತ ಕವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಶುವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ 'ಸ್ವಪೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ' ಮತ್ತು ಪರಪೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ ಈ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥವೂ ಇದ್ದಿತಂತೆ! ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ "ಸ್ವಪೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ" (ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಅರ್ಥ ಇರುವಿಕೆ) ಪುರುಷೇಷು ಉತ್ತಮಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ (ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರು)

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ "ಪರಪೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವ" (ಇತರರಲ್ಲಿಯೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವಿಕೆ) ಪುರುಷಾಃ ಯಸ್ಮಾತ್ ಉತ್ತಮಾ ಭವಂತಿ. ಯಾರಸಹವಾಸದಿಂದ ಇತರ ಪುರುಷರೂ [ಸಂಸರ್ಗಜಾ ದೋಷಗುಣಾ ಭವಂತಿ ನಿಂದಂತೆ] ಉತ್ತಮರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೋ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಅಂದರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನವರತ್ನಕುಲೋನ್ನತರಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಇತರರೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೋ ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಪೃತ್ತಿತ್ವರೂಪವಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮತ್ವವೂ ಇದ್ದಿತು. ಈ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಮುದ್ಗಲಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂಬ ನಾಮವು "ಅತ್ಯಸುರೂಪಕಂ" ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶುಕ್ಲ ಸಕ್ಷದ ಚುಕ್ರನಂತೆ ಬಾಲಕನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದನು. ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಾಲೋಪನಮಾನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮುದ್ಗಲಾಚಾರ್ಯರೇ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಬಾಲಕರಾದಾಗಲೇ ಕವಿಕುಲಲಲಾಮರಾದರು. ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರ - ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ - ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾದರು-ತಂದೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮುದ್ಗಲಾಚಾರ್ಯರೇ ಪಾಠಪೇಶಿದರು. ಮುನಿನಾಮಕರಾದ ಮುದ್ಗಲೇಬ ಋಷಿಯ ನಾಮವುಳ್ಳ) ಮುದ್ಗಲಾಚಾರ್ಯರು ಇವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಇವರ ಜ್ಞಾನವು ಋಷಿಕುಲಬಂಧನಾನುಜ್ಞಾನವಾದ

ರಿಂದ ಅರ್ಪಣೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. “ಅಪೀಚ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಜ್ಞಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನಚತುರಃ” ಕೈಶೋರಯನ್ವನದ ಮಧ್ಯಕಾಲ-ಅಂದರೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀಮದ್‌ಮಧ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕವಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ “ಅಪೀಚ್ಯ” ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪದವನ್ನು ಕವಿಗಳು ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದ (ಭಾವಿ ಸತ್ಯಧರ್ಮರಾಗುನ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ರುದ್ರಾಂಶರೆಂದು ಧ್ವನಿತವಾಗುವುದು.) ಶ್ರೀಮದ್‌ಗಲ್ಲಾಚಾರ್ಯರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ “ನವರತ್ನಕುಲ” ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ—ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಬಿರುದುಮುಂತಾದುವನ್ನಾಗಲೀ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೇವಲ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಬಿರುದು ಮುಂತಾದುವುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹಂಸರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಸರಮಾತ್ಮನಿಂದ ನೀಸೃತವಾಗಿ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಅನಂದತೀರ್ಥಗುರುಚರಣರಿಂದ ಪಾಲಿತವಾಗಿ, ಶ್ರೀಮತ್ಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಮಜ್ಜಯತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀರಘೋತ್ತಮತೀರ್ಥಪ್ರಭೃತಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ, ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯ ನೃತ್ಯನಿಕೇತನವೂ, ವಿದ್ಯಾಪೀಠವೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ನಿಲಾಸಾಲಯವೂ, ದಾನಶೌಂಡರಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ನೀಲವೂ ಆದ, ಶ್ರೀ ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಧುರಂಧರರಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಂತತಿಗೆ ಕೇತುಸ್ಥಾನವಾದ, ಉತ್ತರಾದಿ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಉತ್ತರಾದಿಮಠವೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ ಭೂಷಿತವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಂಡಿತರೂ, ದಾನಶೌಂಡರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಾಭಿನವತೀರ್ಥಪಾದಂಗಳವರು ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಕರ್ಮಂದ್ರಿಂಧ್ರರ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಮುದ್ದಲ್ಲಾಚಾರ್ಯರ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಮಹಾಪಂಡಿತರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಸದೃಶರಾಗಿ, ಸಪ್ತಸಂಖ್ಯಾಕರಾಗಿ, ತೇಜಃಪೂಜರಾದ ಸೌಭಾತ್ಯವರ್ಗದವರಾದ ವಿದ್ವಜ್ಞನರೂ ಮತ್ತು ಭಾಗಿನೇಯರಾದ ಇಬ್ಬರು ಪಂಡಿತರೂ,

ಅನಂತರಿಸುನುದರಿಂದಲೇ ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು "ನವರತ್ನಕುಲ" ಎನ್ನುವ ಅಭಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಯಾವ್ಯಜ್ಞಿಯಿಂದ ಇಂತಹ ರತ್ನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾದ್ದರಿಂದ ಬಿರುದನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಗುರುಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞರೇಸರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾ ನಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಭರ್ಮರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ, ವಿಶೇಷದ್ರವ್ಯ ದಿಂದ ನವರತ್ನಮಂಟಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಉಪಾಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು "ನವರತ್ನಮಂಟಪ"ದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾದ ವೈಭವದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಕಾರಮಾನರಾಗುತ್ತದರಿಂದಲೂ, "ನವರತ್ನಕುಲ" ಎನ್ನುವ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇದರ ನೈತಿಕತೆಯು ("ನವರತ್ನಾನಾಂ ಕುಲಂ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸತ್ಯಂ, ನವರತ್ನಕುಲಃ ಸುಖಿನಃ. ಸತ್ಯ ಉಚ್ಯತಂ ಯಸ್ಮಾತ್ಸತ್ಯಃ") ನವರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ನವರತ್ನಮಂಟಪ. ಇಂತಹ ನವರತ್ನ ಮಂಟಪವು ಯಾರ ಮೂಲಕ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಅನರೇ ಈ ನವರತ್ನಕುಲೋಚ್ಚಿತರು. ಪ್ರಕೃತ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಭರ್ಮಶ್ರೀಸಾಧುಗಳೆನರು. ಇಂತಹ ಪರಮ ಸುಹಿಮಾರಾಲಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಭರ್ಮಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ನವರತ್ನ-ಕುಲೋಚ್ಚಿತರೆಂದು ಕರೆಯಲಿ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲೂ, ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಗುರುಗಳು ಇವರ ಮತಕ್ಕೆ "ನವರತ್ನಕುಲ" ಎನ್ನುವ ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯರು ಆಗಾಮಿಜ್ಞಾನ-ಸಂಪನ್ನರು.

ಮೂರನೆಯ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕ-ರಾಜಸ-ತಾಮಸ ವೈಭಾವದ ಪ್ರಜಾವರ್ಗವಿರುವುದು ಸೃಷ್ಟಿನಿಯಮ. ಅದ್ದರಿಂದ ಕುಸ್ಥಿತರು ನವರತ್ನಕುಲೋಚ್ಚಿತ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಮಾಡಿ (ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ) ಕರೆಯಬಹುದು. ಆಗ ನವರತ್ನ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ— "ನವರತ್ನ" ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. "ನವರತ್ನ" ಪದವಾಗ ವನಕ್ಕೆ (ನೀರಿಗೆ) ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾದುದು ಕಮಲ. ಆಗ ನವರತ್ನೋಚ್ಚಿತ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಕಮಲೋಚ್ಚಿತ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮಲೋಚ್ಚಿತ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಂದಾ

ಇವನ್ನೇ ಕವಿವರ್ಯರು "ಅನಾಂಕವೇತನಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಣಾಮುಪದ್ರವ್ಯಮಿ-
ನವರತ್ನೋದ್ಭವವಚಃ" ಎಂತ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಶೃಂಗಧರ್ಮ
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ವಾಯ್ನಾವೇಶರೊಂದು ತಿಳಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯದಿಂದಲೂ
ಗುರುವರೇಣ್ಯರು ಇವರ ಸಂತತಿಗೆ "ನವರತ್ನಕುಲ" ಎನ್ನುವ ಬಿರುದನ್ನು ದಯೆ
ಪಾಲಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರು "ಸರ್ವಜ್ಞರು" ಎನ್ನುವ
ನನ್ನ ತರ್ಕವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮುದ್ದಲಾ-
ಚಾರ್ಯರ ಮರವು "ನವರತ್ನಕುಲ" ಎನ್ನುವ ವ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು.
ಅದ್ಯಾಪಿ ಈ ಮರದವರು ನವರತ್ನಕುಲಪ್ರಸೂತರೆನ್ನುವ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಭಾಜನ-
ರಾಗಿ ಶ್ರೀಗುರುವರ್ಯರ ಪೀಠೆಯನ್ನು ಪತ್ತಿಶ್ರದ್ಧಾದಿಗಳಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸು-
ತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಸುಮಧುರವಾದ ರೂ ಬುಟ್ಟು ಹೊಂದಿಗೇ ಇಂ-
ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಅಪರೂಪವೆಂಬುದಾಗಿ
ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಂದಿರವೂ, ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಗೃಹವೂ ಭೂಲೋಕ
ದಲ್ಲೆಯೇ ಇದ್ದು ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರದೇವರ ಮಂದಿರವೂ, ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯ
ತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಮಂದಿರವೂ ನಿರರ್ಥಕಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ ಭೂಲೋಕ
ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಗಳೆರಡೂ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಅಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ
ಸೇರಿದ್ದುವಂತೆ! ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಅಸತರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವ
ರಲ್ಲಿವ್ವ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜಿತರಾಗಿ
"ಭೂಸುರಪರಿವೃಥತ್ವ" ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದದಲ್ಲೊಂದು ಭೂಪರಿವೃಥತ್ವವನ್ನು ಅವ
ರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಅಂತನಾದ ಸುರಪರಿವೃಥತ್ವವನ್ನು ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆಂತೆ!
ಅಂದರೆ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯ
ಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಇಂದ್ರದೇವರೂ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೂ ತಾವು ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ
ತಕ್ಕವು. ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯನು ಅಂತರಾಶಮನು ಹೋದನಾದ್ದರಿಂದ ಭೂಲೋಕವೆಲ್ಲ
ನಿಗೌರವೀಕೃತವಾದುದಾಯಿತಂತೆ! ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು
ಕವಿಯಾದ ಬೃಹದೇಗಗೆ ಅಪರೂಪವರಾಗಿ, ಪರಶ್ವರ ಶ್ರೀಶಿವಸ್ವರ್ಗದ

ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಜನಾನುರಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾ-ವಿನಯ ಔದಾರ್ಯ-ಪ್ರಜಾಪಾತ್ಸಲ್ಯಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ನವಾಬರ ಮಂತ್ರಿಗಳಾವ ಶ್ರೀಮಂತಖಂಡೇರಾಯರು ಮುಗ್ಧರಾದರು. ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಶ್ರೀಮಂತಖಂಡೇರಾಯರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಸದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶ್ರೀಮಂತಖಂಡೇರಾಯರಿಂದ ದ್ರವ್ಯ ಸಹಾಯಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಬಹುಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಮಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದರೂ “ತೇಜಸಾಂ ಹಿ ನ ವಯಃಸಮೀಕ್ಷತೇ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಲಾಂಕಿಕವೈದಿಕವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಸುಚುಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಶ್ರೀಪಾದಗಳವರೂ

“ಸಾಧ್ಯಃ ಪುನಃತಃ ಸೃಥಿನಿಃ ದರ್ಶಯಂತೀಃ ಹರೀಃ ಪದಃ |

ಘಾತಯಃಸಮಯಧ್ವಾಂತಾ ಅದಿತ್ಯಾ ಇವ ಗಾಂ ಗತಃ ||”

ಎನ್ನುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಸುಚಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾವನಮಾಡುತ್ತಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸುದರ್ಶನದ್ವಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಸಮಾಜರಿಗೆ ಸಾನ್ಮಾನಪರಿಪಾಠಾನ್ವಿತರಾಗಿದೆಯೆನಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಮಂತರಾದ ಖಂಡೇರಾಯರಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷು-ಪಾದಪೂಜಾಮುಂತಾದವನ್ನೂ ಬಹು ವೈಭವದಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಯೋಗ್ಯರಾದ ಪ್ರಜಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಸುಖಶಾಂತಿಗಳಿಂದ ನಾಸಿಸುವಂತೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಕಲರೂ ಅನುವರ್ತಕರಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ ಸುಖಿಗಳಾಗಿ ಇವಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯೆಂದಾದ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದರು. ಉಪನಯನವಿವಾಹಗಳನ್ನು ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದಾವಮೇಲೊಂದನ್ನು ಬಹುಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ

ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಯಾಚ್ಛಿಕರು ವಿನಾಹನಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನಮಾತ್ರ
ವನ್ನೂ ಉಪನಯನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿನಾಹನಮಾತ್ರವನ್ನೂ (ಗಡಿಬಿಡಿಯಿರುವ)
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ!

ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕವಿಕುಲಲಾಭವಾದರು. ಅಭ್ಯಾಸನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ
ಪ್ರವಚನದಕ್ವರಾದರು. ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರನಿಣಿವಾದರು. ಇತರರಿಂದ ಅಶಕ್ಯ
ವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂಡಿತಪ್ರಕಾಂಡರನ್ನು
ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಾ ಅಪ್ರತಿಪ್ತರಾದರು.

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತರು. ಸೌಂದರ್ಯ,
ತಿಲಕ ನಿರ್ದಾಸನೆಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವೆನಿಸಿದ
ಕೊಂಡು. ಸೂತನಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಂಖ್ಯಾದಿಮತಗಳಿಂದ ತಾವು
ವೀಚರವೇರಿದ್ದರಂತೆ ಹೇಳಿ, ಶಾಂತವಿಷಯವೆನಿಸಿದ ಪದವಿಯನ್ನೇ. ಆಚಾರ್ಯ
ಯರೂ ಸತೀವ್ರತಾಪಿರೋಮಹರ್ಷಿಗಳು. ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕಮಾರ್ಗ ಕೂಡ
ಕೊಂಡು "ಪಾಶೋ ಹೂನುತ್ಯಾ ತಿಥೀನಾಂ ಸಂಯತ್ಯಾ ಪರ್ವಣಾಂ ಬಲೇ | ಏವೇ
ಪಂಚ ಮದಾಯಜ್ಞಾ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾದಿಗಾಮಕಃ || ಎಂದಂತೆ ಪಂಚ ಯಜ್ಞ
ಪಾರಾಯಣರಾಗಿ ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರ ಶ್ರೀಮನ್ಮನ್ಮಥರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಸಾದನಮುಂತಾ
ದುನನ್ನಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲಯಾಸನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ
ಬೆರೆವಿಗೆ ಇವರಿಗೆ ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಾಯವಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜೋಧ,
ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪರಮಾಸ್ತುತ್ವದಿಂದ ಗುಣಾತ್ಮನೊ ಮುಂತಾದೂ ಆದ
ಪುತ್ರನು ಬಾಹ್ಯವಾಗದಂತೆ. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜೋಧ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಅನುಗ್ರ
ಹದಿಂದಲೇ ಜನಿಸಿದ ಹಿರಿಯಿಗೆ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜೋಧಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ಬಹುಕಾಲ
ಕಾಲಾಬಿರುದ. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜೋಧಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ನಾಲ್ಕನು ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣುಗಳೂ
ಪುಟ್ಟರು. ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇವರು ಕೊಡವವಾದಿಗಳು. ಸಂಪತ್ತಿಗಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ
ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಪ್ರಕಾರವಿವರು. ಈ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಕೊಂಡು ಮುಂದೆ
ತೇಜವಂತ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಮಾನಮಾಡಿದರೆ
(ವಿಗ್ರಹ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ವಚನಗಳಿಂದ ಶಬ್ದದಷ್ಟರೂಪವು ವ್ಯತ್ಯಾಸ
ವಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಸತ್ಯಜೋಧ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನೇ ವಿಗ್ರಹಮಾಡುವಾಗ
ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಆಗದೆ ವಿಗ್ರಹವಾದರೂ ನಿರವಗ್ರಹವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ವಚನವುಳ್ಳ ಜನರೊಂದಿಗೆ ವಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರೆ) ಅಂತಹ ನರಿಗೆ ನಿರವಗ್ರಹರೆಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರವಗ್ರಹಶಬ್ದವಾಚ್ಯತ್ವಾಭಾವವು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗಲ್ಲ- ವಿರುದ್ಧ ವಚನವುಳ್ಳವರೊಂದಿಗೆ ಉಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರೂ ನಿರವಗ್ರಹಶಬ್ದವಾಚ್ಯರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧಾಚಾರ್ಯರು ನಿರವಗ್ರಹರೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿ, ವ್ಯಧಿಕರಣ- ಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸಗಳೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ "ಸತ್ಯ- ಬೋಧ" ವೆನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯಃ ಬೋಧಃ ಯಸ್ಯ ಸಃ (ಸತ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು) ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವಾದಿವಿಷಯಕ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವ ರೆಂದಾಯಿತು. ಬಹುಜನರಿಗೆ ಭೋಜನಸಾಧ್ಯವಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯೇ ಇವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಮಹಾ ಉದಾರಶಾಲಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳು, ಸತ್ಯಃ ಬೋಧಃ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ಎನ್ನುವ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯವು ಇದ್ದುದರಿಂದಲೂ. ಸತ್ಯಃ ಬೋಧಃ ಯಸ್ಯ ಸಃ ಎನ್ನುವ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣ ಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸವು ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಧೃಢ ನಿಶ್ಚಯವು ಇವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿರಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುವಾಸಿನಿಯರ ಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ನಿಶ್ಯಂಕವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಇವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಅಸಂಖ್ಯಾತಜನರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವಷ್ಟು ವ್ರೀಹಿರೂಪ (ಅಕ್ಕಿಯೇ ಮುಂತಾದುವು) ಧಾನ್ಯವೇ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಇವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಬಹು- ವ್ರೀಹಿಸಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಯಬೋಧವೆನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ನಿರವಗ್ರಹವೇ ಉಂಟಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಧಿಕರಣಬಹುವ್ರೀಹಿಸಮಾಸವಾದಾಗಲೂ ಸತ್ಯಬೋಧವೆನ್ನುವ ಪದವು ನಿರವಗ್ರಹವೇ ಸತ್ಯಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಯ- ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ, ಭಾವಿಸತ್ಯಾರ್ಥಮಾಗುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ವಯ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ

ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶ ಹೀಗಿದೆ

ಮಹಾಪೋಷಕರು ೧೦೦ ರೂ. ಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಪುನಃ
ಮಾಸಿಕವಾಗಿ ಏನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ.

ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಕೊಡಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಭಾಗಭಾಗವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿರ
ಬಹುದು.

ಚಿತ್ರಯೋಜನೆಗಳು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೨೫ ರೂ. ಗಳಂತೆ (ಇದೊಂದು
ಮಾಸಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪಕಾರ).

ಪೋಷಕರು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೧೦ ರೂಪಾಯಿಗಳು.

ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂಪಾಯಿಗಳು.

ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಂದಾ ನೀಡುತ್ತಿರುವವರು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ
ಸಾಧ್ಯವಾದರೊಂದು ಮೇಲ್ಕರಗತಿಗೆ ಸೇರಿದರೆ ತುಂಬಸಹಕರಿಸಿದಂತಾಯ್ತು.

—ಸಂಪಾದಕ.

11. 11. 11

ಸಹಾಯಕ ಧನ

ಶ್ರೀ ಆರ್. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ, ಆಂಧ್ರ ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಹೈದರಾಬಾದ್. ಈ ಮಹನೀಯರು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಹರಿದಾಸ ಭಾರತೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೋರಿ, ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ೫೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ದೇವರು ಸನ್ಮಾನಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಭಿನಾವನಿವರ್ಗಕ್ಕೆ (ಪ್ರತಿವರ್ಷ ೫ ರೂ. ಗಳಂತೆ)

೧. ಶ್ರೀ ಕೆ. ಜಯತೀರ್ಥಚಾರ್, A.E. ಇಡುವಾಣಿ.
೨. ಶ್ರೀ ಯಂ. ಎಸ್. ಕುಸ್ತುಸ್ವಾಮಿ ಅದಿನಾಲಿ.
೩. ಶ್ರೀ ಜಯರಾಮಾಚಾರ್ಯ, ರಾಗೋಡು.
೪. ಶ್ರೀ ವಿ. ಕೆ. ಚೋಪಿ, ಪೂನಾ.
೫. ಶ್ರೀ ಭೀಮಾಜಿ ಹನುಮಂತಸಬನೀಸ, ಹೆರೂರು.
೬. ಶ್ರೀ ಅನಂತಾಚಾರ್, ಯಜುರ್ವೇದಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.
೭. ಶ್ರೀ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬೆಟಗೇರಿ, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮಹನೀಯರಿಗೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಅಂತರ್ಯಾಜಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಗುರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

—ಸಂಪಾದಕ.